XXVII. évfolyam. Budapest, 1917. április hó 7. 14. (2467.) szám.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
A háboru tartama alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 30 korona, félévre 15 korona, negyedévre 7 korona 50 fillér. Egyes szám ára 60 fillér.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utcza 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

A magyar gazdaközönséghez.

Az évek óta tartó háboru rendkivüli megpróbáltatások elé állitja katonáinkat, de a polgári társadalomra is rendkivüli kötelességeket ró. E rendkivüli kötelességek közé tartozik a harctéren elesettek özvegyeiről és árváiról való gondoskodás.

A hadiözvegyek és árvák eltartását még nem szabályozza törvény. Ilyen törvényhozási rendelkezés elkerülhetlen. Addig is azonban, mig ez irányban törvényes intézkedés történhetik, a kérdés rendezése teljes sulyával a társadalomra nehezedik és olyan égető aktualitással követel megoldást, hogy előle elzárkózni nem lehet és nem szabad.

A magyar gazdatársadalom érdekképviseleti szervei önként vállalták azt a kötelességet, mely a szóbanforgó nagy kérdés időleges megoldásánál őket illeti. Elhatározták, hogy a mezőgazdasági lakosság hadiözvegyeinek és hadiárváinak segitése érdekében országos mozgalmat inditanak. Ennek a mozgalomnak szervezésére és irányitására immár megalakult Budapesten három év tartamára a „Gazdák Hadsegélyző Országos Bizottsága“, amely bizottság az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Gazdaszövetség, az Országos Központi Hitelszövetkezet, a „Hangya“, a csatlakozott országos intézmények és vidék gazdasági egyesületek kiküldötteiből áll; emellett képviselve vannak a bizottságban s ennek irányitásában kiváló részt vesznek a honvédelmi minisztérium hadsegélyző intézményei.

Az Országos Bizottságnak az a célja, hogy a mezőgazdaság köréből hősi halált haltak gyámolitásra szoruló özvegyei és árvái számára segélyalapot hozzon létre s evégből adományokat gyüjtsön.

Olyan formában tervezzük az adakozást, hogy minden gazda tehetségéhez képest bizonyos darab föld termését kösse le három éven át a segélyalap gyarapitására, vagy megfelelő évi összeget ajánljon fel.

Természetesen, az Országos Bizottság nem tarthatja fenn a szükséges érintkezést az ország egész mezőgazdasági közönségével. A mozgalmat tehát a vármegyei gazdasági egyesületek fogják tovább fejleszteni müködésük területén.

Az Országos Bizottság tevékenységének támogatása céljából a vármegyei gazdasági egyesületek megalakitják a Vármegyei Gazdák Hadsegélyző Bizottságát s ezekre a helyi bizottságokra vár az a feladat, hogy vármegyéjük mezőgazdasági lakosságával közvetlen érintkezésbe lépjenek s mennél többek hozzájárulását biztositsák.

Mint a Gazdák Hadsegélyző Országos Bizottságának elnöke, felhivom és felkérem a magyar gazdaközönséget az adakozásra.

Hozzájárulásra kérem fel a cél érdekében mindazokat az intézményeket és erkölcsi testületeket, melyek a mezőgazdasági népességre támaszkodnak.

A kitüzött feladat szivhez szól, mert hiszen azokon a szegényen maradt özvegyeken és árvákon akarunk segiteni, kiknek uruk és keresőjük életében a mezőgazdaság körében foglalkozott, majd a magyar föld védelmében esett el; mi sem természetesebb, mint az, hogy a hátrahagyottak már az életsors közösségénél fogva is a mezőgazdasági népességhez állanak legközelebb s ez a kör hivatott velük szemben elsősorban az emberszeretet törvényeinek alkalmazására.

Nem csökkentheti kötelességérzésünket és buzgalmunkat az a tudat, hogy a hadiözvegyek és árvák sorsáról s a felmerülő terhek általános megosztásáról gondoskodni kétségtelenül az állam feladata. Ez igaz, de viszont a kérdés megoldásánál az állam is csak a társadalom erőforrásait veheti igénybe, igy tehát közvetett vagy közvetlen formában mindenesetre a társadalomnak kell áldozatokat hoznia.

E belátás alapján készséggel kell vállalnunk az önmegadóztatást, annál inkább, mert azok, akik a haza védelmében életüket vesztették, emberileg a legnagyobb áldozatot hozták s minden tőlünk telhető viszonzásra rászolgáltak.

Éppen ezért megvagyok győződve arról, hogy a gazdatársadalom, mely minden vonalon példásan állja helyét, a segélyezés eszméjének megvalósitásánál is nemes példát fog adni a magasabb kötelességérzet teljesitményeiben.

Budapest, 1917. évi április hó 4-én.

Dessewffy Aurél gróf s. k.,
a Gazdák Hadsegélyző Országos Bizottságának elnöke.

Mai számunk 64 oldal.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

A Gazdák Országos Hadisegélyző Bizottságának alakuló gyülése.

(1917. március 12.)

Jelen voltak: *Dessewffy* Aurél gróf elnök elnöklete alatt: *Bujanovics* Sándor az OMGE. elnöke, *Zselénski* Róbert gróf az OMGE. alelnöke, *Almády* Géza, *Balogh* Elemér, *Bernát* István, *Bosányi* Endre, *Bukovinszky* Artur, *Csáky* Gusztáv gróf, *Csengey* Gyula, *Darányi* Béla, *Dessewffy* Aurél gróf, *Dömötör* László dr., *Elek* Henrik (nyitrai), *Engel* Herman, *Esterházy* László gróf, *Esterházy* Miklós herceg, *Falussy* Árpád dr., *Fazekas* Ágoston, *Fodor* Jenő, *Gaylhoffer* István, *Gorove* László, *Halassy* József, *Horváth* János dr., *Horváth* Jenő, *Jakabffy* Imre, *Jeszenszky* Pál, *Jókay* Géza, *Kádár* Árpád, *Keglevich* Gábor gróf, *Kirchner* Hermann, *Kohner* Adolf báró, *Korányi* Frigyes báró dr., *Kuffner* Károly báró, *Láng* József, *Leopold* Lajos, *Mailáth* József gróf, *Meskó* Pál, *Miklós* Ödön, *Moskovitz* Mór, *Nagy* Emil dr., *Propper* Samu, *Rappensberger* Károly, *Somssich* László gróf, *Szávoyd* Richárd, *Széchenyi* Emil gróf, *Szent-Iványi* Árpád, *Tornyay* Rezső báró, *Vargics* Imre, az OMGE. tisztviselőikara részéről: *Rubinek* Gyula igazgató, *Buday* Barna és *Mutschenbacher* Emil dr. titkárok.

Távolmaradásukat kimentették: *Kajdacsy* Endre, *Malatinszky* Ferenc, *Mándy* Samu, *Mezey* Gyula és *Wilczek* Vilmos gróf.

1. Elnöki megnyitó.

Elnök: Üdvözli a megjelenteket és a mai alakuló gyülés előzményeképp jelenti, hogy a m. kir. Honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala és az Országos Hadsegélyző Bizottság felhivására határozta el az OMGE. a Gazdák Országos Hadsegélyző Bizottságának megalakitását. Ennek feladata volna a hősi halált halt gazdák özvegyei és árvái istápolása céljából egy szervezetet alakitani, mely hivatott egy olyan alapot összegyüjteni, hogy a fent jelzett valóban nemes emberbaráti célra elegendő összeg álljon rendelkezésre. A kérdés megoldása nem könnyü feladat. A háboru kellő közepén állunk, de ha még olyan homályos szinben tünik is fel a jövő, nem zárkózhatott el az OMGE. a mozgalom megindításától. A mai gyülés célja, hogy a szervezet munkaprogrammja nagyjában megállapittassék. Bár a társadalom maga nem tudja egyedül megoldani az e téren teljesitendő feladatokat, mert e tekintetben igen hatékony állami beavatkozásra van szükség, mégis tekintettel a kitüzött szép és nemes feladatra, a társadalomnak a maga részéről is mindent meg kell tennie a cél megoldása érdekében. (Igaz! Ugy van!)

2. Két jegyzőkönyvhitelesitő kijelölése.

Elnök a mai alakuló gyülés jegyzőkönyvének hitelesitésére felkéri *Dömötör* László dr. és *Falussy* Árpád dr.-t.

3. Képviseletek bejelentése.

Rubinek Gyula igazgató jelenti, hogy a mai gyülésre képviselőiket bejelentették: M. kir. honvédelmi minisztérium hadsegélyző hivatala, Magyar Gazdaszövetség, Országos Központi Hitelszövetkezet, Hangya Szövetkezet, Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Gazdák Biztositó Szövetkezete, Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete, továbbá a Baranya-, Békés-, Bihar-, Borsod-, Csongrád-, Fehér-, Hont-, Jásznagykunszolnok-, Krassószörény-, Moson-. Nógrád-, Nyitra-, Pest-, Somogy-, Szabolcs-, Szatmár-, Szepes-, Temes-, Tolna-, Tordaaranyos-, Torontál-, Trencsén-, Udvarhely-, Vas-, Veszprém-, Zala- és Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület, a Hódmezővásárhelyi és a Kecskeméti Gazdasági Egyesület.

Nem jelentették be képviseletüket az erdélyrészi és határszéli vármegyék gazdasági egyesületei, de semmi kétség az iránt, hogy ők is csatlakoznak a mozgalomhoz.

A felkért alelnökök közül eddig Seidl Ambrus jelentette csak ki, hogy előrehaladt koránál fogva nem vállalhatja a neki szánt szerepet. Ugyancsak hasonló bejelentéssel élt Hazai Samu báró volt honvédelmi miniszter, aki helyett Szurmay Sándor, az uj honvédelmi miniszter lesz felkérendő az egyik társelnöki tiszteségnek elfogadására. Semmi kétség, hogy az uj honvédelmi miniszter ur a felkérésnek eleget fog tenni.

Az alakuló gyülés a bejelentéseket jóváhagyólag tudomásul veszi.

4. Szabályzat jóváhagyása.

Rubinek Gyula igazgató a szabályzat jóváhagyása, illetőleg az idevonatkozó előterjesztések megtétele előtt engedelmet kér arra, hogy *Dessewffy* Aurél gróf szavait egypár szóval kiegészitse. (Halljuk! Halljuk!) Amidőn a m. kir. honvédelmi minisztérium hadsegélyző hivatalának és az Országos Hadsegélyző Bizottságnak a Gazdák Hadsegélyző Bizottságára vonatkozó felszólitása az OMGE.-hez megérkezett, mindenki át volt hatva a kérdés fontosságától s kötelességének érezte az egyesület vezetősége, hogy a felhivásnak teljes erővel igyekezzék eleget tenni. Az OMGE. egymagában a hadiözvegyek és árvák átmeneti időben való támogatására nem volna elegendő. Ezért szükségesnek tartotta, hogy csatlakozásra szólitsa fel mindazon országos és vidéki testületeket, melyeknek a vidékkel való közvetlen érintkezés folytán módjukban áll az egész gazdatársadalmat belevonni a mozgalomba, hogy az oly eredményes legyen, mint azt a nemes cél megérdemli. Ama feltévésben, hogy a felszólitás visszhangra fog találni az összes intézményekben, nem csalódott az egyesület, mert az ország legelőkelőbb gazdatársadalmi szervezetei jelen vannak a mai gyülésen, ami az akció sikerét biztositja. További feladat lesz, hogy ez a nagy szervezet mozgásba hozassék és helyes irányban használtassanak ki a hadi jótékonyság terén eddig még igénybe nem vett szunnyadó erők.

Ugy a GEOSz., mint a Magyar Gazdaszövetség hangsulyozták azt a kivánságot, hogy a

TÁRCA.

Husvéti idill.

Irta: Bársony István.

A mult esztendőben nagyon későre esett a husvét, olyan későre, hogy akkor már almavirágot is lehetett látni odakint. Pedig az alma jóformán az utolsó a virágzó gyümölcsfák sorrendjében. Márciusban már virit a mandula, ha arra való az időjárás. De virit a kajszinbarack is, az őszi barack is és áprilisban siet ezek után a többi; a hófehérek: a meggy, a cseresznye, a szilva, a körte; végül kezdi az alma is, és gyönyörü rózsaformáju pirulófehér virágaival betetőzi a gyümölcsvirágzás felséges évadját. Ennek szeretek én a csudálására járni. Tavaly is kisiettem valahová, ahova azzal hivtak, hogy már van ám almavirág.

Éppen husvétra érkeztem meg s a nagy ünnep első napját egy korán virágzó almafának adtam, mely telistele volt bimbóval; kicsi piros — rózsapiros — bimbóval, s ezek közül itt-ott már szétnyitotta mosolygó ajakát egyikmásik. Szebbet nem lehet képzelni az ilyen virágosan bokrétás almafánál. A hajnal üdesége, gyöngédsége, harmatos enyhesége, a kelő nap első sugarainak a pirjával megfestve, tündérkék bucsucsókos könnyével meghintve: ez az almavirág. Én hát néztem, csodáltam a beleszédülésig. Még éjjel is róla álmodtam és hajnalra kelve alig vártam, hogy ujra láthassam.

*

Sietve öltözködtem és kiindultam a kertbe, amikor még a ház egész uri népsége aludt.

De amikor a folyosora jutottam, akkora éktelen visitás dermesztett meg, hogy megállottam egy pillanatra. Szent Isten, mi az? kit nyuznak itt?!

A visitás ismétlődött s az udvar végéről hangzott, ahol a vályus gémes kut volt. De most már adta szóval is böven, nemcsak hanggal. Jaj, hogy a nyila csapja meg kendet! megveszett kend? mit bomlik kend? Jaj, hogy sülyedjen el kenddel a világ, de mindjárt! Jaj, hogy a mennydörgős mennykő simogassa meg ken . . . jajajajj!!

Durva vaskos kacagás vegyült a jajgatásba, kutgém-nyiszorgással, veder lerobajlással elkeverve. Azután láttam egy kövér idős nőt csuromvizesen, tipegve futni a konyha felé. Még akkor is egyre jajgatott, káromkodott.

Most már tudtam, mi az. A kajlalábu vén mindenes locsolgatta meg Trézsit, a szakácsnét, a vályunál. Bizonyosan rázuditott egy pár vödör jó hideg kutvizet. Megértettem.

Husvét másodnapja volt! Locsolódás napja!

Trézsi a konyhában kotkodácsolt tovább, mint a megriasztott kotló. Ott tipegett-futkosott és keresett valamit, amivel Jánost most már gondolkodás nélkül agyonüsse. De Jánosnak volt magához való esze. Ő csak az istálló táján maradt. Ott kacagott és biztatta az öreg szakácsnét, hogy küldje a leányokat is (a szobalányokat), mert várja őket.

Az egész ház körül nem volt több férficseléd, ő hát vállalta, hogy helyt áll a husvéti locsolódással azokért is, akiket elvittek. A tehénistállóban volt egy görbe, kinőtt hátu tehenes, a kertben meg egy göthös kertész. A többi mind asszony, leány, meg gyerek volt.

Gyerek (fiu) az csak akadt meglehetősen. Minden béresasszonynak egy-kettő, némelyik már akkora kamasz, kogy hasznát is lehetett venni, — jól elhajtották az ökrösszekeret, az igásszekeret, kisebb erőt kivánó munkát is végeztek. De most husvét volt, most nem dolgoztak; — amikor a kertből visszakerültem reggelizés idejére, már seregestül voltak együtt a majorságban. Nagy hangos tanakodás folyt köztük. Arra tartottam.

Amikor megláttak, elcsitultak; riadtan, kivánesian bámultak rám. Egyik piros volt, mint a főtt rák, az imént annak estek volt neki a pajtásai; azt szólitottam meg.

— Mit csináltok? veszekedtetek ugy-e?

Egy darabig csend volt, de aztán felpattant az egyik, méltatlankodó hangon.

— Igaz is, mert nem adja ide!

— Mit nem ad oda te?

— Hát a tojást.

— Miféle tojást.

— A piros tojást, amelyiket elcsoknyáztam tőle.

— Csoknyásztatok?

— Ühüm!

— Oszt' te nyertél.

— Ühüm!

— Akkor miért nem adod oda? — kérdeztem a a szepegő piros gyereket. Az arra sirva fakadt.

— Buhuhuhuu! mer' . . . mer' . . . mer' csal! . . . Mer' . . . mer' . . . gyöngytyuktojása van, buhuhuhuu!

— Igaz, hogy gyöngytyuktojásod van?

— Igaz! — vágta ki a keményen, fennen.

— De iszen azt meg kellett volna mondanod, mindenki tudja, hogy a gyöngytyuktojás erősebb. Ha azt ütöd hozzá a tyuktojáshoz, akkor a tyuktojás eltörik.

— Én mondtam neki; de ő mégis játszott!

— Az más. Akkor nem csaltál. Igaz, hogy mondta?

Most már a többiek is mind kórusban zengték: igaz, igaz; előre mondta.

— Na fiacskám, akkor biró leszek köztetek és ugy itélek, hogy a tojás a tied. De ha a pajtásod nem adja, akkor erővel még sem veheted el tőle.

meginditandó akció alatt összegyülő összegek akként használtassanak fel, hogy annak a kereseti osztálynak a segélyezésére fordittassanak, akik köréből a remélt nagy összeg egybegyül.

Ezért a mai gyülés összehivása előtt kötelességének tartotta az OMGE., hogy ezen kérdést tisztázza a hadsegélyező hivalallal és az országos hadsegélyező bizottsággal, amely magáévá tette az egyesület idevonatkozó előterjesztéseit. Igy aztán a közösen megállapitandó módon kerül majd kiosztásra az egybegyülemlő összeg. A kiosztás módja természetesen csak akkor lesz véglegesen meghatározva, ha lesz mi felett rendelkezni. Szóló nem tudja másként elképzelni, minthogy az egybegyülemlő összeg felhasználása tekintetében a vidéki szervek is megkérdeztessenek. A mezőgazdálkodás természetes szervezete teszi szükségessé, hogy ne központilag használtassék fel ez az összeg, hanem a vidék megkérdezésével, mert a vidéken élőket akarjuk segiteni, akik helyzetével csak azok vannak tisztában, akik a nép között élnek.

Ami magának a szervezeti szabálynak szövegét illeti, ez kifejezetten a hadiözvegyek és árvák segélyezésére vonatkozik. A rokkantak segélyezésével, elhelyezésével és gondozásával egy külön szervezet, a rokkantügyi hivatal foglalkozik, mely megfelelő anyagi eszközökkel rendelkezvén, gondoskodik a rokkantak pillanatnyi szükségletéről. Az özvegyek- és árvákról gondoskodott legmostohábban a kormány, ezeknek az ügyét tehát átmenetileg a társadalomnak kell kezébe vennie, de csak átmenetileg, mert semmi kétség, hogy a békekötés után a kormány első kötelességének fogja ismerni, a róluk való gondoskodást. Mig ez megtörténik, a közbenső hézagot a társadalomnak kell kitöltenie s ezen törekvés eredményképen alakul meg a Gazdák Országos Hadsegélyező Bizottsága.

A szervezeti szabályzatot a meghivóval együtt mindenki megkapta. Miután a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségnek végrehajtóbizottsága ugy határozott, hogy a szabályzatot a Bizottság teljesen autonóm állapithatja meg, javasolja, hogy a szétküldött szervezeti szabályzat az általános tárgyalás alapjául elfogadtassék. (Általános helyeslés.)

Elnök határozatilag kimondja, hogy az alakuló gyülés a már ismert szervezeti szabályzatot általánosságban magáévé teszi, majd felkéri igazgatót, hogy a részletes tárgyalás érdekében pontonként olvassa fel azt.

Rubinek Gyula igazgató olvassa a szervezeti szabályzat 1. §-át.

Elnök észrevétel nem tétetvén, határozatilag kimondja, hogy a szervezeti szabályzat első §-át az alakuló gyülés egyhanguan magáévá teszi.

Rubinek Gyula igazgató olvassa a szervezeti szabályzat 2. §-át.

Miklós Ödön szerint semmi kétség sem lehet az iránt, hogy a kitüzött célok megvalósitása érdekében a gazdatársadalmi szervezetek minden tőlük telhetőt el fognak követni. Mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy különböző formában és különböző alakban veszik igénybe a magyar gazdaközönség áldozatkészségét, szóló annál is inkább örömmel üdvözli a mai alakulást, mert koncentrálva akarja az erőket igénybevenni. Mivel az igazgató előterjesztésében jelezte már, hogy a rokkantak istápolása nem vonatik a megalakitandó bizottság hatáskörébe, javasolja, hogy a „rokkantak" szó a 2. §-ból töröltessék. Az előtte szóló megjegyzéseit csak akkor kell majd figyelembe venni, ha a konkrét segélyezés ügye napirendre kerül. Mivel a mozgalom sikere jórészt a közigazgatási hatóságok erkölcsi támogatásától is függ, kivánatosnak tartaná, hogy ezt az akciót a közigazgatás is felkarolja. Figyelmébe ajánlja végül szóló az alakuló gyülésnek azt a kivánalmát, hogy a vidéki gazdasági egyesületek autonóm módon intézzék idevonatkozó dolgaikat.

Elnök annál is inkább kéri benne hagyni a 2. § szövegében a hadiözvegyek segélyezésére vonatkozó kitételt, mert ma, eltekintve attól, hogy a gyakorlatban a hadisegélyből nem tud megélni a hadbavonult felesége, a férjek halálhirének hivatalos közlése után még a hadisegélytől is elesik az özvegy. A rokkantak segélyezésére vonatkozó rész természetesen kimarad a 2. §-ból.

Leopold Lajos tájékozásul közli, hogy a vidéken a honvédelmi minisztérium kebelében szervezett hadsegélyző hivatal kezdeményezésére már megindult egy jótékonysági mozgalom. A mozgalom élén igen lelkes emberek állanak, ami igen örvendetes jelenség, végeredményében azonban a gazdaközönség körében megindulló jótékonysági mozgalomban koncentrációs jellegü lévén. Megfontolást érdemel, vajjon nem volna-e lehetséges a meginditandó és már megindult mozgalmat egyesiteni a siker érdekében.

Szávozd Richárd szerint az emlitett mozgalomnak az a célja, hogy a vidéki kereskedők és iparosok önkéntes hadijárulék alakjában áldozzanak hadijótékonysági célokra. Hogy a mozgalom vidéki irányitói az egyes gazdákat is felkeresik, ez utóvégre megbocsátható, azonban a jövőben éppen a gazdák mozgalmának sikeressége érdeez nem fog megtörténni.

Kirchner Herman szerint az önkéntes hadijárulékokkal kapcsolatos mozgalom egyelőre a vidéki városokban indult meg. Szóló azért szervezte ezt a dolgot, mert részint a főispánoktól, részint a polgármesterektől több felszólitást kapott, hogy az elszaporodott hadiözvegyek és árvák segélyezése érdekében tegyen valamit. A mozgalmat egy bizottság irányitja, melynek munkája máris szép eredménnyel járt. Lehetővé vált eképpen a többek között, hogy Fiume városa 6000, Temesvár 8000, Pécs 8000 koronát kapjanak az özvegyek és árvák segélyezésére. A mogalom természete megkivánja, hogy ebbe a társadalom minden tényezője belevonassék.

Leopold Lajos szerint hiába adnak utasitást, hogy csak a kereskedőket és iparosokat vonják bele az emlitett mozgalomba. Csak a gazdákat látják és csak őket veszik igénybe. Attól tart, hogy a két mozdalom közepette, akik eddig tartózkodók voltak, ezután is azok maradnak és sehová sem fognak adakozni.

Rubinek Gyula igazgató jogosnak tartja az elhangzott felszólalást annál is inkább, mert

---

— Akkor nem játszunk vele többet! — harsogta a vezérgyerek.

A többi utána zugta: nem játszunk!

— Adod, nem adod?

A gyerek vonakodott.

— Adod, nem adod? — utoljára kérdem — pattogott a kis vitéz. (Lehetett tizesztendős). A másik idősebb, pufókabb.)

A vesztes gyerek konokul hallgatott.

— Gyerünk! — vezényelt a másik; — hagyjuk itt; hozzá se szólunk többet.

Megfordultak, elmentek. — Vonultak a szérü felé. Az az egy ott maradt magában.

— Hogy hinak? — kérdeztem — Ki fia vagy?

— Én a számadó fia vagyok, a másik meg a kerülőé, aki vadorzó volt. De most katona. Az apám is katona.

A kerülő fia nagy hangon vezette a gyerekhadat. Laposra faragott paszulykarót forgatott kard helyett, azzal kommandirozott. Ő volt a káplár, vagy a tiszt, vagy a generális, ahogy tetszik. A csapata szót fogadott neki. Lépkedett utána libasorban. Elvonultak előttünk. Nyilvánvaló volt, hogy izgatni akarják a játékból kizárt számadófiut.

— Látod, ha a tojásodat odaadnád, te is játszhatnál.

— Nem játszok én. Ugyis csak mindig megver.

— Ki? te!

— A vadorzó fia.

— S te félsz tőle? Hiszen erősebb vagy.

— De ő vadorzó. Az apja puskájával még lőni is tud. Már lőtt is.

— Szerencsés jó napot kivánok a tekintetes urnak! hangzott — mögöttem.

Megfordultam. Lesült, ütött-kopott katona állt mögöttem. Nini Pongrácz, te vagy? Mit csinálsz itt?

— Rövid szabadságra jöttem, jelentem alássan; csak három napra, ugy küldtek lovakkal, oszt a kapitányom, — áldja meg a isten — elereszteti haza is.

A gyerekhad megint erre tartott, de már felbomlott köztök a rend. A vezér kiabálva futott: édes apám, jaj édes apám!! hát maga megjött? jajaj!

A vadorzó fiu volt. A Pongrácz Miska fia; akit az apja most felkapott a karjára s ugy ölelgette meg előttem.

— Hol van az édes anyád? hogy van?

— Jól van, csak mindig sir, maga után.

— Ejnye-ejnye! no menjünk hozzá; megengedi a tekintetes ur!

— Menjetek Miska. De ni, medáliád is van, amint látom . . .

— Az a'. Egy automobilból kilőttem a — kocsist. Aki bene ült, elfogtuk. Aranygalléros volt. Sok irással.

— Szép lövés lehetett.

— Az volt. Az automobil „futott" és ugyancsak oda kellett tartanom; — hanem sikerült.

— S az autó nem tört össze?

— Szerencsére felfutott az árok partjára s onnan átlendült a sárba; ott megfeneklett. Az autóskocsis biz' azt már ki nem szedte . . .

Haptákba vágta magát, szalutált, elsietett a cselédlakások felé. A sok gyerek utána. A számadófiu is menni akart, de a vadorzófiu leintette:

— Te ne gyere, te csak maradj itt: nem kellesz! Edd meg a tojásodat.

Miközben haladtak, elhadarta apjának az esetet a tojással.

— Nem is megyek — morogta durcásan a számadófiu. — Az én apámnak is van *olyanja*; oszt' ha hazajön, mink se mutatjuk neked!

Elsompolygott más irányban a tojásával.

„Milyen más-más két gyerek", gondoltam magamban —, amaz már most is katona. Igazi katonavér.

Mentem reggelizni. Már kerestek. A két bóbitás szobacica nem mert nagyon kiljebb kerülni; tartottak a kajlalábu vén mindenestől, aki pedig egyáltalában nem leste őket. De meg voltak szeppenve mégis; nem akartak a szakácsné sorsában osztozni. Trézsi még akkor is fujt, pöfögött, főtt a konyhában; emlegette az égieket és várta, hogy csak hadd jöjjön reggelizni a mindenes! Azt a mindenét neki!

Odabent azután megint csak „magunk" voltunk.

Tudniillik a család szemefénye, a legényfiu, az sem volt már köztünk. Aki az egész házat megélénkitette volna, éppen az hiányzott. Már a harctérről irogatta a rövid kis hiradásokat. Most is jött egy; a tegnapi posta hozta. Azt kérdezi a gyerek: — nyilik-e már az almavirág? Csakugy gondolatban feleltem neki. — „Nyilik fiam! a nemzet virága most mind virágzik; pirosan kezdi közüle sok és olyan fehéren végzi." De a világért sem mondtam volna fennhangon efélét.

Inkább elkezdtem magasztalni azt a csudás almafavirágzást odakint. Amelyhez nincs hasonlitható szépség a világon. Ezer, meg ezer kis vadrózsa, egymás mellett, egyik még bimbójában, a másik már nyilik; csupa élet, csupa mosolygás valamennyi. Tündér Ilona csókos ajaka valamennyi.

*

Megirtuk a képeslevelezőlapot — *neki*.

Éppen egy virágzó almafát ábrázolt az a lap.

Azt irtuk rá: — „Magad látod". Már, hogy tudniillik virágzik ám az almafa; a gyönyörüséges paradicsomi fa.

És aláirtuk mind. Még aznap vitte a posta.

hiszen az OMGE. csak ugy vállalkozhatik a Gazdák Országos Hadsegélyző Bizottságának megalakitására, illetve az ezzel kapcsolatos gyüjtés megindítására, ha a mozgalom az egyesületek kezébe koncentráltatik. Arra kéri tehát a Hadsegélyző Hivatal elnökét, hogy a városokban már megindított gyüjtési akciót koncentrálja a vidéki gazdasági egyesületekben ugy, hogy a két bizottság egy megyei központban dolgozzék.

Miklós Odön megjegyzései után elnök határozatilag kimondja, hogy az elhangzott észrevételek tekintetbevételével az alakuló gyülés a szervezeti szabályzat 2. §-át magáévá teszi.

Rubinek Gyula igazgató olvassa a szervezeti szabályzat 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. és 12. §-ait.

Keglevich Gábor gróf az imént felolvasott 12. §-hoz oly értelmü kiegészitést ajánl, hogy a Gazdák Hadsegélyző Országos Bizottsága évi jelentését és zárszámadását nemcsak az OMGE-nek, de az akcióban részt vevő vidéki gazdasági egyesületeknek és szövetkezeteknek is beterjeszti, hogy lássák, mi folyt be és mennyi lett ebből jótékony célra forditva. (Általános helyeslés.)

Elnök határozatilag kimondja, hogy a szervezeti szabályzat 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11.-ik §-ait az alakuló gyülés változatlanul magáévá teszi, a 12. §-át pedig a *Keglevich* Gábor gróf által javasolt módositással fogadja el.

5. Munkaprogramm:

Rubinek Gyula igazgató jelenti, hogy egy munkaprogramm is készittetett, mely hivatva van a kiküldendő végrehajtóbizottságnak utmutatással szolgálni. Ez, természetesen, nem zárja ki, hogy a végrehajtóbizottság másként szabja meg müködésének kereteit.

Miklós Ödön javasolja, hogy a kidolgozott munkaprogramm adassék ki a végrehajtó-bizottságnak, hogy maga állapitsa meg munkaprogrammját.

Elnök a maga részéről is nagyon célszerünek tartaná ezt.

Horváth Jenő: a munka gyakorlatiassága szempontjából kéri, hogy a munkaprogrammra vontkozólag mégis némi utbaigazitás adassék, tekintettel arra, hogy a most jelenlévő vidéki kiküldötteknek otthon be kell számolniok a tervezett akció részleteiről. Természetesen a munkaprogramm jóváhagyása nem prejudikálna a végrehajtó-bizottság munkájának. (Zajos helyeslés.)

Rubinek Gyula igazgató olvassa a munkaprogramm 1. és 2. pontjait.

Leopold Lajos a munkaprogramm 2. pontjának olyértelmü kiegészitését kéri, hogy a „birtokos" szó mellé a „bérlő" szó is odatétessék. (Helyeslés.)

Szentiványi Árpád: az 1 holdnyi termés bruttó jövedelmének jótékonycélra való forditása helyett célszerübbnek tartaná, ha az 1 holdnyi terület bérleti összege ajánltatnék fel a hadi árvák és özvegyek istápolására.

Rubinek Gyula igazgató ismerteti a munkaprogramm 3. pontját és megjegyzi, hogy eszerint mód nyilik az imént javasolt módon is a jótékony adomány megváltására. Felolvassa azután a munkaprogramm 4. és 5. pontját.

Falussy Árpád dr. felveti a kérdést, vajjon célszerü-e abban megállapodni, hogy csak a 100 kat. holdon felüli területen gazdálkodó birtokosok lesznek felszólitandók az adakozásra. Hisz akárhányszor a kisebb területen gazdálkodók sokkal vagyonosabbak az előbbieknél és ezért jobbnak tartaná, ha az adakozásra lehetőleg minden birtokos és bérlő felszólittatnék. Kéri a munkaprogramm ilyirányu megváltoztatását.

Somssich László gróf utalva a munkaprogramm 2. pontjára, nem tartaná arányosnak, hogy a 100 kat. holdnyi területen gazdálkodó egyének 1 kat. holdnyi terület bruttó jövedelmével gyarapitsák az özvegyek és árvák segélyezésére összegyüjtendő alapot. A bruttó jövedelem rendkivül nehezen állapitható meg. Attól tart szóló, hogy ez az 1 hold lesz az a bizonyos mostoha hold, amelyen mindig silány lesz a termés-eredmény. Célravezetőbb volna ezért, ha a fenti alapra bizonyos meghatározott összeg, mint állandó jellegü járulék, pl. a kat. tiszta-jövedelem egy bizonyos hányada vettetnék ki.

Darányi Béla szerint a legegyszerübb megoldás az volna, ha kimondatnék, hogy ha valakinek 20 holdon felüli szántóföldje van, az holdanként 50 fillérrel tartozik adózni a jótékonycélra.

Előadó ellenzi ezt a megoldást a munkaprogramm 3. pontjának értelmében is, mert hiszen ha valaki fix összegben adakozni nem óhajt, másként a neki legmegfelelőbb módon is áldozhat a jótékonycélra. A részletek megállapitását legjobb lesz a vidéki bizottságokra bizni, akik legjobban ismerik a viszonyokat. (Helyeslés.)

Bosányi Endre szerint az akció sikere szempontjából kerülni kell, hogy az adományoknak bizonyos adókarakterük legyen. A maga részéről is tehát a bizalmiférfiak feladatának tekinti annak diskrecionális eldöntését, hogy kit és milyen mértékben szólitsanak fel az adakozásra.

Keglevich Gábor gróf kivánatosnak tartja, hogy a vidéki gazdasági egyesületeknek az egész akció lebonyolitásánál adassék meg a legteljesebb hatáskör, hogy erejüket a kivánt cél érdekében meg tudják mutatni. A gazdasági egyesületek vezetői ismerik legjobban saját megyéjüket, ismerik az egyéneket, ismerik ezek anyagi erejét, ők tudhatják tehát legjobban, hogy ki és milyen mértékben áldozhat a kitüzött szép cél érdekében. Hogyha a gazdasági egyesületeknek a kért hatáskör megadatik, szóló szerint a megindítandó gyüjtés a legszebb eredménnyel fog járni. (Általános helyeslés.)

Rubinek Gyula igazgató felvilágositásul közli, hogy az egész mozgalomnak alaptétele, hogy a vármegyei gazdasági egyesületek a legteljesebb autonomiával vezetik az akciót. Hogy miként oldják meg a dolgot, az teljesen rájuk tartozik. Szóló a maga részéről is ellenzi a fix összeg kivetését. Mindenki annyit adjon, amennyit tud és amennyit adni akar. A Somssich László gróf által felhozottakra vonatkozólag megjegyzi, hogy jómaga is kivánatosnak tartaná, ha az 1 kat. holdnyi terület bruttó jövedelmének felajánlása helyett, *egy bizonyos, vagyonhoz mért meghatározott terület bruttó jövedelmének felajánlása kivántatnék*. E jövedelem gyarapitása érdekében nemes versenyt kell előidézni az adakozók között. Termeljenek olyasmit a felajánlott területen, amihez sok munkáskéz kell. Senki sem fogja kétségbe vonni, hogy vajjon a beszolgáltatott jövedelem tényleg megfelel-e a bruttó jövedelemnek. Mindenki annyit szolgáltat be, amennyit akar és amennyit vagyonához mérten beszolgáltatni tud.

Ismerteti szóló ezekután a munkaprogramm 6. és 7. pontját.

Egy felszólaló szerint a jövedelmi adótörvényben van egy paragrafus, mely azt mondja, hogy a hadsegélyezésre beszolgált összegek az adózásnál beszámitódnak. Tanácsos volna a „Köztelek" ujságban hangsulyozni, hogy a megindítandó gyüjtés folyamán felajánlott összegek is ilyen elbirálás alá fognak esni.

Engel Herman kivánatosnak tartaná, ha a szőlőbirtokosok egy-két szőlőtőke jövedelmét a jótékonycélra felajánlanák. Az országban óriási területet képeznek a szőlőmüvelés alatt álló területek és vannak vidékek, hol egy szőlősgazda több jövedemhez jut egy-egy kat. hold után, mint a birtokos, aki más egyéb terményeket produkál. (Helyeslés.)

Rubinek Gyula igazgató javasolja, hogy a mozgalom a munkaprogramm alapvető tételeinek szemelőtt tartásával legelőbb Pestpilissoltkiskun vármegyében indittassék meg a vármegyei gazdasági egyesület vezetése alatt. Ez az akció mintául szolgálna a többi vármegyék gazdasági egyesületeinek is. (Helyeslés.)

Keglevich Gábor gróf, mint a Pestpilissoltkiskunvármegyei Gazdasági Egyesület elnöke, örömének ad kifejezést, hogy elsősorban a vezetése alatt álló gazdasági egyesület kezdheti meg a mozgalmat. Reméli, hogy az akció a legszebb eredménnyel fog zárulni.

Elnök határozatilag kimondja, hogy az alakuló gyülés az ismertetett munkaprogrammot jóváhagyóan tudomásul veszi és arra, az elhangzott felszólalásokban foglaltakkal együtt, felhivja a vidéki gazdasági egyesületek és az akcióban résztvevő összes központi szervezetek figyelmét.

6. Végrehajtó-bizottság választása.

Rubinek Gyula igazgató felolvassa a végrehajtó-bizottság névsorát és javasolja, hogy a végrehajtó-bizottság tagjaivá *Balogh* Elemér, *Bernát* István, *Bossányi* Endre, *Falussy* Árpád, *Hertelendy* Ferenc, *Horváth* Jenő, *Jeszenszky* Pál, *Kovách* István dr., *Korányi* Frigyes báró, *Láng* József, *Meskó* Pál, *Schandl* Károly dr., *Serbán* Iván dr., *Somssich* László gróf, *Szávoszd* Richárd, *Tokaji* László, *Wilczek* Frigyes gróf és előadó-igazgatónak *Buday* Barna választassanak meg.

Szentiványi Árpád kéri, hogy a végrehajtó-bizottságba a vidéki gazdasági egyesületek elnökei is vétessenek be.

Rubinek Gyula igazgató szerint a végrehajtó-bizottság ugyszólván minden héten össze fog ülni, ha tehát be is vétetnének a vidéki egyesületek kiküldöttei, a bizottságba, a gyüléseken a mai viszonyok közepette már fizikai okoknál fogva sem vehetnének részt. A végrehajtó bizottság összeállitásánál egyébként is az volt az elv, hogy abban csupán a központi szervezetek legyenek képviselve egy-egy taggal. Ha a vidéket érdeklő dologról lesz szó, akkor ugyis meg lesz hiva a vonatkozó gyülésre a vidéki egyesület megbizottja. A tulajdonképpeni munka a vidéken

A földmivelésügyi minisztérium 20762/1917. szám alatt körrendeletileg értesitett valamennyi törvényhatóságot, hogy raffia helyett szükségből a papirspárga is használható szőlő kötözéséhez.

Tekintettel erre, külön e célra gyártott papirspárgára, kivánatra levélben legjutányosabb árajánlattal szolgálunk.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 29. szám.

történik, ahol a gazdasági egyesület elnöke áll természetszerüleg ez akció élén, tehát a legteljesebb befolyását érvényesitheti a vidék az egész mozgalom kimenetelében anélkül, hogy helyet foglalnának a vidéki megbizottak a végrehajtó-bizottságban. (Általános helyeslés.)

Elnök határozatilag kimondja, hogy a fentebb felolvasott urak a végrehajtó-bizottság tagjaivá egyhangulag megválasztattak.

Megköszönve az érdeklődést, reményének ad kifejezést, hogy a megindítandó akció, — ám legyen a jövő képe bármilyen komor és sötét, — a legszebb eredménnyel fog járni.

Kirchner Herman altábornagy, mint a Hadsegélyző Hivatal vezetője, az általa javasolt mozgalom felkarolásáért hálás köszönetet mond az OMGE.-nek a harctéren küzdő hősök, valamint az itthon szenvedő özvegyek és árvák nevében. (Viharos éljenzés.)

Több tárgy nem lévén, elnök a gyülést berekeszti.

Az OMGE. jogügyi bizottságának ülése az állatszavatossági törvénytervezet tárgyaban.

(1917. március 28.)

Jelenvoltak előbb *Bujanovics* Sándor, majd *Osztroluczky* Miklós elnöklete alatt *Czetler* Jenő dr., *Demkó* Dezső, *Dömötör* László dr., *Falussy* Árpád dr., *Fertsek* Gyula dr., *György* Endre, *Hutyra* Ferencz dr., *Ipolyi Keller* Gyula, *Jancsó* Dezső, *Jeszenszky* Pál, *Láng* József, *Renner* Róbert dr., *Schandl* Károly dr., *Serbán* Iván dr., *Torday* Géza dr., *Vantsó* Gyula dr., bizottsági tagok, illetve meghivott vendégek, az egyesületi tiszviselőkar részéről *Rubinek* Gyula igazgató, *Darányi* Gyula dr. egyesületi ügyész, bizottsági főelőadó, *Mutschenbacher* Emil dr. ügyvezetőtitkár, bizottsági előadó-jegyző, *Szilassy* Zoltán szövetkezeti titkár, *Reichenbach* Bela s.-szerkesztő és *Rubinek* István dr. a „Köztelek" jogi rovatvezetője, mint felkért előadó.

Távolmaradásukat kimentették *Bartóky* József dr., *Czobor* Bela, *Forster* Elek és *Szomjas* Lajos dr.

1. A bizottság megalakulása.

Bujanovics Sándor elnök megnyitván az ülést, üdvözli az OMGE. jogügyi bizottságát, elsőizben történt egybegyülése alkalmából és javasolja, hogy a bizottság elnökévé *Osztroluczky* Miklós OMGE.-alelnököt válassza meg. Bejelenti egyuttal, hogy az Igazgató-választmány a bizottság főelőadóitisztére *Darányi* Gyula dr. egyesületi ügyészt, előadó jegyzővé pedig *Mutschenbacher* Emil dr. ügyvezető-titkárt választotta meg. (Helyeslés.)

A bizottság egyhangulag megválasztja *Osztroluczky* Miklóst elnökévé.

Osztroluczky Miklós elfoglalván az elnöki széket, köszönetet mond megválasztásáért és üdvözli a bizottság szép számmal egybegyült tagjait, majd kifejti, hogy milyen nagy és fontos feladatok várnak erre a bizottságra a jövőben, amikor az általános polgári törvénykönyv közeledő életbeléptetésével nagy szerves és reformalkotás előtt állunk, amelylyel szemben a magyar gazdák érdekképviseletének az OMGE.-nek állást kell foglalnia. Egyébként is minduntalan merülnek fel oly törvénytervezetek, amelyek a mezőgazdasági érdekképviseletek szempontjából is mellőzhetetlenné teszik az állásfoglalást. (Helyeslés.) Bejelenti végül, hogy a bizottság tagjait, főelőadóját és jegyzőjét az OMGE. igazgató-választmánya küldötte ki, az eladót pedig a bizottság esetről-esetre választja. Tudomásul szolgál.

2. Az állatszavatossági törvényjavaslat-tervezetre vonatkozó véleményadás.

Az elnök felkéri *Rubinek* Istvá dr.-t előadásának megtartására.

Rubinek István dr: Méltóságos Elnök Úr! Mélyen tisztelt Bizottság!

Az eladó, aki valamely dolgot pénzérték ellenében árubabocsát, a vevőnek két irányban tartozik felelősséggel, jótállással. Felelős elsősorban azért, hogy a dolog, amelynek tulajdonjogát árubabocsátja, az ő jogos tulajdonát képezi, hogy annak tulajdonjogát a vevőtől senki elvitatni, elperelni nem fogja, felelős másodsorban azért, hogy az árubabocsátott dolog megfelel ama tulajdonságoknak, amelyeknek fenforgását megigérte, vagy amelyeket a vevő kikötött, s hogy az áruba bocsájtott dolognak nincsenek oly rejtett hibái, illetve hiányai, melyek annak közönséges, avagy a vevő által joggal feltételezett használhatóságát kizárják, vagy pedig lényegesen csökkentik.

Az eladó eme felelőssége, jótállása a szavatosság. Az eladó tehát szavatol a vevővel szemben nemcsak az eladott dolog tulajdonjogáért, hanem azért is, hogy a dolog ama tulajdonságokkal bir, amelyeket az eladó beigért, avagy a vevő kikötött s hogy a dolog nem szenved oly rejtett hibában, avagy hiányban amely annak kikötött vagy természetszerü rendeltetésének megfelelő használatát lényegesen korlátozná, vagy egyenesen lehetetlenné tenné.

A vevő e tekintetben az eladóval szemben már a legrégibb tételes jogrendszerekben kisebbnagyobb védelemben részesült. Megkivánta eme védelmet a kereskedelmi forgalom biztonsága és ama különleges jogi helyzet, amelybe az adásvételi szerződes folytán a vevő az eladóval jut. Amidőn ugyanis a vevő az eladónak árujáért készpénzbeli egyenérteket szolgáltat, kell valami garanciával birnia arra nézve, hogy az általa megvett áru az általa feltételezett, s illetve természetszerü használatnak tényleg meg is fog felelni.

Fontos az eladó eme garanciája az élettelen tárgyak árubabocsátásánál is, még fontosabb azonban az élő állatok eladásánál, amelyeknél az érték az állatok egészségügyi állapotának gyors változásával sokszor rövid orák alatt is változik, s amelyeknél a rejtett hiányok és hibák sokkal könnyebben leplezhetők, mint az élettelen tárgyaknál. Az állatkereskedelem már a legrégibb időkben is minden népek között ellévén terjedve, az eladó szavatosságának kérdése is kisebbnagyobb terjedelemben megállapitást nyert az egyes népek jogi fejlettségének foka s kereskedelmük kiterjedt volta szerint.

A római jog az eladó szavatossága tekintetében semmi különbséget sem tett az adásvétel tárgyát képező dolgok között, sőt eredeti, vonatkozó szabályai az aedilisek ediktumaiban csak a rabszolgak és a háziállatok adásvételére vonatkozólag állitottak fel különleges rendelkezéseket s az élettelen tárgyakra nézve a tételes római jog az aladó szavatosságát csak akkor rendezte, amidön az aediliseknek a rabszolgákra és háziállatokra vonatkozó rendelkezéseit a joggyakorlat a forgalom tárgyát képező élettelen árucikkekre is kiterjesztette.

A római jog szerint, melynek idevonatkozó rendelkezései a szavatossági rendszer egyik tipusát képezik ma is, az eladó az állat kikötött, vagy megigért tulajdonságain kivül szavatol minden rejtett hibáért, amely az állat használhatóságát és értékét tetemesen csökkenti, vagy teljesen megszünteti. Bizonyitani tartozik azonban a vevő minden egyes esetben a hiba tényleges fenforgásán kivül ama körülményt is, hogy a rejtett hiba, illetve hiány az állatban már a kárveszély átszállásának időpontjában is meg volt. A római jog tehát a vevőt minden lényeges hibáért védelemben részesiti az eladóval szemben, csak a bizonyitás kötelezettségét ruházza rá a vevőre, amennyiben nemcsak azt tartozik igazolni, hogy az állat tényleg hibás, s hogy eme hibák az állatban már a kárveszély átszállásának időpontjában is megvoltak, de egyuttal ama körülményt is, hogy ezen hibák lényegesek, vagyis az állat használhatóságát és értéket tetemesen csökkentik, végül pedig, hogy a hibák rejtettek voltak, tehát olyanok, amelyeket a vevő különös szakismeret nélkül azonnal fel nem ismerhetett.

A római jogrendszerrel szemben a germán jogrendszer nem részesiti a vevőt oly általános védelemben az eladóval szemben, mint a római, viszont azonban megkönnyiti, s részben teljesen elhárítja a vevőt terhelő bizonyitási kötelezettséget. A germán jog szerint ugyanis az eladó külön igéret, vagy kikötés nélkül s a rosszhiszemüség esetét kivéve, csak egyes, külön megállapitott hibákért, az ugynevezett törvényes, vagy főhibákért szavatol, ezekért is azonban csak az esetben, ha azok a minden egyes betegségre nézve külön-külön megállapitott határidőn belül jelentkeznek. Amennyiben a főhiba a megszabott határidőn belül jelentkezik, a jogi vélelem az, hogy a hiba már a karveszely átszállásának az időpontjaban is fenforgott s az eladot terheli annak a bizonyitása, hogy a főhiba a kárveszely átszallása időpontja után keletkezett.

Mindkét jogrendszer a benne rejlő jó tulajdonságok mellett igen sok szembeötlő és gyakorlati hibával bir, amelyek miatt a jelzett jogi rendszereknek az életben való merev alkalmazása igen sok méltánytalanságnak és jogtalanságnak válnék szülőokává. A két jogrendszernek az összekapcsolásából keletkezett az ugynevezett vegyes jogi rendszer, amely szerint az eladó minden lényeges és rejtett hibáért szavatol a vevővel szemben egy megállapitott szavatossági határidőn belül, feltéve azonban, hogy a vevő igazolni tudja, hogy a kifogásolt hiba az állatban már az átadás előtt, illetve a kárveszély átszállásának az időpontjában meg volt, emellett azonban egyes törvényes, főhibákat is állit fel, ama vélelem kapcsán, hogy ha a főhiba a reá nézve külön megállapitott határidőn belül jelent-

Választási malacok kerestetnek

azonnali vagy későbbi átvételre 2½—5 hónapos korban. Ajánlatokat végső ármegjelöléssel sürgősen kérek, minek ellenében az üzlet perfektuálása végett vevőm azonnal leutazik a helyszinére.

BRILL LAJOS sertésbizományos, Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. Telefon: József 31—77. Sürgönycim: Brill Budapest Kenyérmezőutca

kezik, az állat már az átadás időpontjában is hibás volt.

Ezen utóbbi vegyes jogrendszer érvényesül lényegileg az O. P. T-nek 922—925., a legutóbbi időben novelláris uton megváltoztatott §-aiban. Az O. P. T. 922-ik §-ában általánosságban kimondja, hogy „ha valaki valamely dolgot másnak viszteher mellett enged át, szavatossággal tartozik azért, hogy az a kifejezetten kikötött, vagy a rendszerint feltételezett tulajdonságokkal bir, s hogy az ügylet természete, vagy a létesült megállapodás szerint használható". A 924-ik § szerint: „ha valamely állat az átvétel után 24 óra alatt megbetegszik, vagy elhull, az vélelmeztetik, hogy az már az átvétel előtt beteg volt." A törvény következő, 925 ik §-a pedig ezen általános, 24 órás szavatosság mellett speciális szavatossági főhibákat sorol fel s ezekre nézve a megelőző pontban megállapitott vélelmi időt külön-külön 8 naptól 2 hónapig terjedő időben állapitja meg.

A magyar jogrendszerben a szavatosság kérdése az állatkereskedelem terén tételesen szabályozva nincsen. A K. T. foglal ugyan magában az eladó szavatosságára vonatkozó rendelkezéseket, mivel azonban eme rendelkezések az állatkereskedelem terén érvényesülő speciális szempontokat figyelmen kivül hagyják, ily ügyletekre nem is igen alkalmazhatók, alkalmazhatóságuknak egyébként is egyik feltétele az, hogy az alapul szolgáló adás-vételi ügylet legalább az egyik félre nézve kereskedelmi ügyletet képezzen. Tételes jog hiányában tehát csak a felsőbíróságaink által kifejlesztett joggyakorlatról beszélhetünk, mely lényegében az O. P. T. szellemében annak befolyása alatt fejlődött, Magyarország Erdélyi részeiben, a magyar határőrvidék polgárositott részeiben, Fiumében és Horvát-Szlavonországokban az O. P. T. rendelkezései az irányadók ma is, az anyaországban pedig tételes jog hiányában az ugyancsak O. P. T. fennállása idejében meggyökeresedett jogszokás maradt meg s fejlődött az O. P. T. eltörlése után állandó joggyakorlattá. Ilyképpen tehát birói joggyakorlatunk értelmében az eladó minden szavatossági hibáért felel, feltéve, hogy a vevő igazolni tudja, hogy a hiba az állatban már az eladás időpontjában megvolt, emellett azonban elfogadja az O. P. T. 925-ik §-ában felsorolt főhibákat is, az azokra nézve megállapitott vélelmi idővel együtt ama csekély eltéréssel, hogy a királyi kuria a lovaknál előforduló szavatossági főhibákra nézve általánosságban 30 napi vélelmi időt állit fel, ellentétben az O. P. T. 925. §-ának 3-ik pontjával, amely némely főhibákra nézve 15 napi vélelmi időt állapit meg.

Bár ilyképp birói gyakorlatunk tételes jog hiányában is nagyjában egységesnek mondható, mindannak daczára tekintetbe véve ama óriási nemzetgazdasági érdeket és jelentőséget, amelylyel hazánkban az állattenyésztés és annak természetes folyama gyanát az állatkereskedelem bir, kétségtelenül égető szükség volna az állatkereskedelem terén felmerülő kérdéseknek a törvényhozás utjáni mielőbbi részletes szabályozására.

Az uj polgári törvénykönyv tervezete második szövegében, eltérően az első szövegétől, az állatkereskedelem terén fenforgó szavatosságról nem intézkedik s 1147—1155. §-aiban általánosságban csak az ingó dolgok adás-vételénél az eladót terhelő szavatosságról rendelkezik. Kérdés, vajjon az állatkereskedelem terén felmerülő problémák különösen az állatok eladásánál, az eladót az állat hibáiért és hiányaiért terhelő szavatosság kérdése elbirálhatók-e, a magánjog tervezetében az ingó dolgok adásvételével s különösen az eladónak szavatosságaival kapcsolatban megállapitott jogszabályok alapján. Szerény véleményen szerint eme kérdésre csakis kifejezett nemmel lehet felelni. Kétségtelen, hogy az állatok az adás-vétel szempontjából az élettelen tárgyakkal szemben teljesen eltérő elbirálás alá esnek s hogy ilyképpen az eladót a vevővel szemben terhelő szavatosság kérdése és terjedelme az ingó dolgokra nézve általánosságban megállapitott principiumnak alapján el nem birálható. Más speciális elbirálás alá kell, hogy essenek az élőállatok már csak azon oknál fogva is, mert náluk sokszor rövid órák leforgása alatt is nagy változások állhatnak be és azok értékét és használhatóságát nagyban befolyásolják, sok esetben lényegesen csökkentik. De tekintetbe veendő különösen, hogy az ingó dolgok adás-vételére nézve általánosságban megállapitott principiumok a vevőt sok esetben a legkörültekintőbb eljárás és figyelem mellett sem mentesitenek a károsodástól, mert az átadás időpontjában teljesen egészségesnek és hibátlannak látszó állat sok esetben már magában hordhatja a csak napok mulva jelentkező halálos nyavalya csiráit és igy a teljesen jóhiszemü és a legnagyobb körültekintéssel eljáró vevő gyakran jogtalan és méltánytalan károsodásnak lenne kitéve, ha nem állana módjában speciális rendelkezések igénybevétele mellett az eladóval szemben magát a károsodástól megóvni.

Mindezeken kivül még számtalan körülmény igazolja, hogy az eladót terhelő szavatosság kérdése az állatkereskedelem terén nem rendezhető teljesen azonos módon az élettelen tárgyak adásvételével és feltétlenül szükségessé teszi speciális principiumok felállitását.

A szavatosság kérdésének törvényes rendezése amellett, hogy közgazdasági szempontból elsőrendü fontossággal bir, épp a jelen időben égetően sürgőssé is vált. Miként ugyanis előadtam, bíróságaink joggyakorlata az O. P. T. vonatkozó rendelkezései alapján fejlődött ki, azokkal csekély eltérésektől eltekintve, megegyezik. Az O. P. T. ezen rendelkezéseit azonban az 1917. évi január 1-én életbelépett novella lényegesen, mondhatni alapelveiben megváltoztatta s igy megszünt a jogforrás, amelyekre a magyar judikatura támaszkodott s amelyre itéleteiben még a legutóbbi időben is számtalanszor hivatkozott. Ettől eltekintve is, az ország egyes részeiben az O. P. T rendelkezései lévén az irányadók, a novelláris módositás ezen részekre is kiterjed és igy ennek életbeléptetésétől kezdve hazánkban a szavatosság kérdése az eddigi egyöntetü joggyakorlattal szemben kétféle, lényegesen különböző szabályoknak van alávetve, mi kétségtelenül csak az igazságszolgáltatás bizonytalanságát vonhatja maga után. Az itélkezésben könnyen előállható kontroversiáknak elejét veendő, feltétlenül szükséges, a szavatosság kérdésének mielőbbi, az egész országra nézve egységes, törvényhozás utjáni rendezése, miért is a legnagyobb örömmel üdvözölhetjük a magyar királyi földmivelésügyi miniszter ur azon elhatározását, hogy a szavatoság kérdését az állatkereskedelem terén törvényhozási uton, a polgári törvénykönv tervezetének keretein kivül óhajtja rendezni, mely elhatározáshoz csak azon összinte kivánságot füzhetjük, hogy a szőnyegen fekvő törvényjavaslatot mielőbb a ház asztalára juttatni, s törvényerőre emelni igyekezzék.

A szavatosság törvény utján történendő rendezésénél az első és főkérdés a szavatosság terjedelmének a megállapitása; megállapitása ama kérdésnek, hogy az eladót mily esetben mily terjedelmü szavatosság terheli, mely időpont tekintendő a kárveszély átszállása időpontjául, mely hibákra nézve állapittatik meg törvényes vélelem, mily időpontig terjedjen ezen törvényes vélelem s mely esetekben van jogositva a vevő a bizonyitási teher átvállalása mellett a törvényes főhibák közé nem tartozó hiányok fenforgása esetén is elszenvedett károsodását az eladóra átháritani. További rendezendő kérdések a szavatossági idő tartama, a vevő kereshetőségi jogának elévülése, végül pedig a vevőt a szavatossági hiányok fenforgása esetén illető jogok és kötelezettségek terjedelmének a megállapitása.

A szavatosság terjedelmének a megállapitásánál elsősorban figyelembe veendő természetesen a vevő érdeke; kellő védelemben kell részesiteni a vevőt az esetleges jogtalan és méltánytalan károsodások elszenvedése ellenében, nem szabad azonban e védelemnek az eladó kárára tultengenie, mert ez csak a kereskedelmi forgalom korlátozására vezetne. Különbséget kell tenni az eladót a rejtett hibák fenforgása és az általa beigért vagy a vevő által kikötött tulajdonságok hiánya esetén terhelő szavatosság terjedelme tekintetében. Figyelemmel kell lennie a törvénynek az eddigi joggyakorlatra, nehogy a meggyökeresedett szokások megváltoztatása indokolatlan zavarokat idézzen elő.

E tekintetben örömmel konstatálható, hogy a szőnyegen fekvő törvényjavaslat a magyar joggyakorlatban kifejlődött ugynevezett vegyes jogrendszert veszi alapul, az annak alkalmazása során jelentkezett hibák kiküszöbölésével és hiányok lehető pótlásával, teljes egészében megvalósitván *Hutyra* Ferenc ur Öméltóságának a szőnyegen fekvő kérdés legszakavatottabb ismerőjének évek hosszu során át propagált programmját. A törvényjavaslat 2. §-ában elv gyanánt

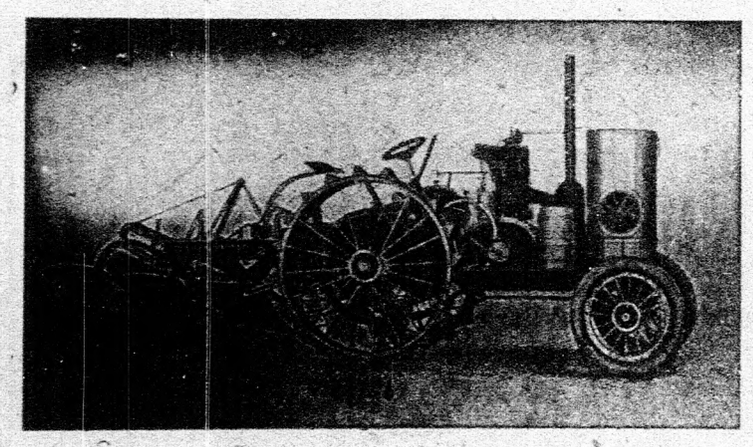

AZ „AVANCE"
nyersolajmotoreke
leggazdaságosabb, a legolcsóbb és a legegyszerübb üzemü
SZÁNTÓGÉP.
Az „Avance" tartósság és üzembiztonság tekintetében páratlan gép. Ezidőszerint prompt szállitható.
Bächer Rudolf—Melichar Ferenc.
Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond,
Budapest, VI. kerület. Teréz-körut 26. szám.

mondja ki, hogy az eladó rendszerint csak meghatározott főhibákért szavatol s azokért is csak a szavatossági határidőn belül s következő § ában felállitja ama törvényes vélelmet, hogy amennyiben a főhiba az állaton a megállapitott szavatossági időn belül jelentkezik, a vélelem az, hogy a főhiba már az átadáskor meg volt az állatban. Következő 4. §-ában a javaslat igen helyesen kiterjeszti az eladó szavatosságát a törvényes főhibákon kivül eső hiányokra is abban az esetben, ha az állat annak következtében az átadáskor számitott 8 napon belül elhull, vagy ezen időn belül levágatván, a hiány miatt a hatóság elkobozza. A javaslat eme rendelkezése teljesen fedi e tekintetben kifejlődött joggyakorlatunkat, amely az O. P. T. 924-ik §-ában megállapitott 24 órás általános szavatossági időt a vevő jogos érdekében 8 napra hosszabbitja meg avval az eltéréssel, hogy a hibának az átadás időpontjában való fenforgásának bizonyitási kötelezettségét a vevőre háritja át. Felette fontos és méltányos eme rendelkezés a vevőre nézve, megóvni őt a károsodástól oly esetekben, amidőn az általa teljes jóhiszeműséggel megvett állat az átadás után aránylag rövid idő alatt, az átadás időpontjában már benne rejlő, de törvényes főhibának el nem ismert betegségben elpusztul, vagy levágás esetén elkoboztatik. A javaslat eme pontjában lefektetett jogelv teljes érvényre juttatása céljából azonban javasolnám az eladó szavatosságának a felvett nyolc napon belüli megállapitását, azon esetre is, ha az állat a főhibák közé nem tartozó valamely hiány következtében az átadástól számitott nyolc nap alatt oly értékcsökkenést szenvedne, amely természetszerü használatát teljesen lehetetlenné teszi. Előfordulhat ugyanis az az eset, hogy az állat az átadás után főhibául el nem ismert hiány következtében természetszerü használatára teljesen alkalmatlanná válik, de el nem hull, méltányos tehát, hogy ha ezen eset az átadástól számitott nyolc napon belül következik be, s a vevő a hiány fenforgását az átadás időpontjára visszavezetni tudja, a szenvedett károsodást az eladóra áthárithassa. A kir. kuria például kimondotta 2553/1895. sz. itéletében, hogy: „Szarvasmarháknál az idült gümőkór nem oly betegség, melyért ha az az eladott állaton az átvételtől számitott 30 napon belül jelentkezik, az eladó a hazai jogszokás értelmében a vevőnek külön kikötés nélkül is szavatossággal tartozik."

Budapesti Tábla: 33,066/85. sz. itélete: „Szarvasmarhánál az *idült tüdőhurut* nem oly betegség, mely az eladó szavatosságát vonja maga után."

Kuria: „Lovon megállapitott orr- és *légcsőhurut* nem oly betegség, melyért az eladó külön kikötés nélkül szavatossággal tartozik. (1375/87.) Mindeme betegségek pedig nagyon sok esetben a megvett állatot rövid idő alatt a természetes használatra teljesen alkalmatlanná teszik. Ezen okból javasolni bátorkodom, hogy a javaslat 4-ik §-ának első pontjához a következő kitétel füzessék: *„végül, ha annak következtében ugyanazon határidő alatt az állat természetszerü használatára teljesen alkalmatlanná válik"*.

Igen helyes a javaslat 2-ik §-ának amaz intézkedése, mely a főhibáknak és a szavatossági határidőknek a megállapitását, eltérően az O. P. T.-től, rendeleti utra hagyja. Az állatkereskedelem szabályozásánál a mozgékonyság, a könnyedség a fő s a szavatossági főhibáknak, valamint a határidőknek az állatorvosi tudomány természetszerü haladása folytán esetlegessé váló megváltoztatása, módositása sokkal könnyebben eszközölhető rendeleti, mint törvényhozási uton.

Teljesen fedik kifejlődött joggyakorlatunkat a javaslat 5—6. pontjainak rendelkezései, amelyek egyrészt a vevőt a rosszhiszemü eladóval szemben teljes védelemben részesitik, másrészt pedig megszüntetik az eladó szavatosságát azon esetekben, amidőn a vevő a hiányt a szerződés megkötésekor ismerte. Nem tartom azonban helyesnek s az eddigi gyakorlattal megfelelőnek a 6. § amaz intézkedését, mely szerint az eladó oly hibákért, amelyeket a vevő közönséges figyelem mellett felismerhetett volna, szavatossággal tartozik, ha a hiányt rosszhiszemüen hallgatta el. Véleményem szerint oly hibáknál, amelyek közönséges figyelem mellett felismerhetők, elhallgatásról s kivált rosszhiszemü elhallgatásról, szó sem lehet. A törvénynek a célja a jóhiszemü vevőnek az előadó rosszhiszemüsége ellen védelmet nyujtani, őt a rászedéstől, a becsapástól megóvni, nem célja azonban a vevő fölötti gyámkodás. A vevő az áru megtekintésénél a köteles gondossággal, kellő figyelemmel tartozik eljárni, s ha ennak dacára szembetünő, vagy a közönséges figyelem mellett felismerhető hibában szenvedő árut vett, nem hivatkozhatik arra, hogy az eladó részéről be lett csapva és saját gondatlanságát nem mentesitheti a törvény hivatkozott rendelkezésével.

A javaslat nyilván a Német Polgári Törvénykönyv 460. §-ának rendelkezését vette alapul a kifogásolt § szövegezésénél, mely az eladó szavatosságát fentartja ily esetekben is, „wenn er den Fehler arglistig verschwiegen hat". Eme kifejezést azonban, amelyet a régebbi magyar jogban dolosus elhallgatásának neveztek, semmiképpen nem fedi a rosszhiszemü elhallgatás kifejezése. Az „arglistig verschwiegen" sokkal több, mint rosszhiszemü elhallgatás s véleményem szerint már dolus-t, cselt, csalárdságot foglal magában. Helyesebben s a törvényhozó intencióinak megfelelően inkább „csalárd elleplezés" mint „rosszhiszemü elhallgatás" kifejezéssel volna helyetesithető. Példával illusztrálva az esetet, a ló patarepedése külső, felismerhető hiba. Ha azonban az eladó pl. szurokkal bekeni, elkerülheti a vevő figyelmét. Ily esetben pedig nem rosszhiszemü elhallgatás esete forog fenn, hanem a csalárd elleplezés fogalmáé, a mely magában foglalja a dolus alkatelemét. Véleményem szerint tehát sokkal helyesebb lenne, ha a jelzett 6. § 2. bekezdése a következőképpen módosittatnék: „Oly hiány miatt, amely a vevő közönséges figyelme mellett felismerhető, az eladó csak abban az esetben szavatol, ha a hiányt csalárd módon elleplezte, ha a hiány fenn nem állásáért, vagy az állat hibátlan voltáért jótállott, vagy ha az állatnak valamely kikötött tulajdonsága hiányzik".

Annál is indokoltabb ezen módositás, mert a magyar joggyakorlat könnyen felismerhető hiba rosszhiszemü elhallgatás cimén szavatosságot mindezideig nem ismert.

A biróságok eddigi gyakorlatától részben eltérő rendelkezést tartalmaz a javaslat 8-ik §-a. Eszerint ugyanis a vevő a mutatkozó főhibáról az eladót legkésőbb a szavatossági idő lejártától, ha pedig az állat már előbb elhullott, vagy leöletett, ettől számitott 3 nap alatt értesiteni köteles, különben a szavatosságból folyó jogait elveszti. Az O. P. T. erre vonatkozólak 926-ik §-ában a következőket rendeli: „Ezt a jogivélelmet azonban az ilyen állat átvevője, csak abban az esetben veheti igénybe, ha az átadót, vagy megbizottját a hiba felfedezéséről azonnal értesiti". A következő 927-ik §-a pedig hozzá teszi, hogy: „ha az átvevő ezt az elővigyázatot elmulasztja, akkor bizonyitani tartozik, hogy az állat már a szerződés megkötése előtt hibás volt". Az O. P. T. tehát kötelezővé teszi a vevőre nézve az azonnali értesitést, ennek elmulasztásához azonban jogfosztó hatályt nem füz, hanem a vevőt csak ama törvényes vélelem igénybevételétől üti el, mely szerint a fő hibában szenvedőnek deklarált állat már az átadás előtt beteg volt s az erre vonatkozó bizonyitás terhét háritja a vevőre. A magyar judikatura az O. P. T. ezen tételes rendelkezését szintén egyöntetüen magáévá tette s a vevő azonnali értesitési kötelezettségének elmulasztásához csak ama joghatályt füzte, hogy a megállapitott fő hibának az átadás előtti fenforgásához füzött vélelem jogával a vevő nem élhet, hanem köteles igazolni a fő hibáknak már az átadás előtti fenforgását. (Igy a m. kir. Curia 2073/1893., 9421/1894., 1052/1894. sz. itéletei.) Szerény véleményem szerint a javaslatban ezen utóbbi, a magyar joggyakorlatban meggyökeresedett jogelvnek kellene érvényesülnie. A rövid 3 napos határidőnek elmulasztásához jogfosztó hatályt füzni már csak a határidő rövidségénél fogva is méltánytalan. A törvény célja jogok védelme, nem indokolt tehát, hogy a vevő által igen gyakori esetben nem is ismert formalitás elmulasztása a vevőt jogos kárkövetelésétől fossza meg. Igen sok esetben megtörténhetik — különösen, ha a kiegészitő rendelet a fő hibák szavatossági határidejét szigoruan az egyes betegségek lappangási idejéhez mérten állapitja meg, hogy a fő hiba csak a szavatossági határidő legutolsó napján jelentkezik s a vevőnek az értesités adására tul rövid idő marad rendelkezésére, de megtörténhetik, amiként ezt a kir. Curia is megállapitotta, 2605/1883. sz. itéletében, hogy az állat a szavatossági határidőn belül megbetegszik, a főhiba fenforgása azonban rajta csak a szavatossági idő eltelte után volt megállapitható, méltánytalan lenne tehát, hogy a vevő ily esetben, feltéve, hogy igazolni tudja, hogy a fő-

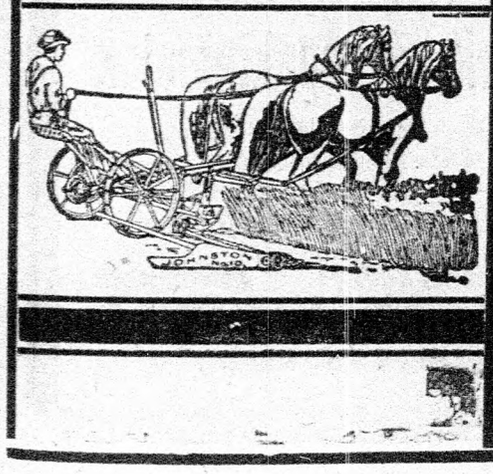

A korlátolt raktárkészletünkre való tekintettel ajánljuk tisztelt vevőinknek, hogy szükségletüket

fükaszáló s maroklerakó aratógépekben és szénagyüjtőkben

mielőbb fedezzék.

Eredeti Deyl-kapák alkatrészek ezidőszerint még kaphatók.

Bächer Rudolf—Melichar Ferenc.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

Budapest, VI. ker., Teréz-körut 26. szám.

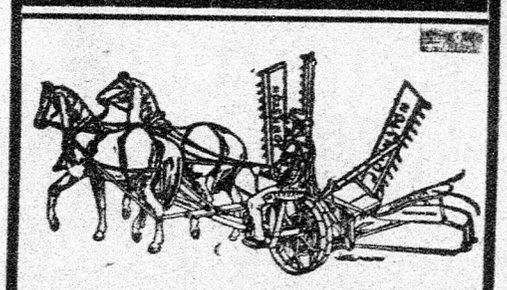

hiba az állatban már az átadás időpontjában meg volt, jogos kárigényének érvényesitésétől elüttessék oly alakiság be nem tartása miatt, amelyet betartania módjában nem is állott. Véleményem szerint az eladó érdekei teljesen meg vannak óva azzal, hogy ily esetekben a vevő a törvényes vélelem kedvezményét nem élvezheti, a vevő pedig a rövid értesitési határidő elmulasztásáért eléggé büntetve van azáltal, hogy jogainak érvényesithetése céljából a bizonyitás sulyos terhét magára venni tartozik. Javasolt módositásom annál indokoltabb, mert a rövid értesitési határidő elmulasztása épp a szegényebb osztályokat, a csekélyebb intelligenciáju gazdaosztályt sujtaná, amelynek a törvény épp az érdekeit van hivatva szolgálni. Javasolni bátorkodom tehát, hogy a javaslat 8-ik §-ának első bekezdése a következőképpen módosuljon:

„a mutatkozó főhibáról a vevő eladót legkésőbb a szavatossági idő lejártától, ha pedig az állat már előbb elhullott, vagy leöletett, ettől számitott 3 nap alatt értesiteni köteles, különben igazolni tartozik, hogy az állat már a szerződés megkötése előtt beteg volt“.

A javaslat 8-ik §-ának egyéb rendelkezései teljesen fedik az eddigi gyakorlatot. A javaslat egyik legfontosabb, valamint magának a szavatosság kérdésének legfontosabb része a vevő jogainak és az eladó kötelezettségeinek a megállapitása szavatossági hiba fennforgása esetén. A kérdés helyes és mindkét félre nézve méltányos megoldhatása céljából elsősorban különbséget kell tenni atekintetben, hogy az eladót a hibás állat eladása körül terheli-e rosszhiszemüség, vagy sem. Kétségtelen ugyanis, hogyha az eladó a vevővel szemben rosszhiszemü volt s neki tudva és akarva, avagy vétkes gondatlanságból kárt okozott, ezen kárt a teljes egészében megtériteni tartozik. Viszont, ha az eladó teljes jóhiszemüséggel járt el az eladás körül, ily sulyos jogkövetkezményekkel nem terhelhető s csak in integrum restitucióra kötelezhető. A törvényjavaslat ezen jogi megkülönböztetést igen helyesen meg is teszi, amennyiben a vevő számára kártéritést csak az esetben állapit meg, ha az eladó a fenforgó hiányt a vevő előtt rosszhiszemüen elhallgatta, ha a hiány fenn nem állásáért, vagy az állat hibátlan voltáért jót állott, vagy ha az állatnak valamely kikötött tulajdonsága hiányzik.

A törvényjavaslat szavatossági hiba esetén megadja a jogot a vevőnek:

1. A szerződés felbontásához, mely esetben mindegyik fél köteles a másiknak visszaszolgáltatni, amit a szerződés alapján tőle kapott.
2. A fajlagos kötelemnél a hibás állat helyett hibátlannak a követeléséhez.
3. Nváj, ménes, falka, vagy több együvé tartozó állat eladása esetén a vételnek valamennyi állatra történendő felbontásához az esetben, ha a hibás állatok a vevő érdekeinek sérelme nélkül el nem különithetők.
4. Az eladó rosszhiszemüsége, vagy vétkes gondatlansága esetén kártéritéshez.

Az actio quanti minorist, az árleszállitás követelési jogát, igen helyesen mellőzte a javaslat a vevő jogai közül, jól lehet ennek létjogosultságát a kir. Curia egy itéletében elismerte. Eltérően az élettelen áruk adásvételétől, állatok eladásánál a jóhiszemü eladót kényszeriteni arra, hogy a reá nézve esetleg teljes értékkel biró állatot árleszállitással engedje át, méltánytalan dolog lenne s igy a javaslat állásfoglalása a kir. Curia itéletében megnyilvánuló jogi felfogással szemben helyesnek mondható.

Helyesléssel kell, hogy találkozzék a javaslatnak a Német Polgári Törvénykönyvből átvett ama rendelkezése is, melyszerint a vevő azon esetben, ha a vétel tárgya csak faj szerint volt meghatározva, követelheti az eladótól, hogy a hibás állat helyett hibátlant szállitson. Kétségtelen, hogy a vevőre nézve, aki állatot vásárol, sokszor legelsőrendü érdek, hogy tényleg használható, hibátlan állathoz is jusson s ha az eladó, ha jóhiszemüen is, hibás állatot szállit, oly esetben, amidőn az állat egyedileg meghatározva nem volt s igy a hibás állatnak hibátlannal való kicserélése nehézségekbe nem ütközik, meg kell adni a vevőnek a jogot, hogy ezen elsőrendü érdekét az eladóval szemben érvényre juttathassa. Ez közeliti meg legjobban az anyagi igazságot, bár a hibás állat kicserélési kötelezettsége már nem tekinthető szigoruan vett szavatosságnak, hanem inkább a kártérités körébe tartozik.

Véleményem szerint helyes a javaslat ama rendelkezése is, melyszerint a vevőt a rosszhiszemü, vagy gondatlan eladóval szemben kártérités illeti meg. Nem tartom azonban szerencsésnek és jogilag kifogástalannak a javaslat vonatkozó szövegezését, mely a szavatosság jogi fogalmával egyenesen ellentétben áll. A javaslat 17. §-a ugyanis a következőket mondja: „A 9. §-ban meghatározott jogai gyakorlása helyett a vevő nem teljesités miatt kártéritést követelhet az eladótól, ha a fenforgó hiányt előtte rosszhiszemüen elhallgatta stb“. Véleményem szerint szavatosságról csak megtörtént szállitásnál, csak teljesitett szerződésnél lehet szó, a szavatosságról alkotott törvényben tehát a nem teljesités fogalmának, eseteinek, következményeinek helye nincsen. A javaslat nyilván a hibás teljesités fogalmát zavarja össze a nem teljesités fogalmával — ámely hibába a Német Polgári Törvénykönyv is beleesett, — holott oly jogi magyarázatról, amely szerint a hibás teljesités a nem teljesitéssel lenne egyértelmü, szó sem lehet. Ha a vevő átveszi a hibás állatot, nem lehet arról beszélni, hogy teljesités az eladó részéről nem történt. Az eladó igenis teljesitett, de ama körülményből kifolyólag, hogy a teljesités hibás volt, szavatossággal tartozik. Ha pedig a hibás teljesitéshez még az eladó rosszhiszemüsége is járul, áll elő a kártéritési kötelezettség. Épp ezen külön követelmény, a kártéritési alap külön kritériuma igazolja, hogy a szavatosság fogalma a nem teljesités fogalmával össze nem téveszthető. Az eladó a hibás szolgáltatás esetén szavatossággal tartozik, kártéritéssel azonban csak rosszhiszemüség vagy gondatlanság esetén, mig nem teljesités esetében mindig kártéritéssel tartozik. A szavatosságról speciális törvény intézkedik, a nem teljesités következményeiről az általános magánjog s illetve a Kereskedelmi Törvény, az adásvétel általános szabályozásánál. A szavatosságnak a nem teljesitéssel való azonositása könnyen oda vezethetne, hogy az eladó hibás teljesitése minden esetben nemteljesitésnek minősittetnék, s kártéritési alap keletkeznék minden roszhiszemüség és gondatlanság nélkül. Ezen oknál fogva *javasolni bátorkodom, hogy a javaslat 17. §-ból a „nemteljesités miatt“ töröltessék s igy a vonatkozó rendelkezés a következőképpen szóljon: „A 9. §-ban meghatározott jogai gyakorlása helyett a vevő kártéritést követelhet az eladótól, ha stb“.*

Az eddigi gyakorlattól erősen eltérő rendelkezést tartalmaz a javaslat 18. § a, mely a szavatosságból eredő igények elévülési idejét az eddigi 6 hónappal szemben 6 hétben állapitja meg. Felette meggondolandó dolog, hogy a gyakorlatban meggyökeresedett elévülési időt, amely a K. T.-ben az ingó dolgok adásvételéből kifolyólag megállapitott általános elévülési idővel megegyezik, megröviditeni helyes-e, akkor, amidőn az uj P. O. életbeléptetése óta a perviteli eljárás felette meggyorsittatott s megröviditetett. Maga a 6 hetes határidő is felette szokatlan s az életben nehezen követhető, s már csak azért is tanácsosabb az elévülési határidőnek hónapokban történendő megállapitása.

A törvényjavaslat egyéb rendelkezései ellen a magam részéről lényeges kifogásolni valót nem találok s jelentéktelen módositási javaslatokon kivül, csak stiláris módositásokra szoritkozom. Igy a javaslat 10. §-ának utolsó bekezdése szerint a vétel felbontása esetén: „az időközi hasznok megtérítésére a vevő csak annyiban van kötelezve, amennyiben az állatnak tényleg hasznát vette, vagy veszély és nehézség nélkül hasznát vehette volna“. Magánjogi rendelkezéseink szerint általánosságban az in integrum restitucióra kötelezett szerződő fél a gyümölcsöt és egyéb hasznokat csak az esetben tartozik visszaszolgáltatni, ha olyanokat tényleg szedett, s illetve élvezett. A jelen esetben is elegendőnek tartanám, ha a vevő időközi hasznok megtérítésére csak annyiban lenne kötelezve, amennyiben az állatnak tényleg hasznát vette s a javaslat további kitétele elmaradna. Elhagyandónak tartom ezen kitételt annál is inkább, mert ama hasznoknak a megtérítése, amelyeknek a vevő hasznát vehette volna, már a kártérités fogalmi körébe tartozik, amelynek pedig az integrum restitució eseteiben helye nem lehet. Ettől eltekintve, ama hasznok megállapitása, amelynek a vevő hasznát vehette volna, tényleges alkalmazásában annyi felesleges jogi és szakértői vitának válnék alapjává, amelyek a törvényhely gyakorlati jelentőségét illuzóriussá tennék. Javaslom tehát, hogy a *törvényjavaslat 10. §-ának utolsó bekezdésében ama kitétel „vagy veszély és nehézség nélkül hasznát vehette volna“ töröltessék.*

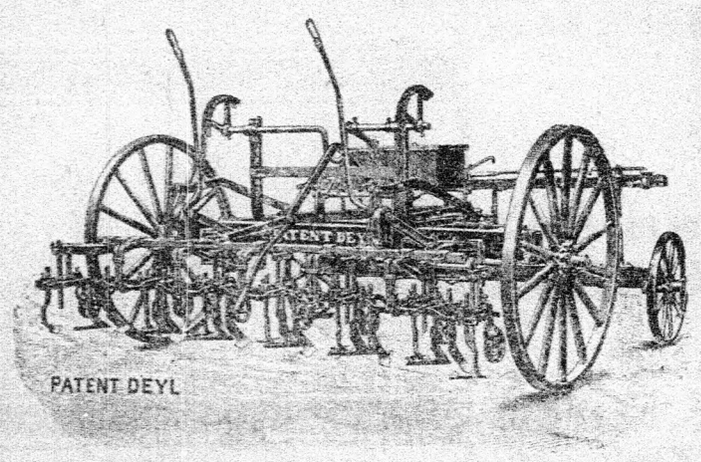

AZ EREDETI „DEYL“ TÖBBSOROS

speciális répakapálógépek és répakiemelők

anyag és kivitel tekintetében utólérhetetlenek, tökéletes munkateljesitményük megfizethetetlen. **Deyl** speciális répakapái nélkül eredményes répamüvelés el sem képzelhető!

Tartalékrészek állandóan raktáron!

Bächer Rudolf—Melichar Ferenc

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI. ker., Teréz-körut 26. szám.

8549

Szövegezésének egyébkénti elfogadása mellett stiláris módosítást javasolok a 13. §-ra nézve a következőkben: A javaslat ama kitétele helyett, melyszerint: „Ha az előző §-esetében a szavatorsági hiány fertőző betegségben áll, a vevő, amennyiben a vétel egészen fel nem bomlik". „A következő módositást javaslom: *„Ha az előző § esetében a szavatossági hiány fertőző betegségben nyilvánul, a vevő, amennyiben a vételi szerződés az összes állatokra nézve fel nem bontatik"*.

Egyéb pótlási s illetve módositási inditványom a javaslattal szemben nincsen. Amidőn szives elnézést kérek előadásom hiányosságaiért, azokat a rendelkezésemre álló, felette rövid időre vezetvén viszsza, tisztelettel kérem a bizottsági tag urakat, hogy inditványaimra vonatkozó észrevételeiket megtenni s esetleges módositásaikat előterjeszteni s ilyképpen a javaslat esetleges hiányosságainak eliminálásához hozzájárulni méltóztassanak.

Elnök a bizottság nevében köszönetet mond az eladónak igen érdekes, alapos és szakavatott előadásáért, mely a szavatosság kérdésének minden részletét alaposan megvilágitotta s nagyban hozzájárul a gazdaközönségre nézve oly életbevágó kérdés kedvező megoldásához. (Éljenzés.) A tárgyalás módjára nézve javasolja, hogy a bizottság a törvényjavaslat-tervezetet pontról-pontra tárgyalja le, az egyes pontokra nézve megjegyzéseit s esetleges javaslatait adja meg s felkéri előadót, hogy a törvényjavaslat egyes pontjait sorrend szerint olvassa fel.

Az 1. §-nál *Hutyra* Ferenc dr. javasolja, hogy a „szarvasmarhák" megnevezésén kivül a „bivaly és kecske" megnevezés is felvétessék. A bizottság a javaslatot elfogadja.

A 2. § nál *Darányi* Gyula dr.-nak az a megjegyzése, hogy miután a törvényjavaslatban az foglaltatik, hogy a minisztérium fogja megállapitani a szavatossági határidő kiterjesztésének szükségességét s az egyes szavatossági hibákat, nem volna-e helyes annak a törvénybe való felvétele is, hogy a miniszteriumnak joga legyen az ország egyes területeire nézve különleges szavatossági határidőket is megállapitania?

Hutyra Ferenc dr. nem tartja helyesnek az ilyen részleges intézkedéseket, aminthogy mindenütt, igy Németországban is, az egységesség felé irányult a fejlődés, hiszen az állati betegségek nem politikai határok szerint lépnek fel.

Vantsó Gyula dr. kivánatosnak tartaná az utolsó bekezdésbe annak felvételét, hogy a szavatossági határidők az eladó és vevő között csak irásbeli szerződéssel legyenek meghosszabbithatók, vagy megröviditethetők, továbbá, hogy necsak a szavatossági határidők legyenek módosithatók irásbeli szerződéssel, hanem az is kiköthető legyen, hogy az eladó semminemü szavatosságot nem vállal.

Darányi Gyula dr. a maga részéről is helyesli és elfogadásra ajánlja Vantsó Gyula dr. módositását, mert az irásbeliség sok visszaélést akadályozna meg.

Rubinek Gyula ugyancsak helyeslő felszólalása után *Elnök:* a maga részéről is célszerünek tartja Vantsó Gyula dr. inditványát, hogy az ilyen kivételek irásbeli szerződésben legyenek biztositandók. Kimondja határozatként, hogy a bizottság Vantsó Gyula inditványát elfogadja s ily értelemben javasolja a 2. § módositását.

A 3. §. a bizottság eredeti alakjában elfogadja.

A 4. §-hoz *Előadó* javaslata a következő: a törvényjavaslat következő szövegéhez: „az eladó az állatnak oly hiányáért is szavatol, mely a főhibák közé nem tartozik, ha az állat annak következtében az átadástól számitott 8 napon belül elhull, vagy ezen időn belül levágatván, a hiány miatt a hatóság elkobozza", felvenni javasolja: „Vagy pedig annak következtében az állat ugyanezen határidő alatt természetszerü használatára lehetetlenné válik".

Darányi Gyula dr. a maga részéről helyesli az előadó módositó javaslatát, mellyel a jóhiszemü vevő jogos érdekeit védi, felhivja azonban a bizottság figyelmét arra is, hogy a jóhiszemü eladót is védeni kell a vevők s különösen a rosszhiszemü vevők ellen.

Hutyra Ferenc dr. a 4. szakasznak mélyrehatóbb módositását proponálja. A javaslatban foglalt intézkedés ugyanis rendkivül eltér a mostani állapotoktól. A mai állapot szerint a vevőt megilleti a törvényes vélelem joga az eladóval szemben a főhibákért bizonyos határidőn belül, az összes rejtett hibákért is köteles azonban az eladó szavatolni teljes 6 hónapig, tehát ezen rövid határidőn tul, csakhogy akkor a törvényes vélelemnek helye nincs.

A tervezet szerint az eladó csak a főhibákért tartozik felelősséggel bizonyos határidőn belül, amely meghatározott időt rövidnek tartja, ezenkivül csak oly hibákért tartozik szavatossággal, amely hibák miatt az állat 8 napon belül elértéktelenedik akár le kell azt vágni, elhull, vagy teljesen használhatatlanná válik.

A gyakorlatban sok oly betegség van, amely az állatot nem teszi teljesen értéktelenné, csak csökkenti annak értékét, ezen hibákért a törvénytervezet szerint semmiféle orvoslásnak nincs meg a lehetősége.

A mai viszonyok között ez tulmegy a célon és eltér az osztrák novelláris intézkedéstől is. Az osztrák novella szerint az eladó szavatol a főhibákért, más hibákért akkor, ha az elévülési határidőn belül azokat a vevő felismeri s be tudja bizonyitani, hogy az állatban benne volt a vétel idején is. Ha már most tekintetbe veszszük azt, hogy már az is nagy korlátozás lesz a vevőre nézve, hogy igényeinek teljesitésére a határidő 6 hónapról 6 hétre szállittatik le, akkor talán mégis tulságosan erős a korlátozás, ha még a hibák közül is kirekesztjük azokat, amelyek az állatot értékében csökkentik, de nem tartoznak a főhibák közé. Célszerü volna talán egy középutat felállitani. Meg kellene adni a vevőnek a lehetőséget arra, hogy akkor is követelhessen valami kártérités sérelmeinek orvoslására, ha az állatja életben maradt és hasznosithatja is, csak beteg. Ez különben ma is meg van, mert ma is minden hibáért szavatol az eladó, amely rejtett és amely lényeges.

Épp ezért javasolja, hogy a 4. szakaszban kimondassék, hogy az eladó a főhibák közé nem tartozó más szavatossági hibákért is felelős, feltéve, hogy azokat a 6 heti elévülési határidőn belül felismeri és igazolja, hogy azok megvoltak az állatban már az átvétel időpontjában.

Dömötör László dr. az előadó javaslatát Hutyra Ferenc dr. módositó inditványával összeegyeztethetőnek tartja s javasolja, hogy a hivatkozott §-ban megállapitott 8 napos határidő hosszabbittassék meg.

Falussy Árpád dr. elfogadja előadó módositó javaslatát, de inditványozza, hogy a §-ban megállapitott 8 napos határidő 15 napra emeltessék fel.

Rubinek István dr. előadó: hivatkozik Darányi Gyula dr. szavaira, melyszerint a törvény célja és rendeltetése nemcsak a vevő, de az eladó érdekeinek a védelme is, miért is Hutyra Ferenc dr. javaslatával szemben kéri a saját módositó javaslatát elfogadni, mert az eladó szavatossági idejének s a szavatosság eseteinek tulságos kiterjesztése igen sok alaptalan perre szolgáltatna alkalmat s tág teret nyitna a rosszhiszemü vevők visszaéléseinek. Elfogadja azonban Falussy Árpád dr. és Dömötör László dr. javaslatait, melyszerint a 4. §-ban megállapitott 8 nap 15 napra emeltessék fel.

Elnök hozzászólása után a bizottság az előadó módositó javaslatát azzal a hozzáadással, hogy a §-ban megállapitott 8 napos határidő 15 napra emeltessék fel, elfogadja.

Az 5. §-t a bizottság változtatás nélkül elfogadja.

A 6. §-nál *Előadó* inditványozza, hogy a második bekezdés szövege: „Oly hiány miatt, amelyet a vevő közönséges figyelem mellett felismerhetett volna, az eladó csak abban az esetben szavatol, ha a hiányt rosszhiszemüen elhallgatta, ha a hiány fenn nem állásáért vagy az állat hibátlan voltáért jótállott, vagy ha az állatnak valamely kikötött tulajdonsága hiányzik, a következőképpen módosittassék: „Oly hiány miatt, amely a vevő közönséges figyelme mellett felismerhető, az eladó csak abban az esetben szavatol, ha a hiányt csalárd módon elleplezte, ha a hiány fenn nem állásáért, vagy az állat hibátlan voltáért jótállott, vagy ha az állatnak valamely kikötött tulajdonsága hiányzik."

Elnök hozzászólása után a bizottság a javaslat szövegét az előadó módositásával elfogadta.

A 7. §-t a bizottság változtatás nélkül elfogadta.

A 8. § első bekezdésének: „A mutatkozó főhibáról a vevő eladót legkésőbb a szavatossági idő lejártától számitott három nap alatt értesiteni köteles, különben a szavatosságból folyó jogait elveszti". Szövege helyett *Előadó* javasolja a következő módositást: „A mutatkozó főhibáról a vevő eladót legkésőbb a szavatossági idő lejártától, ha pedig az állat már előbb elhullott, vagy leöletett, ettől számitott 3 nap alatt értesiteni köteles, különben igazolni tartozik, hogy az állat már a szerződés megkötése előtt beteg volt".

Hutyra Ferenc dr. helyesli az előadó módositását, javasolja azonban, hogy a „különben a szavatosságból folyó jogait elveszti", helyett, a következő szöveg vetessék fel: „különben a törvényes vélelemhez való jogát elveszti."

A bizottság előadó javaslatát Hutyra Ferenc dr. módositott szövegezésével elfogadja.

Vantsó Gyula dr. javasolja a 8. § 4. pontjával kapcsolatban, tekintettel a viszonteladások gyakori eseteire, hogy a törvénybe vétessék fel az eladó ama kötelezettsége, melyszerint a vevő által ellene inditandó perbe az ő eladóját perbehivni tartozzék, hogy az jogait kellőképpen megóvhassa.

Fertsek Gyula dr. a maga részéről is csatlakozik Vantsó Gyula dr. inditványához s annak fontosságát gyakorlati példákkal igazolja.

Előadó hivatkozik arra, hogy felvetett kérdés tisztán a polgári perrendtartás kereteibe tartozik, s a jelen törvényben szabályozást nem nyerhet.

A bizottság a javaslat eredeti szövegét elfogadja.

A 9. §-nál *Fertsek* Gyula dr. hivatkozással arra, hogy a vevőnek ama joga, hogy a hiányban szenvedő állat helyett hibátlant követelhessen, a valóságban nehezen lesz keresztülvihető, a javaslat módositását ajánlja.

Dömötör László dr., *Darányi* Gyula dr., *Falussy* Árpád dr. és *Rubinek* Gyula javasolják, hogy a 9. § második bekezdése teljesen töröltessék.

Előadó a § második bekezdésének törléséhez hozzájárul.

Elnök és *Hutyra* Ferenc dr. hozzászólása után a bizottság a 9. § második bekezdésének teljes törlését javasolja a kormánynak.

A 10. §-nál előadó javasolja, hogy az utolsó bekezdés „vagy veszély és nehézség nélkül vehette volna" kitöröltessék.

HIZOTT SERTÉSEKET KÖKÉNYESSY & LÖWINGER
levágásra való hussertéseket és leszurt sertéseket a legelőnyösebben értékesiti
SERTÉSBIZOMÁNYI CÉG
WIEN, ST.-MARX.
Sürgönycim: KÖKÉNYESSY WIEN, ST.-MARX.
TELEFON: 76—48.
Szállitás és eladás módozatai felől bárkinek dijmentesen megbizható és gyors felvilágositással szolgál.

Hutyra Ferenc dr. javasolja, hogy a § negyedik bekezdése teljesen töröltessék, a harmadik bekezdéshez pedig hozzáfüzessék: „Ha a vevő az állatot használta, vagy veszély nélkül használhatta volna, tartási költségeket nem igényelhet".

Előadó hozzájárulása után a bizottság Hutyra Ferenc dr. módositását elfogadja.

A 11. § szövegét a bizottság változatlanul elfogadja.

A 12. §-nál *Hutyra* Ferenc dr. javasolja, hogy a szöveg „el nem különithető" kitétele „külön nem választhatók"-ra módosittassék.

A Bizottság az eredeti szöveget Hutyra Ferenc dr. módositásával elfogadja.

A 13. §-nál *Előadó* javasolja, hogy a szövegben foglalt: „amennyiben a vétel egészen fel nem bomlik" kitétel helyett „amennyiben a vételi szerződés az összes állatokra nézve fel nem bontatnék" vétessék fel. A bizottság a javaslat szövegét az előadó módositásával elfogadja.

A 14. § szövegét a bizottság változatlanul elfogadja.

A 15. §-nak a bizottság a teljes törlését fogadta el, az a 9. § második bekezdésének törlése folytán tárgytalanná válván.

A 16. §-nak a szövegét a bizottság változatlanul elfogadja.

A 17. §-nál *Előadó* javasolja, hogy a „vevő nemteljesités miatt kártérités követelhet" kitétel helyett a „vevő teljes kártérités követelhet" kitétel vétessék fel.

A bizottság a javaslat szövegét az előadó módositásával elfogadja.

A 18—23. §-ok szövegét a bizottság, stiláris módositásoktól eltekintve, változatlanul elfogadta.

Több tárgy nem lévén, *Elnök* ismételten köszönetet mond az előadónak alapos és tárgyilagos előadásáért, valamint a bizottsági tagok oly szép számban történt megjelenéséért s az ülést berekeszti.

A mételykór és gyógyitása.

A mételykór jobbára csak a juhok, kecskék, szarvasmarhák és bivalyok betegsége, de ritkán a sertésekben is előfordul. A mezei és erdei vadak közül a nyul, szarvas és őz szokott mételykóros lenni. Bizonyos vidékeken évről-évre előfordul, esős nyár és nagy vizáradások után azonban országos csapássá is lehet.

A közönségesen ismert és veszedelmes alakjában a betegség *okozója a májmétely*, 2—3 cm. hosszu, levélalaku, lapos féreg, mely a máj epeereiben gyakran sok száz, sőt ezernél is több példányban él és izgatásával, leginkább azonban vérszivással és mérgező anyagok termelésével előidézi a mételykórt. Az előbbivel együtt, de magában is előforduló *lándzsaalaku métely* többnyire nem okoz bajt.

Minden egyes májmétely ezrekre menő petét rak, melyek az epével a bélbe és innen a bélürülékkel a szabadba jutnak. Belőlük a tavasz, a nyár és az ősz folyamán vizben vagy nedves helyen 3—6 hét mulva csillangós lárva buvik ki, mely néhány óráig a vizben uszkál és ha eközben a kis mocsári csigára akad, annak testébe befurakodik és ivartalan uton további 6—10 hét alatt 150—300 lárvát hoz létre. Ezek azután elhagyják a csiga testét, a vizben uszkálva, a viz szine közelében, a füszálakhoz tapadnak és 2—3 mm. hosszu; tojásalaku, fehéres burokkal veszik magukat körül, kis részük azonban betokolva, a viz felületén uszkál. A betokolt lárváktól ellepett füszálak azt a látszatot keltik, mintha fehéres homokszemekkel volnának behintve. Fertőzőképes lárvák kifejlődéséhez eszerint $2^1/_2$—4 hónap szükséges; tavasszal a legelőre kihajtott állatok által elszórt petékből tehát csak a nyár derekán vagy az ősz elején lesznek fertőzőképes lárvák, melyek azután a takarmánynyal vagy az ivóvizzel az állatok belébe kerülve, végül a májba eljutnak és ott $1^1/_2$—3 hónap alatt ivarérett példányokká fejlődnek.

A mételyek fejlődéséhez az elmondottak szerint nedvesség, meleg és a kis mocsári csiga jelenléte szükséges. Ha tehát a mételypeték tartósan száraz helyre kerültek, ugy nem kelhetnek ki belőlük lárvák, de a nyirkos helyeken kikelt lárvák is csakhamar elpusztulnak, ha rövidesen nem juthatnak vizbe vagy nem akadnak a kis mocsári csigára.

A *mételyes fertőződés* rendszerint a *legelésközben* történik. Ebben a tekintetben mindig *veszedelmes a nedves, mocsaras, turfás legelő, a füvel benőtt árkok és lassan folyó patakok* környéke. Erős nyár és vizáradások alkalmával ezeknek a helyeknek fertőzöttsége növekedik, egyben azonban a szárazabb években megkimélt területek is befertőződnek az odasodort mételypetékkel és lárvákkal, nemkülönben az oda vándorolt vagy sodort mocsári csigákkal. A tartós esőzések és áradások azért is növelik a legelők veszedelmességét, mert a talajviz magasságának ilyenkor gyakori változása következtében a különböző időben betokolódó lárvák a legelő füveit egész hosszuságukban ellepik, a legelő állatok ennélfogva már egy-egy harapás füvel is sok lárvát esznek meg. Erős fertőzések szárazabb években a tavasz végére és főleg az őszre, az évnek aránylag csapadékdusabb két szakára esnek, esős években azonban a legeltetés egész ideje alatt lehetségesek.

Istállózott állatok fertőződése szintén lehetséges nedves helyeken kaszált *friss füvel*, esetleg a hosszu ideig viz alatt álló földeken termelt más *zöld takarmánynyal*. A széna közvetitette fertőzés ellenben ritka és nem is szokott sulyos lenni, mert a rétek kaszálása és a szénaetetés megkezdése között rendszerint 2—$2^1/_2$ hónap mulik el, mely idő alatt a szénában netalán levő mételylárvák többnyire és legnagyobbrészt elpusztulnak.

A mételykór jelei többnyire az ősz folyamán és a tél elején kezdenek mutatkozni és bágyadtságban, az étvágy szeszélyességében, meg-megujuló hasmenésben, soványodásban nyilvánulnak. Később a szőr bágyadt fénye, juhokon a gyapju meglazulása és csomókban kihullása, a szempillák belső hártyájának sápadtsága és sárgásba játszó szinéről is fölismerhető. Végül, különösen a juhokon, vizenyős duzzanatok keletkeznek (a toroktájék megduzzadását, népiesen szakálnak, vagy tokának mondják). A szakszerü betegvizsgálat szarvasmarhákon gyakran a máj egyidejü megnagyobbodását is megállapithatja. Ezek a tünetek majdnem egészen határozottan jelzik ugyan a mételykórt, ha olyan állatok betegednek meg tömegesen, melyek nedves, vadvizes legelőre jártak, a bántalom határozott fölismerése az állat életében azoban csupán a bélürülékben a mételypeteknek nagyitóval való kimutatása alapján lehetséges.

A nem sulyosan befertőzött állatok kibirják a bajt a tavasz beálltáig és azután a legelőn többé-kevésbbé, vagy egészen is, magukhoz térnek, de közben a legelőt ujból befertőzik. Erősen fertőzött állatok teljesen leromlanak és végül elhullanak. Az ilyen, vagy a betegség késői szakában levágott állatok szervei vértelenek, husuk halaványés vizenyős, testük üregeiben majdnem viztiszta savót lehet találni, májuk felületén az epeerek mint vastag, fehér zsinegek, kiemelkednek, a máj pedig jóval nagyobb, vagy ellenkezőleg zsugorodott, kemény, dudoros és az epehólyagban, valamint az epeerekben nagyon sok májmétely van.

A mételykór *eredményes gyógyitása*, mint azt az utóbbi évek folyamán végzett kisérletek igazolták, lehetséges. Nagy számu mételykóros szarvasmarhán és juhokon, továbbá néhány kecskén végrehajtott kisérletek során sikerült ugyanis olyan eljárást kidolgozni, melylyel a májmételyek bármely állatfajban elpusztithatók. Az erdei pajzsikának nevezett páfrány kivonatából tisztán előállitott páfrányanyagoknak megfelelő oldatban beadása után a juhoknak és kecskéknek legalább 82%-ában és a szarvasmarháknak legalább 72%-ában már néhány nap alatt az összes májmételyek elpusztulnak, az eseteknek többi, csekély százalékában pedig mennyiségöket annyira sikerült csökkenteni, hogy az élve maradt néhány példány egyáltalán nem jelent többé veszedelmet az állat egészségére.

A páfrányanyagok zselatintokokba zárt oldatban *„Distol"* név alatt kaphatók. A „Distol"-t a Chinoin gyógyszer és vegyészeti termékek gyára r.-t. (Ujpest, Fő-utcza 5. sz.) állitja elő és használatra kész állapotban „Distol" név alatt használati utasitással, esetleg kivánatra a beadásra alkalmas magfogóval bocsátja forgalomba, ugy azonban, hogy a szer a gyógyszertárban is beszerezhető.

Minthogy a szer adagja változik az állatok faja és nagysága, illetve sulya szerint, a rendelésnél szükséges közölni az állatok faját és a szemmérték szerint végrehajtott becslés, vagy néhány különböző állat lemérése utján megállapitott élősulyát. Nevezetesen a juhokra és a kecskékre vonatkozóan annak a közlése szükséges, hogy az állatok sulya 20 kg.-on alul, 20 és 35 kg. között, illetve 35 kg. fölött van-e, a szarvasmarhák és a bivalyok sulya pedig 80—120 kg., 120—170 kg., 170—220 kg., 220—270 kg., 270—320 kg., 320—370 kg., 370—420 kg., 420—470 kg., illetve 470—520 stb. kilogramm. Juhoknak és kecskéknek a testsulyhoz viszonyitva megállapitott adagot körülbelül egynapi szünettel mindössze két izben, szarvasmarháknak és bivalyoknak pedig hasonló időközökben négyszer kell beadni.

A „Distol" beadása: A szarvasmarha vagy a bivaly fejét egy vagy két ember a szarvánál egyenesen tartja s ezek közül az egyik, vagy

KEMNA szabadalmazott FORRÓGŐZEKÉI SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füstcső-tulhevitőjével

Minden más tartósság tekintetében nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert messze felülmulnak ugy teljesitőképesség, mint és lényegesen kevesebb szenet fogyasztanak.

Referenciákkal, kimeritő felvilágositásokkal és költségvetésekkel készséggel szolgál: KEMNA J. Budapest, VI. Vilmos-császár-ut 51.
Sürgönyeim: KEMNA, BUDAPEST. Telefon 91-21.

szükség esetén egy harmadik segitő, az állat orrsövényét összeszoritja, másik kezével pedig az állkapcsát lehuzza és ezzel a száját kinyitja. Ekkor a tojásalaku tokba zárt szert elég hosszu, egyenes vagy célszerübben kissé hajlott magfogóval a kemény szájpadlás mentén, a nyelv gyökeréig letoljuk és a fogó szárainak meglazitásával ott elengedjük, mire az állat azt azonnal lenyeli. A fogót szárainak meglazitása után azonnal kihuzzuk és az állat száját elengedjük, hogy akadálytalanul nyelhessen. Nagyobb állatoknak egyszerüen kézzel is lehet beadni a szert, ha az állat nyelvét a szájból előhuzzuk és a tok letolása s kezünk kihuzása után azt ujból elengedjük.

Juhok és kecskék kezelése gyorsan és könnyen végrehajtható, ha egy ember az állat nyakát két térde közé fogja és a szájába körülbelül 30 cm. hosszu és 5 cm. széles, lapos, simára legyalult és 3—4 cm. középponti nyilással biró, keményfából házilag könnyen elkészithető pecket vezet be keresztben, vele egyben a nyelv hegyét is leszoritja és az állat fejét rögziti, amikor azután a fogóba vett (15. ábra) tokot könnyen letolhatjuk egészen a torokba (16. ábra), ha eközben az állat száját a világosság felé tartatjuk. Sertéseknek ugyanugy adható be a szer, csakhogy azok tartásához több segitő szükséges. Egyes juhoknak és kecskéknek a szert az állat fejét tartó ember kézzel is beadhatja, ha az állat állkapcsát balkezével megtámasztja, ugyanennek a kéznek ujjaival a pofát a zápfogak közé nyomja és igy az állatot szájának felnyitására kényszeriti. Ekkor a jobbkezével a nyelv hátára helyezett tokot mutatóujjával minél mélyebben a torok felé letolja, az állat fejét azonban még továbbra is rövid ideig kifeszitve tartja és szükség esetén a torok nyomogatásával az állatot nyelésre kényszeriti. Ha az állatok bármely beadás esetén a tokot szájból kilöknék, azt ujból beadjuk. A tok netaláni megrepedése a szájban nem hátrányos, hacsak a fejnek magasabbra emelésével megakadályoztuk tartalmának kifolyását a szájból. Több, le nem kötött állat kezelése esetén az orvosság beadása után az állatokat a kezelés befejezéséig külön helyre kell tenni az összecserélés elkerülése végett.

Nagyon leromlott, étvágytalan és hasmenéses szarvasmarháknak tanácsosabb a szert egyenesen a vérbe fecskendezni, habár ekkor a hatása nem annyira megbizható. Az erre a célra külön elkészitett oldat szintén kapható.

A „Distol" hatása az állatokra abban nyilvánul, hogy beadása után a szarvasmarhák étvágya gyakran 2—3 napon át rosszabb, kérődzésük renyhébb, bélsaruk lágyabb és egyben bágyadtabbak. Jóval ritkábban mutatkoznak hasonló tünetek a juhokon. A tej néha 1—1½ napig gyöngén rendellenes szagu, de a szopós állatokra nem ártalmas. Ugyanannyi időre néha az állat husa is vesz fel hasonló szagot. A vemhességre nincs befolyással a szer. A kezelés befejezése után az azelőtt netalán sulyosan beteg állatok is jól esznek, kérődzenek, élénkek, hasmenésük megszünik, szőrük fénye és a szempillák belső hártyájának piros szine 2—3 hét alatt visszatér, egyben már korábban hizni és

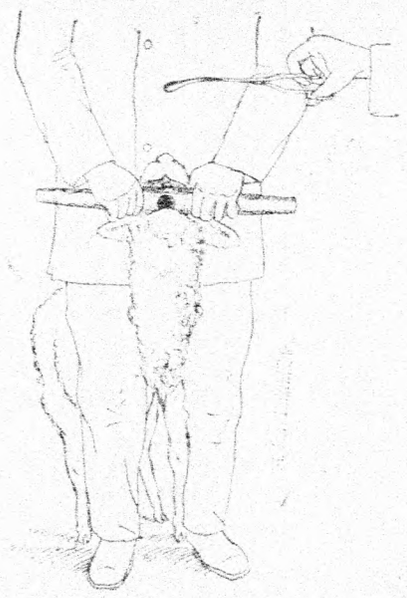

15. ábra. A száj kinyitása a mételykór kezelésénél.

sulyban gyarapodni kezdenek és végül meg is hizhatnak.

A „Distol" segitségével *a legelők mételyes fertőzöttségét is meg lehet szüntetni* vagy legalább erősen csökkenteni s ily módon az azelőtt veszedelmessége miatt szinte értéktelen legelőterületet is hasznositható állapotba hozni, ha állatainkat a téli istállóztatás idejében a májmételyektől megszabaditjuk és az ilyen állatoktól a kezelés előtt és alatt, nemkülönben annak befejezése után még két héten át összegyüjtött trágyát csak tartósan száraz szántóföldekre hordatjuk ki.

Juhok gyógyitására használható a *kamala* is, csakhogy ez a szer minden esetben 3—5 nap

16. ábra. A fogóba vett tok letolása, a mételykór kezelése közben.

tartamára nagyon előveszi az állatokat és ennek folytán a már nagyon elgyöngült betegeknek tömegesebb elhullását is okozhatja, a szopós bárányok pedig anyjuk kezelése után hasmenést kapnak és az anyajuhok teje elapadhat. A szarvasmarhák mételykórjának gyógyitására nem alkalmas a kamala. A kamalát liszttel és vizzel kemény tésztává gyurva ugy lehet beadni, mint a „Distol"-t. A beadás módjának részletes ismertetése megtalálható az „Állatorvosi Lapok" 1916. évfolyamának 1—3. számában és a „Köztelek" 1916. évfolyamának 12. számában. A kamala megszerezhető drogériákban és gyógyszertárakban, továbbá a „Hangya" szövetkezetben Budapesten, valamint a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete utján, mint gyarmati áru azonban, alighanem csakhamar eltünik a forgalomból.

Ugy a kezelés idejében, mint az azt követő első hetekben jó az állatoknak lehetőleg bőven abraktakarmányt adni, hogy gyorsabban térhessenek magukhoz.

A kezelés idejének megválasztásánál ajánlatos a következőkre figyelemmel lenni. Ahol a mételykór évről-évre előfordul, ott legjobb a kezelést csakhamar a legeltetés beszüntetése után, november végén vagy december elején, a megbetegedések bevárása nélkül rendszeresen minden évben végrehajtani és mindazokra a kérődző állatokra kiterjeszteni, melyek legelőre jártak. Máskülönben csak a mételykórra gyanut keltő tünetek megjelenése indokolja a kezelés végrehajtását nemcsak a már nyilvánvalóan beteg, hanem a többi, a beteggel egy nyájban vagy csordában legeltetett állatokon is. A juhok és a kecskék gyógyitása egyébiránt ugyszólván a betegségnek bármely szakában lehet eredményes, a szarvasmarhákat ellenben csak enyhébb fertőzöttség esetén lehet bármikor meggyógyitani, mig erős fertőződés után ez csak a betegség kezdetén remélhető, mert sulyos mételykór folyamán a szarvasmarhákban idővel olyan sulyos májgyuladás támad, mely a mételyek elhajtása után is megmarad és zavarja az emésztést. Mindazonáltal az ilyen szarvasmarhák állapota is megjavulhat annyira, hogy az állatok nemcsak a vágóhidon értékesithetők előnyösen, hanem gyakran még gazdasági hasznositásuk is lehetséges.

A gazda jól teszi, ha a mételykór ellen irányuló gyógyitási eljárás végrehajtását az állatorvosra bizza és ennek közbenjöttével egyben aziránt is tájékozódik, hogy a mételykóron kivül nincsen-e állataiban egyidejüleg a mételykórnál talán veszedelmesebb *más baj*, amely a mételyek elpusztitása ellenére az állatokat elsorvasztja és igy a mételykór gyógyitására forditott költség nagyrészt vagy egészen hiábavaló lehetne. Nevezetesen a mételykórral nem ritkán egyidejü *tüdőférgesség* sulyos alakja, továbbá a tulságosan szükös vagy célszerütlen takarmányozás okozta *senyvesség* (u. n. sápkór) érdemel ebből a szempontból figyelmet. Legjobban tájékoztathat ebben az irányban az elhullott vagy levágott egy vagy több állat boncolása során a májban és az epehólyagban talált májmételyek száma és a többi belső szerveknek, elsősorban a tüdőnek és hörgőinek egyidejü állapota. Vizsgálataim során ugyanis azt találtam, hogy szarvasmarhák-

Case amerikai gőzkukoricamorzsoló

igen nagy teljesitményre, azonnal szállitható.

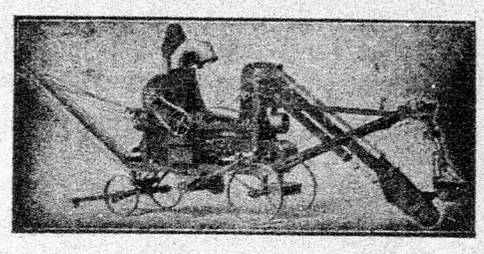

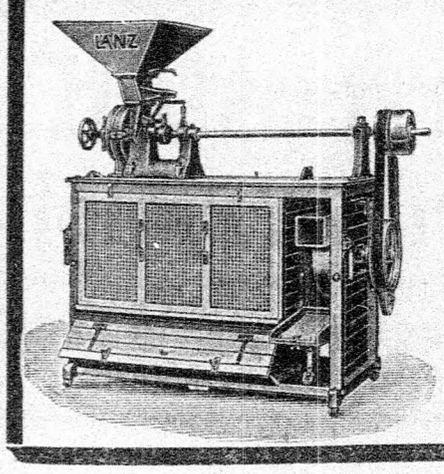

Eredeti német **Lanz-** féle **darálók, szecskavágók, őrlőmalmok, répavágók.**

Ajánlattal szolgál a vezérképviselet: **Hahn Arthur és Társai**

Budapest, VIII. kerület, Üllői-ut 52/K. szám.

ban egészen 200, juhokban pedig egészen 100 májmétely jelenléte ellenére komoly betegségi jelek mindvégig hiányozhatnak, legföljebb néhány májmételynek pedig éppen nincsen jelentősége. Ha tehát ilyen kevés métely jelenléte esetén az állatokon mégis sulyos betegségi tünetek, különösen gyöngeség, sványodás, vérfogyottság, vizkór észlelhetők, a métely kór mellett más bántalomnak is kell lenni. A szakember a bélürüléknek nagyitóval való vizsgálata utján is megállapithatja megközelitő pontossággal a métely es fertőzöttség fokát, ha az ilyen vizsgálatokban eléggé jártas.

Az állatorvosra kell bizni végül annak eldöntését is, hogy nagyobb juhállományokban nincsen-e egyidejüleg valamely *fertőző járványos betegség vagy lappangó fertőzöttség*. Az ilyen juhok kezelése a métely kór ellen a járvány erősebb elterjedését, illetve a lappangó fertőzöttségnek betegség alakjában megnyilvánulását eredményezhetné s ez uton esetleg tömeges elhullásoknak lehetne kiváltója, mint nemrégen egy uradalomban látták és amint azt az ezzel kapcsolatos kisérleteim eredménye igazolta. Az ilyen kellemetlen szövődmény lehetőségével ott kell számolni, ahol az anyajuhok között méhhuruttal kapcsolatosan, vagy pedig a szopós bárányok között a légutak hurutjával vagy hasmenéssel kapcsolatosan elhullások voltak, szintugy akkor is, midőn aránylag nem sulyosan métely es juhok vizkóros vagy a savóshártyák gyuladására utaló tünetek között elpusztulnak. Ilyen esetekben a kezelést célszerü elhalasztani és az állatokat más istállóba áthelyezni, vagy pedig az orvosságot előbb csak az állomány egy kis részének beadni és az állomány többi részét csak abban az esetben kezelni, ha az előzetesen kezelt állatok között, a második beadást követő napokban nem mutatkoztak betegség jelei vagy elhullások. *Marek József dr.*

A tej ára és értéke.

Azon sok panasz a fogyasztók részéről, hogy a „tej drága", arra kényszerit, hogy a tej mai árával és benső értékével foglalkozzunk, reá mutatván arra, hogy a tej ára korántsem áll arányban — a jelenlegi háboruokozta általános drágaságnál — más fehérjetartalmu emberi táplálékul szolgáló árunak árával szemben, sőt mi több: egyike a legolcsóbb emberi táplálóknak és ennek folytán a tej jelenlegi ára ellen nem indokolt a fogyasztók panasza. Jogosult a panasz a tekintetben, hogy nincs elég tej, ami azonban, ha a termelési költségek a tej árával fedezve lesznek és némi nyereséget mutatnak és ha elegendő, könnyen beszerezhető abrak-takarmány fog rendelkezésre állani: a tejtermelés is terjeszkedni fog és a fogyasztó közönségnek kellő mennyiségben rendelkezésére fog állani.

A tejet mint emberi táplálékot, a fehérjetartalmu emberi táplálékokhoz sorozhatjuk és mint ilyen, szintén mint állati eredetü terménynyel, a hussal hasonlitható a legjobban össze.

Schwenkenbecher „Kohlenhydratgehalt und Nährwert von Speisen" cimü munkája szerint a sovány marhahus és teljes tehéntej tápanyagai a következők:

100 gr. sovány marhahusban	gramm	100 gr. tejben van gramm
fehérje	21·9	3
zsir	0·9	3·6
szénhidrát	0·—	4·5
kalória	98	65

Ha alapul veszszük a mai budapesti tejárat, 64 fillért literenként és a mai budapesti hus árát, 9 K.-t kilogrammonként. akkor azt látjuk, hogy 1 kalória a tejben 0·1 fillérbe kerül, mig 1 kalória a husban 1 fillérbe, *tehát a husban 1 kalória tizszer drágább*, mint a tejben. Mig ha a kalóriákat egymással szembe állitjuk, akkor 1·5 liter tejben ugyanannyi tápanyagot kapunk, mint amennyit 1 kg. husban vásárolunk, tehát ezen analizis szerint 1 kg. hus egyenlő volna 1·5 liter tejjel.

Más kutatók szerint *König* és *Voit*

100 gr. kövér husban	gramm	100 gr. jó tejben gramm
fehérjét	20·62	4·13
zsirt	5·19	3·9
szénvizvegyet	0·48	4·2
kalóriát	134·777	70·423

állapitanak meg és ezen az alapon 2 liter tej tápértéke egyenlő volna 1 kg. középkövér hus tápértékével. Vagyis 1 K. 28 fillérrel a tejben ugyanannyi tápanyagot vásárolunk, mint amennyit 1 kg. husban 9 koronáért kapunk. Az első esetben tehát a tej kereken 19-szer, mig utóbbi esetben kereken 8 szor olcsóbb emberi táplálék, mint a hus.

Az, hogy a husban a táparány, a fehérje meg a szénhidrát közt bensőbb, mint a tejben, az kétségtelen és talán az emberi összeállitásnál*) több szénhidrátban gazdag táplálék, pl. burgonya hozzákeverését megengedi, igaz. Mindazonáltal a tej is, mint könnyen emészthető táplálék, szintén bőven tartalmaz fehérjét és majdnem, sőt a mai háborus viszonyok között éppen annyi szénhidrátban gazdag táplálék hozzákeverését megtüri, anélkül, hogy az emberi szervezetben depressziót — szervezeti fehérje bomlása folytán — elernyedést idézne elő.

A tej az emberiség táplálkozásában nélkülözhetlen, főleg a csecsemők és gyermekek felnevelésénél, de ezenkivül a felnőtteknek is megfelelő, jó, elsőrendü és ma egyuttal egyike a legolcsóbb fehérjében gazdag táplálékoknak: azért minden áron, tehát a tej árának emelésével — amit a tej, miként fentebb kifejtettem, elbir — a tejtermelést a gazdaságokban támogatni és terjeszteni kell.

Van még egy más körülmény is, amely nemcsak a nemzetgazdát, hanem magát a gazdákat is több tej termelésére buzditja és ez a *takarmány értékesitése.*

Vegyünk csak egy és ugyanazon takarmányadagot és etessük azt fel egy fejőstehénnel és hasonlóképpen ugyanolyan adagot egy hizóökörrel és nézzük a termelési eredményt!

*) Egy ember napi tápanyagszükséglete: 118 gr. fehérnye, 50 gr. zsir és 500 gr. szénvizvegy, egyenlő 2998·8 kalóriával. Erös munkát végző ember kalóriaszükséglete 4—5000 kalória, mig gyengébb munkát végző és most a háboru folytán önmérsékletes táplálkozás mellett 2500—2000 kalóriával beérhető.

Adagunk legyen 4 kg. széna, 30 kg. takarmányrépa, vagy szelet, 3 kg. abrak (olajpogácsa- és darakeverék), körülbelül 4 kg. takarmányszalma.

A tehén, ha jó fejős, rendszeres, okszerüen vezetett tehenészetben ezen adagolás mellett 10—12 liter tejet ád, mig a hizóökör 1—1·2 kg. élősulygyarapodással fizeti meg a takarmányt. Most nézzük tápegységekben és kalóriákban, mit nyertünk kereken 10 liter tejben és mit 1 kg. husban?

	10,000 gr. tejben gramm	1000 gr. husban gramm
fehérjét	300	219
zsirt	360	90
szénvizvegyet	450	0
kalóriát	6500	980

Ezek szerint tehát nem csak azt látjuk, *hogy a tejben 6 és félszer több kalóriát termeltünk ugyanazon takarmányadagból, hanem, hogy ezen kalóriák termelési költsége 10-szer olcsóbb, mint a husban.*

Emellett még meg kell jegyezni, hogy a hustermelésnél az értékesitéssel az állat elvész, mig a tejtermelésnél a tej értékesitése mellett az állat megmarad.

Ezek oly tények, amelyek a nemzetgazdát nemcsak most, a háborus időkben, de mindenkoron arra figyelmeztetik, hogy a termelésnél az anyagok és erők legokszerübb kihasználását keresse és a termelőket ilyen irányu munkára buzditsa.

Ha tehát a tej ára megfelelőleg emeltetik, hogy a gazda számadását megtalálja, akkor a tejtermelés emelkedni fog, nem lesz panasz tejhiányról, mert csupán felhivással, meg buzditással nem lehet tejet előállitani. Legyen emellett télire elegendő abraktakarmány, akkor a tejtermelés emelkedni fog: a nemzeti belterjes termelés hasznára és a lakosság olcsóbb táplálkoztatására. *Jattka Ferenc.*

A szalma feltárása.

A szászbereki uradalomban már negyedik éve üzemben van egy szalmafeltáró berendezés, melynek eredményével az uradalom vezetősége teljesen meg volt elégedve. Csupán az volt eldöntetlen és megállapitandó, hogy ezzel a feltárt szalmával lehet-e ugy takarmányozni, hogy a jószág terimés takarmányának teljes napi szükséglete ez a takarmány legyen. Mivel a német szaklapokban olvastuk, hogy Németországban ez már sikerül, ennek és az e körüli eljárásnak tanulmányozására az uradalom kiküldött Németországba. Ezen utam tapasztalatait közlöm az alábbiakban.

Németországban kizárólag őszi szalmát tárnak fel. A tavaszi szalmát szivesen eszi a jószág feltáratlanul is, annak tápértéke is nagyobb, mint az őszi szalmáé; a feltárás által elérhető keményitőértéknövekedés nem áll arányban a költségekkel. Kétféle mértékben tárható fel a szalma:

A) Az egyszerübb, mezőgazdasági üzembe való eszközökkel történő feltárás után egy terimés, 75—84% viztartalommal biró anyagot kapnak, melynek tápértéke a széna beltartalma

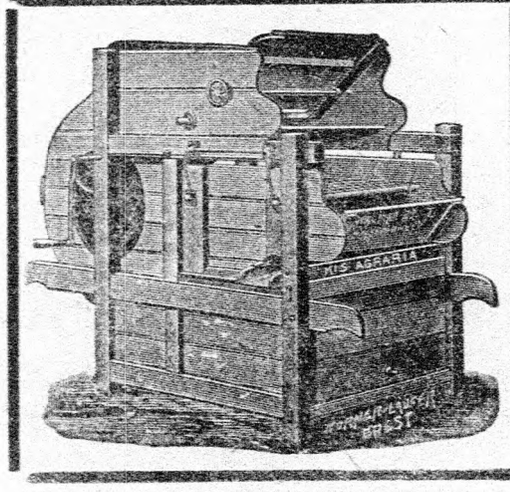

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek. !!

Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetü és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták" és „Herkules" tengerimorzsolók

Ezévi ujdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

kölömlegesz terményfeldolgozó gépgyár és vasöntöde.

körül mozog, keményitőértéke a nyersszalma sulyának 29—42%-a, szállithatósága és eltarthatósága korlátolt, alakja olyan, mint a nedves szalmaszecskáé: ezt a németek „Kraftstroh"-nak nevezik, mi elnevezhetjük „feltárt szalmá"-nak.

B) A komplikált gépekkel, óriási tőkebefektetést igénylő, kizárólag nagyipari üzembe való feltárás, őrlés és szárítás után egy puha, finom, daraszerü anyagot kapnak 12% viztartalommal, melynek tápértéke 75% keményitőérték körül mozog és amelyet, minthogy tisztán szénhidrátokból áll, olajpogácsával és melászszal keverten hoznak forgalomba. Igy ez szerintük legalább az árpával helyezhető egy sorba. A németek „Strohkraftfutter"-nek hivják, mi elnevezhetjük ezt „szalmaabraknak".

A) Feltárt szalma készitése.

Az összes létező rendszerek egy közös elv szerint dolgoznak: A szalmában levő tápanyagokat, legfőképpen a nyersrost cellulózéját a jószág nem birja megemészteni, mert azt lignit- és kutinanyagok fogják körül és zárják el az emésztő nedvek behatásától. Ha nátronluggal főzzük a szalmát, az inkrusztáló anyagok feloldódnak, a tápanyagok szabaddá válnak és az emésztő nedvek teljes egészükben ki is használhatják azokat: a szalma fel lesz tárva. Természetesen minél töményebb lugot használok, annál teljesebb a feltárás, de annál kisebb a kihasználási százalék és annál tökéletesebbnek kell lenni a főzést követő kimosásnak.

A lug ugyanis mérgező hatással bir. Egy, egy és fél százalékos luggal történő főzésnél, mint ahogy az eddig a szászbereki uradalomban is szokásban volt, mosásra nincs szükség, mert a főzésnél szabaddá váló és a szalma pentozánjaiból képződő szerves savak ezt a kicsi lugmennyiséget nemcsak közömbösitik, hanem a takarmány még mindig savas hatást is fog mutatni. Ez azonban a németországi szakvélemények szerint nem tökéletes feltárás. A németek négy százalékon (1 q szalmára 4 kg. marónátront — 125 Beaumés, azaz 94·36%-os tömény szódát számitva) alul sohasem mennek le; egyes esztendőkben, amikor a szalma sok inkrusztáló anyaggal bir, tulságosan kemény, 6% a legkisebb adag.

Annak megállapitása, hogy milyen mértékben van a szalma feltárva, igen nehéz dolog. Tájékozást csak a fluroglycin-próba nyujt. Ennek a reagensnek hatása alatt vörös csapadék keletkezik a vizsgált szalmában, ha abban még lignitanyagok vannak jelen. Lehmann tanár kijelentése szerint az ő husz éve folytatott kisérletei éppen azon szenvedtek hajótörést, hogy tulságosan kismennyiségü luggal dolgozott, nem circulus vitiosusból egy egyszerü jó eszme szabaditotta ki, melyről később lesz majd szó. A németek legtöbbször 10% marónátronnal dolgoznak, mégpedig a következő eljárások szerint:

1. *Dahlem.* A porosz királyi kormány dahlemi uradalmában felállitott egy szalmafeltáróberendezést, egyrészt azért, hogy a Berlinhez közel fekvő birtokán bárki megtekinthesse azt, másrészt, hogy az ottlevő jószágállománynyal kisérleteket folytathasson. Az alábbi képből teljesen kitünik a berendezés müködési menete is. A rajzokat a „Kriegsausschuss für Ersatzfutter" magyar származásu mérnöke, Német Károly ur bocsájtotta rendelkezésemre. A földszinten elhelyezett szecskavágóból egy exhaustor szállitja a padlásra a szecskát, még pedig a ciklonba, ahova a már előre elkészitett lugot egy szivattyu nyomja fel. A ciklonban keveredik a szecska a luggal és igy esik le a padlásra, ahol 12—24 óráig állani hagyják. A pácolás alatt a szecska összeesik, „elhervad" és igy nagyobb mennyiséget tudunk a főzőedénybe bevinni.

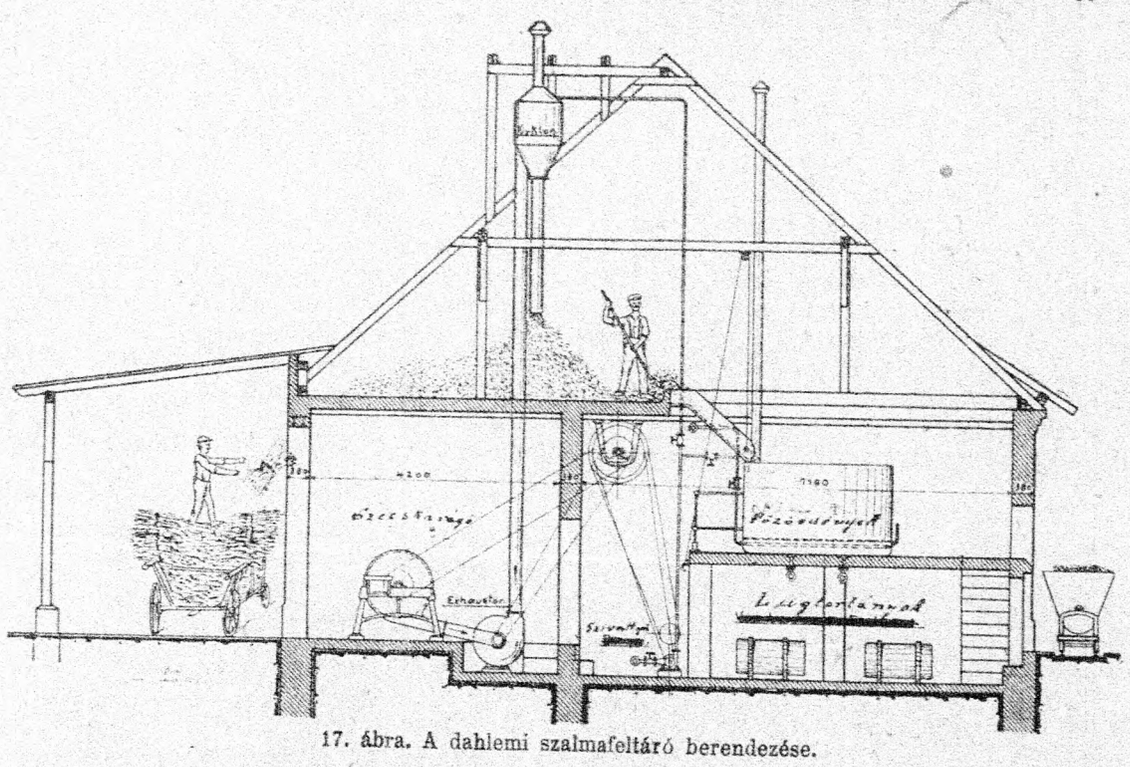

17. ábra. A dahlemi szalmafeltáró berendezése.

10% marónátronnal dolgoznak. Két 4—4 köbméteres edényben egyszerre 10 q szalmát tudnak feltárni, az ehhez szükséges 100 kg. marónátront 2000 liter vizben oldják fel és nyomják a ciklonba. A bepácolt szecskát a főzőedénybe eresztik és minden q szalmára még hasson. A két fenék közti térbe szivárog le főzés közben a lug is. Itt egy cső vezet ki az edényből és megy végig az edény oldalán, fel annak tetejébe. A csőben éppoly magasan áll a lug, mint a tartányban. Gőz segitségével a lugot felnyomjuk az edény tetejébe, ugy, hogy ezen egyszerü elmés szerkezet segitségével állandó körforgásban tartható a lug.

Töltés után a fedőt leszoritják és gőzt eresztenek az edénybe, amig annak hőmérséke a 100 fok C.-t elérte. Ezután csak annyi gőz kell, hogy a 100 fokot hat órán keresztül megtarthassuk. A hat óra elteltével a szalma fel van tárva. Most melegvizzel boritják el ugyancsak a főzőedényben a takarmányt, leeresztik az első vizet. Ezt megismétlik mégegyszer melegvizzel és kétszer hidegvizzel. A melegvizet egy injektor szolgáltatja, amelynek segitségével gőzt vezetünk a vizvezetéki csőbe. A mosást addig kell folytatni, amig a takarmány közömbössé lesz, amiről a legegyszerübb munkás is meggyőződhetik a lakmuszpapir segitségével. Ha a vörös lakmuszpapir nem kékül meg, a mosás tökéletes. Négyszeri vizelboritás rendszerint elégséges. Dahlem a gőzt a birtokon levő szeszgyári kazánból veszi. A szecskavágó stb. hajtására szolgáló erőt pedig egy villanymotor adja.

A dahlemi eljárás lényege: Minden munka egy edényben lesz elvégezve. Természetesen egyszerüsiteni lehet a fentvázolt berendezést. A szecskavágót jobb felvinni a padlásra, mert könnyebb a szalmát egy elevátor segitségével feljuttatni, mint a szecskát felfuvatni. A ciklon is felesleges, keverhető a szecska villával is. Ha a marónátront és a vizvezetéki csövet a padlásra viszem, elesik a szivattyu is, ugy, hogy ha egy elevátor, szecskavágó, lugedény, vastartány, marónátron, gőz és viz áll rendelkezésemre, már lehet szalmát feltárni.

Az igy nyert szalma szagtalan, izetlen, szecska alakját és eredeti szinét teljesen megtartotta, viztartalma körülbelül 84%. A takarmányozási eredményeket és az előállitási költségeket külön összeállitásban közlöm.

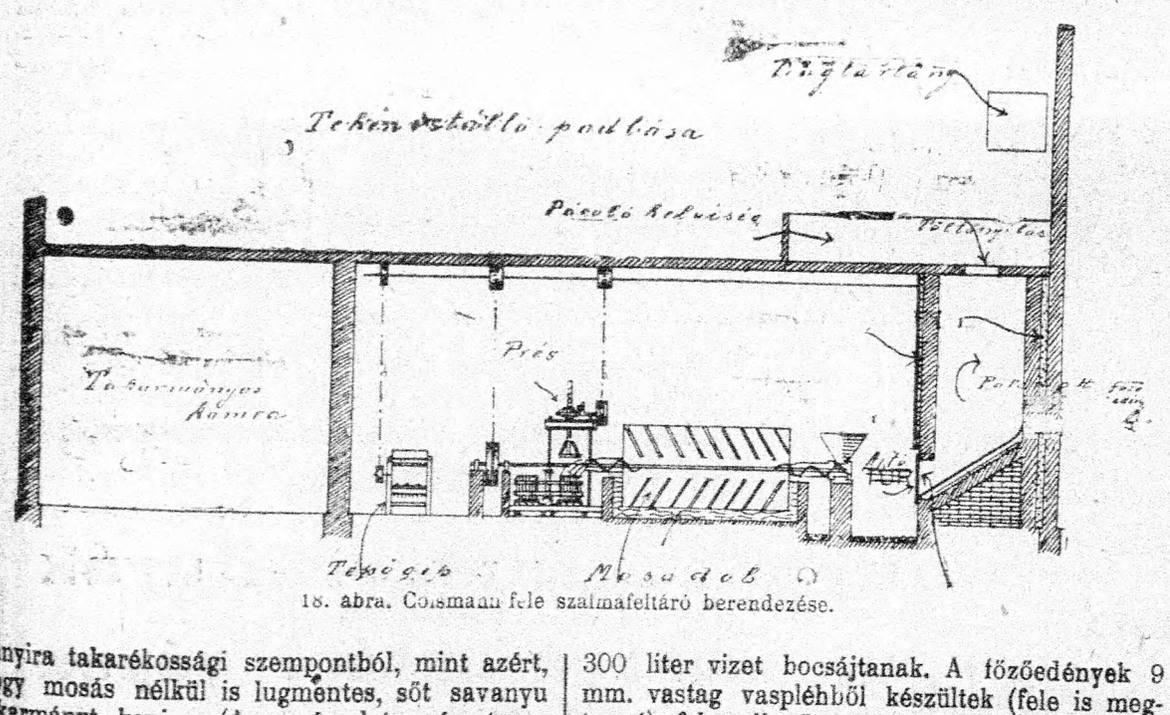

18. ábra. Colsmann féle szalmafeltáró berendezése.

2. *Colsman.* Colsman kapitány Lindenberg és Tauche-ban fekvő birtokain a saját eszméje szerint dolgozó szalmafeltáró berendezést állitott fel. Ő abból indult ki, hogy vas főzőedény készitése háboru alatt sokba kerül és sokáig tart. Téglából épiti a főzőszekrényeit és cementsimitással látja el azokat. Elrendezésük a 18. számu rajzon jól kivehető.

A főzőhelyiség feletti padláson van a szecskavágó elhelyezve. A főzőszekrény töltőnyilása körülötti tér a padláson ki van cementezve és egy keskeny párkánynyal van ellátva. Itt keverik össze a szecskát a luggal és hagyják 12—24 óráig állani. A lugot ugy készitik elő, hogy a

annyira takarékossági szempontból, mint azért, hogy mosás nélkül is lugmentes, sőt savanyu takarmányt kapjon. (A mosással természetesen értékes anyagok is kárbavesznek) Ha kevés lugot használt, a szalma nem lett feltárva, ha sokat vett, a takarmány is lugos lett. Ebből a

300 liter vizet bocsájtanak. A főzőedények 9 mm. vastag vaspléhből készültek (fele is megtenné), felemelhető és négy kapocscsal leszoritható fafedővel vannak ellátva. Kettős fenékkel birnak, a felső egy rostaszerü szürőszövetből áll, hogy főzés után a lug és mosóviz lefoly-

két főzőszekrény egyszeri töltéséhez szükséges tiz métermázsa szalmára 100 kg. marónátront vesznek, ezt kétezer liter vizben oldják fel. Colsman kevesebb vizet használ, mint Dahlem, mert falazott edényeit a repedéstől félti. A német szakértők egybehangzóan odanyilatkoztak, hogy egy falazott főzőedénynek előbb-utóbb meg kell repedni. Colsman azonban azt tapasztalta, hogy ő 11 hónap óta dolgozik és főzőszekrényeinek egyáltalán semmi bajuk sem volt.

Az „elhervasztott" szecskát a főzőszekrénybe eresztik és gőzt vezetnek hozzá addig, mig a főzőszekrény hőmérséklete 100 fok C.-t el nem érte. Ezen a hőmérsékleten tartják hat óra hosszáig, mikor is a feltárás befejeződik. A takarmány az ajtó kinyitása után magától kicsuszik a főzőedényből és a mosódobba kerül. Ez a mosódob egy egyszerü vashenger, melynek fala rostaszerüen ki van lyuggatva. A dob egy vizzel telt cementtartányban fekszik és hossztengelye körül forgatható. A belsejében elhelyezett ferde bordák viszik előre a takarmányt, a végén levő vitorlák pedig felemelik azt és beejtik a kivezető csigamenetbe. A dobból egy három kosaras, közönséges szőlőprésbe esik a szalma, mely pogácsaalakuvá préseli azt. A pogácsákat egy tépőgép, u. n. Reisswolf aprózza fel.

Az igy feltárt szalma szintén szagtalan és izetlen, eredeti szinét és alakját megtartotta és ha jól dolgozik a mosódob, akkor neutrális kémhatásu is. Én magam sajnos, nem állithatom azt erről a mosószerkezetről, hogy jól dolgozik. Az én lakmuszpapirosom megkékült. És amikor azt mondták, hogy ja kérem, itt a viz a hibás, már annak a reakciója is lugos, akkor a vizet próbáltam meg, az én lakmuszpapirosom azonban csak nem akart kékké válni. A takarmány viztartalma 70—75%. Pogácsaalakban eltartható állitólag hónapokig is. Minthogy ügyes alakjuk is van (40 cm. átmérő, 15 cm. vastagság és 15 kg. suly) elég könnyen szállithatók.

3. *Lehmann A.* Franz Lehmann a göttingeni egyetem tanárának előirása szerint készülnek egész kicsiny berendezések, amelyek ugyanazon elv szerint dolgoznak, mint a dahlemi apparátus, csakkogy nem hasábalaku, hanem hengerded és buktatható főzőedényeket használnak. Csak egész kis üzemek részére ajánlhatók és azok részére is olcsóbb és egyszerübb a dahlemi berendezés.

Az eddig leirt eljárások atmoszférikus nyomás nélkül egyszerü gőzzel való főzés által tárják fel a szalmát. Következő két eljárás már hat légköri nyomással dolgozik.

4. *Lehmann BI.* Lehmann tanár az egyetem mezőgazdasági kisérleti állomásán és Friedland nevü kisérleti birtokán látható ezen elv szerinti berendezés: amely ugyanolyan főzőgömbben tárja fel a szalmát, mint a szászbereki.

Müködése a következő: A padláson elhelyezett szecskavágóból egyenesen a főzőgömbbe jön a szecska, ahová egyidejüleg egy csövön keresztül a lug is be lesz vezetve.. Minden métermázsa szalmára négy kg. marónátront vesznek, ezt előbb gőzzel melegitett vizben oldják fel, majd áteresztik a keverő edénybe, ahová még minden métermázsa szalmára számitva 200 liter vizet bocsájtanak. A főzőgömb 14—16 mm.-es vaspléhből készült és 14 m^3 ürtartalmu. Körülbelül 10 q szecskával tele van a gömb, ekkor rácsavarják a fedelet és egy fél órán keresztül gőzt bocsájtanak bele. A szecska ezalatt annyira „meglágyul", hogy a gömb felét sem tölti ki. Ekkor utánatöltik az edényt ugy, hogy egyszerre 15—16 q szalmát is fel tudnak tárni.

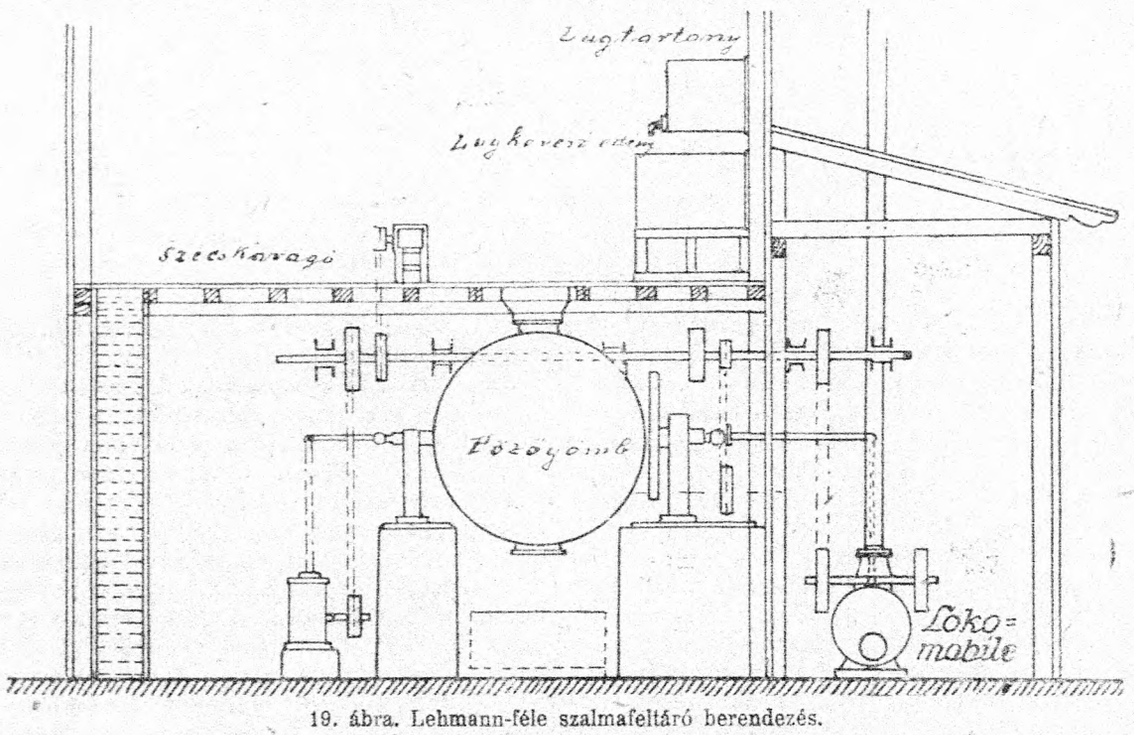

19. ábra. Lehmann-féle szalmafeltáró berendezés.

5—6 légköri nyomás mellett főzik azután a szalmát hat órán keresztül. A hat óra elteltével a kompresszort megindítjuk és hat légköri levegőt préselünk a takarmányon keresztül, még pedig két óra hosszán át. Az igy bevezetett oxigén lehetővé teszi azt, hogy a főzés által szabaddá váló szerves savak, legelső sorban ecetsav, lekösse a nátriumhidroxidot és egy molekula viz kiválásával ecetsavas nátriummá alakitsa azt át. Lehmann tanár minden q takarmányban 200 gr. ecetsavas nátriumot talált, mely kis mennyiség egyáltalán nem ártalmas az állatokra. Az ő kompresszoros kisérletei mindig eredményesek voltak. A feltárt szalma sötétbarna szinü, kellemes savanykás szagu, mondhatnám aromás volt, reakciója gyengén savas. A jószágok nagyon szivesen ették.

A 19. sz. képen egy lokomobil is oda van rajzolva. Már itt meg kell jegyeznem azt, hogy ezt a berendezést még egy kitünő tizes lokomobil sem tudja üzemben tartani. A szászbereki uradalomban egy ilyennel próbálkoztak és kénytelenek voltak egy külön falazott kazánt és stabilgőzgépet beállitani (ami az uradalmi malmot is hajtja), mert különben a lokomobil tönkre ment volna. Ez a berendezés tehát csak szeszgyárral, malommal vagy stabilgőzgéppel kapcsolatban jöhet szóba.

5. *Lehmann BII.* ugyanolyan berendezéssel dolgozik, mint a Lehmann BI., csak 10%-os lugot használ. Ezt a nagymennyiségü lugot természetesen nem lehet „oxidálni". A takarmányt ki kell mosni, még pedig a főzőgömb alatt beépitett és szürőfenékkel ellátott cementedényben. Az igy feltárt szalma tápértéke igen magas emészthetőséggel bir, szagtalan és izetlen, eredeti szecska szinét és alakját megtartotta. A mosás ugy történik, hogy a cement mosóban a feltárt szalmát kétszer meleg vizzel és kétszer hideggel boritják el. Lehmann tanár BI. és BII. eljárásának termékét keverten eteti meg, még pedig korlátlan mennyiségekben.

Ezek azok a módok, amelylyel a feltárt szalma olyan nagymennyiségben etethető az állatokkal, hogy azoknak nemcsak teljes napi terimés takarmányszükségletük 95%-a, hanem még abrakjuknak körülbelül $^2/_3$-a is fedezhető ezzel.

B) Szalmaabrak gyártása.

1. A jelenleg már üzemben levő gyárak készen kapják a nyersanyagot: a feltárt szalmát. A papirgyárak eddig is foglalkoztak szalmafeltárással, szalmasejtanyagot gyártottak, amelyet tekercsalakban küldtek a finomitókba, ahol többé-kevésbé jó papirost állitottak elő belőle. Ma ezeket a tekercseket az állam hat takarmánygyárba utalja, ahol abból szalmaabrakot, u. n. Oexmann-takarmányt készitenek. A gyártás menete a következő:

A szalmát főző gömbökben 10% marónátronnal hat légköri nyomás alatt főzve feltárják, majd a hat órai főzés után addig mossák, amig neutrális kémhatásuvá válik. Az igy nyert feltárt és vizes szalmát „Holländer" vagy „Kollergang"-ban megőrlik, illetve szétzuzzák, utána pedig prések és szürők segitségével a feles viztől annyira megszabaditják, hogy tekercselhetővé válik. A tekercseket megszáritják és bevagonirozzák. Igy jön ez a takarmánygyárakba.

A takarmánygyárban a tekercseket ismét szétképik és „Dr. Wuster"-féle gépekbe vezetik be, ahol azután egymás mellé vágó kések megdarálják azt. Ugyanitt keverik a szalmaanyagot 30% melászszal is. A Wusterekből csigamenet szállitja a száritókészülékbe a melászszal kevert szalmaanyagot, ahol 150 fok C.-n megszáritják és csigamenettel a zsákolóhelyiségbe vezetik, ahol zsákbaeresztés előtt 10% fehérjehordozót (olajpogácsadarát vagy kesertelenitett csillagfürtmagot) adnak hozzá. Ezt az abrakot ma 42 márkás áron hozzák forgalomba.

2. Májusban elkészült a porosz királyi kormány két óriási, 9—9 millió márka költséggel épült gyára, ahol egy egyesitett üzemben fogják nemcsak az Oexmann-takarmányt előállitani, hanem össze fogják azt kötni Rinman svéd mérnök találmányával, amely a feltárás után

Kapható használt, de teljesen üzemképes és jó karban lévő gőzekegarniturához való 7 cinkes

GRUBBER

munkaszélessége több mint két méter, **továbbá 5 ekevasu**

billenőeke

mely a ráma beoszthatósága folytán variálható 4, vagy 6 ekevasura is, használható mély- és sekélyszántásnál. Elsőrangu csehországi gyártmány, valamint 16 :: lóerős gőzekegarniturához való különféle ::

Uj alkatrész.

Ugyancsak kapható 8 héten belüli szállitásra, azonnali rendelés esetén

uj gőzcséplőgarniturák

:: valamint bárminemü más ::

uj mezőgazdasági gépek

:: és eszközök. :: 8077

Békési Lajos elsőrangu németországi mezőgazdasági gép- és eszközgyárak vezérképviselete, gőz- és motorekekereskedés, Budapest, VII., Almássy-tér 8.

visszamaradt lugokat regenerálja és minden métermázsa feltárt szalma után négy kg. acetont, négy kg. methylalkoholt és három kg. nehéz (5—8 viscositásu) olajat nyer melléktermény-ként. Az Oexmann-Rinman eljárás müködése a következő lesz:

A szalmát 10% marónátronnal való feltárás után kimossák és egy automatikusan müködő „víztelenitő-asztal" segitségével megszáritják. A „Kollergang" megőrli a szalmaanyagot és melászszal keveri azt össze. Innen a szárító-készülékbe jut az, melyhez zsákolás előtt szintén 10% fehérjehordozót kevernek. A visszamaradt lugokat, szennyvizeket egy külön készülék főzi be.

Az igy nyert abrak körülbelül 65% keményitőértékkel bir és zabot, árpát könnyüszerrel helyettesithet és ami a legfontosabb: métermázsája nem kerül többe 20 koronánál, mint ahogyan az majd a még közlendő költségvetéseimből kitünik. Ugyanezen adatok érthetővé teszik azt, hogy Németországban már 84 Colsmann és 65 Lehmann apparátus van üzemben. Ezek a számok azt bizonyitják, hogy a szalmafeltárás már tulhaladta a kisérletezés korát és egy szalmafeltáró berendezése nem járhat már azzal a fiaskóval, amelyet a müélesztőgyárak felállitása és üzemüknek várható beszüntetése okoz,

Szászberek. *Eszenyi József.*

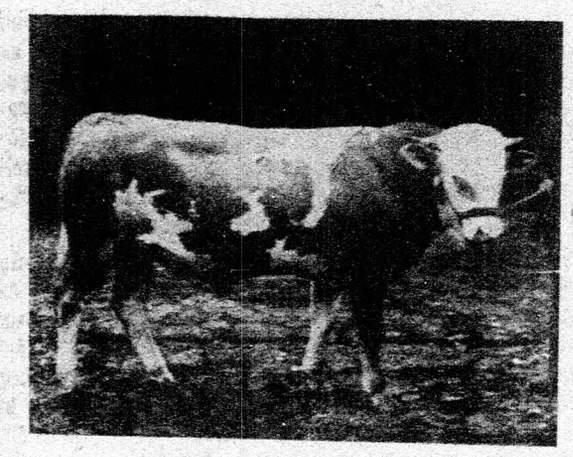

20. ábra. *Lator*, pirostarka bika, 18 hónapos, 139 cm. magas, 570 kg.-os. Apai ágon 3690 l.-es, anyai ágon 3406 l.-es családból. Tenyésztője: *Schmikl* András levéli lakos. Megvette: az 1917. évi február 27-iki árverésen a szabolcsmegyei gazdasági felügyelőség Nyiregyháza részére 7000 K.-ért.

A II-ik tenyészbika árverés Magyaróváron.

Március hó 13.-án tartotta a magyaróvári szarvasmarhatenyésztő egyesület II-ik tenyészbika árverését, amely alkalommal azok a bikák kerültek eladásra, amelyek az első árverés mértékét akár leszármazás, akár egyéb tekintetben nem ütötték meg. Amig az első, február 27-iki árverésre, csakis előre kiszemelt, megválasztott állatok kerülhettek, addig a II.-ik árverésre bármely tenyésztő elhozatta bikáját értekesités végett, feltéve, hogy azt már az árverést megelőző napon beállitotta, hogy igy az árverésre kerülő állatokat az egyesület felügyelősége megmérhesse és az esetleges adatokat ellenőrizhesse.

Árverésre került 47 gazdának 55 drb bikája, Mosonszolnokról 24, Levélről 23, Mosonszentjánosról 2, Mosonból 1, Halásziból 1 és Sárfenyőszigetről 4 drb. Az 55 drb bika közül 36 volt törzskönyvezett, amelyekről leszármazási adatokat is tudott a tulajdonos felmutatni, mig 19 drb volt törzskönyvezetlen.

A bikák átlagosan 20 hónaposak, 121 cm magasak és 574 kgr sulyuak voltak. Koruk és

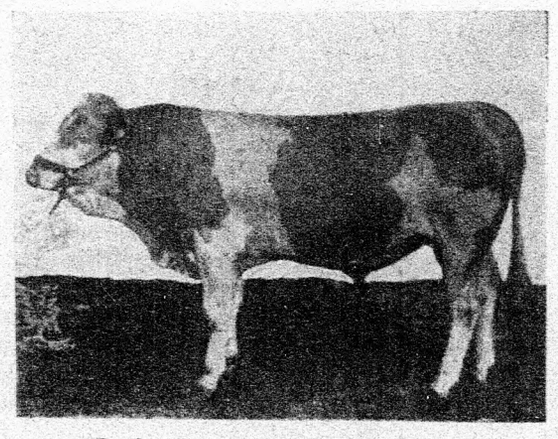

21. ábra. *Bankó*, vil.-pirostarka bika; 21 hónapos, 142 cm magas, 690 kg.-os. Apai ágon 2847 l.-es, anyai ágon 3307 l.-es családból. Tenyésztője: *Hofbauer* János levéli lakos. Megvette: az 1917. évi február 27-iki árverésen a szabolcsmegyei gazdasági felügyelőség Nyiregyháza részére 6700 K.-ért.

sulyuk nagyobb, mint azoké, amelyek az első árverésen voltak, magasságuk azonban kevesebb, amennyiben az első árverésen lévők átlagmagassága 135 cm., mig ezeké csak 131 cm. Ebből az adatból is kitünik, hogy nem voltak olyan fejlettek, mint az első árverésre állitottak, inkább csak *későbbi korban* tartották már jobban őket. A bikák közül 24 drbot a besztercebányai gazdasági felügyelőség vásárolt meg átlag 2725 koronáért. Közülük 16 volt törzskönyvezett. 16 drb maradt Moson vármegye községeinek, átlag 3526 koronáért, közülük 11 törzskönyvezett. A győri gazdasági felügyelőség részére ment 6 drb, átlag 3258 koronárt, melyek közül c ak egy törzskönyvezett volt. A kgr-kénti átlagár ezen az árverésünkön 5·8 K. volt, mig az első árverésen 7·74 koronát tett az ki. Az árverésre állitott állatok kikiáltási árát ugy állapitottuk meg, hogy a törzskönyvezett állatoknak a kikiáltási ára 5 K. volt élősulykilogrammonként, mig a nem törzskönyvezetteké 4·50 korona.

II-ik árverésünkön vásárolt a csornai és türjei

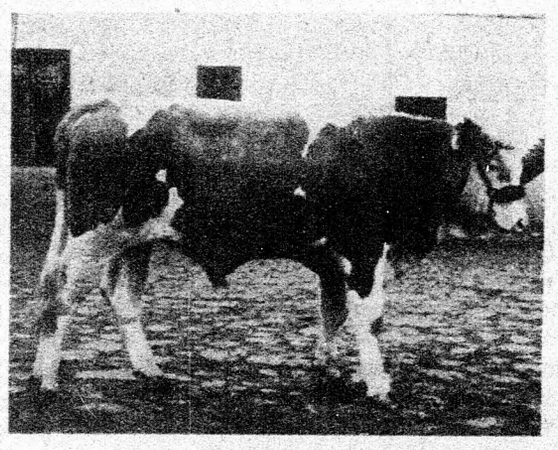

22. ábra. *Bismark*, pirostarka bika, 15 hónapos, 132 cm. magas, 460 kg.-os, apai-anyai ágon 5000 l.-es családból. Tenyésztője: *Bayer* Hugó mosonszolnoki vendéglős. Megvette: az 1917. évi március 13-iki második árverésen a mosonmegyei gazdasági felügyelőség Valla község részére 6100 K.-ért.

prépostsági uradalom, egyébként azonban csak a gazdasági felügyelőségek és illetve községek szerezték be inkább szükségletüket, jól lehet II-ik árverésünkön is kiváló származásu állatok kerültek eladásra, miként ezt az elért árak is igazolják, mivel a csornai prépostsági uradalom Gruber János mosonszolnoki gazda 2 éves Bandi nevü bikáját 6350 koronáért, mint legmagasabb árért vette meg. Apai ágon 6000, anyai ágon 5000 literes családból való. Az el nem kelt 7 drb állatból 6 drb volt törzskönyvezett, azonban, bár a törzskönyvük szép volt, a bikák fejletlenek voltak, miből azt a tanuságot vonhatják le gazdáink, hogy nem elég csak pedigrét kimutatni, hanem jó árakat csak ugy érhetnek el, ha megfelelőleg is tartják állataikat.

Az árverésen eladott állatok közül négyet a 20-23. sz. ábrákon mutatunk be, még pedig az első árverésről két levéli gazda, a második árverésről két mosonszolnoki gazda bikáját. Mindegyik 6000 koronán felüli áron ment el, sőt az egyikért 7000 koronát kaptunk. *Ujhelyi Imre.*

A növénynemesitő gazdaságok berendezése és a gyakorlati növénynemesités végrehajtása.

(Előadta a szerző az OMGE. növénynemesitő szakosztályának 1916. december 8-iki gyülésén.)

Már több alkalommal kifejtettem, hogy a magyar növénynemesités akkor fog teljes kifejlődésre jutni és feladatának minden ágazatában tökéletes eredményeket szolgáltatni, ha elegendő

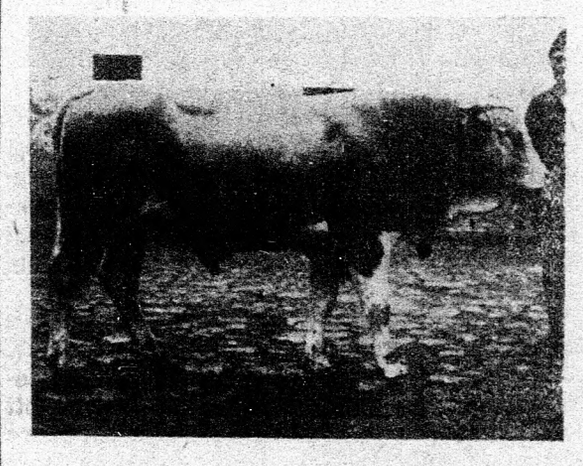

23. ábra. *Bandi*, pirostarka bika, 24 hónapos, 136 cm magas, 580 kg.-os. Apai ágon 6767 l.-es, anyai ágon 5121 l.-es családból. Tenyésztője: *Gruber* János mosonszolnoki lakos. Megvette: az 1917. évi március 13-iki második árverésen a prépostsági uradalom Csornára 6350 K.-ért.

számu, megfelelően dolgozó növénynemesitő gazdaság müködik e téren az országban.

A növénynemesités nem olyan üzemág, amely jelentékeny kockázattal járna, csak azon mulik a sikere, hogy megfelelően hajtsuk végre és akkor biztos eredményre vezet. Csak a felületes munka lehet az oka annak, ha e téren valaki sikertelenül dolgozik, vagy a szakértelem hiánya, de utóbbira van tanácsadó intézetünk és a már sikerrel müködő növénynemesitő gazdák példája mutatja, hogy e téren a komoly munka mily kiváló eredményekre vezethet. A nemesitő gazdaságok berendezéséhez az első években nem is kell nagy befektetés és később, ha a munka már eredményes, akkor a szükséges beruházások annak jövedelméből fedezhetők, ezért a növénynemesités gyakorlati végrehajtásának felkarolására számos helyen nyilhatik alkalom.

Az, hogy milyen módon alakul ki egy növénynemesitő gazdaság, könnyen megállapitható, ha tisztában vagyunk azzal, hogy mik a feladatai.

A már létező növényfajtáinkból jobbat legbiztosabban ugy nyerhetünk, ha az uj fajtákat

MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2—4. sz.
SZÁLLIT:
tatai, tokodi, dorogi akna-, dara-, darabos és cséplési szenet. | tatai tojás- és tégla-brikettet. | felsőgallai és miskolcdiósgyőri darabos és épitkezési mészet. | felsőgallai M. Á. K. .·. véd-jegyü portland-cementet

BORSODI SZÉNBÁNYÁK RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2—4. sz.
SZÁLLIT:
Királdi, Sajószentpéteri, Sajókazai, Rudolftelepi és Kazinci akna-, cséplési és darabos SZENET

ugyancsak azokból tenyésztjük ki. Amint azt most már széles körü gyakorlati tapasztalataink igazolják. Csaknem valamenyi gazdasági növényfajtánk nem egyöntetü, hanem különböző, egymástól eltérő fajtaelemek keveréke, ha tehát kiválasztjuk belőlük a legjobb fajtaelemeket és azokat szaporitjuk, biztos, hogy jobb fajtát nyerünk, mint amilyen a régi fajta volt, amelyből az uj származott. Külföldi növényfajták meghonositásától most már csak részleges sikereket remélhetünk, mert amelyek a mi viszonyaink között megfelelők, azok már nagyobbára meg vannak honositva, ellenben a nálunk honos növényfajták éppen az által, hogy nagyszámu fajtaelemek keverékei, a legjobb alapot nyujtják a további tökéletesitésre.

Arra van tehát szükségünk, hogy a nálunk honos vagy meghonositott, viszonyainknak megfelelő növényfajtákat alkotó elemeikre bontsuk és igy kiválasztva közülök a legjobbakat, ezek szolgáljanak a további termelés céljaira.

Ezt a munkát — amint ismeretes — ugy végezzük, hogy aratás idején begyüjtve a nemesitendő fajtából a legmegfelelőbbnek igérkező töveket, azok átvizsgálása után, vetéskor minden egyes tő termése külön parcellára vettetik és a későbbi szaporitás folyamán sem kevertetik össze, ugy hogy ily módon valamennyi anyatő későbbi utódaiban is pontoson felülbirálható.

Minél behatóbban átvizsgáljuk a nemesitendő növényfajtát a célnak megfelelő tulajdonságokkal biró anyatövekre, minél lelkiismeretesebben biráljuk el azokat a szaporulataikban, annál biztosabban jutunk a nemesitő munkával eredményre.

Sokszor nem is az első, hanem a második vagy harmadik esztendőben akadunk a régi fajta szántóföldi vetésében a legjobb fajtaelemekre, ezért a régi fajta átvizsgálásának évről-évre meg kell történnie mindaddig, a mig azt a szántóföldi vetésterületről az uj fajták ki nem szoritották.

Az igy begyüjtött tenyésztörzsek birálata a további évek folyamán a tenyészkertben történik, ahol azonos viszonyok között egymással összehasonlitva, a keveredésmentesen szaporitott tenyésztörzseket pontos megfigyelés esetén biztos alapon megállapithatjuk, hogy melyik a jobb és melyik a kiselejtezhető. Az ilyen selejtezések céljából végzett birálatnál nem szabad egyoldalunak lenni, mert nem mindig a legerőteljesebben fejlődő tenyésztörzs adja a legjobb vagy legbiztosabb terméseket, általában különösen az első birálati esztendőben az a legelőnyösebb, ha minden egyes gyakorlati szempontból fontos tulajdonságra van egy, vagy több kiváló tenyésztörzsünk, azért nem szabad csak egy szempont, például termőképesség, alapján selejtezni, hanem a többi fontos tulajdonság egyik-másikát nagyobb fokban biró tenyésztörzs megtartása akkor is célszerü, ha azok termésre nem igérnek sokat, mert ha egyéb célra nem, arra alkalmasak, hogy keresztezés utján felhasználjuk azt a böventermő fajták megjavitására.

Sok nemesitő megbánta már azt, hogy akkor, amikor a tenyészete a vázolt *fajtaelemzés*, vagy helyesebben *formaszétválasztás* időszakában volt egyoldaluan és tulerélyesen selejtezett. Az ilyen nemesitőnek végeredményben csak kevés fajtája marad, melyek hiányai gyakran csak a szántóföldi szaporitás időszakában válnak nyilvánvalóvá és ilyenkor kivánatos lehet azokat egyik vagy másik irányban megjavitani, de az erre alkalmas fajtaelem már nincs a nemesitő birtokában.

Az egyoldaluság, például a minőség fölénybe helyezése a termőképességnek, vagy forditva, rendesen féleredményekre vezet, legjobb az, ha minden egyes fontosabb tulajdonságra van kiváló tenyésztörzsünk és az a nemesitő dolgozik a legbiztosabb alapokon, akinek tenyésztörzsei a legváltozatosabbak. A nemesitő, természetesen, valamennyi tenyésztörzset nem szaporithatja, de ha valamely irányban értékes tenyésztörzse van, mely egyik vagy másik hibája miatt ilyen alakjában gyakorlati felhasználásra nem alkalmas, azt érdemes a tenyészkertben kis területen fentartani, hogy azután az értékes tulajdonsága révén a fajta további tökéletesitésére keresztezés utján felhasználtassék.

A fentvázolt formaszétválasztással rendesen arra az eredményre jutunk, hogy a régi fajtánál sokkal jobb uj fajtákat létesitünk, de ezeknél az összes kivánatos tulajdonságok teljes fokban nincsenek egy fajtában egyesitve, hanem az egyes tenyésztörzsek egy vagy több értékes tulajdonságukban jobbak, mint a régi fajta. Az ilyenek kikerülnek a szántóföldi termelés körébe és ha ott is jól beválnak, akkor kerülnek eladásra.

Tapasztalataink szerint az egyes nemesitők fajtái a forgalombabocsájtás alkalmával annál szélesebb körben és annál több helyen jutnak érvényre, minél változatosabb és több igénynek képesek jól megfelelni, mert a termelő gazdaságok viszonyai nagyon különbözők és egyik helyen az egyik, máshelyen a másik irányban kivánnak többet a termelt fajtától. Ezért a nemesitők a munkájuk széleskörü érvényrejutását, illetőleg a vetőmag nagyobb foku értékesithetőségét jelentékeny fokban előmozdithatják azzal, ha nem egyoldaluan kitenyésztett egyes fajtákat, hanem többirányban megfelelve a kivánalmaknak, többféle, egyébként a fontosabb tulajdonságokban, különösen termőképesség tekintetében egyaránt kifogástalanul megfelelő fajtákat hoznak forgalomba.

Ebből az következik, hogy a nemesitőmunka végső eredményében is akkor számithat a legbiztosabb és legszélesebb körü sikerre, ha dus és változatos, tehát nem csekély számu tenyészanyaggal dolgozik. Az erre forditott munka busásan megtérül a végső eredményben elérhető anyagi sikerben.

Egy jól müködő nemesitő gazdaságban eszerint a régi fajta alkotóelemeinek kitenyésztése idején el kell érni azt, hogy amig a régi fajtával dolgozunk, annak összes figyelembevehető fajtaelemei be kerüljenek a tenyészkertbe és ott ivadékaikban átbiráltassanak vagy hogy a régi fajban egy értékes fajtaelem se maradhasson vissza, ha azt kiküszöböljük. Ezt a célt gondos kiválasztómunka esetén már azzal is el lehet érni, ha addig, amig a régi fajta rendelkezésre áll, évente 2—300 körüli tenyésztörzset sorolunk be vizsgálatra. A második vagy harmadik évben már ugyis csak olyan töveket szedünk ki a szántóföldről, amelyek a tenyészkertben még nincsenek meg és ekkor a már tenyésztés alatt álló fajtaelemek közül is több, vagy kevesebb kiselejteződik ugy hogy a tenyészkertben kezelt tenyésztörzsek száma ritkán nagyobb, mint az imént emlitett és amilyen arányban később ujak sorozódnak be, egyuttal a felülbirált tenyésztörzsek száma is fogy a meg nem felelők kiselejtezésével ugy, hogy végeredményben a szántóföldi kipróbálásra már csak ezen mennyiség negyede, vagy harmada, teljes foku elszaporitásra esetleg csak tizedrésze kerül.

Igazi jó eredményeket a formaszétválasztással csak akkor nyerhetünk, ha a régi fajtából mindaddig, amig az rendelkezésünkre áll, évről-évre uj tenyészanyagot választunk ki, de ennek a munkának céltudatosan kell történie abból a célból, hogy a későbbi években kiválasztott anyatövek olyanok legyenek, amilyen a tenyészkertben még nincsen. Igy a különböző évjáratu tenyésztörzsek a tenyészkertben a régi fajta legjobb elemeinek gyüjteményét alkotják és a tenyészkerti megfigyelés alapján határozhatunk afölött, hogy melyek érdemesek a nagybani szaporitásra.

A részünkre ezidőszerint legfontosabb növénycsoportnál, a gabonaféléknél a legtöbször a tenyésztörzsek 3—4-ik ivadéka már kézi vetőgéppel, az ezt követő más ivadék pedig rendes szántóföldi miveléssel, vagy vetőgéppel vethető.

Ha jól dolgoztunk a tenyészkerti birálatnál és kiválasztásnál, akkor ebben az időszakban már abba a helyzetbe kell jutnunk, hogy az igy szaporitott növényanyag, — melynek anyatörzsei a tenyészkertben is elvettetnek és megfigyeltetnek — valóban értékes és igy a szántóföldi kipróbálásnál csak arra a kérdésre kell választ kapnunk, hogy melyiknek milyen szempontból van nagyobb gyakorlati értéke.

Ebben az időszakban a nemesitő gazdaság egész vetésterületét az uj fajták foglalják el és a régi fajta legfeljebb csak annyi területen van még, hogy az uj fajtákat azzal termelési kisérlet utján össze lehessen hasonlitani. Ilyenkor tehát a régi fajtából már nem választhatunk ki uj anyatörzseket és megszünik az a tartalék, amelyből eddig meritettünk. Gondos kiválasztómunka esetén nincs is ekkor már reá szükségünk, mert az értékes elemeit már kimeritettük az előző évi kiválasztásokkal és azoknak már a tenyészkertben és a szaporitótelepeken kell lenniök.

Ezzel azonban a nemesitőmunka még nem szünik meg, mert a kitenyésztett fajták további fokban keresztezések utján tökéletesithetők.

Grabner Emil.

(Folyt. köv.)

A bolgár szövetkezetekről.

Ha tekintetbe veszszük, hogy Bulgária alig egy emberöltő óta lépett a szabad államok sorába és hogy pl. a nyolcvanas évek elején oda még vasut se vezetett: valóban elismerésre méltó az a haladás, melyet e fiatal nemzetnél minden téren tapasztalhatunk. Igy van ez a szövetkezeti élet terén is, amely pedig rend-

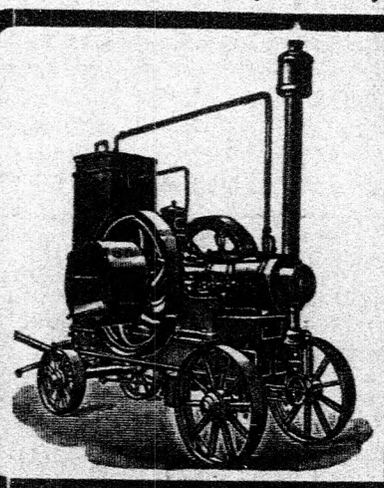

WOHANKA ÉS TÁRSA UTÓDA R.-T.

Budapest, V. ker., Vilmos-császár-ut 76. szám.

Nyersolajmotorok, nyersolajlokomobilok
minden nagyságban
azonnal szállithatók.

Olcsó üzem, tökéletes szerkezet, tartósság, nyugodt járás, egyszerű kezelés stb.

Olajokat, tömitéseket, technikai üzemszükségleti cikkeket szállit.

Gazdasági malmok.

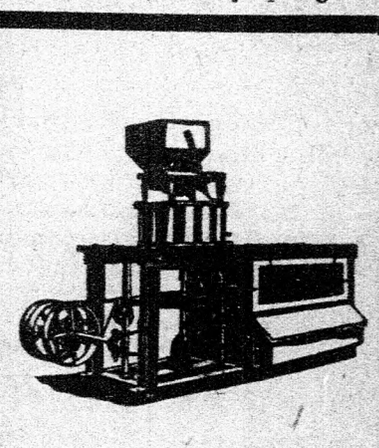

7034

szerint már bizonyos magasabbfoku kulturának folyománya lévén, annál meglepőbb egy ilyen, államiságának és müveltségének mégis csak fiatalkorát élő népnél.

A következőkben e tárgyról nem akarok se monografiát, sem pedig teljes, tökéletes képet adni, aki eziránt érdeklődik, annak szivesen szolgálok utbaigazitással, inkább csak rövid vázlatát szeretném nyujtani az ottani szövetkezeti viszonyoknak.

Bulgária kiváltképpen földmüvelő állam lévén, természetes, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek a legszámosabbak, nevezetesen a mezőgazdasági hitelszövetkezetek. A mult év végén az országban 721 ilyen szövetkezet volt, melyek főleg Bulgária északi részén, Ruszcsuk és Tirnovo kerületekben voltak elterjedve s ámbár adatokat csak 576-ról birtam beszerezni, már ennyiből is elég érdekes számokat vehetünk ki.

Ezen 576 szövetkezetnek összesen 39,509 tagja volt, 2.716,741 dekár területü és körülbelül 122 millió leva*) összértékü földbirtokkal.

A földbirtokok kiterjedése szerint a tagok következőképpen csoportosulnak:

Földbirtok nagysága	Tagok száma	%
1— 5 dekár	812	2·0
6— 10 „	1107	2·8
11— 20 „	2596	6·6
21— 30 „	3383	8·5
31— 40 „	3815	9·7
41— 50 „	4058	10·3
51— 75 „	7050	17·8
76—100 „	5498	13·9
101—150 „	4848	12·3
151—200 „	2093	5·3
200-nál több dekár	1359	3·4
Föld nélkül	2944	7·4
Összesen	39059	100·0

Jellemző, hogy a tagoknak több mint fele a 40—150 dekár területtel biró gazdák közül kerül ki, ami természetes is, ha tekintetbe vesszük, hogy éppen az ilyen nagyságu birtoktestek teszik a bolgár földbirtok zömét. (Bulgáriában a földbirtok átlagos területe csak 49·2 dekár, azaz körülbelül 8·5 kat. hold, 5000 dekárnál, azaz körülbelül 870 kat. holdnál nagyobb birtok az egész országban csak 91 van, bátran elmondhatni tehát, hogy Bulgária a kisgazdák hazája.)

A tagok földjeiket legtöbbnyire családtagjaik segitségével maguk müvelik s a szövetkezetek tényekedése a gazdasági gépek és eszközök közös használatában és sajt (többnyire juhsajt) termelésében is nyilvánul.

A mezőgazdasági hitelszövetkezetek a kölcsönös és korlátlan felelősség elvei alapján Raiffeisen mintájára alakultak. Érdekes, hogy a havonkénti betét — tagonként legalább 1 leva — kötelező és takarékbetétként kezeltetik.

A nyujtott kölcsönök nagysága átlag 500, az igénybevehető legmagasabb összeg pedig 2000 leva; a törlesztési idő legfeljebb 3 év.

Legtöbb kölcsönt eddig földek vásárlására nyujtottak és szivesen adnak hitelt egészen vagyontalan tagoknak is, hogy azok maguknak kis telket vásárolhassanak. Itt megint előtérbe jön a bolgár nép azon tulajdonságának nagy előnye, hogy feltétlenül megbizható, igen pontos fizető.

E szövetkezetek rendelkezésére álló tőke közel 16 millió leva és a következőképpen oszlik meg:

	leva
Saját tőke:	
Tartaléktőke	867,181
Tagsági dijak (kötelező takarékbetétek)	2.309.679
Idegen tőke:	
A Bolgár Központi Szövetkezeti Bank kölcsöne	6.990,508
Felmondásos betétek	3.373,159
Felmondás nélküli betétek	1.810,995
Különféle	632,156
Összesen	15.983,678

Egy-egy szövetkezetre átlag 27,762 leva esik.

Vannak még más mezőgazdasági szövetkezetek is, u. m.:

mezőgazdasági fogyasztási szövetkezetek	30
szövetkezeti gazdaságok	30
szövetkezeti tejgazdaságok (vaj és sajttermelésre)	4
állattenyésztő szövetkezetek	5
bortermelő szövetkezetek	8

Felemlitésre méltó itt Suhindol község (a Sofia—Várna vasutvonalon) bortermelő szövetkezete, melynek évi termelése mintegy 5000 hektoliter.

Az iparosok és kiskereskedők szövetkezetei tulajdonképpen Schultze-Delitzsch-féle népbankok; számuk 23 és tőkéjük 4½ millió leva, aminek egyharmada a tagok részvényeiből, kétharmada pedig a tagsági dijakból s a Bolgár Központi Szövetkezeti Banknál levő folyószámlákból kerül elő.

Ezenkivül van még 15 tisztán iparszövetkezetük, amely cipők, vasáru, kocsik, ruhanemü és kések előállitásával foglalkozik. Vagyonuk a következőképpen csoportositható:

	leva
Részvénytőke	323,565
Tartaléktőke	21,158
Berendezés	476,354
Áru	155,828
Kintlévő követelések	187,287
A Bolgár Központi Szövetkezeti Bank kölcsöne	290,160
Különféle	76,340
Összesen	1.530,687

azaz szövetkezetenként mintegy százezer leva.

A városi fogyasztási szövetkezetek száma 35, tagjaik hivatalnokokból, kereskedőkből, iparosokból és néhol tulnyomóan az egyszerü munkásokból kerülnek elő.

Mindez intézményeket egy külön szövetkezeti törvény szabályozza, mely 1907-ben hozatott és reánk nézve már annyiból is érdekes, hogy az 1906 évi magyar szövetkezeti törvényjavaslattervezetnek meglehetős hü másolata.

Az ország szövetkezeti élete folytonosan, sőt rohamosan emelkedő képet mutat és ugyhiszem nincs messze az idő, mikor az ifju bolgár nemzet e szempontból nemcsak balkáni, de egyéb szomszédjainak is tanulságos mintaképül fog szolgálhatni.

Kiss Sándor.

*) Egy leva = kb. egy korona.

IRODALOM.

Háborus gazdasági törvények és rendeletek. Nemrég jelent meg a Magyar Vámpolitikai Központ kiadásában a „Háborus gazdasági törvények és rendeletek“ cimü gyüjtemény IV. kötete, amely az idevágó anyagnak 1916. március 4—1916. december 31. között kelt részét tartalmazza s amelyet, miként a megelőző három kötetet is, *Székely* Artur dr. rendezett sajtó alá. A gazdasági vonatkozásu háborus törvényhozási és kormányintézkedések utvesztőjében ezek a részletes tárgymutatóval ellátott kötetek hasznos és gyakorlatilag hasznavehető anyaggyüjteménynek bizonyultak s a folytatólagos IV. kötet kiadására annál nagyobb szükség volt, mert éppen az 1916. év folyamán annyi háborus kormányrendelet látott napvilágot, hogy azokat a hivatalos lap és az egyes rendeleti közlönyök különféle számaiban előkeresni és az ugyanegy tárgyra vonatkozó különféle rendelkezések között eligazodni, ilyen rendszeres összefoglalás nélkül, még azoknak is nagy nehézséget okozott, akik, mint például mi is, nap-nap után hivatásszerüleg foglalkoznak a háborus kormányintézkedésekkel. Székely Artur dr. immár négy testes kötetre rugó gyüjteményes munkája tárgyak szerint betürendben csoportositva foglalja össze az egész anyagot s mivel az egy-egy tárgyra vonatkozó rendelkezések időrendben közvetlenül egymásután találhatók fel, lényegesen meg van könnyitve az olvasó részére a reá nézve éppen szükséges adatok kikeresése, valamint annak megállapitása is, hogy az egyes intézkedések közül melyek vannak még érvényben, illetve melyek módosultak időközben,

A gyüjtemény meglehetősen kimeriti — sürü használat közben alig néhány hiányosságra akadtunk — a háborus gazdasági vonatkozásu törvényhozási és kormányintézkedéseknek a mezőgazdaságot, ipart és kereskedelmet érintő egész anyagát. Nevezetesen szószerint közli az árulefoglalásokra, határárszabásokra, behozatali és kiviteli korlátozásokra vonatkozó, a termelést szabályozó, a gabonával és liszttel, valamint egyéb közszükségleti cikkekkel való ellátást biztositó, továbbá a szabadalmi, vámügyi, szociálpolitikai stb. tartalmu háborus törvényeket és kormány, valamint miniszteri rendeleteket. Ezeken kivül, bár nemcsak a háboru idejére szólanak, közli az uj bélyeg- és illetéktörvényt és az uj posta- és táviródijszabásokra vonatkozó rendelkezéseket is. A IV. kötet végén található betürendes tárgymutató gyakorlatibb, mint az első három köteté, amennyiben a különféle rendelkezések tárgya szerint jobban specializál és igy egyes vezérszavak nyomán a különféle rendelkezések felkutatását nagyban megkönnyiti. A négykötetes gyüjteményhez egyébként rövid időn belül betürendes szótárgymutató is megjelenik, ami a terjedelmes anyaggyüjtemény gyakorlati használhatóságának szintén csak javára válik.

A háborus gazdasági rendeleteknek ez az eleddig legkimeritőbb összefoglalása minden hatóságnak és közintézménynek, de magánosoknak is hasznos, gyakran szinte nélkülözhetetlen

HALDEK IGNÁC UTÓDA
MAGNAGYKERESKEDÉS.
Budapest, VI., Nagymező-utca 43. sz.
Cégtulajdonos: GREINER SOMA
a Haditermény Részvénytársaság főbizományosa.
Sürgönycim: HALKLEE.
Telefon: 18—62.
Vásárol: Nagyarankás, tisztitható és arankamentes LÓHERÉT.
Tavaszi bükkönyt és kölest
miniszteri engedély alapján, nemkülönben minden szabad forgalomba eső gazdasági magvakat.
Ajánl: Elsőrendü északnémetországi
cukor- és takarmányrépamagvakat.

segédeszköz, a fennálló kivételes intézkedésekben való eligazodásra és a napról-napra felmerülő esetek nyomán éppen szükséges rendelet anyag leggyorsabb és legbiztosabb felkutatására. Sok esetben jó hasznát vehetik még lapunk olvasói is, akiknek pedig a „Köztelek“ utján minden mezőgazdasági vonatkozásu háborus kormányintézkedést igyekszünk lehetőleg részletesen és megfelelő magyarázatokkal rendelkezésükre bocsátani s az idevágó közlemények cimeit félévenkénti tárgymutatóinkban is külön csoportositjuk, de csak természetes, hogy az egységes kötetekbe összefoglalt anyag könnyebben kezelhető, mintsem lapunk egész évfolyamai.

A közel ezer lapra terjedő, részletes tárgymutatóval ellátott IV. kötet a Magyar Vámpolitikai Központ kiadványainak 26. száma gyanánt Ráth Mór könyvkereskedése bizományában jelent meg, ára füzve 20 korona. A gyüjtemény I. kötete a könyvárusi forgalomban már teljesen kifogyott, a II. kötet (1915. február 21—augusztus 10-ig) 5 koronáért, a III. kötet (1915. augusztus 11-től 1916. március 3-ig) 6 koronáért még kapható. Megrendelhető a „Pátria“ r.-t. könyvkereskedése utján (Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám). —*r*—*l dr.*

Vérvirág. (Elbeszélések, irta *Bársony* István.) Lapunk kedvelt tárcairója és vadászati rovatunk kiváló vezetője, akinél jobban, hivebben megfigyelni és szebben, hangulatosabban leirni a természet szépségeit, senki sem tudja irodalmunkban, ismét uj kötettel lépett a nyilvánosság elé s ebben a háborus vonatkozásu elbeszéléseit kötötte bokrétába. A magyar föld s az e földből fakadt, azzal egybeforrott természet költői lelkü imádója, ihletett papja most nem erdők-mezők suttogását, nem a csattogó madárdalt, nem a pásztorok tilinkóját s az erdők vadjainak hangját szólaltatja meg uj kötetében, hanem a természet öléből, a háboru vérzivatarába sodort emberi lélek sorsküzdelmeit festi meg apró epizódokba tömöritett drámai erővel és izzó magyar érzéssel. A „Vérvirág“ cimü kötet elbeszélései mind háborus vonatkozásuak, nagy nemzeti küzdelmünk romantikájában olvadnak fel, amely a mi nagy álmodozó költőnk lelkét is magával ragadta egy eddigi legismertebb müveitől messze eltérő tárgykörbe, de amely csak ujabb alkalmat ad Bársony Istvánnak arra, hogy jól ismert és általánosan elismert irói készségét más, ujabb oldaráról mutassa be azoknak, akik irásait természeti és vadászati leirásaiból tanulták meg szeretni. Bársony uj kötetének egyre visszatérő tárgya a háboru folytán párjuktól hosszu időre megfosztott sok millió férfi meg asszony lelki válsága s az ebből a drámai helyzetből kialakuló apró sorstragédiák fordulatos, mindvégig lebilincselő változatai. A könyv minden elbeszélése érdekes, egyik-másik valóságos mestermü a maga nemében. Azt pedig talán mondanunk is felesleges, hogy Bársony István ebben a kötetében is hü marad ahhoz a gyöngyörü magyaros stilusához, amely zengőn tör ki minden sorából és külön élvezetet jelent az olvasónak. Néhány kedvesen megrajzolt, a humor derüjétől csillogó kép pedig kellemes változatosságot nyujt Bársony István uj kötetében, amelyet az Athenaeum méltó köntösben adott ki s amelynek 4 korona a bolti ára. —*r* —*l dr.*

Vámközösség és vasuti tarifapolitika. Irta: *Havas* Mór. A Magyar Vámpolitikai Központ sorozatos kiadványainak 22. kötete gyanánt jelent meg *Havas* Mórnak, hazánk egyik elismert tarifapolitikai szakirójának „Vámközösség és vasuti tarifapolitika“ cimü munkája, amelynek megirását és kiadását eléggé megokolják a a vámpolitika és vasuti tarifapolitika között fenálló közismert, de közgazdasági irodalmunkban még nem eléggé feltárt összefüggések. A közel 200 lapra terjedő munka részletesen kiterjeszkedik a vasuti tarifapolitikának a mezőgazdaság, az ipar és kereskedelem fejlődését elősegitő vagy megbénitó hatásaira s a benne foglalt, ok tekintetben egészen ujszerü adatoknak és statisztikai táblázatoknak gazdagsága elsőrendü forrásmunkává avatja ezt a minden izében alapos és önálló itéletről, széleskörü szakismeretről tanuskodó tanulmányt.

A füzet szerzője, mint több központi érdekképviseleti szervezetünk tarifaszakértője, nemcsak elméletileg feltétlen ura tárgyának, hanem gyakorlatilag is a legalaposabban ismeri a tarifapolitika közgazdasági vonatkozásának az avatatlanra nézve szinte áttekinthetetlen összefüggéseit s következtetéseit éppen az teszi értékesekké, hogy érveit a gyakorlati életből meriti és a gyakorlati gazdasági szükségleteinknek megfelelő tarifapolitikai alapelvek rendszerét igyekszik felépiteni. A füzetet közrebocsájtó Magyar Vámpolitikai Központ hangsulyozza a munka előszavában, hogy különösen Havas Mór tanulmányának kritikai és javaslattevő fejtegetéseivel a vámközpont vezetősége annál kevésbbé azonosithatja magát, mert a szerző felvetette eszmékkel a vámközpont vezetősége hivatalosan még egyáltalában nem foglalkozott. Ez azonban mit sem von le a tanulmány értékéből, még pedig annál kevésbbé, mert mi viszont megállapithatjuk, hogy a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központnak a mezőgazdaság tarifapolitikai kivánalmai tekintetében 1914-ben hozott határozatai a szerző érvelésével és javaslataival sok tekintetben fedik egymást s hogy Havas Mór dolgozatának kritikai részein, igen helyesen, az a vezetőgondolat vonul végig, hogy a magyar vasuti tarifapolitikának elsősorban mezőgazdaságunk és mezőgazdasági iparunk dijszabási érdekeivel kell számolnia s hogy Ausztriával és Németországgal, valamint a Balkán-államokkal való külkereskedelmi viszonyunk szabályozásánál általunk csak olyan dijszabási feltételek fogadhatók el, amelyek ezt a döntő szempontot szemelőtt tarva, a többtermelés irányában való gazdasági fejlődésünket lehetővé teszik.

Havas Mór tanulmányának első része a vasuti dijszabáskészités elméletét adja dióhéjban, majd a fuvarköltség közgazdasági hatásait fejtegeti nagyon szemléltető módon s a tarifatechnikai alapismeretekbe azzal a célzattal vezeti be olvasóit, hogy egyuttal kimutassa, miként állitják a vasutak, illetve az egyes államok az áruosztályozást vagy a különbözeti tarifákat a tarifapolitika szolgálatába, vagyis, hogy a tarifapolitika közgazdasági céljai technikailag miként érvényesülnek a gyakorlatban. A munka második része a német, osztrák és magyar vasutak dijszabási rendszereit, áruforgalmát és tarifapolitikáját ismerteti érdekes történeti visszapillantás alapján, nagy adatbőséggel és mélyreható tárgyismerettel.

Bennünket legközelebbről azonban a tanulmány III. és IV. része érdekel, amelyek közül az előbbi a magyar közgazdasági, vagy védővámos célzatu tarifapolitika dijszabási követeléseiről és ezek körében különösen mezőgazdaságunk s egyes nagyiparágaink tarifális szükségleteivel foglalkozik, mig a IV. rész a szerződéses vámterület további fenntartása esetén hazai közgazdaságunk részéről támasztandó közlekedésügyi és tarifális kivánságokat foglalja össze. Amit a szerző mezőgazdaságunk tarifális kivánságairól mond, nagyjából teljesen fedi a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ részéről most harmadéve határozatba foglalt s annak idején a kormánynyal is közölt követelményeket. Igen érdekes és beható elmélkedésre késztető különösen az, amit a szerző a vám- és tarifapolitika, másrészt a többtermelés összefüggéséről ir s amely kérdést egyébként Havas Mór a Közgazdasági Társulatban tartott, nagy feltünést keltett előadásában részletesebben is kifejtett. Noha a részletek tekintetében nem vagyunk teljesen egy nézeten a szerzővel, abban kétségtelenül igazat kell neki adnunk, hogy mezőgazdasági termelésünk fejlesztését és belterjesebbé tételét csakis terményeink kiviteli lehetőségének megteremtése utján érhetjük el, már pedig a tulmagas kiviteli tarifa még a legmagasabb védővámoknál is erősebb korlátot állit terményeinknek a vámkülföldi piacokon való értékesithetősége elé.

A nagyérdekü tanulmányt tizennégy táblázat egésziti ki, amelyek a szerző egyes fejtegetéseinek megvilágitására szánvák. Havas Mór, aki e munkájában hosszu évek tanulmányainak gyümölcsét tárja elénk, valóban hasznos forrásmunkát nyujtott vele közgazdasági irodalmunknak s mindazoknak, akik a tarifapolitika közgazdasági vonatkozásait tanulmányozni kivánják. A dolgozat, bár itt-ott kissé rapszódikus és sokszor tér ki tárgyával ugyan kapcsolatos, de távolabb eső kérdésekre, ami azután némileg a rendszeresség, logikai folyamatosság és áttekinthetőség rovására esik; oly gazdag anyagot dolgoz fel meglepő adatbőséggel, alapos tárgyismerettel és sok tekintetben eredeti felfogással, hogy méltón állithatjuk egy sorba a külföldi tarifapolitikai szakirodalom általánosan ismert és elterjedt standard work-jaival. Emellett a tarifapolitika alapismereteinek elsajátitására hazai szakirodalmunkban a legalkalmasabb kézikönyv, amely Ráth Mór bizományában jelent meg és füzve 3 K.-ért a „Pátria“ r.-t. könyvkereskedése utján is megrendelhető.

—*r* —*l dr.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

E rovatban csak a közérdekü kérdésekre adjuk meg a választ, ezért tessék állandóan figyelemmel kisérni a „Szerkesztői üzenetek“-et is.

A szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonatkozó levelek intézendők, hirdetési, lapreklamálási, cimváltoztatási stb. ügyekben tessék egyenesen a kiadóhivatalhoz fordulni.

Borjuk sulyvesztesége szállitásközben. *22. kérdés:* Éves, jó kondicióju, átlag 263 kg. sulyu üszők 6 napi vasuti szállitás alatt hány %-ot veszthetnek sulyukból; 24%-ot veszitettek, rendes-e ez?

Felelet: 22. sz. kérdésre. A fiatal üszők szállitási sulyveszteségének megállapitására 1909 ben és 1910-ben nagyszámu megfigyeléseket végeztek Németországban Harter és Wilsdorf dr., megfigyeléseik eredményei a valóságból meritett adatok gyanánt fogadhatók el s ezeknek alapján a fiatal üszőknél az átlagos sulyveszteség a szállitás egész ideje alatt 3—400 kilométeres uton 5·9%; a szállitás 1 órájára eső átlagos sulyveszteség 1·3 kg.; 1 kg. sulyveszteség pedig a szállitás 8·7 kilométerjére esik. A sulyveszteségre azonban a szállitáson kivül sok mindenféle körülmény gyakorol befolyást, igy befolyásolja a veszteséget a két mérés közt eltelt idő, a mérés előtt adott takarmány mennyisége és minősége, a hőmérséklet és az illető állatok egyedisége. Mindez azonban a fenti átlagszámok értékét nem rontja le, de az is igaz, hogy a fenti átlagoknál gyakran nagyobb sulyveszteségek is előfordulnak, igy 8, esetleg 10%. A 24% átlagos veszteség azonban rendkivül sok. *B. S.*

Sertéshizlalás csirátlanitott kukoricával. *23. kérdés.* A kérdés a csirátlanitott kukorica használhatóságára vonatkozik. Lapunk 12. számában a „Levélszekrény“ rovatban a kérdés részletesen megtalálható, valamint *Cselkó* István rovatvezetőnknek arra adott válasza. Az alábbiakban *Weiser* István dr. szakvéleményét közöljük a fölvetett kérdésre vonatkozólag.

Felelet a 23. sz. kérdésre. A kérdésttevő nagyon is helyes feltevésből indul ki, hogy hivatásos sertéshizlaló tisztán kukoricával sertést hizlalni soha meg nem próbált. Az ilyen kisérlet nagyon is rossz eredménynyel végződnék, mivel a beállitott sertés a kukorica fehérjeszegény volta folytán csakis zsirra hiznék, aminek az volna a következménye, hogy „tul gyorsan készülne el“. Emellett a kukoricának ásványi anyagokban való szegénysége folytán az állat csontozata sem tudna kellőleg fejlődni. A jelzett okokból mindenki, akár kis- vagy nagyhizlaló, a hizlalás kezdetén a kukorica mellett

oly takarmányokat (korpa, árpa) ad az állatoknak, amelyek a kukorica protein- és kalciumszegénységét kellő módon ellensulyozni képesek. Ha a mai háborus hizlalók között akadna oly dilletáns, aki „kizárólag“ kukoricadarával (akár rendes, akár csirátlanitott) akarna sertést hizlalni, azt attól közérdekből el kellene tiltani.

Köztudomásu, hogy különösen a gazdaságos ipari hizlalásban egészen a hizlalás első feléig, négyféle takarmányt kap a sertés, a hizlalás előrehaladása szerint különböző arányban. E takarmány: szemes kukorica, kukoricadara, árpa és az első 6 hétben esetleg korpa. A mai viszonyok között, amidőn korpa és árpa beszerzése majdnem a lehetetlenséggel határos, a hizlalónak egyéb protein- és kalciumdus takarmányokról kell gondoskodnia; ilyenek a pogácsák, vértakarmányok stb. A kalciumhiány szénsavas mészszel pótolható a legolcsóbban.

A kukorica csirátlanitása tehát csak annyiban gyakorolhat a sertéshizlalásra befolyást, hogy mig békeidejében kukoricadara rendes kukoricából készült, addig jelenleg csirátlanitott kukoricából készült darát etetünk. Egyébként a szemeskukorica és egyéb proteinban és ásványi anyagokban gazdagabb takarmányok etetését épp ugy szemelőtt kell tartani, mint béke idejében. Tévedés azt hinni, hogy a csirátlanitott dara proteinban és ásványi anyagokban sokkal szegényebb a rendesnél. Az eziránu különbségek oly csekélyek, hogy gyakorlatilag nem jönnek tekintetbe. Fehérjében és ásványi anyagokban szegény a rendes kukoricadara és szegény a csirátlanitott is, ugy hogy az emlitett két anyag pótlásáról feltétlenül gondoskodni kell. Az egyetlen különbség, amely a rendes és csirátlanitott dara között fennáll, a zsirtartalomban található, amennyiben a rendes kukoricadara 2·5—3·5%-kal több zsirt tartalmaz, mint a csirátlanitott dara. Ennek a hiánynak megfelelőleg a csirátlanitott darából valamivel többet kell etetni, mint a rendesből.

Azon állitás, hogy a kukorica nem tökéletes takarmány, mert zein nevü fehérjéből hiányzik a tryptophan nevü aminosav, szakember előtt kissé érthetetlen, épp ugy, mint a II. kérdés 1. pontja, melyszerint: „A süldőnek, mint minden növekvő állat szervezetének szüksége van bizonyos atomcsoportokra (?) a táplálékában, hogy izomrendszerét és szervezetének protoplazmatartalmát (?) a növekedés mérvéhez képest megnövelhesse“. Az idézett szerzők csak azt állitják, hogy a zeinből hiányzik a tryptophan, a kukoricaolaj pedig, mint minden olaj, telitetlen zsirsavakat tartalmaz, de hogy a troyptophannak a zeinből való hiánya folytán a kukorica nem tökéletes takarmány és hogy a telitetlen zsirsavaknak a zsir képződésében valamilyen különös szerep jutna, errenézve semmiféle adat nem áll rendelkezésünkre; ez a körlevél irójának csak személyes véleménye lehet és marad. Egyébként a kukoricadara mellett etetett egyéb takarmányban elég tryptophantartalmu fehérje van jelen, a kukoricadarában maradt kukoricaolaj pedig épp ugy tartalmaz telitetlen zsirsavakat, mint a csirával kivont olaj.

Téves feltevésen alapszik az is, hogy a kukorica anorganikus sói savas reakciót adnak az emésztőcsatorna egyes részeiben. A kukorica összes ásványi anyagtartalma 1—1½%, ez pedig alig képes az emésztőcsatorna tartalmának reakcióját valamilyen irányban befolyásolni. A kukoricának calciumszegénységére vonatkozólag ajánljuk E. ur figyelmébe alulirott két következő dolgozatát:

1. Mangalicasertés calcium-, magnesium-, foszfor- és nitrogénforgalmáról. Kisérletügyi Közlemények 1912. 15. kötet,

2. Mészszegény takarmány befolyása a csontok fejlődésére és összetételére. Kisérletügyi Közlemények 1914. 17. kötet.

Normális és csirátlanitott tengeriből készült darával a kisbéri és bábolnai állami uradalmakban végeztettek összehasonlitó kisérletek, amelyek gyakorlatilag teljesen egyenlő eredményeket szolgáltattak. Ezeket a közeljövőben ismertetni fogjuk. *W. J. dr.*

Egyről-másról.

(Feltámadunk! — A zöldelő reménység. — A földbirtokforgalom szabályozása. — Vámpolitikai helyzetünk. — A Gazdák Biztositó Szövetkezete a mult évben. — Az Altruista Bank üzletéve. — Mezögazdasági gépek ára. — A hadiadóvallomások határidejének elhalasztása. — A cukorrépatermelési rendelet kiegészitése. — A fogyasztási cukor árának felemelése. — A rekvirált nitrogéntartalmu anyagok téritési dija. — Vetőmagcsere. — Nagybani tojásbevásárlási árak. — Platinafémek bejelentése és lefoglalása. — A termelő munka biztositása. — A világ kukoricatermése. — Alapitvány a többtermelés előmozditására. — Gazdasági kérdések a képviselőházban — A földmüvelésügyi miniszter beszéde. — Uj gyapjurendelet és gyapjuárszabás. — A nyersolaj forgalmának és feldolgozásának szabályozása. — A burgonyarekvirálás szigoritása. — A felmentések ellenőrzése.)

Föltámadunk!

A fák nem nőnek az égig. A világ borzalmasságait sem lehet a végtelenségig fokozni. A zeniten már tul vagyunk, s a crescendo már az antánt hatalmas méregkeverői hangjában is decrescendóvá változott az orosz forradalom óta. A nagy tavaszi offenzivát elfujta a tavaszi szellő, a szabadság szellője s mi, akik szilárd hittel tekintettünk a jövőbe, megkönnyebbülten lélekzünk fel. A szabadság fuvallata feldöntötte az agyaglábu óriást egész bünös rendszerével együtt. Akik pedig feldönteni segitették, nem tudják az irányitást, a hatalmat a kezükben tartani, a fékevesztett indulat háborgó tengerén gyenge, lékelt bárka az antánt hajója, amelyet minden pillanatban pusztulás fenyeget.

A régi rendszer rabláncait széttépett orosz nép immár világosan látja, hogy ha az ántánt irányitását követi, akkor csöbörből-vödörbe jutott s a cári bürokrácia zsarnokságából az ántánt szipolyozó és mérhetetlen véráldozatot követelő zsarnoksága áldozata lesz. Ha szabadság, legyen tehát teljes s hozza meg a szabadság biztositékait kiépitő békét.

Egyfelől nyugaton a szigoritott buvárhajóharc nem remélt sikerei, másfelől keleten az orosz nép kijózanodása eddigi barátaiból, oly messze nagy jelentőségü eseménye a világháborunak, amelyek együtt a középhatalmak szilárd kitartása mellett feltétlenül meghozzák a döntést a mi javunkra, az egész emberiség javára.

S most, amidőn a világháboru gyülölködést, haragot, hazugságot, pusztulást és vérontást tenyésztő és élesztő furiái a szabadság ébredő napja sugarai elől a sötét mélységbe távoznak, most, amidőn a világháboru harmadik feltámadási ünnepének int, mi is fellélegezhetünk, mi is most már büszke öntudattal harsoghatjuk hazánk és nemzetünk nagy sirásói felé, hogy feltámadunk! Feltámadunk hatalmasabbaknak és gazdagabbaknak, mint valaha is voltunk. Feltámadunk félelmetesebbeknek, tekintélyesebbeknek, mint a multban voltunk. Feltámadunk, hogy éljünk és boldoguljunk.

Egy uj és hatalmas fejlődés küszöbére értünk, szárnyaink erőssége fogja csak megszabni fejlődésünk, szabad röptünk határát.

A ledöntött, a meggyalázott milleniumi emlékek helyébe emelt uj s a réginél hatalmasabb emlékmünek homlokára pedig vessük fel emlékezetül mindenkinek a jövőre a büszke jelszót:

„Ne bántsd a magyart!“

A zöldelő reménység.

Az idő végül is megemberelte magát s a szárító tavaszi szelek megérkeztek, amelyek mellett lehető a tavaszi vetési munka országszerte való felvevése és gyors befejezése még ott is, ahol viz boritja az elvetendő területeket, mert a szárító meleg szelek mellett csakhamar lecsökken a viz is. Semmi kétségünk aziránt, hogy a magyar gazda, mint az elmult két év tavaszán, a folyó évben is megfelel kötelességének, ami abból áll, hogy minden talpalatnyi földet be kell vetni. Ez nemcsak a gazda érdeke, aki munkájának gyümölcsét megtalálja majd a jó értékesitési viszonyokban, de érdeke az egész országnak, érdeke a központi hatalmaknak, amelyeknek a jövő ellátása tekintetében egyetlen reménysége, biztos támasztéka vagyunk. Mert forduljanak a viszonyok bármiként, legyen béke vagy ne legyen béke, az kétségtelen, hogy a közélelmezés terén Európaszerte óriási zavarok fognak bekövetkezni. Fenn állanak ezek már ma is, részben a buvárhajóharc, még inkább az összes európai és tengerentuli államok silány gabonatermése következtében.

A nagy Óroszország, amely a békés időkben óriási feleslegekkel rendelkezett, ma éhinséggel küzd, s a jelenlegi zavaros viszonyok mellett bizonyosra vehető, hogy ott még kevesebb terület lesz tavasszal bevetve, mint az előző években s ennek következtében még rosszabb termése lesz Oroszországnak, mint az előző években. A vasuti vonalak még inkább megromlanak, a leszerelés s a háborus állapot következtében lefoglalt közlekedési eszközök képtelenek lesznek a feleslegeket idejében oda elszállitani, ahol arra szükség van. A legnagyobb baj azonban az lesz, hogy a szállitóeszközök száma éppen a tengeran, igen csekély s hiába lesz a tengerentuli államoknak termésfeleslege, ha azt a kellő mennyiségben és időben Európába eljuttatni teljes lehetetlenség lesz.

Nyilvánvaló tehát, hogy a mi termelésünkre óriási szerep vár a jövő termelési évben, amely-

Tébé cipők!

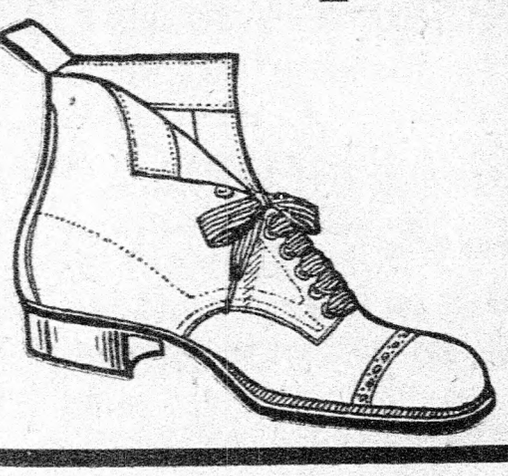

BASCH és THIERFELD cipőgyára, Budapest, VI. ker., Szerecsen-u. 45. Telefon III-23.

gyárt elsőrangu **FATALPU CIPŐKET**

valódi **I-a borjuboxból fiuk** és **gyermekek** részére, továbbá nehéz **tehén-** és **zsiros bőrből,** strapa célokra **mezei** és **gyári munkások,** ugyszintén **foglyok** részére, melyek tartósságuknál fogva kiválóan alkalmasoknak bizonyultak.

Ezen cipők külsőre nem különböztethetők meg a bőrtalpu cipőktől, amennyiben feldolgozásuk ugyanoly módszer szerint történik.

!! **Ily kidolgozásu** cipőket **kizárólag mi gyártunk** s nem tévesztendők össze a többi forgalomban levő **facipőkkel.** **!!**

Kényelmes és könnyü járás, teljesen vizálló!

Nagy uradalmak, iparvállalatok és fogolytáborok állandó szállitói.

Heti termelőképesség 5000 pár!

8445

nyiben Oroszország miatt Románia és a Balkán feleslegeire sem számithatunk. Romániában óriási területek maradtak elvetetlenül a háborus operáció következtében s a mostani tavaszi időjárás erősen megakasztotta azt, ami még hátra van s az ottani óriási szántatlan és vetetlen területeket az egyébként is igen gyér lakosság nem lesz képes megmüvelni.

A magyar gazdának szorgalma, lelkiismeretessége és a sors kedvezése fogja eldönteni, hogy vajjon a középeurópai szövetséges hatalmak a jövő évben nem kénytelenek-e inséget szenvedni, amely eshetőség távolabb áll tőlünk akkor, ha minden erőnket megfeszitve, a tavaszi munkákat jól és idejében igyekszünk elvégezni. Ez azonban csak az egyik oldala az éremnek. Jönnek a tavaszi, majd nyári munkálatok, amelyek tekintetében, ugymint az előző évben, a hadvezetőség igéretét birjuk és rendelkezését ismerjük, amely szerint a szükséges munkaerőt a mezőgazdaság rendelkezésére fogja bocsájtani abban a mértékben, amint azt a hadmüveletek megengedik. Ebben a tekintetben reményünk teljesebb, mint a mult évben volt, mert ha a mult évi nyári orosz offenziva derekán az aratás munkáját, igaz, hogy nem éppen kellő időben, akadálytalanul befejeztük, ugy reméljük a legjobbat a folyó évben is.

A földbirtokforgalom szabályozása.

A földmüvelésügyi miniszter bejelentette a képviselőházban, hogy május hóban a földbirtok forgalmát szabályozó rendelkezéseket tartalmazó törvényjavaslatot fog benyujtani. Bár a földmüvelésügyi miniszter nézete szerint a földbirtokforgalom a háboru alatt sokkal csekélyebb, mint a béke legutolsó éveiben volt, mégis, engedve a közvélemény nyomásának, egyes rendelkezéseket a földbirtok forgalma szabályozása tekintetében maga is szükségesnek tart.

A javaslat meggátolja a pénzintézetek földbirtok vásárlását abban az esetben, ha az parcellázás céljából történik. A miniszter célja az, hogy az ily spekulativ vásárlásokat olyképpen akadályozza meg, hogy az 1914. évi julius hó 28. napja után szerzett minden olyan ingatlant, amely őstermelésre van rendelve s valamely nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egyesület részére megvásároltatott, az állam az eredeti vásárlási áron egy éven belül megválthatja. Ez egy hatalmas fogantyu a földmüvelésügyi miniszter kezében, amelylyel a nagy tőke spekulativ beavatkozását a földbirtokforgalomba megakadályozhatja s illetve odautalhatja azon intézmények keretébe, amelyek egyedül hivatottak, hogy a földbirtokpolitika irányitói legyenek. Ezek az Altruistabank és az Országos Központi Hitelszövetkezet. De más módon is nehézségeket óhajt támasztani az uj javaslat a nagy tőkének parcellázások üzletszerü folytatása tekintetében, amennyiben még az esetben is, ha a földmüvelésügyi miniszter valamely nyilvános számadásra kötelezett vállalat birtokát meg nem váltaná s az illető vállalatnak parcellázásra engedélyt ad, akkor is az ingatlanért kapott több ellenérték után a vállalat az országos telepitő alapba fokozatosan 10, 20, 40 és 70%-t köteles befizetni.

A javaslat minden intézkedése tulajdonképpen csak a nagy birtokokra vonatkozik, mert tőkeerős intézeteink kisebb birtokok parcellázásával nagyban nem foglalkozhatnak. A földmivelésügyi miniszter szerint az uj javaslat kiterjeszkedik a a kisebb birtokokra is olyan irányban, hogy a földbirtok közvetitésével üzletszerüleg foglalkozó egyének müködését állami ellenőrzés alá helyezné, amennyiben azok müködését rendszeresen ellenőriztetné és egyuttal kötelezné őket, hogy a náluk bejelentett eladási ajánlatokat a földmivelésügyi miniszterrel, illetve a Földhitelintézetek Országos Szövetségével, vagy az Országos Központi Hitelszövetkezettel közöljék és ha ezek bizonyos határidőn belül nem nyilatkoznak, szabad csak a birtokot szabadkézből eladni.

A javastat nem megy tovább a földbirtokforgalom korlátozása tekintetében és ez igen helyes is. Az egyes földbirtokosok közvetlenül maguk parcellázhatnak, vagy részben eladhatják földbirtokukat anélkül, hogy ezt a körülményt bárkinek bejelenteni, vagy erre külön engedélyt kérni kellene, A földbirtokforgalom oly irányu korlátozása, hogy Magyarországon egy talpalatnyi föld meg ne mozdulhasson, valamely központi szerv tudta és engedélye nélkül — teljes lehetetlenség. Ilyen szervezet nem is létezik sehol a világon s felállitása olyan költséggel és annyi zavarral és visszaéléssel járna, hogy ezt a földbirtok forgalmának szabadságában nevelkedett népünk semmi körülmények között sem türné el. De hisz erre nincs is szükség, Ha egyszer két hitelintézetünk: az Altruistbank és az Országos Központi Hitelszövetkezet nagy, hatalmas hálózatával az üzletszerü parcellázásokat kiirtva, a földbirtokpolitika irányitását maguk veszik kezükbe, akkor megszünik minden visszaélés lehetősége és akkor a föld megfelelő áron fog az illetékesek kezébe kerülni.

A földbirtokforgalom további megszoritása azzal a veszedelemmel is járna, hogy a földbirtok árát az állam mesterségesen leszoritaná, mesterségesen elértéktelenitené. Már pedig ma, amidőn a földbirtok árának ily nagyarányu emelkedését látjuk, ezt nem szabad kizárólag a spekulativ vásárlásoknak tulajdonitanunk, amelyek az ország földbirtokához képest igen kis jelentőségüek. De nem szabad kizárólag a hirtelen támadt hadinyereségek földbirtokban való elhelyezkedésének sem tulajdonitanunk, hanem főleg annak, hogy a magyar föld, mint egy egészséges test, védekezik a valutáris különbségek, védekezik a pénz elértéktelenedése ellen. Mindenki téved, aki azt hiszi, hogy ezt a védekezést mesterséges eszközzel meg lehet szoritani és még inkább téved az, aki ezt elérve, azt gondolja, hogy ezzel az országnak hasznos szolgálatokat tett. Romlásba döntenők ezt az országot, ha a föld ilyetén természetes védekezését mesterséges intézkedésekkel meggátolnók.

A másik szempont, amely a földárak emelkedését szinte szükségessé és kivánatossá teszi, az a körülmény, hogy az értékes és drágán vásárolt birtokon nem lehet többé a régi megszokott gazdálkodást folytatni, mert akkor elvész a befektetett tőke, ugy, hogy a föld árának magassága a leghatalmasabb eszköze a többtermelésnek s aki a földet jól megfizeti, tisztában van azzal, hogy annak kamatját is elő fogja tudni teremteni. És ha előteremti, akkor ugyanezen a területen a multnál nagyobb termelést kell előállitania. Ezekből a szempontokból nagyon helyeseljük, hogy a földmüvelésügyi miniszter most a háborus állapotok közepette nem jelszavak után indul, hanem a földbirtok forgalmának szabályozásához óvatos kézzel nyul, nem adva fel semmit a jövő tekintetében, de nem is hamarkodva el egy lépést sem olyan irányban, amelynek káros kihatásait azután a köz és éppen azok szenvednék meg, akiknek érdekeit akarnák e rendelkezések szolgálni. Várjuk meg a nyugodtabb időket és akkor lássunk a további szükséges reformokhoz.

Vámpolitikai helyzetünk.

Az Oroszországban beállott s rég óta várt forradalom felette időszerüvé teszi jövő vámpolitikai elhelyezkedésünk kérdését. Nem titok többé, hogy Oroszországgal küszöbön állott a külön megegyezés s nem titok többé az a reménykedésünk sem, hogy ami a multban a forradalom miatt nem sikerült, az a forradalom következményeképp sikerülni fog.

Az Oroszországgal való megegyezés rövidesen be fog következni s ha bekövetkezik ezzel együtt eldől jövő vámpolitikánk iránya is, mert misem természetesebb és mi sem bizonyosabb, mint az, hogy a megegyezés főleg gazdasági kérdések körül fog forogni.

Résen kell tehát lennünk, mert Németország és Oroszország között kötendő megegyezés kérdése az elevenbe vág, még pedig a mi elevenünkbe akkor, ha nem vértezzük fel magunkat előre a vámpolitikai tárgyalásokra és ha nem tisztázzuk szövetségesünkkel azokat a szempontokat már jó eleve, amelyek az uj vámpolitikai tárgyalásoknál kell, hogy irányadók legyenek.

Magyar és német kormányférfiak kijelentései szerint egyébként Ausztria-Magyarország és Németország között a kereskedelmi szerződéses tárgyalások legközelebb megindulnak. Ez tehát igen megnyugtató tudat, mert ezen tárgyalások keretén belül alkalmunk lesz érdekeinket megvédeni, kivánságainkat érvényre juttatni.

De mik legyenek ezek az érvényesitendő kérdések és kivánságok? Mindenesetre nem annak a vámpolitikának a folytatása, amelyet a multban egymással és a külfölddel szemben követtünk. Mert ha a viszonyok nem változnak s megint csak a saját szükkörü érdekeink védelmének sekély álláspontjára helyezkedünk és nem vonjuk le és nem érvényesitjük a háborus tapasztalatokat, akkor igazán kár volt háborut viselnük, akkor igazán kár volt annyi ezer ember életének elpusztulnia. Mert előrelátható, hogyha vámpolitikánkat és gazdasági fejlődésünket vállvetve nem alapozzuk meg ugy, hogy a központi hatalmak minden körülmények között képesek legyenek saját szükségletüket fedezni a saját erejükből, akkor előreláthatólag rövidebb vagy hosszabb idő mulva a háboru befejezése felé sietö harc ujból, talán nagyobb terjedelemben éled fel, akkor még e háboru kitörése előtt gazdaságilag fogunk elvérezni az ántánt szervezett gazdasági támadása mellett. Ha viszont azonban megértjük az idő szavát, megértjük egymásrautaltságunkat, nem felejtjük el a háboru alatt elhangzott lelkes nyilatkozatokat az együttmüködés szükségessége tekintetében,

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T. GYÁRTELEP ÉS IRODA: VARGAKERT, DÉLISOR 19.

Ajánlja: Toló-rendszerü „HORTOBÁGY-DRILL“, kanalas rendszerü „HAZAI-DRILL“ műtrágyaszóróval kombinált „NAPOLEON-DRILL“ vetőgépeit, melyek sorba vetnek és sorba trágyáznak.

Gazdasági szekereit, szénagyüjtőit, továbbá egyetemes acélekéket, SV jegyü 2-, 3-, 4-tagu boronákat, tárcsás répavágókat, dobrendszerü szecskavágókat, kukoricaültetőket és morzsolókat.

Szíveskedjék ajánlatot kérni. 6869

akkor egy olyan hatalmas és állandó gazdasági szövetséget alkothatunk a jövőre nézve, amelyet megtámadni, megbántani könnyelmüen senki sem mer, mert biztos, hogy a gazdasági szövetség jól felépitett acélfalán minden könnyelmü roham megtörik és fejbetöréssel végződik.

Tisztázni kell tehát a kérdést Németországgal, vajjon a jövőben is a mostani ellenségeinket óhajtja-e előnyben részesiteni a nyersterménybevitelnél s ezuton gazdagitani, vajjon továbbra is vámmentesen engedjük-e be az olyan terményeket, amelyeket idehaza is termelhetünk, vagy amelyek behozatalát más, nálunk jól termő növények termesztésével feleslegessé tehetjük, vagy ismét csak szabadonhagyjuk-e határainkat, hogy az egész világ gazdagodjék a mi hatalmas fogyasztóterületünk kiaknázásában. Vajjon Németországnak továbbra is az lesz a legfőbb ambiciója, hogy feles iparával vámterületünkre betörjön, hogy balkáni iparkivitelünket pedig versenyével letörje, vagy pedig okulva a háborus tapasztalatokon, hathatósan elősegiti elsősorban a magyar ipar fejlesztését és megfelelő koncentráció utján, amely koncentráció keretén belül érvényesülne az az elv, hogy az ipari termelést a központi hatalmak egész területén fel kell virágoztatni, lehetőleg egyenlően felosztani, hogy igy bármilyen ellenséges betörés esetére biztositva legyen az ország közélelmezése, közfogyasztása és a hadsereg ellátása minden szükséges élelmi és hadicikkel. Végül hogy a balkánnal szemben folytatott politika ismét csak az lesz, hogy Németország bennüket elzárkózásával arra kényszerit, hogy mi is elzárkózzunk a Balkánállamok behozatalával szemben s igy a kivánatos gazdasági béke helyett ismét csak a gazdasági haboruval kezdjük meg az uj vámpolitikai évet.

Ezeket a kérdéseket, még mielőtt bármilyen béketárgyalások kezdetüket vennék, nyiltsággal tisztázni kell. Tisztázni abból a szempontból, hogy együtt maradunk-e a jövőben vámpolitikai téren, vagy utaink ketté válnak s igy egész másképpen fogunk majd eljárni a béketárgyalásokon, mert ezeknek a gazdasági kérdéseknek mikénti eldőlte lesz az irányadó a mi jövő külpolitikai magatartásunkra is, mert Magyarország fennállását csakis egy olyan külpolitika biztositathatná, amely számol ezen ország gazdasági érdekeivel is. A mi, óriási áldozataink számát tekintve, itt az ideje, hogy az érett gyümölcsöt élvezzük és itt az ideje, hogy a régi vámpolitikai irányzattal szakitva, politikai szövetségünket egy gazdasági szövetséggel egészitsük ki és végül teljesen szakitsunk azzal a lehetetlen Bismarkféle önző és rövidlátó felfogással, hogy a politikai szövetségek nem teszik okvetlenül szükségessé a gazdasági barátságot. Ennek a tételnek a tarthatatlanságára a háboru rácáfolt és bebizonyitotta, hogy gazdasági szövetség nélkül nincs politikai barátság s illetve a politikai szövetségnek a biztosságát a gazdasági barátság adja és alapozza meg. Mi tehát nemcsak nem tiltakozunk a Németországgal meginduló kereskedelmi szerződéses tárgyalások ellen, sőt az ország érdekében fontosnak tartjuk, hogy még a béketárgyalások előtt tisztáztassék az az alapelv, amely jövő gazdasági politikánkat irányitani lesz hivatott és reméljük, hogy a magyar kormány ezen tárgyalások kapcsán a legnagyobb erélylyel fog eljárni s a legmesszebbmenő követeléseket állitja fel abban a tekintetben, hogy a mi gazdasági fejlődésünk lehetősége a jövőben ne csak ne korlátoztassék, ne csak ne veszélyeztessék a német verseny által, hanem éppen ellenkezőleg Németország legyen az, amely ezen fejlődésnek hóna alá nyulva, azt elsősorban biztositja és a kereskedelmi szerződések együttes kötésével elősegiti.

A Gazdák Biztositó Szövetkezete a mult évben.

Az 1916. évi üzletév eredményeiről számolt be március hó 31-én megtartott közgyülésén a Gazdák Biztositó Szövetkezete. A szövetkezet a mult évben is hatalmasan fejlődött, amennyiben a dijbevétel összes ágazatainál közel egy millió koronára emelkedett. Bár a háborus állapot a biztositási üzlet fejlesztésének legkevésbbé kedvező, megállapithatjuk, a szövetkezet állandó fejlődését, amely mindenesetre, békés viszonyok között, sokkal nagyobbszabásu lett volna.

A román és orosz betörés, amely az ország egyes részeit erősen sujtotta, a szövetkezetnek üzleti károsodást alig okozott s illetve nem oly mérvüt, amelyet az intézet el nem viselhetett volna. Ami károsodás történt, azt a háboru után megfelelő erélyes szervezkedéssel a szövetkezet ujból pótolni fogja. Az üzleteredmény a tüz- és életüzletben kedvező. A jégbiztositási üzlet azonban a rendkivül rossz időjárás következtében kedvezőtlen, amennyiben a károk az összes dijbevételt felemésztették. Mindezek dacára a szövetkezet feleslege 212,601·94 korona, amely összegből a tartalék dotáltatván, ma a szövetkezet tartalékjai a dijtartalékkal együtt 6.455 519·68 koronát tesznek ki, azaz az összes dijbevétel 80%-át. A Gazdák Biztositó Szövetkezetének ezt a szép fejlődését örömmel állapitjuk meg s abban a reményben, hogy gazdatársadalmunk ezen feltétlen bizalmat keltő intézményünket megérdemelt támogatásban fogja részesiteni s a háborus állapot megszüntével e szövetkezetnek még hatalmasabb fejlődéséről számolhatunk be.

Az Altruista Bank üzletéve.

A Magyar Földhitelintezetek Országos Szövetsége 1916. évi működéséről szóló jelentese igen rövid beszámoló. A háborus viszonyok az intézet működését jóformán teljesen megbénitották s az csakis arra szoritkozott, hogy az intézet által továbbeladás céljából megvett s illetve bérbe vett birtokokat tovább adja s a már bérbevett birtokok kezelését ellenőrizze és a kormány által meginditott erdélyi és felvidéki akciót, amelynek éppen a középbirtok tehermentesitése volt a célja, végleg lebonyolitsa. Mint ujabb beszerzésről beszámol 6300 kat. hold birtokról Torontál megyében, mig az eladás 2686 kat. holdat tesz ki.

Igen szerény működés ez, amit kritika tárgyává már csak azért sem tehetünk, mert a kormány egyáltalában nem bocsájtotta az intézet rendelkezésére azokat az anyagi eszközöket, amelyek az üzlet erélyesebb vitelére szükségesek volnának, másrészről azonban kétségtelen tény az is, hogy a háborus állapotok az intenzivebb működést teljesen lehetetlenné teszik. Itt csak arról lehet szó, hogy az intézet az alkalmi vételeket és alkalmi bérleteket el ne mulassza, hogy a háboru után megfelelő földterülettel rendelkezzék, amelyet azután a kisembereknek akár örökáron, akár bérlet utján rendelkezésre bocsáthat. Amit azonban az Altruista Bank meg nem tehetett, azt megtették helyette más intézetek s ha a fentebb ismertetett földbirtokpolitikai javaslat törvényerőre emelkedik, akkor legalább a háboru után módjában lesz az Altruista Banknak, hogy ezen birtokokat átvegye és ezek megfelelő parcellázásáról maga gondoskodjék. Reméljük, hogy a szép kilátásokkal megalakult Altruista Bank a háboru utánaz uj birtokpolitikai forgalmát szabályozó törvény égisze alatt és a kormány hathatósabb erkölcsi és anyagi támogatása mellett a multnál eredményesebb működést tud majd kifejteni.

Mezőgazdasági gépek ára.

Eddig nem volt panasz a mezőgazdasági gépek aremelkedé e ellen. Ujabban azonban ugy-szerüen eme kednek azok. Olvassuk például a Khüne-gyár körleve ét, melyben tudatja, hogy anyag hiányaban üzemet reszüntetni kénytelen s csak a még raktáron levő gépeket árusitja, de 150%-kal magasabb áron az eddiginél.

Mar a mult évben sürgettük a földmüvelésügyi minisztert, hogy egy közös értekezletet hivjon össze gépgyárosok és gazdákból, amelyen a mezőgazdasági gépek intenziv gyártásának a kérdese és a gépek árának a maximálása megbeszéltetnék. Talán máig mégis megérett a kérdés annyira, hogy a kormány a mezőgazdasági gépek gyártásának és árszabályozásának a kérdését a magáévá tegye, mert egyébként oly fennakadás fog bekövetkezni a mezőgazdaságban s a gépek eladása körül olyan uzsora, amely teljesen megbénitja majd a mezőgazdasági termelést.

A hadiadóvallomások határidejének elhalasztása.

Mint már megirtuk, az OMGE. annak idején nyomatékosan kérte a pénzügyminisztertől a jövedelemadó-, vagyonadó- és hadinyereségadóvallomások benyujtására március 31-ben megállapitott határidőnek egy hónappal leendő meghosszabbitását, mire *Teleszky* János pénzügyminiszter nyomban tudatta egyesületünkkel, hogy ilyértelmü megokolt kéréseket, ha azok március 31-ig nyujtatnak be hozzá, hajlandó teljesiteni. Tekintettel a beérkezett ily tárgyu kérelmek nagy számára a pénzügyminiszter a hivatalos lap f. hó 1-i számában közzétett 39,393. számu körrendeletében tudatta valamenynyi pénzügyigazgatósággal és a székesfővárosi m. kir. adófelügyelővel, hogy azokkal a természetes, valamint jövedelemadó fizetésére köteles jogi személyekkel szemben, akik a jövedelemadóra és vagyonadóra, valamint az 1914., 1915. és 1916. évi hadinyereségadóra vonatkozólag előirt vallomásaikat 1917. évi április hó 30-ig akár az illetékes községi előljáróságnál (városi adóhivatalnál, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál), akár közvetlenül a kir. pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőnél) benyujtják, az 1916. évi XXVI. t.-c. 11. §-ának 7. pontjában emlitett 5%-os, illetőleg az 1916. évi XXXII. t.-c. 25. §-ában emlitett 1% illetőleg 5%-os, nemkülönben az 1916. évi XXIX. t.-c. 25. §-ában emlitett 10—25%-os pótlék alkalmazását mellőzzék. A folyó évi április 30-ig

50 HP.

8212

„Big Four“ traktorok

azonnali szállitással, ingyenes gépkezelői betanitással, előnyös árban, kedvező fizetési feltételek mellett **kaphatók:**

Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság

Telefonszám: 86—97. **géposztályánál, Budapest, V., Vilmos-császár-ut 26. sz.** Sürgönycim: Centralis.

Kiváló anyagból épitett igatárcsásboronák kaphatók.

beadott vallomás tehát kellő időben beadottnak tekintendő, a vallomásoknak legfeljebb folyó hó végéig való benyujthatása iránt benyujtott kérvények pedig e rendelettel kedvezően elintézettnek tekintendők.

A cukorrépatermesztési rendelet kiegészitése.

A hivatalos lap március 31-iki számában közzétett 1184. M. E. számu kormányrendelet a cukorrépatermesztés szabályozásáról szóló mult évi február 10-iki 509. M. E. számu és 3839. M. E. számu kormányrendeleteket a következőkben módositja, illetve egészíti ki:

1. Minthogy az 509/1916. M. E. számu rendelet 5. §-ának első bekezdésében emlitett 1·50 K.-ás ártöbblet, valamint a 3839/1916. M. E. számu rendelet 6. §-ának első bekezdésében emlitett 3·50 K.-ás ártöbblet a termelőt a termelésnek a háboru okozta költségtöbbletéért kivánta kárpótolni, az ártöbblet fizetésére vonatkozó szabályok a következő rendelkezésekkel egészittetnek ki:

Ha a termelési munkálatok egy részét az 1·50 K s, illetőleg 3·50 K-s ártöbbletre való tekintet nélkül szerződésileg megállapitott megtérités (egységár) fejében a termelő helyett a cukorgyári vállalat az 1916. évben maga végezte, illetőleg az 1917. évben maga végzi, a cukorgyári vállalat az ártöbblet megosztására nézve létrejött eltérő megállapodás hiányában az általa végzett munkáknak az illető vidéken szokásos munkabérek alapján kiszámitott azt a költségtöbbletét, amely a cukorgyári vállalat által végzett munkák ellenértéke fejében az ő részére a termelő által fizetendő megtérítéssel (egységárral) fedezve nem lett, az emlitett 1·50 K-s, illetőleg 3·50 K-s ártöbbletbe betudhatja azon összeg erejéig, amely megfelel annak az aránynak, amely arányban áll a cukorgyári vállalat által végzett termelési munkáknak a termelő által fizetendő megtérítéssel nem fedezett költségtöbblet, a cukorrépatermesztésnek az illető vidéken szokásos munkabérek alapján kiszámitott összes termelési költségéhez.

Ha a cukorgyári vállalat az 1916. évi termésü cukorrépa után az ártöbbletet az előbbi bekezdésben meghatározott betudás nélkül a jelen rendelet életbelépése előtt már kifizette, az ártöbbletbe az előbbi bekezdés szerint betudható összeget az 1917. évi termésért fizetendő árból levonhatja s ha erre az évre termelési szerződést az illető termelővel nem kötött, annak visszatérítését követelheti.

Azt, hogy az igy szabályozott betudásnak helye van-e vagy sem és ha igen, mily összeg erejéig van helye, vita esetében az 509/1916. M. E. számu rendelet 6. §-ában illetőleg a 3839/1916. M. E. számu rendelet 7. §-ában emlitett szakértőbizottság állapitja meg.

A 3839/1916. M. E. számu rendelet 6. §-ának harmadik bekezdésében emlitett 1 K-s ártöbblet terhére nincsen helye a fenti betudásnak.

2. Az 509/1917. M. E. számu, valamint a 3839. 1916. M. E. számu rendelet egyebekben érintetlenül marad.

Ez a rendelet f. hó 1-én lépett életbe.

A fogyasztási cukor árának felemelése.

A hivatalos lap f. hó 1-i számában megjelent 1102. M. E. számu kormányrendelet f. hó 1-től számitandó érvénynyel felemeli a fogyasztási cukor árát, ami a cukorrépa beváltási ára emelkedésének, valamint a vasuti fuvardijak 30%-os felemelésének a következménye.

A rendelet értelmében a fogyasztási cukor alapára, amely 1917. március elseje óta 112 korona volt, beleszámitva a fogyasztási adót, 1917. december 31-éig teljesitett szállitásoknál száz kilogrammonként 137 korona 50 fillérben állapittatik meg. Későbbi szállitásoknál ez az ár 1918. január elsején és 1918. március elsején 1—1 koronával emelkedik. A megállapitott árak fogyasztási cukorra és pedig elsőrendü vagy süvegesekre, budapesti fuvarlapon, teljes kocsirakományban két százalékos pénztári engedménynyel értendők.

A kormány e rendelete folytán, amelylyel a a cukor nagybani árát métermázsánként 25 K. 50 fillérrel emelte, a székesfővárosi tanács Budapestre vonatkozólag a cukornak kicsinybeni eladási árát f. hó 1-től kezdve a következőképp állapitotta meg: nagy süvegcukor egy kilogramm 148 fillér, 5 kilogrammos süvegcukor 148 fillér, 3 kilogrammos süvegcukor 150 fillér, süvegcukor kimérve 150 fillér, kristálycukor dobozban 150 fillér, kimérve 152 fillér, pilé, concasse, segmente cukor kimérve 152 fillér, kocka- vagy lisztcukor dobozban 152 fillér, kimérve 154 fillér kilogrammonként. A kereskedők április negyediki cukorkészleteiket április 11-ig a Cukorközpontnak bejelenteni és a készletek után métermázsánként 25 K. 50 f. árkülönbözetet a Cukorközpontnak befizetni kötelesek.

A rekvirált nitrogéntartalmu anyagok téritési dija.

A március hó 30 án közzétett 6203. számu honvédelmi miniszteri rendelet a hadicélokra igénybevett nitrogéntartalmu anyagok téritési diját folyó évi február 28-iki 4106 számu rendeletének hatályon kivül helyezésével a következőképpen szabta meg:

Az 1915. évi március 2-iki 2509. számu honvédelmi miniszteri rendelet alapján hadicélokra igénybevett és a katonai igazgatás által átveendő egyes nitrogéntartalmu anyagok téritési dija f. hó 1-től kezdve (a bejelentési helyekre értve) a következők: 1. nyers gáz- (ammóniák) vizben levő 100 kg. tiszta ammóniák után 60 korona, 2. legalább 15% ammóniákot tartalmazó töményitett gáz- (ammóniák) vizben levő 100 kg. tiszta ammóniák után 146 korona, 3. kénsavas ammóniákban levő 100 kg. nitrogén után (csomagolás nélkül) 190 korona.

Vetőmag-csere.

A Haditermény R.-T. valamennyi bizományosához a következő körlevelet intézte:

„A vetések zavartalan menetét minden rendelkezésünkre álló eszközzel támogatni óhajtván, értesitjük t. Cimet, miszerint oly esetekben, amidőn valamely termelő oly tavaszi buza- és árpamennyiségeket, amelyeket eddig vetés céljaira jogszerüen visszatartott és amelyeket valamely körülmény folytán vetésre felhasználni tényleg nem birt, átadni hajlandó, a magunk részéről az illető termelőknek a beszolgáltatott ily terménymennyiségek 50%-a erejéig morzsolt tengerit kizárólag vetési célokra rendelkezésre bocsátunk.

Fenti feltételek betartása mellett ezenfelül becserélhetők, a beszolgáltatott mennyiségért egyenlő mennyiségben tavaszi buza ellen zab vagy árpa, zab ellen árpa és árpa ellen zab, oly esetekben, ha az igényelt csereáru a t. Cim által bejelentett mennyiségekből rendelkezésre áll, még akkor is, ha az árpa valamely malomnak, a zab katonai élelmezési raktárnak már ki van utalva.

A sima lebonyolitás érdekében felhatalmazzuk t. Cimet, hogy 10 métermázsáig terjedő mennyiségeket saját hatáskörében kicserélhessen. Ily eszközölt cserékről nekünk utólag haladéktalanul jelentés teendő és már most megjegyezzük, hogy ezen jelentések elmulasztását mint a közöttünk fennálló bizományosi szerződés megsértését fogjuk tekinteni és mint ilyent, szigoru elbirálásban részesiteni.

A 10 métermázsánál nagyobb menyyiségek kicseréléséhez engedélyünk előzetesen táviratilag kikérendő. A cserék elszámolása a termelőkkel szemben, t. Cim által közvetlenül ejtendő meg az ezidőszerint érvényben levő maximális árakon, az elszámolások másolatai azonban nekünk feltétlenül beküldendők. Az elszámolásokba a H. T.-nak járó 50 filléres jutalék nem veendő fel. Az elszámolásokban feltüntetendő pontosan, hogy a csereképpen kiadott áru mely községből szállittatott."

Ennek kapcsán adjuk, a földmüvelésügyi minisztérium alábbi hivatalos közleményét, amely persze a tavaszi vetőmag hijjával lévő gazdáknak kevés vigasztalást nyujt, de amin most már — sajnos — aligha lehet változtatni:

Hivatalos oldalról már ismételten közölték, hogy miután az őszi vetések kellően elvégezhetők voltak s a kormányrendeletek módot adnak ahhoz, hogy tavaszi vetőmagszükségletét még az ősszel mindenki beszerezhesse, a fölmüvelésügyi minisztérium tavaszi vetőmagnak nagyobb arányokban való kiosztása iránt nem intézkedett s csak arról gondoskodott, hogy azon gazdaságok, melyeknél a vetőmagszükségletet valamely előre nem látható elemi csapás idézte elő, a szükséges vetőmagot pótlólag beszerezhessék. E célból a földmüvelésügyi miniszter minden vármegyének, azon vármegyékre nézve pedig, amelyek valamely miniszteri kirendeltség körzetébe esnek, az illető kirendeltségnek már rendelkezésre bocsátotta a kiadható vetőmagmennyiségeket s ezenfelül további vetőmagvakat már senkinek nem engedélyezhet. Minthogy azonban ennek dacára még mindig érkeznek a földmüvelésügyi minisztériumhoz vetőmagkérvények, illetékes oldalról közlik, hogy a minisztérium már senkinek vetőmagvat nem engedélyezhet; az egyes vármegyék rendelkezésére bocsátott vetőmagnak kiosztása pedig a helyi hatóságok feladatát képezi s azért minden további kérvényezés céltalan.

Virág- és Bibó Kálmán, Budapest, V. ker., Lipót-körut 7. sz.

Telefon: 107-23. ◆◆ Sürgönycim: Virabibo-Budapest.

GAZDASÁGI BESZERZŐ ÉS ÉRTÉKESITŐ VÁLLALAT

Szállitunk: olajakat, kocsikenőcsöt

:: **és minden egyéb gazdasági eszközt és anyagot.** ::

Terményt és állatokat legjobban értékesitünk.

Ajánlunk eredeti flórenci után termelt cirokvetőmagot. Kisholdanként vetésre 5 kilogramm elegendő. A termeltcirokszakállt napi árban beváltjuk.

Nagybani tojásbevásárlási árak.

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke folyó évi 19,000. számu rendeletének 5. pontja alapján közzétette, hogy a tojás nagybani bevásárlási ára 1917. évi április 11-től április hó 16-ig ládánként — (1440 drb) csomagolva — helyt bevásárlási állomáson átvéve

a) osztályozott áru:

Bácskai, bánáti, tiszavidéki, erdélyi, nyugatmagyarországi ... 420 korona,
felsőmagyarországi ... 410 „

b) eredeti minőségü áru ládánként (1440 drb) csomagolva 20 koronával olcsóbb.

Platina-fémek bejelentése és lefoglalása.

A hivatalos lap f. hó 3-iki számában közzétett 1128. M. E. számu kormányrendelet előirja a platinacsoportba tartozó mindennemü fémekből (platina, paladium, rhodium, iridium és oszmium) f. hó 3-án meglevő készleteknek a rendeletben előirt módozatok szerint való bejelentését. A bejelentések a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium ipari müszaki osztályához intézendők. A honvédelmi miniszter 6854. számu rendelete pedig a bejelentésre kötelezett platinafémeket hadicélokra igénybevetteknek jelenti ki és elrendeli azoknak a Budapesti Fématvételi Bizottság (Budapest, IV., Gerlóczy-utca 11.) által megszabandó téritési dij ellenében a katonai igazgatás részére leendő beszolgáltatását. Az igénybevett platinafémek alapárát, valamint a téritési dijak megállapitásánál figyelembeveendő gyártási feliratot külön rendelet fogja megszabni.

A termelőmunka biztositása.

A külügyminiszter a napokban a bécsi Fremdenblatt főszerkesztője előtt a következő, megörökitésre méltó nyilatkozatot tette az orosz forradalomról:

„Jóslásokba nem bocsátkozhatom. Ha az uralkodásban történt változásnak az lesz az eredménye Oroszországban, hogy az Oroszbirodalom meggyötört népei belátják, hogy a háboru folytatása gonosztett lenne és hogy ők is, mint az entente népei, bármely napon tisztességes békét köthetnek a középponti hatalmakkal, akkor vége felé közeledik ez a borzalmas embermészárlás. Minket nem lehet megsemmisiteni és mi sem akarunk megsemmisiteni senkit. Arcvonalaink erősebbek, mint bármikor voltak, gazdasági helyzetünk biztositva van, mi tudunk és fogunk is kitartani. Az a példátlan áldozatkészség és erő, amelylyel az Osztrák-Magyar monarkia népei a nélkülözéseket elviselik, biztositja nekik a végső sikert. Nem a felsőbb ezreket, hanem a középosztályt és még inkább a nép szélesebb rétegeit, a sors mostohait, illeti a legnagyobb elismerés. Le a kalappal azok előtt a milliók előtt, akik künn a lövészárkokban, vagy otthon a munka harcterén viselik a nélkülözéseket panasz nélkül! Le a kalappal nagyságuk és erejük előtt! El fog érkezni az a nap, amelyen a monarkia népei elnyerik hősiességük jutalmát.“

Valóban igy van: a fegyveres és a gazdasági harc mezején küzdő milliók egyaránt megteszik kötelességüket hazájuk iránt. De amiként a fegyverrel küzdők részére a hadvezetőség gondoskodik a harci eszközökről, ugy a termelőmunka katonái sem vivhatják meg kellő és megértő hatósági támogatás nélkül diadalmasan a maguk kenyérbiztositó küzdelmét. Emberi és állati munkaerőben oly nagy a hiány, a termelés eszközei annyira megdrágultak, a szükséges anyagkészlet annyira megfogyatkozott, hogy a hatósági támogatás nélkül magára hagyott termelő minden ereje megfeszitésével sem tudhat boldogulni. A termés biztositása legyen az első, az irányadó szempont minden hatósági intézkedésnél s akkor a gazdák önfeláldozó, megfeszitett munkájának, Isten segitségével, meg is lesz az eredménye. A hatóságok mellett az egyes Központokra is fontos hivatás hárul e tekintetben, hogy a gazdasági üzemek szén, olaj és egyéb segédanyagszükségletének fedezését minden egyébnél előbbre helyezzék. A magyar gazdaközönség helytáll teljes odaadással és teljes erővel, de álljanak éppen ugy helyt mindazok is, akiken a mi munkánk előfeltételeinek, eszközeinek és megérdemelt gyümölcsének biztositása fordul meg. Mert ez most legelsőrendü hadiérdek, a várvavárt s remélhetőleg már közelgő diadalmas békének záloga.

A világ kukoricatermése.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetnek most kiadott külön statisztikai tudósitása a március közepéig hozzá beérkezett hivatalos adatok alapján megállapitja, hogy Spanyolország, Olaszország, európai Oroszország 48 kormányzóságának, Svájcnak, Kanadának, az Északamerikai Egyesült-Államoknak, Japánnak és Egyiptomnak tavalyi kukoricatermése együttvéve 721·7 millió métermázsát tett ki, vagyis 13·4%-kal kevesebbet mint az 1915. évi és 5·9%-kal kevesebbet, mint az 1909-1913. év átlagos terméseredményei. Argentina és Ausztrália idei kukoricatermése pedig együttvéve 17 millió métermázsa, tehát az előző évinél 60, az 1909—1913. évek termésátlagánál 77%-kal kevesebb, ami főként Argentina katasztrófálisan rossz idei termésében leli magyarázatát. Mig ugyanis Argentina kukoricatermése rendszerint 40—50 millió métermázsa között váltakozik, addig az idén mindössze 14·9 millió métermázsára becsülik a termést az ideiglenes hivatalos felvételek s könnyen meglehet, hogy a végleges eredmény ezen is alul marad.

Alapitvány a többtermelés előmozditására.

A Pesti Viktoria Gőzmalom, legkorszerübben vezetett, nagyszabásu malomvállalataink egyike, most ünnepelte meg fennállásának félszázados évfordulóját, amely egybeesett a malom vezérigazgatójának, *Bacher* Emilnek harminc évi szolgálati jubileumával. A malomvállalat e kettős örömünnepet három, egyenként százezer koronás alapitvánnyal kivánta megörökiteni, amelyek egyike a hadirokkant malommunkások jóléti alapjának, másodika egy magyar molnáriskola létesitésére van szánva, mig a harmadik a mezőgazdasági többtermelés előmozditását célozza. Örömmel üdvözöljük az utóbbi alapitványt, amely remélhetőleg példaadólag fog hatni a többi mezőgazdasági terményeket feldolgozó iparvállalatainkra is. Mert hiszen nyilvánvaló, hogy mezőgazdasági iparunk s elsősorban a malomiparnak nyersanyaggal való dusabb ellátására a mezőgazdasági többtermelés gyakorlati megvalósitásánál nincsen hathatósabb eszköz. És örömmel üdvözöljük a helyes eszme atyját is, *Bacher* Emil, a jubiláns vezérigazgató személyében, akivel sokszor voltak egyes elvi kérdésekben éles vitáink a közgazdasági élet terén, de aki mint elsőrendü, elméletileg is kiválóan képzett szakember s mint a GEOSz. végrehajtó-bizottságában a malomipari érdekeltség legsulyosabb képviselője mindig azt az elvet vallotta és követte, hogy malomiparunk sorsa és fejlődése a mezőgazdaság fejlődésével a legszorosabban összefügg s igy a malmok jól felfogott érdeke követeli, hogy a gazdákkal és a gazdákért, ne pedig ellenük dolgozzanak.

Gazdasági kérdések a képviselőházban.

A háboru esetére szóló kivételes hatalom igénybevételére vonatkozó hatodik kormányjelentést a husvéti szünet előtt letárgyalta és tudomásul vette a képviselőház. A hosszu, de sok időszerü gazdasági kérdést felölelő és az OMGE.-nek az iparcikkek határárszabását sürgető felirata mellett általános helyesléssel megnyilatkozott vita utolsó szónokai közül *Kelemen* Béla a békés gazdálkodásra való átmenet, a gazdasági leszerelés és átmeneti gazdaság kérdéseit fejtegette, majd valutánk helyreállitásának problémájára tért át, utalva arra, hogy pénzünk külföldön mily diszádzsiót szenvedett, amikor 100 márka 118 koronáról 160 ra, 100 frank 97 koronáról 170-re, 100 dollár 485 koronáról 780-ra, tiz font sterling 240 koronáról 340-re, 100 rubel 252-ről 335 koronára drágult a háboru alatt. Ezt a pénzértékcsökkenést csak fizetési mérlegünk megjavitásával ellensulyozhatjuk, aminek a kivitel fejlesztése lesz a legszámottevőbb eszköze.

Bartos János hibáztatta, hogy a kormányjelentés nem terjeszkedik ki a szakkörök, a gazdasági érdekképviseletek részéről az egyes kormányintézkedésekkel szemben elhangzott kifogásokra és birálatokra, holott a kormányrendeletek következményei csak igy volnának alaposan elbirálhatók. A köz-ellátás biztositására történt rendelkezések éles birálata után a bankok „garázdálkodásaival“ foglalkozott, amelyeket abban foglalt össze, hogy a háboru alatt a nagytőke visszaélt igazi közgazdasági hivatásával a köz és a gazdaságilag gyengébbek rovására. Majd az OMGE. feliratában foglalt kivánalmakat pártolta, mert az itthonmaradottak ellen folytatott gazdasági rablóhadjáratnak csak ilymódon lehet végét vetni. Helytelenitette a kormány közélelmezési intézkedéseit s főleg a készletek helytelen elosztására, a közlekedési nehézségekre vezette vissza a jelentkező zavarokat. Felpanaszolta a petroleum-hiányt, ugyszintén a szövetkezeteknek a tömegcikkek szétosztásánál való irányzatos mellőzését. Részletesen foglalkozott még a rekvirálások hibáival és rendszertelenségével, a burgonyarekvirálás igazságtalanságával, majd az OMGE.-vel egyetértésben keveselte a gazdasági cselédek és munkások fejadagját, azt pedig egyenesen a gazdálkodást megakasztó rendelkezésnek mondta, hogy napszámosok vagy sommások részére semmi élelmet sem engednek visszatartani, holott ellátás nélkül nem kapható munkás, még katonai munkásosztag sem, amivel az élelmezési biztosok a gazdát biztatják. Az ismételt rekvirálások és az

Kenőolajokat és mindenféle Kenőanyagokat

merev gépzsirt (Tovote)

gőzgépekhez, motorokhoz, gazdasági gépekhez megbizhatóan, jutányosan szállitunk:

HUNGÁRIA BANK R.-T.

OLAJOSZTÁLYA

Budapest, IX., Soroksári-ut 146. sz. Telefon: József 19—39.

8493

3 hordó gépolajat, 1 hordó hengerolajat felmentés nélkül szállithatunk. Részvénytőke: 12 millió korona.

3 hordó gépolajat, 1 hordó hengerolajat felmentés nélkül szállithatunk. Sürgönycim: :: HUNGARBANK. ::

abraktakarmányhiány nagy veszedelemmel fenyegetik állattenyésztésünket, mert sem igavonó jószágot tartani, sem borjut, sertést, baromfit nevelni nem lehet abrak nélkül. Behatóan szólott végül a vetőmag- és rézgálszükséglet fedezésére szükséges, felette sürgős teendőkről és a hiányzó munkaerőnek katonai segitséggel való biztositásáról.

Urmánczy Nándor a háborus rendeletek rendszertelenségét s az előrelátás hiányát hibáztatta, melegen támogatta az ipari cikkek határárának megszabására irányuló kivánalmainkat s kevés eredményt vár az uj cipőrendelettől. Sürgette az élelmiszerhamisitások és az uzsora minden nemének legszigorubb üldözését. Óva intette a kormányt attól, hogy a közélelmezés ügyéből Ausztriával közös ügyet ne csináljon, majd népoktatásunk elhanyagoltságára hozott fel jellemző és orvoslást követelő példákat.

A földmüvelésügyi miniszter beszéde.

A kormányjelentéshez füződött vita végén ujból felszólalt *Ghillány* Imre báró földmüvelésügyi miniszter, akinek nyilatkozataiból a birtokpolitikai vonatkozásuakkal fentebb már külön foglalkoztunk. Szólott még a földmüvelésügyi miniszter arról, hogy az árvizsgáló-bizottságok szervezése küszöbön áll, sőt az uj cipőrendeletben már meg is történt az első kisérlet gyakorlati megvalósitásukra. Apponyi Albert grófnak arra a javaslatára, hogy helyesebb volna a gabonatermést nyomban a cséplés után teljes egészében zár alá venni és a felesleget elrekvirálni, Ghillany báró ezt gyakorlatilag kivihetetlennek mondotta. Majd ismertette az erdélyi állatállománynak a román betörés idején való megmentése érdekében tett intézkedéseit és bejelentette, hogy a hadi állatátvételi bizottság összesen 91 607 darab, többnyire fiatal marhát vett át menekülőktől, összesen 57 3 millió korona értékben, amiből 8 millió korona, mint gazdátlan állatok vételára, letétbe helyeztetett. Az átvett állatokból tulnyomólag gazdák részére eladott a bizottság 49,704 darab állatot 29·4 millió koronáért, 12,000 darabot a hadsereg vásárolt meg 17 3 millió koronáért, 7654 darabot pedig az erdelyi visszatelepitő bizottság vett át 7 6 millió koronáért, mig 132 darab a menekülő lakosság élelmezése céljából levagatott. Budapesti árveréseken elkelt 17,200 darab marha 14 9 millió korona áron, elhullott 2667 darab állat, amelyek bőréből a bizottság 104,500 koronát vett be s még eladó 973 darab tenyészállat 989 600 korona értékben. A teljes bevétel tehát 70 5 millió korona. Az összes költségek 2 5 millió koronát tettek ki vagyis darabonként mindössze 27 koronát. A fennmaradt 68 millió korona tiszta bevételből 10 6 millió korona felesleg mutatkozik s az 15—20%-os ártöbblet alakjában fog az állattulajdonosok közt felosztatni.

A Serát-tal kötött sertéshizlalási szerződések teljesitése céljából visszatartott kukoricakészleteket azért nem mentesitette a kormány a rekvirálás alól, mert minden hizlalógazdával szemben az egyenlő elbánás elvére kivánt helyezkedni. Az abraktakarmánykérdés rendezését lehetetlennek mondotta a miniszter, mert a rossz termés folytán állatainktól vagyunk kénytelenek megvonni azt, ami az embernek szükséges. A gabonaárak emelése elől, ha azt a körülmények indokolni fogják, a kormány nem zárkózik el, de képzelődésnek mondotta azt, mintha a lisztárak emelése nélkül lehetne emelni a gabonaárakat, tekintve, hogy a malmok őrlési haszna métermázsánként 4 korona 20 fillérben van megszabva s ebből elvenni aligha lehet. Legfeljebb a kenyérliszt árának emelése helyett lehet szó a finomabb lisztek nagyobb arányu áremeléséről. A hadiközpontoknak parlamenti bizottság utján való ellenőrzése helyett, amit *Szterényi* József javasolt, kijelentette végül a földmüvelésügyi miniszter, hogy a Közélelmezési Tanács javaslatai alapján rövidesen gondoskodni fog a kormány a Központok egységes elvek szerint való, szakszerü ellenőrzéséről.

Uj gyapjurendelet és gyapjuárszabás.

A gyapjukészletek forgalombahozatalára és a gyapjuért követelhető határárakra vonatkozólag f. hó 4-en kiadott és hatályba lépett 1157. M. E. számu uj kormányrendelet több lényeges módositást tartalmaz, amelyek főképpen az adásvételi eljárás egyszerüsitését és gyorsitását célozzák. Erre szolgál különösen az uj rendeletnek az az intézkedése, hogy a felajánlás alkalmával a Gyapjuközponthoz gyapjuminta nemküldendő be, hanem az igényelhető legmagasabb árat közvetlenül az eladásra kerülő *egész tétel alapján* szabják meg. Ebből a célból *az 1000 kg.-on felüli tételek* közvetlenül a mosógyárba, illetve a posztógyárak mosodáiba szállittatnak, ahol a tiszta gyapjutartalom az egész tételnek állami ellenőrzés és katonai felügyelet mellett történt kimosásával határoztatik meg, a minőségi fokozat megállapitását pedig egy állami becslőbizottság teljesiti. Ugy ezen megállapitást, mint a mosási eredményt végleges döntés formájában közli a bizottság a felekkel.

Az 1000 kg.-on aluli tételekre vonatkozólag a Gyapjuközpont az egész tétel megtekintése alapján árajánlatot tesz; ennek el nem fogadása esetében, valamint akkor is, ha a felek a rendeletben kitüzött határidőn belül a Gyapjuközpont árajánlatára választ egyáltalán nem adnak, az árra nézve az állami gyapjubecslőbizottság dönt.

Figyelemreméltó módositása még az uj rendeletnek, hogy az eddig egy fokozatba sorolt AAA/AA minőséget külön választja és a legfinomabb gyapjuminőségek egységárát felemeli és pedig a legfinomabb merinó-posztógyapjunál 22 koronáról 25 koronára, a szövet és fésüs AAA gyapjunál pedig 21 koronáról 23 koronára.

Az üzletek lebonyolitásának módozatait az uj rendelet lényegében változatlanul meghagyja: a gyapju tehát ezentul is akár közvetlenül, akár a kereskedelemügyi minisztérium, agy a Gyapjuközpont által kijelölt bizományosok utján ajánlható fel a Gyapjuközpontnak, az 500 kg.-on aluli tételek pedig az erre felhogositott kereskedők által meg is vásárolhatók; fenntartja továbbá az uj rendelet azt az intézkedést is, hogy a Gyapjuközpont az elküldött gyapjura az érték 80—90%-ának megfelelő előleget adhat.

Az uj gyapjurendelet főbb rendelkezéseit az alabbiakban a rendelet nyomán szószerint közöljük:

1. A jelen rendeletben foglalt rendelkezések kiterjednek: *a*) a magyar szent korona országai területének összes gyapjutermésére, tekintet nélkül arra, hogy már lenyirt vagy csak ezután lenyirandó gyapjuról van szó; *b*) a timár-, dög-, bőr-, szücs- és matrácgyapjura, ideértve a gyapjas juh- és bárányborókról, valamint szücsbőrhulladékokról nyirással vagy más uton leválasztott gyapjut is; *c*) a cserzett gyapjas juh- és bárányborőknek (prémborőknek) a konfekciónálásnál előálló hulladékra.

2. Az emlitett gyapju- és bőrhulladékok akár előreeladás, akár készeladás utján csak a jelen rendelet korlátai között és csak annak adhatók el és az ily gyapjut, illetve bőrhulladékokat csak az veheti meg, akinek a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága van. Az előreeladás csak az 1917. év végéig terjedő időre történhetik. Ezzel ellenkező minden ügylet tilos és semmis.

3. Az emlitett gyapjukészletek a „Magyar szent korona országai gyapjuközpontja" részvénytársaságának, röviditve: „Gyapjuközpont"-nak (Budapest, IV., Városház-ucca 14. szám) ajánlandók fel megvételre és pedig: a jelen rendelet életbelépének idejében meglevő készletüket legkésőbb a jelen rendelet életbeléptetését követő 14-ik napon; a később termelt (nyirt vagy más módon nyert), vagy beszerzett készletüket legkésőbb a termeléstől vagy beszerzéstől számitott 14-ik napon.

A Gyapjuközpont részére való közvetlen felajánlás kötelezettsége alól mentesülnek azok a termelők (ideértve a timárokat, bőrgyapjunyirókat, szücsöket és konfekciónálókat is), akik a saját maguk által nyirott vagy nyert gyapjunak, illetőleg hulladéknak a Gyapjuközpont részére megvétel végett való felajánlására és eladására a jelen rendelet életbelépésétől, illetve a termeléstől (lenyirástól vagy más módon nyerésétől) számitott 14 napon belül irásban megbizást adnak az 5. § első bekezdése szerint s evégből kijelölt személyek valamelyikének, avagy készletüket, amennyiben az összesen 500 kilogrammot meg nem halad, olyan személynek eladják, aki 500 kilogrammot meg nem haladó ily készletet az 5. § szerint saját nevében megvásárolhat. Ha a megbizás, illetőleg a vételi ügylet e határidőn belül nem jön létre, kötelesek ezek a gyapjutermelők, illetve timárok, szücsök, bőrgyapjunyirók és konfekciónálók a gyapju- vagy bőrhulladékot késedelem nélkül a Gyapjuközpontnak megvételre felajánlani.

4. A Gyapjuközpontnak szóló ajánlatot a kereskedelmi és iparkamaráknál, illetve a községi előljáróságoknál dijtalanul kapható ürlapok felhasználásával postán ajánlva kell a Gyapjuközpont cimére elküldeni. A községi előljáróságok a szükséges ürlapokat az illetékes kereskedelmi és iparkamaráktól szerzik be. Többféle minőség esetében az eladó köteles ajánlatában az egyes minőségeket, (posztó-, szövet-, fésüs-, cigája-, rackagyapju), valamint azok állapotát (zsirban nyirt, háton mosott, usztatott, kézzel mosott, vagy gyárilag mosott) mennyiségek szerint különkülön feltüntetni. Köteles továbbá a fél a felajánlott gyapjuhoz tartozó hulladékgyapjut (hasról és lábról való darabok, hulladékok), valamint bőrgyapjut s általában az eltérő minőségü gyapjut suly szerint elkülönitve megjelölni.

A Gyapjuközpont köteles a megvételre felajánlott anyagok átvétele iránt az ajánlat postára adásának napjától számitott 14 napon belül nyilatkozni és ezen időn belül az áru elszállitása iránt a szükséges szállitási igazolvány beküldése mellett intézkedni.

Az eladó köteles az árut a Gyapjuközpont rendelkezéseinek megfelelően annak költségeire és az ezáltal megjelölt helyre száraz állapotban, kolonc nélkül, minőségek szerint külön zsákolva haladéktalanul elküldeni. Has- láb-, hulladék- és bőrgyapju külön zsákolandó és megfelelően megjelölendő.

A gyapju elszállitásához szükséges zsákokat az eladó kivánságára a Gyapjuközpont az eladónak dijtalanul és idejében köteles megküldeni. Amennyiben a zsákokat az eladó adja, azok önköltségi ára — egy szabványos uj gyapjuzsákért legfeljebb 14 korona — megtéritendő.

Az eladó az áru elküldésével egyidejüleg köteles a gyapjuközpontnak elküldeni:

1. az árujegyzéket, melyben a gyapju minőségét és sulyát, többféle minőség esetében minőségenként részletezve pontosan kell feltüntetni,

2. a feladást és a hivatalos mázsálást igazoló okmányokat,

3. az 500 kg. vagy ennél kisebb tételek vásárlására feljogositott kereskedők (5. §) a Gyapjuközpontnak oly pontos vásárlási jegyzéket is tartoznak beküldeni, melyben minden egyes eladó neve, lakóhelye, a tőle megvásárolt gyapju mennyisége és az eladónak tényleg kifizetett összeg fel van tüntetve.

A Gyapjuközpont az okmányok és az árujegyzék beérkezése után a felajánlónak, eddigi tapasztalatai alapján az elküldött gyapju minőségéhez mérten az érték 80—90%-ának megfelelő előleget ad.

Az elküldött készletek közül azokat a készleteket, melyek egyes minőségeinek brutto sulya 1000 kg. vagy ennél kisebb, a Gyapjuközpont az egész tétel megtekintése alapján saját szakértőivel megbecsülteti és ezen az alapon a felajánlónak az áru beérkezésétől számitott 14 napon belül a 7. §-ban közölt áraknak megfelelő árajánlatot tesz és annak el nem fogadása esetén vele megegyezni iparkodik. Amennyiben a felek a vételár tekintetében megegyezni nem tudnak, vagy amennyiben a beküldő fél a Gyapjuközpont árajánlatára az annak elküldésétől számitott 21 napon belül egyáltalában nem válaszol, e készlet felett a 9. §-ban körülirt Gyapjubecslő-

bizottság dönt, melynek alapján a Gyapjuközpont a határozat kézhezvételétől számitott 3 napon belül a féllel végleg elszámol.

Általában hasonló eljárás követendő a timár-, matrac- és szücsgyapjunál, valamint a bőrhulladékoknál is.

Az előbbi két bekezdésben emlitett egyéb gyapjukészletek közül az egyes minőségenként bruttó 1000 kilogrammon felüli tételek egyenként gyárilag kimosatnak és azok minőségét és végleges árát a 9. §-ban körülirt Gyapjubecslő-bizottság állapitja meg.

A tiszta (gyárilag mosott) gyapju sulya minden esetben 17%-os szabványos nedvesség beszámitásával az egész gyárilag mosott tétel szabályszerü kondicionálása alapján állapitandó meg. A kondicionálást a Gyapjubecslő-bizottság e célra kijelölt szakközegei teljesitik. A Gyapjuközpont a vételár esetleges hátralékát e bizottság határozatának kézbesitésétől számitott 3 napon belül fizeti ki.

A felek jogaira és kötelezettségeire nézve egyebekben az általános jogelvek irányadók.

4. Azokat a személyeket, akiket a felajánlásra kötelezett termelők 500 kilogrammot meghaladó készleteiknek a Gyapjuközpont részére való felajánlásával és eladásával a 3. §-ban meghatározott hatálylyal megbizhatnak:

a) a kereskedelemügyi miniszter vagy

b) a Gyapjuközpont jelöli ki. A kijelölt személyek megfelelő igazolvánnyal látandók el.

Az *a*) és *b*) pont alapján kijelölt személyek csak a felajánlásra kötelezettől kapott irásbeli megbizás alapján müködhetnek közre az eladásnál.

A felajánlásra kötelezett fél a jelen § első bekezdésben megjelölt személy részére adott megbizás visszavonásáról köteles a Gyapjuközpontot is haladéktalanul értesiteni. Ennek elmulasztása esetében a megbizás visszavonása a Gyapjuközponttal szemben hatálytalan.

Ha a felajánlásra kötelezett fél a jelen § első bekezdésében emlitett személynek adott megbizást joghatályosan visszavonta, köteles az illető készletet ujabb megbizás adása nélkül közvetlenül a Gyapjuközpontnak a 3. § szerint haladéktalanul felajánlani.

Az 1. §-ban emlitett személyeket a kereskedelemügyi miniszter, illetőleg a Gyapjuközpont arra is feljogosithatja, hogy 500 kg. vagy ennél kisebb készleteket a felajánlásra kötelezettektől saját nevükben megvásárolhassanak. Az emlitett személyek részére a jelen § első bekezdése szerint kiállitott igazolványban a vásárlási jogosultságot külön meg kell emliteni.

A jelen § első bekezdésének *a*) és *b*) pontjában emlitettek kötelesek a Gyapjuközponttal a kereskedelemügyi miniszter által jóváhagyott megállapodásokat megkötni. Müködésüket csak e megállapodás létrejötte után kezdhetik meg és amennyiben a fentiek szerint 500 kilogrammot meg nem haladó tételeket saját nevükben is megvásárolhatnak, az eladóknak a jelen rendelet 7. §-ában megszabott árakat kötelesek fizetni.

Az 500 kilogrammon aluli mennyiségeket (3. §) a Gyapjuközpont részére azok a kereskedők is megvásárolhatják, akiket az elsőfoku iparhatóság erre külön igazolvánnyal feljogosit. Ily jogositvánnyal csak olyanok ruházhatók fel, kik gyapjukereskedéssel az illető iparhatóság területén már 1914. évi augusztus hó 1-je előtt iparszerüleg foglalkoztak. Ezen kereskedők kötelesek az iparhatóságtól nyert igazolványukat annak kézhezvételétől számitott 7 napon belül eredetiben vagy hiteles másolatban a Gyapjuközpontnak ajánlott levélben elküldeni s vételi ügyleteket csakis a jelen rendelet 7. §-ában megállapitott árakon köthetnek, de csak annak az iparhatóságnak körzetében, mely részükre az igazolványt kiállitotta.

Mindazok, kik ilymódon gyapjut vagy bőrhulladékot vásárolnak, az eladó kivánságára a szükséges zsákokról is dijtalanul gondoskodni tartoznak. Kötelesek továbbá a birtokukba jutott minden mennyiséget legalább 14 naponként a Gyapjuközpontnak felajánlani és pedig az eladónak fizetett áraknak megfelelő árakon 3% jutalék hozzászámitásával. Amennyiben a zsákokat nem a Gyapjuközponttól kapták, ugy azok önköltségi ára — egy szabványos uj gyapjuzsákért legfeljebb 14 korona — szintén felszámitható. Az ajánlat elfogadása tekintetében a 4. § rendelkezései irányadók.

6. A 3. §-ban elrendelt felajánlási kötelezettség és ehhez képest a rendelet hatálya nem terjed ki:

a) azokra a gyapjukészletekre, melyek a rendelet életbelépésének napjáig a Gyapjuközpontnak az 1250/916. M. E. számu rendelet értelmében már fel lettek ajánlva,

b) a háziipari célokra szükségelt gyapjukészletekre, az e cimen kivett gyapjumennyiség csupán saját szükségletre használható fel és minden egyes feldolgozóbirtokosnál saját termelésü 10 kg. zsirban nyirt gyapjut meg nem haladhat.

c) általában mügyapjura és gyártásnál előálló gyapjuhulladékokra.

Indokolt esetekben a kereskedelemügyi miniszter további kivételeket engedhet.

7. A Gyapjuközpont a jelen rendelet alapján neki megvételre felajánlott készletekért, amennyiben a jelen rendelet másképpen nem rendelkezik (5. § utolsó bekezdése), a tiszta (gyárilag mosott) gyapju kilogrammjakint, illetőleg a prémbőrhulladékok kilogrammjakint a következő árakat köteles fizetni:

I. az élőállatokról nyirott gyapju (bárány-gyapju is) ára:

legfinomabb merinogyapjunál	25·— K.
szövet- és fésüs AAA gyapjunál	23·— „
„ „ „ AA „	21·— „
„ „ „ A „	20·— „
„ „ „ B „	17·— „
„ „ „ C „	14·50 „
cigája D gyapjunál	12·50 „
racka E „	10·— „

II. a bőr-, timár- és döggyapju ára:

AAA/A minőségünél	17·— „
B minőségünél	15·50 „
C „	13·50 „
cigája-gyapjunál (D)	11·— „
racka- „ (E)	8·50 „

III. a szücsgyapju ára:

AAA/A minőségünél	10·50 K.
B minőségünél	10·— „
C „	9·— „
cigája-gyapjunál (D)	8·— „
racka- „ (E)	6·— „

IV. a konfekcionálásnál előálló prémbőrhulladékok ára mosatlan állapotban:

racka-hulladékok	2·50 K.
más minőségü hulladékok	3·50 „

V. a matrácgyapju ára:

állati szőrökkel kevert vagy nemezedett, csomós (u. n. keleti) matrácgyapjunál	6·— „
szőrrel nem kevert, eredetileg kimosott, nyitott szerkezetü (u. n. tengermelléki) matrácgyapjunál	8·50 „

Ezeket az árakat, amelyek magukban foglalják a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is, a gyári mosási költség nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Ezen árak gyapjunak vámkülföldre való beszerzésére nem vonatkoznak.

8. A Gyapjuközponttal való forgalmon kivül eső forgalomban a 7. §-ban meghatározott árakat egyuttal hatóságilag megállapitott határárakul kell tekinteni.

9. A jelen rendelet értelmében felajánlási kötelezettség alá eső gyapjukészleteknek értékelésére Budapesten Gyapjubecslő-bizottság alakittatik, mely a kereskedelmi miniszter képviselőjéből, mint elnökből, továbbá a földmüvelésügyi miniszternek és a katonai igazgatásnak egy-egy képviselőjéből alakul és a földmüvelésügyi és a kereskedelemügyi miniszterek által egyenlő számban kijelölendő szakértők meghallgatásával minden további birói ut kizárásával véglegesen határoz. A kereskedelemügyi miniszter az általa kijelölendő szakértők egyikét a Gyapjuközpont javaslata alapján nevezi ki.

Horvát-Szlavonországokból felajánlásra kerülő gyapjukészletek értékelésénél a földmüvelésügyi miniszter képviselője és az általa kiküldendő szakértők helyett a bán képviselője. illetve az általa kiküldött szakértők vesznek részt a bizottságban.

A Gyapjubecslő-bizottság megállapitja a gyapju minőségi fokozatát, felügyel a gyapjuküldemények kimosatására, felülbirálja a mosási eredményeket és a 17%-os szabványos nedvességgel számitott tiszta (gyárilag mosott) gyapju mennyiségét megállapitja. Az 1000 kilogrammon aluli vitás, illetve a hozzáutalt tételeknél megállapitja a gyapju minőségi fokozatát, tiszta gyapjutartalmát és vételárát. Mindehhez a szükséghez képest igénybe veszi az országos m. kir. gyapjuminősitő intézet közremüködését s ilyképp a gyapjuküldemények minőségi fokozatára, tiszta anyagtartalmára és árára nézve a határozatot kimondja.

A gyapjusuly megállapitásához és kimosatásához katonai ellenőrzésről gondoskodik. Ugy ezen ellenőrzést, mint a kondicionálást teljesitő közegek a bizottság utasitásai szerint tartoznak eljárni.

Jobb és megbizhatóbb
gazdasági és konyhakerti magvak
nem is ajánlhatók, mint aminőket 44 év óta szállit
MAUTHNER ÖDÖN :-: cs. és kir. udvari magkereskedése :-:
Budapesten, VII., Rottenbiller-utca 33. sz.
Arjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

A mosási, valamint a bizottság működéséből eredő mindennemü és a kereskedelemügyi miniszter által megállapitandó költségeket a Gyapjuközpont viseli.

10. A jelen rendelet alapján megszerzett gyapjukészletekkel és bőrhulladékokkal a Gyapjuközpont csakis a kereskedelemügyi miniszter utasitásai szerint rendelkezhetik.

A többi szakaszok a büntetőrendelkezéseket tartalmazzák.

A nyersolaj forgalmának és feldolgozásának szabályozása.

A hivatalos lap f. hó 4-iki számában közzétett 21,594. számu kereskedelemügyi miniszteri rendelet a mult évi szeptember 26-iki 8044. M. E. számu kormányrendelet 10. §-ában nyert felhatalmazás alapján elrendeli a Magyarországon levő nyersolajkészletek zár alá vételét és előirja, hogy minden métermázsa nyersolajból milyen arányban állitandó elő *a)* benzin (9·8%), *d)* világitó kőolaj (33%), *c)* gázolaj (20%), *d)* kenőolajak (orsó-, gépkenő-, vulkán- és hengerolaj összesen 15·7%), *e)* paraffin (5·5%) és *f)* szurok és koksz (összesen 3—6%). A nyers ásványolajat és félgyártmányokat a finomitóknak tilos eltüzelniök. E rendelet f. hó 1-én lépett életbe.

A burgonyarekvirálás szigoritása.

A hivatalos lap f. hó 4-iki számában közzétett 86,650. számu földmüvelésügyi miniszteri rendelet ujból megszigoritja a burgonyarekvirálást, hogy a közélelmezés céljára lehetőleg nagyobb burgonyamennyiséget biztositson az uj termésig. A szóbanforgó rendelet kimondja ugyanis, hogy a burgonyakészleteknek az Országos Burgonyaközvetitő Iroda részére való átengedését elrendelő 1916. október 26-iki 142,551. számu rendeletnek a gazdasági szükséglet cimén visszatartható burgonyamennyiségeket meghatározó része f. hó 1-től kezdve módosul. És pedig annyiban, hogy az emlitett rendelet 3. és 4. pontjában meghatározott célra, vagyis mezőgazdasági szeszgyártásra és állati takarmány gyanánt burgonya f. hó 1-től csak abban az esetben tartható vissza, ha arra a gazdaság vitele és az állatállomány fenntartása érdekében a készlettulajdonosnak feltétlenül szüksége van.

Azt, hogy ez a szükség fennforog-e, ott, ahol a rekvirálásnál kiküldött miniszteri vagy közélelmezési hivatali megbizott közremüködik, ez a megbizott, egyébként pedig az eljáró hatóság állapitja meg s az e megállapitás ellen irányuló felszólamlások az eljáró hatóságnál azonnal szóval előterjeszthetők, vagy három nap alatt irásban beadhatók.

A felmentések ellenőrzése.

A képviselőház egyik legutóbbi gyülésén *Matta* Árpád interpellációjára adott válaszában kifejtette *Szurmay* Sándor honvédelmi miniszter a felmentésekre és azok tervbevett korlátozására vonatkozó álláspontját. Ugyanazt tartalmazza immár teljes részletességgel és rendelkező intézkedésekkel a most kiadott 4100/4. számu, a felmentések reviziójáról szóló honvédelmi miniszteri rendelet.

E közérdekü és a mezőgazdasági munkaerő biztositása szempontjából is alapvető fontosságu rendelet főbb intézkedéseit az alábbiakban ismertetjük:

A háboru hosszu tartama és a hadrakelt sereg veszteségeinek folytatólagos pótlásáról való gondoskodás szükségessége parancsolólag követelik, hogy minden arcvonalszolgálatra alkalmas egyén lehetőleg fegyveres szolgálatra a harcvonalba kerüljön.

Ez okból a m. kir. kormány a hadügyminisztériummal és a cs. kir. osztrák honvédelmi minisztériummal egyetértőleg a felmentések revizióját is elhatározta.

Minden e revizionál közremüködésre hivatott tényező az állam legbensőbb érdekében fekvő legszigorubb hazafias kötelességének tartsa mindenképpen odahatni, hogy jelen rendelet értelmében és szellemében mindenki, aki nélkülözhető vagy pótolható, minél előbb a katonai szolgálat céljaira rendelkezésre bocsáttassék.

A revizió ki fog terjedni a bizonytalan és meghatározott időre fölmentett összes közös hadseregbeli, honvédségi és népfölkelési legénységi egyénekre, továbbá az összes fölmentett közös hadseregbeli és honvédségi tartalékos, szolgálatonkivüli viszonybeli és nyugállományu, valamint a népfölkelő havidijasokra (havidijasjelöltekre),*) tekintet nélkül arra, vajjon magyar vagy osztrák állampolgárok, illetőleg boszniai és hercegovinai tartományi illetőségüek-e.

A revizió szempontjából a *felmentések következő nemeit* különböztetjük meg:

a) Felmentések a hadseregszállitási üzemeknél és ama bányaüzemeknél, melyek a hadügyminisztérium 1916. évi ad 220.000 számu jegyzékébe fel vannak véve.

b) A hadiforgalomba bevont szállitási vállatok személyenként fölmentése.

c) A vasutak és a m. kir. pénzügyőrség fölmentett személyzete.

d) Mező- és erdőgazdasági fölmentések.

e) Egyéb fölmentések.

A 4100/4. számu rendelet, mivel az *a)*—*c)* alatti felmentésekre nézve már külön intézkedések történtek vagy folyamatban vannak, a *d)* és *e)* pont alá tartozó felmentések reviziójára vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

A felmentések reviziója a m. kir. honvédelmi minisztériumban müködő vegyes bizottságok által történik, melyekhez a cs. és kir. hadügyminisztériumnak, illetőleg a hadügyminisztérium tengerészeti osztályának állandó képviselői is kiküldetnek.

A szóban levő felmentések reviziójának végrehajtására nézve a következő rendelkezések mérvadók:

a) Névjegyzékek szerkesztése. Az összes felmentettek, tekintet nélkül arra, hogy mely katonai hatóság által mentettek fel és vajjon felmentésük bizonytalan vagy meghatározott időre szól-e, a rendelethez mellékelt minták szerinti „Névjegyzék"-ekbe hivatalból és dijtalanul az alábbi *b)* pontban megjelöltek által felveendők. A katonai adatok kitöltése a katonai vagy népfelkelési igazolványi könyvek, illetőleg a népfelkelési igazolványi lapok adatai alapján, a felmentésre vonatkozó adatok pedig a felmentési lapok (felmentési rendelkezések) alapján történjék. Egyes felmentettek, különösen felmentett tartalékos havidijasok (havidijasjelöltek), illetve ezek előljáró hatósága birtokában lesznek olyan katonai igazolványnak, mely az illető egyén katonai szolgálati alkalmasságára vonatkozó határozatot tartalmazza. A határozat a Névjegyzék megfelelő rovatába egy vonással bevezetendő.

A jelen rendelet alábbi pontja szerint a Névjegyzékek kiállitására hivatottak a Névjegyzékek teljes valódiságáért és azok teljességéért szigoruan felelőssé tétetnek. A valódiságot és teljességet azokon igazolni, azonfelül, ha hivatalos bélyegzővel rendelkeznek, annak lenyomatát sajátkezü aláirásuk mellett a Névjegyzékeken alkalmazni kötelesek. A „Névjegyzék"-eket mindig 4 példányban kell szerkeszteni. Három példány az eddigi felmentési javaslatok beküldésére a minisztériumok (bán) által előirt szabályszerü szolgálati uton, illetve véleményező- (felügyeleti) hatóság utján az illetékes szakminisztériumhoz (bánhoz) felterjesztendő; a negyedik példány nyilvántartásra és ellenőrzésre szolgál, a községi előljáróságnál (polgármesternél) megőrzendő és állandóan nyilvántartandó.

b) A Névjegyzékek szerkesztésére és felterjesztésére, illetőleg véleményezésére hivatott szervek. A rendelet részletesen intézkedik arra nézve, hogy minő hatóságok, intézmények, intézetek, hivatalok stb. kötelesek a felmentettek névjegyzékét hivatalból haladéktalanul megszerkeszteni. A hatóságok felsorolása után kimondja a rendelet, hogy minden magánüzem, ahol egynél több alkalmazott (ide számitva a tulajdonost, vezetőt, hivatalnokokat, segédeket, szolgákat, munkásokat stb.) van felmentve, köteles a vezető (tulajdonos) az összes felmentetteket haladéktalanul névjegyzékbe felvenni.

Ezek a névjegyzékek valamennyi üzem, vállalat stb. részéről *azonnal* három példányban az illetékes véleményező hatósághoz (kereskedelmi és iparkamarához, bányahatósághoz stb.) közvetlenül felterjesztendők; a negyedik névjegyzék nyilvántartás céljából az üzem, vállalat stb. helyének (telephelyének) megfelelő községi előljárósághoz, városokban a polgármesterhez küldendő be.

A Budapesten székelő szövetkezeti és gazdasági egyesületi központok a névjegyzékeket közvetlenül a földmüvelésügyi minisztherhez terjesztik fel, a negyedik névjegyzéket pedig nyilvántartás céljából a székesfőváros tanácsának kötelesek beküldeni.

Ha az illető magánüzemben, magánvállalatban magánintézetben, pénzintézetben, magángyárban, magántársaságban, kereskedelmi vagy ipari vállalatban stb. csak egy egyén van felmentve, akkor ez az egyes egyén, valamint minden más, saját érdekében, illetve közgazdasági célokra egyenként (egyénileg) felmentett, köteles személyesen jelentkezni, még pedig a lakhely (telephely) szerint illetékes községi előljáróságnál, városokban a polgármesternél, Budapesten a székesfőváros tanácsa által közzéteendő hirdetésben megjelölt helyen.

Ugyanigy személyesen kötelesek jelentkezni az összes mező- és erdőgazdasági okokból felmentettek is; a mező- és erdőgazdaságok, vállalatok vagy üzemek összes felmentett alkalmazottait a személyes jelentkezés helyett azonban az illető gazdaság, vállalat vagy üzem tulajdonosa, illetőleg meghatalmazott vezetője is bejelentheti. A jelentkezéshez, illetőleg bejelentéshez a katonai vagy népfölkelési igazolványi könyvek, illetve a népfölkelési igazolványi lapok és felmentési lapok (felmentési rendelkezések), továbbá az esetleg kéznél levő katonai okmányok (igazolványok), melyek az illető egyén katonai szolgálati alkalmasságára vonatkozó határozatot tartalmazzák, elviendők.

A községi előljáróságok (városokban a polgármester, Budapesten a kerületi előljáróságok) a jelentkezett személyeket a névjegyzékek kitöltéséhez szükséges adatokkal együtt előjegyzik és a felmentés okául szolgáló jogcim alapján az illetékes minisztériumok (bán) hatásköre szerint csoportositandó „Névjegyzék"-ekbe mielőbb felveszik.

A „Névjegyzék"-ekbe az összes községekben (városban) tartózkodó fentemlitett egyének felveendők; tekintet nélkül arra, vajjon az illetők a felmentés érvényben tartását szóban vagy irásban kérik, vagy azt egyáltalában nem is kérik.

A községnek (városnak) megfelelő módon meg kell állapitania, hogy az összes ott tartózkodó felmentett egyén tényleg jelentkezett-e, illetve bejelentetett-e.

A jelentkezési kötelezettséget elmulasztott egyének azonnali bevonultatás céljából az illetékes kiegészitési kerületi, illetőleg honvéd kiegészitő vagy népfölkelő parancsnokságnak bejelentendő.

A községi előljáróság minden befolyástól mentesen birálja el az egyes felmentések szükségességét; a vonatkozó javaslat azután rövid, határozott formában a „Névjegyzék" megfelelő rovatába beirandó. A névjegyzékek a községi előljáróság által aláirandók.

A legnagyobb pontossággal kitöltött „Névjegyzékek" a községek által három egybehangzó példányban a lehető legnagyobb gyorsasággal esetleg részlegenként az illetékes főszolgabiróhoz küldendők.

A főszolgabiró a fölmentésre vagy föl nem mentésre vonatkozó véleményét minden egyes, a „Névjegyzék"-be felvett egyénnél bevezeti s azután a névjegyzékeket szakminisztériumok (bán) szerint csoportositva az előirt uton (főispán,

*) Havidijasjelöltek alatt a zászlósok, hadapródok és az ezekhez hasonló állásuak értendők.

bányahatóság, kereskedelmi- és iparkamara, tanfelügyelőség, tankerületi főigazgató stb.) az illető szakminisztériumhoz (bánhoz) felterjeszti.

A főispán, a bányahatóság, a kereskedelmi- és iparkamara, a tanfelügyelő, a tankerületi főigazgató stb. minden egyes egyén felmentésére vagy felnem mentésére nézve a névjegyzék megfelelő rovatában konkrét véleményt ad.

A felmentések reviziójának legfőbb célja a hadseregnek katonákat juttatni és ezáltal a monarchiának ezen háboruban végig való kitartását biztositani. E körülmény minden véleményezőnek, valamint mindazoknak, akik felmentésekre javaslatot tesznek, elháríthatatlan kötelességévé teszi, hogy a legfontosabb állami, köz- és mezőgazdasági érdekek figyelembevételével a leglelkiismeretesebb módon járjanak el.

Minden véleményért vagy javaslatért az illető személyesen felelős.

Minden csak valamiképp nélkülözhető, illetve pótolható, arcvonalszolgálatra alkalmas egyénnek az arcvonalba kerülése érdekében, a katonai igazgatás hajlandó ezen rendszabályt arcvonalszolgálatra nem alkalmas egyének rendelkezésre bocsátása által támogatni.

Az egész rendszabály azonban célját téveszténé, ha minden pótolandó arcvonalszolgálatra alkalmas egyén helyett más katonát kellene hazabocsátani, mert a katonai részről pótlási célra rendelkezésre álló arcvonalszolgálatra nem alkalmasok száma igen korlátozott, s ezért a pótlásokról elvileg saját hatáskörben női munkaerők, nyugállományu és nem hadköteles személyek bevonásával kell gondoskodni.

Ennélfogva a közélet minden ágazatában, tehát nemcsak az állami hatóságoknál, hanem különösen minden más hatóságnál, valamint minden magánvállalatnál és intézménynél, amelyeknél felmentettek vannak, saját kezdeményezésből mindent el kell követni, hogy minden valamiképp csak nélkülözhető, illetőleg pótolható arcvonalszolgálatra alkalmas egyén az arcvonal számára szabaddá váljék és a helyettük esetleg szükséges pótlás saját hatáskörben biztosittassék. Azonkivül minden módon arra kell törekedni, hogy a személyzet megfelelő munkaelosztás, a munkaidő kiterjesztése vagy esetleg a szolgálati beosztás célszerü megváltoztatása által minden vonalon csökkentessék. Csak olyan esetekben, amidőn ilyen módon a pótlás semmiképpen sem lehetséges, fog a katonai igazgatás mindenképpen oda törekedni, hogy a pótlást arcvonalszolgálatra nem alkalmas katonai egyének rendelkezésrebocsátásával lehetőleg biztositsa.

A felmentettek reviziójának kettős célja van:

a) Feltétlenül és tetemesen csökkenteni a felmentéseket. Ez elérhető, ha minden pótlás nélkül nélkülözhető egyének bevonultatnak és ha a pótlás mellett nélkülözhetőket mindenütt lehetőleg olyanokkal pótoljuk, kik a védkötelezettség szempontjából tekintetbe nem jönnek.

b) Kicserélni mindama felmentetteket, akik azon feltétel mellett pótolhatók, hogy a pótlást a katonai igazgatás adja.

Hangsulyozni kell, hogy tekintettel a monarchia erejének szükséges és mindig fokozódó megfeszitésére és a háboru hosszu tartamára, mely a lakosság minden rétegét keményen sujtja, már a méltányosság és igazságosság szempontjából is teljesen megengedhetetlen, hogy „tényleg nem teljesen nélkülözhetetlen, illetve nem teljesen pótolhatatlan arcvonalszolgálatra alkalmas“ egyének a háboru egész tartama, vagy annak legnagyobb része alatt, mint felmentettek a hátsó országrészekben vannak, amig a hasonló koru vagy sokkal idősebb egyének is, a bajtársak és barátok stb. a haza védelmében életüket naponkint kockára teszik. A lakosság erkölcsi érzetének fenntartása, valamint maguknak az arcvonalszolgálatra alkalmas ezen egyéneknek jövőjük és a társadalom részéről való jövőbeni erkölcsi értékelésük parancsolólag megkövetelik, hogy ők az arcvonal számára rendelkezésre jussanak.

Ennélfogva mindenekelőtt minden fiatalabb, arcvonalszolgálatra alkalmas egyént a hadrakelt sereg rendelkezésére kell bocsátani.

Az arcvonalszolgálatra *nem* alkalmas felmentett egyének, akiknek arcvonalszolgálatra nem alkalmas voltuk meglevő okmányaiból kétséget kizáró módon megállapitható, továbbra is felmentve maradnak.

Az összes felsorolt szempontok tekintetbevételével ugy a névjegyzékek szerkesztőinek, mint a véleményezésre és a javaslattételre hivatottaknak minden egyes katonai szolgálatra alkalmas egyén felmentésénél egyénileg meg kell birálniok és állapitaniok a következőket:

a) nélkülözhető-e az illető pótlás nélkül, vagy

b) nélkülözhető-e az illető saját hatáskörben biztositott pótlás mellett, vagy

c) nélkülözhető-e az illető katonai részről adandó pótlás mellett, vagy végül

d) föltétlenül nélkülözhetetlen vagy pótolhatatlan-e az illető.

A hivatalok, magánvállalatok stb. előtt többnyire ismeretes, hogy hol tartózkodnak azok a katonai szolgálattételre bevonult arcvonalszolgálatra nem alkalmas egyének, akik arcvonalszolgálatra alkalmas egyének pótlására tekintetbe jöhetnek.

A „Névjegyzék“-ek szerkesztői, a véleményezésre és javaslattételre hivatottak tehát annak legszigorubb megitélése után, hogy a pótlás saját hatáskörben teljességgel lehetetlen, a pótlás gyanánt kiválasztott katonai szolgálatban álló egyéneket a „Névjegyzék“ indokolási vagy véleményezési rovatába, a katonai adatok (csapattest, rendfokozat, sorozási év, születési év, illetőségi hely — ország, jelenlegi szolgálati beosztás és állomáshely) megjelölése mellett bejegyzik.

Itt elsősorban olyan arcvonalszolgálatra nem alkalmas egyéneket kell megnevezni, akik a mögöttes országrészben teljesitenek szolgálatot; a hadseregkörletben levő egyének ily célra csak másodsorban vehetők számitásba.

Ahol csak lehetséges, előnyös lesz egy és ugyanazon egyén helyett pótlásul két vagy több egyént megnevezni, mert ezáltal a katonai igazgatásnak a pótlás kiállitása, tekintettel ezen egyéneknek katonai szempontból való nélkülözhetőségének elbirálására, lényegesen meg van könnyitve.

Oly arcvonalszolgálatra nem alkalmas egyének azonban, akik már hadseregszállitással megbizott üzemekben beosztva vannak, pótlásul nem állanak rendelkezésre.

A felmentettek névjegyzékei az első véleményező helyekhez *legkésőbb folyó évi május hó 8-ig* benyujtandók. Ezek a továbbitásra legkésőbb május hó 26-ig kötelezvék.

Mindazon időlegesen felmentett egyének felmentése, kiknek felmentési határideje a revizió előrelátható tartama alatt letelik és akik a felmentés meghosszabbitását a jelentkezés alkalmával kérelmezik, általában meghosszabbitottnak nyilvánittatnak, feltéve, hogy ezt megelőzőleg felmentésük meghosszabbitása iránt egyéni kérelmük el nem utasittatott, illetőleg felmentésük hatályon kivül nem helyeztetett. Ez a kedvezmény a jelen rendeletre végrehajtandó felmentési revizió tartamára a szolgálatköteles egyénekre is kiterjesztetik.

Azok az egyének vagy felelős főnökök, tulajdonosok, meghatalmazott vezetők stb., akik a jelen rendelet 5. pontjában elrendelt jelentkezést vagy bejelentést elmulasztják, szigoruan megbüntettetnek, az illető felmentések pedig hivatalból megsemmisittetnek.

A revizió végleges eredményét a honvédelmi miniszter a szakminisztériumokkal egyetértőleg fogja közölni a névjegyzékek felterjesztésére hivatott hatóságokkal, intézetekkel stb.

A határozat végérvényes; a fel nem mentett egyéneknek be kell vonulniok; bevárási engedély adása még a felmentési kérvény megujitása esetében is szigoruan tilos.

A felmentés érvénytelenitése vagy azonnalra, vagy meghatározott határidőre fog szólani, vagy pedig a felmentés határozott vagy bizonytalan időre fog meghosszabbittatni.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
A magyar gazdaközönséghez	529
Az OMGE. közleményei	530
Husvéti idill. (Tárca)	530
A mételykór és gyógyitása	538
A tej ára és értéke	540
A szalma feltárása	540
A II-ik tenyészbikaárverés Magyaróvárott	543
A növénynemesitő gazdaságok berendezése és a gyakorlati növénynemesités végrehajtása	543
A bolgár szövetkezetekről	544
Egyről-másról	547
Levélszekrény	546
Irodalom	545
Vegyesek	454
Utmutatás a kendermagtermeléshez gyér vetéssel. — Előléptetések a földmüvelési minisztériumban. — A Hatvany bárók magyar neve. — Szávay Gyula kitüntetése. — Házasság. — Drága sertés. — A Szeszfőző Szövetkezetek Központja. — Gazdasági előadások Heves vármegyében. — A tanitóképzés és a többtermelés. — A városok zöldségszükségletének biztositása. — A Mezőgazdasági Szemle	556
Kereskedelem, tőzsde	502
Szerkesztői üzenetek	504

Utmutatás a kendermagtermeléshez gyér vetéssel.

A *kendermagtermelés* gyér vetéssel, vagyis kevés vetőmag fölhasználásával történhetik: *1. széles sorközökben tisztán vetve, 2. répa, tengeri és más hasonló igényü kapásnövények közé vetve*, vagy *3. szegélyvetésképp.*

1. A kendermagtermelés tisztavetéssel a talaj jobb vagy gyengébb minősége, tápanyaggazdagsága szerint 60—40 cm. vagy még ennél is szélesebb sorközökkel történik, katasztrális holdanként a sortávolság szerint 3—5 kg. vetőmag fölhasználása mellett.

A vetés április elején rendesen sorbavetőgéppel a megfelelő sortávolságra történik. A kikelt növényzetet, mikor félarasznyi magasságot ért el, oly távolságra egyeljük ki, hogy a meghagyott szebb növények a sorokban egymástól 25—35 cm. távolságra álljanak. A kiegyeléssel egyidejüleg sekélyen meg is kapálják a sorközöket. Szükség szerint a vetést a fejlődés későbbi időszakaiban még egy-kétszer megkapálják, amit lókapával is lehet végeztetni.

Augusztus első felében az *elszáradó, elvirágzott himtöveket ki kell szedetni* és a tábláról kihordva, kévékbe kell kötni. A kiszedés folytán a visszamaradó már megtermékenyitett magottermő tövek több levegőhöz és napfényhez jutnak és utánuk fejlődöttebb és érettebb magtermés nyerhető. A kiszedett himtövek rosttá földolgozva, jóminőségü kenderanyagot szolgáltatnak.

A magvas tövek aratása szeptember végére, október elejére, a tengeritörés idejére esik. A kivágott, vagy kihuzott magvas kórót kévékbe kötve, kupokba kell állitani és hogy a megázás elkerültessék, lehetőleg mielőbb eresz alá, fedett pajtába kell behordani és száritás végett felállogatni. A száradás után a magot kiverni és kirostálni kell. A kész magot sekélyen elteregetve, gyakoribb forgatás mellett kell eltartani.

A kendermagtermelés széles sorközök mellett különben teljesen megegyezik a tengerinél követett mivelési eljárásokkal.

Ennél az eljárásnál megfelelő jóerőben lévő talajon mintegy 200—600 átlag 400 kg. kendermag várható.

2. A *kendermagtermelés répa, tengeri stb. között* oly vetésmóddal történik, hogy a sorbavetőgép magszekrényének egyik végén, a szélső csoroszlyának megfelelő részt odaszegzett deszkalappal elkülönitik, ahová a kendermag takarékos fölhasználás céljából más hasonló fajsulyu anyaggal, ugymint fürészporral vagy laza, könnyü földdel keverve jön, katasztrális holdanként mintegy 1—1½ kg. kendermagot számitva, mig a szekrény másik részébe a tiszta répa- vagy tengerimagot öntik. A vetés-

nél minden gépnyomtávolban egy, két gépnyomtávolban egy páros kendersort kapunk, amelyekben a kikelés után a tengeri vagy répa egyezésének idejében ugy hagyjuk meg az erősebb kendernövényeket, hogy azok a páros sorokban egymástól legalább félméter távolságban álljanak. A kiritkitott páros kendersorok még a kisebb nyomtávolu vetőgépeknél is legalább két ölnyi távolságban esnek egymástól, ami sem a többi növény rendes fejlődését, sem a mivelési és aratási munkálatokat nem akadályozza.

A répa, tengeri és kenderrel bevetett táblán az ápolási munkálatok a kenderre való minden különösebb tekintet nélkül végezhetők, mert a kendersorok épp oly elbánásban részesülnek, mint a répa- vagy tengerisorok.

A magkender első különleges munkája *augusztus első felében a himkender elvirágzásakor azok kivágásából áll.* Második munkája a szeptember végére, tengeritörés idejére eső magvas kóró aratása, kévékbe kötése, száritás végett kupokba állitása és mielőbbi fedett helyre való behordása, végül a mag kiverése és rostálása.

Ennél az eljárásnál megfelelő jóerőben lévő, kész tápanyagokkal rendelkező talajon, mint mellékterményre 60—100 kg. jóminőségü kendervetőmagra lehet számitani.

3. A *kendermagtermelés szegélyvetésképp répa-, tengeritáblák* és parcellák szélén történik olymódon, hogy az illető tábla vagy földrészletek szélére kevés kendermagot egysorba ritkán beperegtetnek. A kikelt kendert, ha félarasznyira megnőtt; szükséghez képest 25—35 cm. távolságra kiegyelik. Ápolása az illető földrészletbe vetett növényhez hasonlóan történik, figyelemmel arra, hogy gyom ne nőjjön a kender között. A himkender kiszedése, a magvas kender aratása és kezelése hasonló módon történik, mint a többi gyérvetésü kendernél.

Ennél az eljárásnál a táblák, illetőleg földrészletek (parcellák) nagysága szerint 15—30 kg. kendermag várható aszerint, hogy a határvonalak hossza nagyobb vagy kisebb.

—

Előléptetések a földmüvelési minisztériumban. A király a földmüvelési miniszter előterjesztésére losonci *Losonczy* Géza dr. miniszteri osztálytanácsosi cimmel felruházott miniszteri titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi jelleget, *Krenedits* Ferenc és homoródalmási *Gotthárd* Kálmán dr. miniszteri titkároknak a miniszteri osztálytanácsosi cimet és jelleget dijmentesen adományozta. *Krenedits* Ferenc miniszteri osztálytanácsos lapunknak 1898. év óta munkatársa. Különösen a méhtenyésztés köréből jelentek meg értékes tanulmányai. *Krenedits* Ferenc már évek óta önálló vezetője a m. kir. földmüvelésügyi minisztérium méhészeti osztályának. Szaktudása és gyakorlati érzéke különösen a háboru alatt tünt föl az általa vezetett mozgalommal, mely a rokkant katonák méhészeti kiképzését karolta fel igen sikerült tanfolyamok rendezése által. Ugyancsak a parlagterületek és ugarfeltörés által megapadt méhlegelők pótlására *Krenedits* Ferenc buzgólkodott a minisztérium vezetői körében, hogy mézelő fák ültetése és ezek csemetéinek kiosztása által a magyar méhészek baján országszerte segitsen, amely közhasznu tevékenység a háboru alatt egyelőre megakadt. *Krenedits* Ferenc megérdemelt előléptetése a magyar gazdatársadalom széles rétegében fog örömet kelteni, ahol az ő közhasznu tevékenységét ismerni és értékelni tudják.

A Hatvany bárók magyar neve. A király megengedte, hogy hatvani *Hatvany-Deutsch* Ferenc báró és hatvani *Hatvany-Deutsch* Lajos báró budapesti lakosok, valamint törvényes utódaik, magyar bárói rangjuk és a hatvani előnevük épségben tartása mellett, családnevüket *„Hatvany"* alakban használják. A magyar nevet viselő bárók Hatvany-Deutsch József, az OMGE. alapitótagjának és mintagazdának a fiai.

Szávay Gyula kitüntetése. A debreceni kereskedelmi- és iparkamara nyugalomba vonuló titkárának, a király, a közgazdaság terén kifejtett buzgó müködése elismeréseül a Ferenc József-rend tisztikeresztjét adományozta.

Házasság. *Elek* Béla, Elek Henrik nyitramegyei földbirtokos, az *OMGE.* alapiró és ügybuzgó igazgatóválasztmányi tagjának fia, Budapesten házasságot kötött *Schlichter* Zsuzsival.

Drága sertés. A magyaróvári gazdasági akadémiától 3 évvel ezelőtt 8 hónapos korban 81 kg. sullyal vásárolt Levél község egy kant,

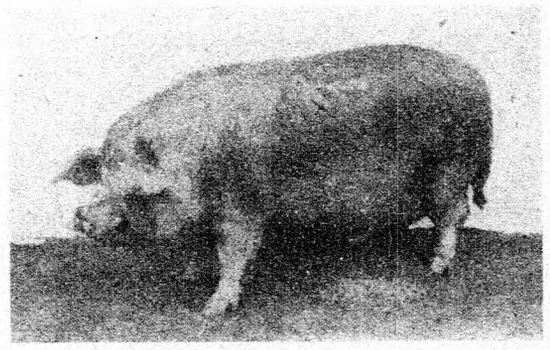

24. ábra. *25. Óvár* yorkshirei kan, a magyaróvári gazd. akadémia tenyészetéből, 8 hónapos korában 81 kg. sulylyal à 2 K.-ért vette meg Level község. 3 évi eredményes müködés után megvette Schmikl Mátyás levéli gazda 1070 K.-ért. Kiheréltette s 5 hónap alatt kihizlalva 2800 K.-ért adta el.

amelyet akkor kg.-kénti árban 2 koronáért vett meg. A kant 3 évig használta a község, amelyben egy csomó utódot hagyott maga után, majd 3 évi használat után kimustrálták s egyik helybeli gazda, Schmickl Mátyás vásárolta azt meg 1070 koronáért, hogy hizóba fogja. Kiheréltetvén, 5 hónapig hizlalta, amely idő alatt 400 kg. sulyra gyarapodott. Ezen hatalmas ártányt kg.-ként 7 K.-ért adta el minden levonás nélkül, ugy hogy az 1 drb sertésért 2800 K.-t kapott. Azt hiszem, kevés yorkshirei sertést adtak el az országban ilyen áron. Vladár Endre kollégám által készitett fényképfelvételen bemutatom ezt az érdekes példányt a Köztelek olvasóinak. *U. I.*

A Szeszfőző-Szövetkezetek Központja. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége által alakitott 150 szeszfőzőszövetkezet részére a földmüvelésügyi és a pénzügyminiszter anyagi segélyével s a szövetkezeti központok támogatásával *Mailáth* József gróf elnöklésével megalakult a „Fruktus", a gyümölcsértékesitő és szeszfőző szövetkezetek központja, mint szövetkezet. Ennek célja a szeszfőző és gyümölcsértékesitő szövetkezetek további alakitása, szervezése, irányitása és ellenőrzése. A „Fruktus" abban különbözik a gyümölcsértékesitő részvénytársaságtól, hogy ez utóbbi a feldolgozott gyümölcs és pálinka árainak szabályozása céljából alakult. Ilymódon a szeszfőző és gyümölcsértékesitő szövetkezetek minden irányban el vannak látva kellő központi támogatással.

Gazdasági szakelőadások Heves vármegyében. A Hevesvármegyei Gazdasági Egyesület a többtermelés előmozditása érdekében a vármegye több helyén gazdasági szakelőadásokat rendezett. Az előadásokat 7 helyen *Perlaky* Elemér m. kir. gazdasági-felügyelő, 12 helyen *Engel* Herman vármegyei gazdasági egyesületi titkár tartotta. Az érdeklődés a gazdaközönség részéről meglepően nagy volt.

A tanitóképzés és a többtermelés. A Tanitóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesületében március 31-én a fenti cimen tartott érdekes előadást *Barabás* Endre, a dévai tanitóképző igazgatója, lapunknak is régi munkatársa. Előadásában *Fellner* Frigyes, *Prohászka* püspök, *Wekerle* Sándor, *Rubinek* Gyula és mások eszméit idézve, rámutatott arra, hogy a többtermelés ügyét a tanitóképzőknek is kötelességük szolgálni. Fejtegette az eddigi tananyagbeosztást. a tanitónevelés munkaprogrammját és annak szabályzatát s ugy találta, hogy a mezőgazdasági többtermelés oktatását a már meglevő tantervezet alapján is beilleszthetik. A tanitóképzők feladata — *Barabás* Endre szerint — oly tanitók nevelése, akik a többtermelésre hivatvák. A mezőgazdasági ismeretek annál fontosabbak a tanitóra nézve, mert az ország 2.000,000 iskolaköteles tanulójából városi lakók gyermekei 20%-ot, vidéki lakók gyermekei 80%-ot tesznek ki. Ennek dacára a mezőgazdasági ismereteket nagyon gyengén karolják fel. Az országban mindössze 36 gazdasági ismétlő tanfolyam van, amiből tizezerre volna szükség. A tanitóképzés mai rendszere csakis az ország lakói 20%-ának felel meg, a városi lakóknak. Nem kivánja *Barabás* a mai rendszer felforgatását, csak mezőgazdasági irányu kibővitését a már meglévő rendeletek keretében és azok rendelkezéseinek betartásával. A tananyag ne szaporittassék, hanem összevonandó más rokontárgyakkal. A fiatal tanitójelölt tanitási próbákat ne a városokban végezzen, hanem falun, ahová készül. Minden népiskola mellett gazdasági iskolakert és kisérleti telep létesittessék. A tanyai iskolákba, a távolról egybegyült gyermekek részére napközi otthon létesitendő. A felhangzó élénk taps után *Czettler* Jenő dr. melegen üdvözölte az előadót. Rámutat a mezőgazdasági többtermelés szolgálatába állitott katonai gazdasági tanitásra, ahol 200,000 kisgazda nyer oktatást. A tanitónevelés ügyében járatlan, de kivánatos szerinte, hogy a tanitó több gazdasági szaktudást sajátitson el és a népiskolákban

SZEMERE ÉS GYÖRGY
gazdasági magnagykereskedése, Budapest, V., Széchenyi-utca 7.
A Haditermény R.-T. magbizományosa.

Sürgönycim: SZEMERGY, BUDAPEST.

Telefon: 32—88.

VESZÜNK: **lóhere-** és **lucernamagot** maximális árakon, teljesen arankamentes magot beküldendő minták alapján **külön megegyezés szerint,** minden egyéb heremagot és gazdasági vetőmagot a legmagasabb napiáron. Kérünk mintákat a mennyiség és ár megjelölésével.

ELADUNK: **ólomzárolt lóherét, lucernát** legjobb minőségben maximális árakon, teljesen megbizható **északnémet répamagvakat,** továbbá **fümagvakat** és **minden gazdasági vetőmagot** a legolcsóbb napiáron. Tessék tőlünk mintázott ajánlatokat kérni.

szemléltető előadást tartson. *Snasel* Ferenc tanár üdvözölte az előadót szép tanulmányáért, majd a terv kiviteli nehézségeire mutatott rá. *Magyar* Kázmér a nagykörösi parasztanitót idézte föl a régi időből. A tanitó hivatásának tartja, hogy a falu viszonyai közé bevigye a haladást. A tanitót a faluhoz kötni az előléptetés egyenlősitésével lehet. A városiak ne legyenek előnyben a falusiak felett és akkor a tanitó is állandóbb lesz. *Kollár* Miklós gépgyáros 6000 koronás pályadijairól ad számot. *Jancsó* Gabriella tanárnő a nők bevonását hangoztatja a többtermelés ügyébe, mert ezt az előadó nem emlitette fel külön. Bizonyos, hogy *Barabás* Endre tanitónevelési eszméje, amelyet ő Déván a gyakorlatban is végrehajt, a fővárosi tanitóképző tanárok körében idegenszerü, mégis nagy haladást jelent az a tény, hogy a falu tanitóinak nevelői már foglalkoznak a többtermelés kérdésével és ezzel kapcsolatban a mezőgazdasággal. A Tanitóképző Tanárok Országos Egyesületének elismeréssel adózunk a cél érdekében kifejtett buzgalmáért és a kiváló vezetőséget a magyar gazdatársadalom részéről is melegen üdvözöljük.

A városok zöldségszükségletének biztositása. Mivel a zöldségtermesztes fejlesztése nem vezet sikerre, ha a termelt zöldség a termelőtől a spekulációs közvetités kizárásával nagyobb tömegben nem juthat a fogyasztóhoz, a Magyar Gazdaszövetség részletes előterjesztést intézett *Kürthy* Lajos báróhoz, a Közélelmezési Hivatal elnökéhez, a városok, különösen a Székesfőváros zöldségellátását illetőleg, amire az is késztette a szövetséget, hogy a külföldi vásárlók már is számbavehető területek termését foglalták le a Bácskában s Pest vármegyében, melyek eddig a fővárost látták el az osztrák és a német piac szükségletének fedezésére. Utal az előterjesztés az osztrák közélelmezési hivatal már is megtett intézkedéseire, amelyek szerint ez a hivatal vetőmagot, mütrágyát, munkaerőt és eszközöket bocsát az érdekeltek rendelkezésére, aminek fejében ezek kötelezik magukat, hogy zöldségtermésüket meghatározott áron a hivatal számára tartják fenn. A zöldségtermesztők azt a kedvezményt is megkapnák, hogy ha alacsonyabban szabják is annak idején meg a zöldségfélék árát, ők az előre kikötött áron adhatják el bejelentett termésüket. Megállapitja a Szövetség előterjesztése, hogy hasonló szervezet létesitésével nálunk is nyugodtabban lehetne elébe nézni a zöldségpiac ellátásának s a Szövetség karöltve a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségével készséggel vállalkoznék arra, hogy abban, a termelőkkel való régi összeköttetéseire támaszkodva, hatékonyan közremüködjék. Jelzi az előterjesztés, hogy más módozat is merült fel ennek a kérdésnek rendezésére. A Szövetség, a Székesfőváros, a Háztartás fogyasztási szövetkezet, az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Hangya és a Mezőgazdák Szövetkezete megbeszéléseket folytattak, hogy részvételükkel és eleinte néhány nagyobb termelő, de esetleg a falusi szövetkezetek bevonásával is, a zöldségtermesztés fokozására egy zöldségtermesztő és értékesitő szövetkezet alakulna, amely ugyancsak az Országos Közélelmezési Hivatal támogatásával müködnék. Ennek az alakulásnak az alapszabálytervezetét a Gazdaszövetség be is mutatja s tájékozást kér abban az irányban, hogy számithat-e a tervezett szövetkezet alakitásánál, továbbá müködésénél a Közélelmezési Hivatal támogatására.

A Mezőgazdasági Szemle gyakorlati mezőgazdasági folyóiratunk márciusi száma a következő gazdag tartalommal jelent meg. Vezetőhelyen *Schandl* Károly dr.: *Nemzeti birtokpolitika* cimen ir e legidőszerübb kérdésről, figyelemreméltó dolgozatot. *Csányi* K.: *Burgonyatermésünk fokozása* cimen az elsőrendü szükségleti cikké vált gazdasági növényünk termelésének fokozását fejtegeti. A többi cikkek *Marinovic* Milán: *A máramarosi kincstári havasok és azok modern berendezése* (folytatás); *Erdélyi* Mihály: *Lehetséges-e a nagy átörökitő képességet mesterségesen előidézni?*. *Hérics-Tóth* Jenő dr.: *Szesz- és élesztőgyári szennyvizek. A kukoricamoly kötelező irtása. Kérdés-feleletek* és *Különfélék*. Előfizetési ár egész évre 16 korona. Gazdakörök, szövetkezetek, lelkészek, tanitók, gazd. akad. hallgatók és földmüvesiskolai tanulók féláron kapják. Megrendelhető Üllői-ut 25. sz. alatt.

A járványok elleni védekezés a mai nehéz viszonyok közepette a gazda egyik legfontosabb és egyben egyik legnehezebb feladata. Minden háboru kisérő jelensége az emberi és állati járványok rendkivül nagy mértékben való fellépése és elterjedése. A bakteriológiai tudománynak hatalmas fejlődése nagy diadala az emberi kulturának és a védőojtások alkalmazása valóságos csodája a mai háboru jelenségeinek, miután segitségével sikerült ugy az emberek, mint az állatok millióit a fertőző betegségek romboló hatásával szemben oly mértékben megerősiteni és megvédeni, mint még eddig soha. A járványok elleni védelmi harc ilyen hatásos fegyverei az állami ellenőrzés alatt álló *Laboratórium Védőojtóanyagok Termelésére Részvénytársaság* (Budapest, IX., Lónyay-ucca 18/b.) kiváló hatásu *védőojtóanyagai* és *gyógyitó szérumai*. A legeltetési időszak bekövetkezése előtt felhivjuk minden okszerü gazda figyelmét a védőojtások mielőbbi végrehajtására.

Keskenyvágányu gazdasági vasutak által vonóerőben elérhető megtakaritás. 350 kg. sulyu, azaz középerejü ló vizszintes pályán kilogrammban kifejezett következő terhek vontatására képes napi 10 óra munkaidőn át:

Földút	Kavicsolt út	Kockakövezeten	Faburkolaton	Aszfalton	Iparvasuton
kilogramm					
525	1750	3200	5625	7500	11,450

Mindennemü mezőgazdasági és erdei iparvasutak tervezésével és épitésével speciálisan foglalkozik *Láseló György* okl. mérnök, épitési vállalkozó (Budapest, II., Zsigmond-utca 6. Telefon 144—35.) és készséggel szolgál mindennemü felvilágositással.

Lapunk mai számához csatolva van a *Hungária általános biztositó társaság* prospektusa, melyre felhivjuk olvasóink szives figyelmét.

NYILTTER.

(E rovatban foglaltakért nem vállal felelőséget a szerkesztőség.)

BÉRLEVÉL

a legujabb cselédtörvény kivonatával, az átadandó leltári tárgyak benyomásával, drb.-ként 9 fillérért szerezhető be a „Pátria" nyomda r.-t.-nál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Nagyobb terület felszántását

kettős rendszerü, 20-as **Kemna-, Ganz-Danubius-** és **Heucke-**féle gőzekegarniturákkal, valamint

tavaszi talajmüvelést

Kemna-féle uj gőzekekultivátorokkal vállalok. Utóbbiakat esetleg kölcsön is adom.

Erdélyi Márk,

Budapest, V., Csáky-u. 15., I. em. 1.

Telefonszám: 144—62. 6982

Uj magyar adótörvények

mezőgazdák használatára összeállitva.

I. Kötet:

A jövedelemadó.

Összeállitották:

Ormándy János és Szilárd Ferenc dr.

Ára portómentes küldéssel, Kötve **9 K 80 f.**

II. Kötet:

A jövedelemadó. A vagyonadó. A hadinyereségadó.

Összeállitották:

Ormándy János és Túry Zoltán dr.

Ára portómentes küldéssel. Kötve **12 K 80 f.**

A két kötet együtt kedvezményes áron portómentes küldéssel 20 koronáért kapható a "PÁTRIA" R.-T. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Az Oesterreichische Zentral-Einkaufsgesellschaft

magyarországi képviselete,
Budapest, V. ker., Gizella-tér 3. szám, 8301
Telefonszám: 110—67.,

megvételre keres

hizott vagy **félhizott**

sertéseket.

Sürgönycim: **„Oesterreinkauf Budapest".**

Baromfiállományát megmentheti a vésztől és minden betegségtől, ha Balas Károly és Winkler János: **„Baromfibetegségek"** cimü könyvét tanulmányozza. Ezt a 72 képpel ellátott müvet megküldi Önnek a "Pátria" r.-t. könyvosztálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25., ha erre a cimre levélbélyegekben, vagy utalványon 1 korona 30 fillért küld be.

Kimutatás a ragadós állatbetegségek elterjedéséről.

(Eredeti jelentés a „Köztelek" részére.)

1917. április 5.

A betegség neme	Fertőzve volt		Multheti állapot		Multévi állapot	
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	77	78	66	68	82	90
Veszettség	335	347	338	350	343	360
Takonykór	31	33	24	25	33	40
Száj- és körömfájás	178	1424	204	2015	124	280
Juhhimlő	3	10	4	11	4	4
Ivarsz. hóly. kiütés	20	40	16	32	20	62
Rühkór	667	1294	609	1226	893	1843
Bivalyvész	4	5	4	5	—	—
Sertésorbánc	57	147	63	155	18	25
Sertésvész	250	834	262	865	192	331

Ausztriában 1917. évi márc. 28-án fertőzve volt: veszettséggel 27 k. 27 u., takonykórral 22 k. 23 u., ragadós

száj- és körömfájással 228 k. 922 u., sertésvészszel 81 k. 433 u.

Németországban 1917. évi febr. 15-én fertőzve volt: takonykórral 25 k. 30 u., ragadós száj- és körömfájással 475 k. 967 u., sertésvészszel 491 k. 728 u., ragadós tüdőlobbal 1 k. 2 u.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Napijelentés a gabonatőzsdéről.

1917. április 5.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* gabonaosztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

Gabonanemüekben üzletkötések nem történtek.

Őrlemények és abraktakarmányok.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* abraktakarmányosztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

Finom korpa — —
Goromba korpa —
Rozskorpa — — — } Határár 20·— K.

100 kg.-ként ab feladóvasutállomás.

Zsákokért 5·50 korona fizetendő 100 kg.-ként.

Vetőmagvak.

(A *Magyar Mezőgazdák Szövetkezete* vetőmagosztályának jelentése a „*Köztelek*“ részére.)

A lóheremagot a kormány október hó 24-én kelt rendeletével zár alá vétette a multévi hivatalosan megállapitott árak mellett.

A lucernamag ára november hó 18-án kelt miniszteri rendelettel maximálva lett az alanti árak mellett.

Muharmag, lóbab, pohánka és borsóféléket a november 23-iki miniszteri rendelet szintén zár alá vette.

Árak nyersáruért 100 kg.-ként a következők:

Nagyarankás, tisztithatatlan nyers lóheremag határára	— —	255 K.
Nagyarankás, tisztitható nyers lóheremag határára	— —	285 „
Nagyarankamentes nyers lóheremag határára	— —	320 „
Nagyarankamentes nyers lucernamag határára	— —	475 „
Nagyarankás nyers lucernamag határára	— —	420 „
Fehérheremag	420—440	„
Baltacimmag	190—200	„
Csillagfürt	130—135	„
Muharmag	———	„
Lóbab	———	„

Hadifoglyoknak
uradalmak és gazdaságokban

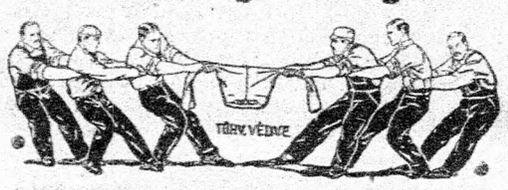

Téli meleg öltöny
Téli tricot ing és nadrág
Takaró
Keztyü Kapca
Szalmazsák
Lópokrócok
Gutmann J. és Társa
fogolyruházati osztályában
Budapest, Rákóczi-út 16.

A budapesti tojástőzsde árjegyzései.

1917. március 30-tól április 2-ig.

Tiszavidéki eredeti	409·——410·—	K.
Kosáráru (7 drb 2 K.) átszámitva	411·36— —·—	K.
Bácskai	435·—— —·—	K.
Erdélyi	450·—— —·—	K.

Irányzat: visszatartva.

A szeszüzlet.

A szeszüzletben e héten a kereslet a közeledő ünnepek folytán csendes volt és nagyobb forgalom nem fejlődött ki. Egyes kisebb tételek maximális árban találtak elhelyezést.

A denaturált szeszüzletben a kereslet állandóan élénk és rendelések főleg az ipar részéről érkeznek nagy számmal, melyek részben eszközölve is lettek. A detailkereskedelemnek e héten is jutott kisebb mennyiség.

A rum- és pálinkaüzletben a forgalom gyér, mert kinálat alig van. Egyes kisebb gyümölcspálinkatételek tartott áron találtak elhelyezést.

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1917. április hó 2.

Felhajtás: 552 darab magyar, — darab boszniai, összesen 552 drb nagy vágómarha, nevezetesen: 246 drb magyar és tarka ökör, 196 drb magyar és tarka tehén, —— drb boszniai ökör, —— drb boszniai tehén, 109 drb magyar bika, —— drb boszniai bika, 1 drb magyar bivaly, —— drb boszniai bivaly.

Minőség szerint: — darab elsőrendü hizott bika, — drb középminőségü bika és — drb alárendelt minőségü bika; — drb elsőrendü hizott ökör, — darab középminőségü ökör és — drb alárendelt minőségü ökör; — darab elsőrendü hizott tehén, — darab középminőségü tehén, — drb alárendelt minőségü tehén.

Az irányzat élénk volt, az árak 10—15 koronával métermázsánként emelkedtek.

Eladatlanul visszamaradt: 141 darab.

Az április 9-ére eső marhavásár 10-én lesz megtartva.

Következő árakat jegyezték, métermázsánként élősulyban:

Bika, jobbminőségü	520—590	K.-ig
Bika, silányabb	450—515	„
Magyar hizott ökör, jobbminőségü	520—540	„
Magyar hizott ökör, középminőségü	460—510	„
Magyar hizott ökör, alárendelt minőségü	400—450	„
Tarka hizott ökör, jobbminőségü	560—590	„
Tarka hizott ökör, középminőségü	490—550	„
Tarka hizott ökör, alárendelt minőségü	410—480	„
Magyar legelő parasztmarha, jobbminőségü	440—495	„
Magyar legelő parasztmarha, silányabb minőségü	395—430	„
Boszniai ökör, jobbminőségü	———	„
Boszniai ökör, silányabb minőségü	———	„
Magyar tehén	390—520	„
Tarka tehén	400—560	„
Bivaly	———	„
Növendék	———	„

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1917. április 2.

Felhajtás: 727 drb juh, ugymint: — drb hizlalt ürü, 53 drb feljavitott juh, 74 darab kisorolt kos, 502 drb kiverő és anyajuh, 98 darab bárány, — darab kecske, —— drb szerbiai juh.

Az irányzat élénk volt, az árak 10—20 fillérrel kilogrammonként emelkedtek.

Az április 9-ére eső juhvásár 10-én lesz megtartva.

Jegyzett árak, métermázsánként élősulyban:

Hizlalt ürü	430—470	K.-ig
Feljavitott juh	330—425	„
Kisorsolt kos	———	„
Kiverő és anyajuh	400—430	„
Bárány	420—425	„
Kecske	———	„
Szerbiai juh	———	„
Durvaszőrü	———	„

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1917. április 3.

Felhajtás: 431 drb, ugymint: 429 drb élő belföldi szopós borju, 2 darab belföldi rugott borju, — darab éves növendék, —— drb galiciai szopós, —— drb galiciai rugott élő borju, — darab élő bárány, —— drb belföldi leölt, —— drb galiciai leölt- —— drb bécsi leölt borju, —— drb leölt bárány.

Az irányzat és árak változatlanok.

Eladatlanul visszamaradt: — darab.

Jegyzett árak:

Élő borjuk: Belföldi szopós I. r.	500—510	fillér	Maximális árak.
„ „ II. r.	470—490	„	
„ silány és rugott	400—460	„	
Éves növendék	—— —	„	
Leölt borju: Belföldi	—— —	„	
Élő bárány	—— —	„	

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizlaló telepének jelentése a „*Köztelek*“ részére.

Öreg nehéz páronként	400 kg. felül	Maximális árak.
Öreg közép „	300—400 kg.	
Fiatal nehéz élősulyban „	320 kg. felüli suly	
Fiatal közép páronként	250—300 kg.	
Fiatal könnyü „	250 kg.	

Kőbányára egészséges sertések forgalmi korlátozás alatt levő területekről is szabadon szállithatók. A felküldési szándék a kerületi állatorvossal közlendő, ki mindenkor szolgál a szükséges utbaigazitással.

Soványsertés-árak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete jelentése.)

1917. április 4.

	kilogrammig	
Sertésvészen átment sertések	60—100	Maximális árak.
„ „	100—120	
„ „	120—160	
„ „	160—200	
Sertésvészen át nem ment	60—100	
„ „	100—120	
„ „	120—160	
„ „	160—200	

Szerkesztői üzenetek.

U. P. *Tass.* A száritott cukorrépaszelet tápértéke nagyobb, mint a rosszminőségü korpáé, sőt e tekintetben a jó buzakorpát is felülmulja, de mig a korpa az esztendős süldőnek inkább csak a husát szaporitja, addig a szelet főleg a zsirtermelést mozditja elő. Ezért azt ajánljuk, hogy etesse a kettőt vegyest és pedig ugy, hogy a szeletet egy etetéstől a másikig kétszerannyi vizben áztatva, etetéskor hozzákeveri a korpát, mely utóbbinak sulya körülbelül annyi legyen, amennyi a szelet szárazon mérve. Korpa helyett természetesen árpadarát is lehet a szelethez keverni, mert az árpa is hasonlóan hat a süldő hustermelésére, mint a korpa. *Cs. I.*

M. H. *Budapest.* Hibás becslés esetén az idevonatkozó rendelet értelmében jogában lett volna ujabb becslést kérni, saját szakértője bevonásával. Amennyiben a főszolgabiró ezt nem tette meg, föllebbezzen az ő felettes hatóságához.

R. M. örökösei. Április közepéig, ha a buza még nem tulságos bokros, őszi buza közé is vethető a lucerna.

V. K. Közleményét elküldöttük illetékes rovatvezetőnkhöz véleményezés végett.

Kasza-ajánlat.

Legkisebb szükségletnél gyári ár!

Mindenki fedezze időben szükségletét, mert munkás és acélanyag hiányában az idény beálltával nem lesz áru.

Minden kaszáért, minden tekintetben teljes jótállás, a meg nem felelő díjmentesen uj jó kaszáért lesz kicserélve.

A kaszák minősége és ellenállóképessége a hazai viszonyokhoz és a gazdaságok nagy kihasználásához mérten lesznek gyártva.

Mintával készséggel szolgálok!

Legkiválóbb kaszák nagyobb gazdaságok és uradalmak részére, 100 drb rendelésnél bérmentes csomagolás és bérmentes szállitás.

„Szt. Antal“, „Dewett“, „Sárkány“ vagy „Tulipán“ kasza ára 4 korona.

Nagyság: 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110 cm. **Amergaui kaszakő,** természetes kő, 50 fillér. **Vegyikő** 30 fill. **Kettős kaszakarika** 50 fillér. **Egyes kaszakarika** 35 fill. **Kaszakalapálógép,** akár gyermek is pontosan és gyorsan kalapál, 6 K. **Kaszakalapács** 2·20 K. **Üllő** 1·80 K. **Kaszakőtartó** erős, zománcozott, 90 fill. 1-a **kaszanyél** keményfából 2·80 K. Törhetetlen acél **trágyavilla,** 4 águ, 3·40 K. Törhetetlen acél **széna-** vagy **trágyavilla,** 3 águ, 3 K. Minden egyes tárgyért a legmesszebbmenő jótállás. Ásókat, kapákat, lapátokat, mindennemü répakapákat is, azonnal raktárról szállit, ugy utóbbi szállitására előjegyzéseket szállitási kötelezettséggel elfogad:

SOHR PÁl acélárucég, Somogyszill.

Mezei vasuti sinek

minden szelvényben, valamint mindenféle vasuti szerelvény és

görkocsik,

hordozható vágányok, mozdonyok

uj és használt állapotban **vételre** jutányos áron és feltételek mellett beszerezhetők.

SCHLESINGER ALAJOS,

görpályaosztály

Budapest, V. kerület, Váci-ut 32. szám.

6799

JÁRMOSÖKRÖT

minden gazda igyekezzék idejében beszerezni, mert csak igy kaphat prima, munkaképes anyagot.

Teljes garanciát

vállalunk jármos ökreinkért és a meg nem felelőt kicseréljük. ... ...

SZÉN

mezőgazdasági és üzemi célokra vagontételekben és évi kötésre kapható legelsősorban **gőzekék, malmok és városi világitási üzemek** részére.

VETŐGÉPEK

uj állapotban, M. Á. V., Pohl, Debreceni Gépgyár gyártmányuak, II—15 sorosak, készletről nagyobb mennyiségben is

azonnal szállithatók.

Fleischmann Gyula mérnök,
Budapest, VII., István-ut 7. szám.
Telefonszám: József 38—22. 8478

Mezőgazdasági Kereskedelmi R.-T.

Budapest, IV/6., Szervita-tér 5. szám;

Sürgönycim: **GAZDABANK 12028** BUDAPEST.

Alaptőke: 1,000.000 kor.

Telefonszám: 120—28. 8148

Zsák- és ponyvakölcsönzés.

ZSÁK, PONYVA,

kéveköté1, kenderzsineg

SCHILLINGER MIKSA

Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. sz.
Alapittatott 1378. 6054 Távirat **Schillinger 4526.**

Megvételre kerestetik
200 drb válaszott, tenyésztésre alkalmas

rambouillet bárány

Uradalmi bérgazdaság, Feketeviz, u. p. Pozsonyszentgyörgy. 8519/a

SZABADY KÁROLY magánmérnök, építési vállalkozó
BUDAPEST, VII. KERÜLET, ILKA-UTCA 26. SZÁM.
VÁLLAL:

Gazdasági, erdei és mezei vasutak tervezését, nyomjelzését és épitését, valamint mindennemü mérnöki munkákat. 8342

A „BALDÁCSY ALAPITVÁNY“

Szolnoktól 18 kilométerre fekvő **Nagykörüi** 1362 kat. hold kiterjedésü és a szolnokmegyei **Fegyverneki** 1355 kat. hold kiterjedésü birtoka — mindkettő müut mellett — külön-külön, vagy együtt 1917. október 1-sö napjától 1—3 évre, esetleg 12 évre

haszonbérbe adó.

Felvilágositást ad és ajánlatokat április 20-ig elfogad 8521

DR. SZABÓ JÓZSEF ügyvéd, Budapest, IX., Lónyay-utca 9.

Tenyészjuh

200 darab fésüs anyabirka báránynyal, 11 darab tenyészkos, 140 darab 2 éves ürü és jerke bárány eladó. 1412

BORDÁCS ANTAL, Pusztapó (Jásznagykunszolnok megye).

Cirokvetőmag

legalább 500 kg.-os tételekben, vevő zsákjaiban, torontálmegyei vasutállomáson **kapható** 100 kg.-ként 360 koronáért. Mintát kivánatra küld 8515

és megrendeléseket elfogad **Auspitz Adolf,** Temesvár.

PFEIFFER LAJOS FERENC bej. sertéskereskedelmi, szarvasmarhakereskedelmi és bizományi irodája,
Budapest, VII., Alsóerdősor-utca 12. sz., I14.
Sürgönycim: **MALACOS BUDAPEST.** Telefon: Helyközi-interurbán József 15—49.

Tiszteletteljes kéréssel fordulok Nagyrabecsültségedhez, sziveskedjék közölni, van-e a **gazdaságban, vagy az uradalomban malac, süldő sertés, vagy bármilyen sertés eladó.** Hány darab, párban milyen sulyuak, milyen idősek, miskároltak-e, mi az utolsó ára. **Már a kis válaszott malactól kezdve a legkomolyabb vevő vagyok a legjobb áron. Szarvasmarhánál** eladási darabszámra, **minőségére, fehér vagy tarka, hizlaltak-e, ha igen, mióta van beállitva,** kérem értesitését, mert ez szintén **a legmagasabb áron értékesithető nálam.** 8541

Elsőrendü minőségü lópatkót a jelenlegi vasáraknál olcsóbban szállitok, mig a készlet tart!

Könnyülő-patkó

Nagyságszám	0	1	2	3
Hossza mm.	140	155	170	185
Széles mm.	21	22	24	26
Vastag mm.	8½	9	10	11
Ár p. 100 darab	Kor. 60·—	70·—	80·—	100·—

Igasló-patkó

Nagyságszám	1	2	3	4
Hossza mm.	155	170	185	200
Széles mm.	21½	24	26	28
Vastag mm.	12	12	13	13
Ár p. 100 darab	Kor. 80·—	100·—	120·—	150·—

A szállitás egy számból legkevesebb egy köteg, 25 darab. A patkók a lólábhoz mélyitve és lyukasztva vannak. Sok szenet, munkaerőt, pénzt takarit meg. Ugy nagy, mint kisebb gazdaságok részére sok előnyt nyujt. Megrendelhető

SOHR PÁL
acéláru cégnél,
Somogyszil.

Akar hirdetni?

és pénzt, időt és fáradságot megtakaritani, akkor forduljon bizalommal az alulirottakhoz.

GYŐRI-NAGY
HIRDETŐ IRODA
Budapest, VII., Kertész-u. 16.
.. (Saját ház.) ..

Viszketeg,

rüh, sömör, bőrbaj, régi sebek

8110

Törv. védve.
ellen biztos és gyors hatásu szer a **borókakenőcs.**
Nem **piszkit** és teljesen **szagtalan.** Kis tégely 3 K., nagy tégely 5 K., családi tégely 9 K. Hozzávaló **boróka szappan 4 korona,** használati utasitással. Készíti
Gerő Sándor gyógyszerész Nagykőrös, 31.

Biztos egérhalál!

Egérveszedelem ellen Citocid-patronjaim okvetlen biztosan hatnak.
(Nem méreg.)

Próbakarton 1. sz. 2 K, tart 25 drb, mezei egerek, lótetük ellen,
Próbakarton 2. sz. 3·50 K, tart. 20 drb, mezei egerek, hörcsög vakond, vizipatkány, bögöly, jódarázs ellen.
Próbakarton 3. sz. 7·50 K, tart. 20 drb, róka, nyul, kigyók ellen.

Szállitás utánvét mellett. A pénz előleges beküldése mellett csomagolás és fuvar utánvételezve lesz. Prospektus kivánatra ingyen. Fuvardijmegtakaritás céljából ajánlom, több kartont rendelni. Egyedüli szállitó: **W. Jerger, Haibach-M, b/Schärding (O. Ö.).** Több főhercegi és grófi uradalom szállitója. Levelezés német nyelven. 8483

„ASTRA"

olaj- és vegyipari részvénytársaságnál,

Budapest, IX., Ferenc-tér 1.

megbizhatóan és előnyárakon beszerezhető mindenféle

8533

KENŐOLAJ

SZABADALMAZOTT ÜREGES VASBETONFALAKKAL ÉPITETT

GAZDASÁGI ÉPÜLETEK

legolcsóbbak, tüzbiztosak, állandóak.

KESSELBAUER ÁGOST MŰÉPITÉSZ.
Budapest, II. kerület, Zsigmond-utca 9. szám.

AJÁNLAT GAZDASÁGOK RÉSZÉRE!

Égőolaj:
bármely petróleumlámpában használható, 100 kg.-ként ... **260 K**
kb. 160 kg. nettotartalmu hordókban.

Gépolaj, desztillált minőségben:

3 viscositásu,	100 kg.-ként	...	**165 K**
4·5	„	„	**175 „**
5·5	„	„	**180 „**
Motorkenőolaj,	„	„	**175 „**

Dieselmotorhengerolaj, 10—11 visc. 225/228 lobbanás, per 100 kg. ... **265 „**
Fenti összes gépolajak ára raffinált minőségben 100 kg.-ként 50 K-val drágább.

Gőzhengerolajak:

225/230 C° lobbanási ponttal,	100 kg.-ként		**280 „**
245/250 C°	„	„	**320 „**
260/270 C°	„	„	**460 „**
Speciális gőzekehengerolaj			**360 „**

Ugy a gépolaj, mint a hengerolajak, kb. 160 kg. nettotartalmu hordókban. A hordók égőolaj, gépolaj, hengerolajnál darabonként 20 K árban felszámittatnak, azonban 45 napon belül bérmentve nyugoti p. u.-ra visszaszállitva 28 K árban visszaveszem azokat.

Gépzsir:
I., minden neheziték nélkül, 100 kg.-ként ... **360 K**

Szerszámkenőcs
1 kg.-os dobozokban is, per kg. ... **3·60 K**

Kocsikenőcs:
I. fekete, kátránymentes, 100 kg.-ként ... **110 K**

Ugy a gépzsir, kocsikenőcs, mint a szerszámkenőcs 70 és 250 kilós hordókban, teljsulyt tisztasulynak mérve (Brutto für Netto). Összes áraim helyt raktáram, azonnali készfizetés ellenében értetnek.

FENYŐ BÉLA müszaki nagykereskedő,
Budapest, V. ker., Csáky-utca 43. szám.
Telefon interurban: 121—64.

A nagycsákányi bérgazdaságban

15 darab $1^1/_4$—$1^3/_4$ éves nagy tejelő-anyáktól származó szimmentáli

tenyészképes bika eladó.

8545

Vasutállomás
Nagycsákány
(Graz—budapesti fővonal).

Hizlalásra alkalmas
átvészelt és lehetőleg herélt

sertéseket

minden mennyiségben **veszek.** Pontos leirással árajánlatot kér: **Gyorgyevits Koszta, Vukovár,** Szerém megye. 8377

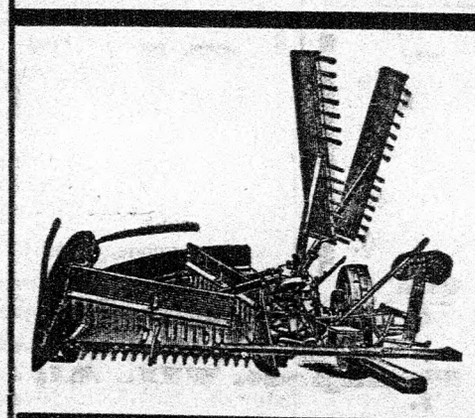

Aratógépeink és fükaszálóink

már megérkeztek, ajánljuk azokat szolid, erős kivitelben, **azonnali szállitásra.** Árajánlattal és felvilágositással szivesen szolgálunk. :: :: Ajánljuk továbbá összes mezőgazdasági gépeinket, u. m.: **ekéket, töltögetőekéket, boronákat, vetőgépeket, kapálókat.** Cséplési idényre: **motorlokomobilokat és cséplőket.**

Dénes B. Betétitársaság
Budapest, VI. ker., Vilmos-császár-ut 61/K. sz.

zketeg,
ör, 8110
aj,
sebek
enőcs.
kely 3 K., nagy
oróka szap-
Készíti
ykörös, 3l.

s egérhatál!
szedelem ellen
spatronjaim ok-
biztosan hatnak.
m mér ag.)
ek, lótetük ellen,
egerek, hörcsög
ze ellen.
yul, kígyók ellen,
pküldése mellett
pektus kívánatra
m, több kartont
, Haibach-M,
grófi uradalom
en. 8483

RÉSZÉRE!
, 100
. . 260 K
ókb n.
őségben:
165 K
175 „
180 „
175 „
5/228
265 „
inőségben 100
b.
jak:
-ként 280 „
„ 320 „
„ 460 „
360 „
160 kg. netto-
olaj, gépolaj,
n felszámittat-
entve nyugoti
veszem azokat.
360 K
ócs
3·60 K
s:
110 K
szerszámkenőcs
asulynak mérve
elyt raktáram,
értetnek.
ykereskedő,
a 43. szám.
64.

álóink
erős ki-
tal és fel-
Ajánljuk
t, u. m.:
, vető-
motor-
et.
aság
61/K. sz.

CIKÓRIA-
TERMELÓK

a legjutányosabb ár és feltételek mellett köthetik le termésüket a

„Szent István Tápszermüvek R.-T.“-nál, Budapest X. 8585

MINDEN GAZDA OLVASSA EL A

TÖBBTERMELÉS A MEZŐGAZDASÁGBAN

cimü könyvet.

Szerkesztette többek közremüködésével:

Kovácsy Béla.

A gazdákra nézve nélkülözhetetlen!

Ára portómentes küldéssel 12·80 K.

Kapható a „Pátria“ r.-t. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

BÉRLET MEGSZÜNÉSE MIATT ELADÓ:

3 drb 21 soros kombinált **vetőgép, 2 drb** 21 soros **„Columbia“ vetőgép, 1 drb** 21 soros **tolókerekü vetőgép, 1 darab „Ohio“ kukoricaszártépő, 3 drb gabonarosta.** 8480

Tudakozódni lehet **Weisz Lajosnál, Losonc, Vasut-utca 32. szám.**

Szőlőbirtok.

Bácskában 30 hold homokföld, ebből 20 hold fiatal termő szőlő, szép épületekkel, hadbavonulás miatt **olcsón eladó.** **Hecht, Budapest, VIII. kerület, Üllői-ut 16. szám.** 8539

SABORSKY EDE ÉS TÁRSA
SZARVASMARHA-, SERTÉS- ÉS JUHBIZOMÁNYI ÜZLET.

Budapest,
IX., Sertésvásár.
Sürgönycim: Saborskyék Budapest.
Telefonszámok:
Sertésvásári iroda .. .. József 18—30.
Marhavásári „ .. .. József 18—89.

Wien,
III., St.-Marx.
Sürgönycim: Ede Wien.
Telefonszám: 116—89.

Küldemények cimzése:

Budapestre:
Szarvasmarha-, borju- és juhküldemény: Budapest—Ferencváros, Marhavásártér.
Sertésküldemények: Budapest—Ferencváros, Sertésvásártér.

Wienbe:
Szarvasmarha-, juh- és sertésküldemények: Wien, St.-Marx.

8561

Mindennemü felvilágositással ugy levélileg mint táviratilag készséggel szolgálunk.

Ajánlunk **manilla** és **cérnázott**

KÉVEKÖTŐFONALAT.

Drótbetétes **manilla és manillapótlót, raffiát,** amerikai és belföldi

gép- és motorkenőolajakat, nyersolajat,

benzint, motor- és autóbenzolt, valamint **gazdasági**

::: **gépeket,** mindennemü müszaki cikkeket. :::

HALÁSZ és TÁRSA

müszaki vállalata,

BUDAPEST, VIII., Rökk-Szilárd-u. 18. sz.

Telefon: 144—27.

7122

Növendékmarhát

kétszáz darabig **nyári legelőre** szatmármegyei birtokomra **vállalok.**

Csenkey Ferenc, Budapest, VII. ker., Gizella-ut 32. sz.

8528

Főtiszti, titkári, vagy főszámvevői állásra ajánlkozik

egy magyaróvári gazdasági akadémiát végzett, 52 éves, gör. kath. vallásu, magyarul, németül és tótul beszélő, jelenleg is állásban lévő intéző, 26 éves gazdasági gyakorlattal. Szives megkeresések a kiadóhivatalba „M. Gy. 8502" alatt kéretnek. 8502

HADITERMÉNY

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

IRODA:

BUDAPEST, V., NADOR-UTCA 9.

8553

E-R-E-D-E-T-I STOCK M-O-T-O-R-E-K-E

Szövetkezeti szeszfőzde, gyümölcs- és hulladék-száritóberendezések. Gabona- és olajmalmok. Magtárak és száritók.

Felvilágositással és ajánlattal szolgál:

Teljes mezőgazdasági szesz-, keményitő-, cukor- és sörgyárak. Takarmánykamrák. Tejgazdasági, hütő-, jéggépek. ▪▪▪▪ Szivattyutelepek. ▪▪▪▪

GAZDASÁGBERENDEZŐ ÉS MOTOREKE R.-T.

Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 45. sz., I. em.

Telefon interurban 76—94. **▪▪ Sürgönycim: DIPLINGS. ▪▪**

19628/82

Kb. 24 hektoliter

EGRI Ó VÖRÖSBOR

kb. 9 fokos, 1885/1886. évi termés, jól kezelt, ebből 832 liter Budapesten, a többi Egerben, **vasuti szállitási engedélyyel,** ingyen hordókkal

ELADÓ.

A hordók kb. 200 literesek. A Budapesten fekvő áru hordónként is eladó, az egri csak egy tételben.

Minta személyesen megtekinthető

„COMMERCIA" KERESKEDELMI R.-T.,
Budapest, IV. ker.,
Királyi-Pál-u. II. sz.

Telefon: 147—65 és 97—26.

Sürgönycim:
:: MINING BUDAPEST. ::

8581

FÖLDHITELBANK R.-T.

V. Hold-utca 1. szám (Bank-utca sarok)

Foglalkozik:

nagybirtokok vételével,
bérletével,
üzembentartásával.

8576

Vesz és kitermel

erdőbirtokokat.

I. és II. helyü rövid és hosszu lejáratu

kölcsönöket nyujt stb.

Telefonszámok: 138—90, 138—91.

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TSA

GÉP- ÉS SZERSZÁMTELEP, MÜSZAKI IRODA, GÉPSZIJGYÁR

Budapest, VI. Vilmos császár-ut 53. (saját ház)

Cégtulajdonos:
MÜSZAKI UNIO R.-T.
Sürgönycim:
USZÓ BUDAPEST.
ALAPITVA 1814.

Felhasználjuk az alkalmat, hogy idénycikkek szükségletének ellátására b. figyelmét cégünkre — mint a müszaki szakma rég kipróbált tényezőire — felhivjuk, alant jegyezve egyes árakat és igen fogunk örvendeni, ha mihamarabb vehetjük szives megbizásait.

Különösen b. figyelmébe ajánljuk a mostani **nehéz anyagbeszerzési és szállitási viszonyokat,** miért is kérjük, hogy b. rendeléseit, **a tényleges szükségletet több héttel, esetleg 1—2 hónappal megelőzve,** feladni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TSA.

Árak fenntartással, helybeli raktárunkban, utánvéttel.

Könnyü orsó-, padló-, vaselin- és gépolaj	100 kg.-ként	150 K
Elsőrendü dest. **gépolaj** 3 viskozitással	„	160 „
„ „ „ 4 „	„	170 „
„ nehéz „ 5—6—7 „	„	190—220 „
Legkitünőbb **Diesel hengerolajak**	„	280—320 „
Legjobb min. **hengerolaj** 220 lobban. pont.	„	280 „
„ „ „ 230—240, „ „	„	320—340 „
„ „ „ 250, „ „	„	400 „
Süritett **gépzsir** (minőség szerint)	„	360—380 „
Kocsikenőcs fekete minőségben	„	80 „
„ „ uszó minőségben	„	100 „
„ sárga vagy kék uszó	„	260 „
Ia Gödör és chrom cserzésü nehezitetlen **gépszijak**		napi áron
Ia Chrom cserzésü varró- és kötőszijak	100 kg.-ként	46 K
Sárga hollandi	„	44 „

Szijösszekötők és kapcsok nagy választékban.

Csomagolás, hordók, ládák, kannák önköltségi árban.

Excelsior szijviaszk fekete és barna	darabja	7·— K
Elsőrendü csapágyfém 4. sz.	kg.-ként	12·— „
„ „ „ Sterling 4. sz.	„	18·— „
„ „ „ Ums 1. sz.	„	26·— „
Asbestlemez 2 mm. vastag és ezen felül	„	2·40 „
Asbestzsinór gömbölyü vagy négyszögletes	„	16·— „
Frictionslesstömités alacsony nyomáshoz	„	12·— „
„ magas „	„	15·— „
Ruggyantalemez vászonbetéttel	„	12·— „
Ruggyanta buvólyukzsinor	„	14·— „
Tauril tömitőlemezek	„	19·50 „
Potenzol folyékony **Grafit**	„	12·— „
Vizhatlan ponyva □-méterenként minőség szerint	„	11—12·— „
Tisztitó pamut szines és fehér	100 kg.	460—560·— „
„ rongy „ „ „	„	280—480·— „

Vizállási mutató eredeti Durobax üveg hossz centiméterenként 6 fillér.

Összes gummi- és asbestáruk, tömitések, Stauffer-szelencék, rugós kenőszelencék zsiradékhoz. Henryolajozók, üvegönolajozók, olajozókannák, dobsinek, szénlapátok, forrcsövek, manométerek, armaturák, szerszámok, szerszámgépek és az összes iparszükségleti müszaki cikkek nagy választékban a mindenkori legjutányosabb napi árakon.

8565

MARX ÉS MÉREI

tudományos műszerek és feszmérők gyára,

BUDAPEST, V., BULCSU-U. 7.

TELEFON: 21—06. TELEFON: 21—06.

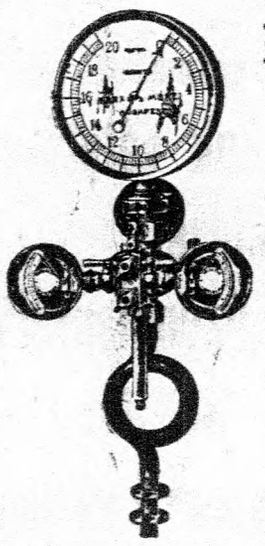

Az ország ezirányu legnagyobb gyára! **120 munkás. : 30 HP. :**

Az 1911. évi turini nemzetk. kiállításon diszoklevéllel és aranyéremmel kitüntetve!

Gyártanak: feszmérőt, légürmérőt, hőmérőt és óraellenőrzőórákat.

Külön osztályban:

Laboratóriumi müszereket, orvosi müszereket, vetitőgépeket, mozgógépeket népszerü előadások tartására, körök részére.

8580

Eredeti „Westfalia“

mütrágyaszórógépeket,

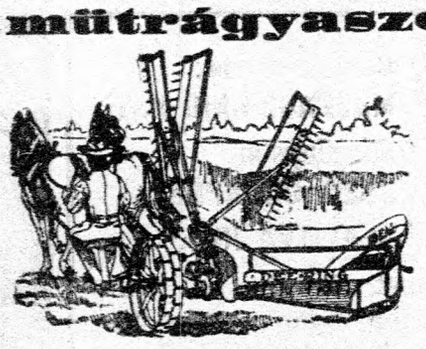

ugyszintén különféle valódi

Sack-féle egyes és többvasu ekéket, boronákat, vetőgépeket és tárcsás boronákat,

amerikai **Weeder** tengerimivelő eszközöket,

:: :: valódi **Deering-féle** :: ::

marokrakóaratógépeket,

valamint a manillahiányt pótló általánosan bevált

szalmakötélfonógépeket,

valódi **amerikai fogatos és kézi kapálóeszközöket,**

és mindenféle egyéb **gazdasági eszközöket és gépeket**

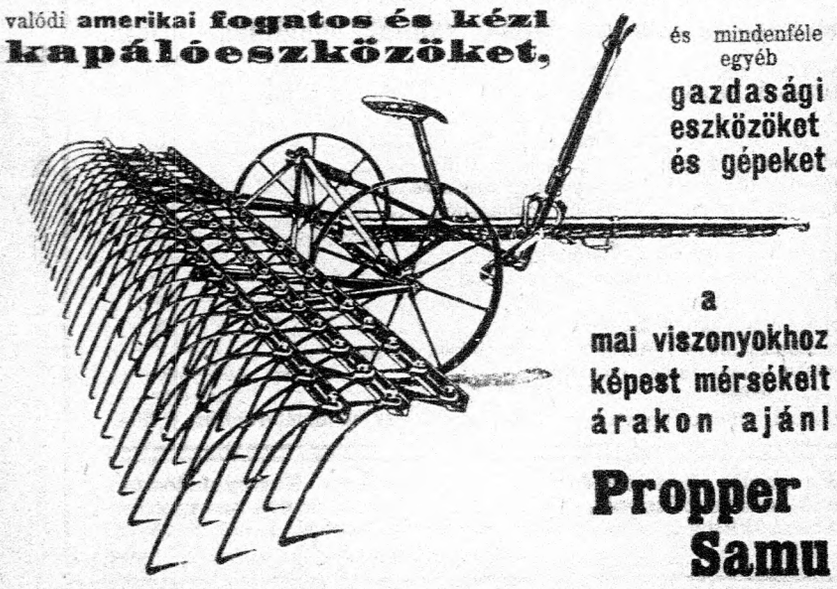

a mai viszonyokhoz képest mérsékelt árakon ajánl

Propper Samu

BUDAPEST, V., Vilmos-császár-ut 52. sz.

Meghivó

a „Magyar Kölcsönös Állatbiztositó Társaság, mint Szövetkezet“-nek

1917. évi április hó 18-án délután 4 órakor Budapesten, saját helyiségében **(IV., Papnövelde-utca 10. szám)** megtartandó

XVIII. évi rendes közgyülésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadások előterjesztése és a felügyelő-bizottság jelentése.
3. Mérleg megállapitása és a felmentvény iránti intézkedés.
4. Az üzleti nyereség hovafordítása feletti határozathozatal.
5. A felügyelő-bizottság megválasztása és tiszteletdijának megállapitása.
6. Esetleges inditványok.

Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az azok által jóváhagyott mérleg a szövetkezet hivatalos helyiségében közszemlére ki van téve.

Mérlegszámla 1916. december 31-én. Vagyon: Pénztárkészlet 12.888·28 K. Értékpapirok 238.540·45 K. Tisztviselők nyugdijalap értékpapirjai 42.404·40 K. Értékek letétszámla 35.700 K. Irodaberendezés 4500 K. Váltók 640·16 K. Adósok 485.904·02 K. Községi szövetkezetek tartozása 219.809·98 K. Átmeneti kamatok 1958.33 K. Összesen 1,042.345·62 K. Teher: Részjegytőke 500.000 K. Tartalékalap 30.031·27 K. Dijtartalék, 1917. évet illető dijak átvitele 175.357·44 K. Községi szövetkezetek ditjtartaléka 44.131·01 K. Kétes követelések tartaléka 10.000 K. 1914. évi kétes követelések taraléka 10.000 K. Irodaberendezés értékesökkenési tartaléka 4000 K. Függő károk tartaléka 70.553·04 K. Nyugdijalap 90.847·66 K. Letétek 35.700 K. Fel nem vett osztalékok 3481 K. Hitelezők 34.353·94 K. 1916. évi nyereség 33.890·26 K. Összesen 1,042.345 K 62 fillér.

Veszteség és nyereségszámla 1916. december hó 31-én. Veszteség kárszámla: Kifizetett károk 137.097·71 K. Függő károk 70.553·04 K., 207.650·75 K. Ojtóanyagok 4232·79 K. Tisztviselői fizetések 41.200·43 K. Általános költségek 50.648·05 K. Jutalékok 2190·55 K. Viszontbiztositási dijak 92.678·23 K. Adó 7533·66 K. Bélyeg és illeték 10.294·14 K. Községi szövetkezetek költségei 185.899·05 K. Szövetkezeti ojtóanyag 3466·38 K. Községi szövetkezetek kárszámla 3½%-on felüli károk 11.133·10 K., 200.498·53 K., le megtérülések 64.010·69 K., 136.487·84 K. 1916. évi dijtartalék 175.357·44 K. Községi szövetkezetek dijtartaléka 44.131·01 K. 1916. évi nyereség 33.890·26 K. Összesen 806.295·15 K. Nyereség: Dijszámla 438.393·60 K. Községi szövetkezet viszontbiztositási dija 144.821·55 K. 1915. évi dijtartalékáthozat 108.355·68 K. Értékesitett részekből 58.346·86 K. Kamatok 21.189·82 K. Viszontbiztositás által megtérült kár 35.187·64 K. Összesen 806.295 korona 15 fillér.

Budapest, 1917. évi március hó 23-án.

8582 **Az igazgatóság.**

Azon t. c. tagok, kik e közgyülésen résztvenni óhajtanak, felkéretnek, hogy a nevükre irott részjegyeket, illetőleg érvényben lévő biztositási kötvényüket az alapszabályok 30. §-a értelmében legkésőbb öt nappal a közgyülés előtt, bezárólag 1917. évi április hó 13-ig, Budapesten az intézet pénztáránál (IV. kerület, Papnövelde-u. 10. szám) letenni sziveskedjenek.

1916. belépett tagok száma	11
1916. kilépett tagok száma	3
1916. jegyzett üzletrészek száma	20
1916. felmondott üzletrészek száma	—
1916. végén tagok száma	294
1916. végén üzletrészek száma	5000

MOST MÁR CSAK ELHISZI,

hogy DÖRGE sorsjegyei a legszerencsésebbek, mert a most lefolyt sorsjátékban a 600.000 koronás jutalmat ismét DÖRGE-sorsjegy ütötte meg. Tanácsos a rendeléseket azonnal beküldeni. Cim: DÖRGE FRIGYES bank, Budapest, IV. ker., Kossuth-Lajos-utca 4. sz.

Zsák- és ponyva-kölcsönzés.

ZSÁK,
PONYVA,
KÉVEKÖTÉL,
KENDERZSINEG.

SCHILLINGER MIKSA,
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7.
Alapittatott 1878.
Távirat: Schillinger 4526.

8558

„RESICAI ACÉL“ fogatos ekék, boronák, hengerek stb. ::

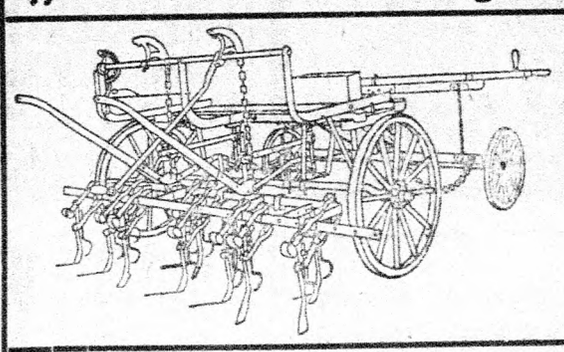

Egyetemes kapák.

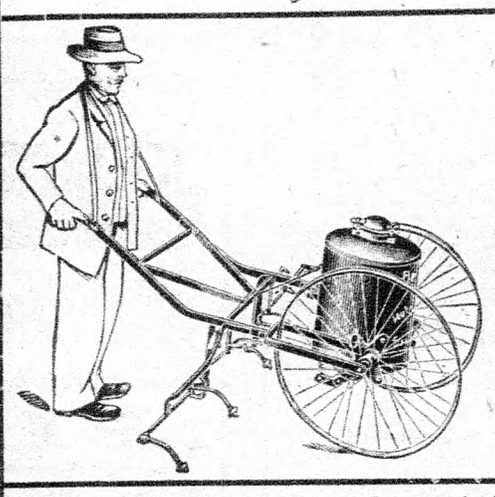

Répa-permetezők

Részletes ajánlattal készséggel szolgál az
Á. V. T.

Várboksáni Gazdasági Gépgyár Vezérképviselete
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca I. szám.
Sürgönycim: Agronom. Telefonszámok: 73—62, 73—63.

Fabakancs

bőrfelsőrészszel

elsőrendű 36—39. sz.-ig 22 K
másodrendű 36—39. sz.-ig 18 K
elsőrendű 40—46. sz.-ig 24 K
másodrendű 40—46. sz.-ig 20 K

Fapapucs

bőrfelsőrészszel

elsőrendű párja ... ... 5·50 K
másodrendű párja... ... 4·— K

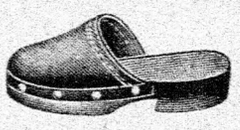

Faszandál

elsőrendű kivitel, bőrözve

6—6. számig ... ... 4·20 K
7—12. számig ... ... 5·20 K

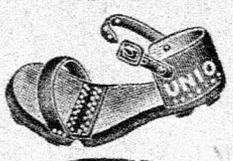

Bőrtalpvédők

szintalpból vágva, kaphatók.

Szétküldés utánvéttel, vagy a pénz előzetes beküldésével.

Nagybani vevőknek megfelelő árengedmény!

„UNIO" cipő- és papucsgyár
Budapest, Dohány-u. 16-18.
Telefonszám: 93—75.

OLAJIPAR TÁRSASÁG

Központi igazgatóság:
Budapest, VI., Andrássy-ut 12. sz.
Gyártelepei:
Budapest—Rákospalota, Wien, Triest.
Telefon: **11—62 és 141—27.** Sürgönycim: **Olajipar Budapest.**

• • • 8046

Termékei: Repce- és egyéb égőolajok, különféle gépkenő- és hengerolajok, merev gépzsir, vaselin, petróleum, benzin benzol, motorhajtó- és motorkenőolajok, autoolaj, étolaj. Különféle olajpogácsák stb.

Hadikölcsönöket

akár elzálogositottat, részvényeket, sorsjegyeket, idegen pénzt **veszek.** Tőzsdei megbizásokat értékpapirok vétel, adására, **termények eladására, gazdasági szükségletek beszerzésére elfogadok.** Előnyös törlesztéses kölcsönöket folyósittatok. 8349

SZIRMAI IGNÁC
tőzsdebizományos, Budapest, VIII., Népszinház-u. 20. Telefon: József 8—15.

Dinnyemag.

Gondosan elkülönítve termelt, következő fajtiszta, kitünő minőségü válfajokban kapható.

Sárgadinnyék: Achnebát, Ananász zöldhusu, Ananász vöröshusu, Ananász cantaloup, Annanapi korai, Bem tábornok, Beliegarde cantaloup, Bomba sárgahusu, Bomba zöldhusu, Composité, Lind Jenny, Margit, Magyar ananász, Muscatella, Carmelita cantaloup, Non plus ultra zöld, Non plus ultra sárga, Párisi prescott cantaloup, Sirimpecsek, Tiszagyöngye, Tiszagyöngye muskotály, Kacsánka, Turkesztán gömbölyü, Turkesztán zöld, Turkesztán nagy, zöld, Turkesztán rózsahusu, Turkesztán sárgahusu, Turkesztán muskotály, Turkesztán Pósa-féle.

Görögdinnyék: Apafai, Athénei, Aranysárgabélü, Debreceni korai, Fazekas-féle, Fehérbélü, Hevesi, Halasi, Hajnalpir, Hortobágy, Luby-féle, Marsovszky-féle, Nagyháti, Narancsgörög, Onody-féle, Páratlan Sámsoni.

Fajtánként:

50 szemes adag		6 fészeknek kétizbeni vetésére			—·30 K
500	„ „	50	„ „ „		2·50 „
1000	„ „	100	„ „ „		5·— „
2500	„ „	250	„ „ „		11·— „
5000	„ „	500	„ „ „		20·— „
10000	„ „	1000	„ (egy holdra való)		35·— „

Öt holdon felüli rendelésnél külön kedvezményt, a megrendeléshez nyomtatott termelési utasitást ad s kivánatra árjegyzékkel szolgál: 8522

BIRÓ PÁL
kertgazdasága, Debrecen.

Tengeri-csirátalanitógépeket,

Radiál-szitákat

és mindenféle

malomgépeket

teljes szavatosság mellett **szállit**

Kovács és Társa
malomberendezési és felszerelési vállalata,
Budapest, VI., Kmetty-utca 15.
Telefon: 104—52. Telefon: 104—52.

Két darab 3-vasu MacLaren

! EKE !

teljesen jókarban, keveset használt, darabonként 600 koronáért **eladó.**
CSAUSCHER ÁDÁM, Báesalmás. 1310

Kirschner

legujabb szabadalmazott

gyürüs-gabona-osztályozó hengere

gözcséplők és osztályozógépek részére

a legjobb!

Kirschner A. gépgyára
Leipzig 90.

MEITNER DEZSŐ fatermelő,

Budapest, V. ker., Nádor-utca 12. szám,
Telefon: 33—46. 8454

szállit mindennemü és méretü

mezei vasuti talpfát.

Kultur-répa-kapa

3. szám.

11 és 15 cm. szélességben. Tartós, erős, célszerü és jó! Ujabban csak ezek lesznek használva legtöbb gazdaságban. Több százezer darab forgalomban. Törhetetlen svéd acélból. **Ára 2 K drb-ként.**

4. szám.

Répakapa

martinacélból, igen erős, kivitel.

Ara 2 korona.

5. szám.

Répakapa

16 és 19 centiméter szélességben.

Ára 1 korona 50 fillér darabonként.

7. szám.

RÉPAKAPA

hattyunyakkal, martinacélból, 16 és 19 cm. szélességben. **Ára kor 1·50.**

8. szám.

RÉPAEGYELŐ KAPA

fényezett nyéllel.

Ára 1 kor. 50 fillér.

SOHR PÁL. ACÉLÁRUKÜLÖNLEGESSÉGEK
.. GYÁRI RAKTÁRA, SOMOGYSZIL. ..

Perocid nyers.

Firnisz. Lakkok. Gyanták. Kenőolajok. Terpentinolaj.

Vajda Pál és László (ezelőtt: Vajda Pál), **lakk-, kenőcsgyár,**
Budapest, V., Lipót-körut 4. :: **Telefon 62—79.**
Gyár: Erzsébetfalva. 8067

Gőzeketulajdonosoknak

ajánlok speciális

gőzekehengerolajat

zöld szinü, kátránymentes minőségben 100 kg.-ként **360 korona.** Hordót felszámitom 20 korona árban, de 60 napon belül bérmentve nyugati pályaudvarra szállitva visszafogadom 28 koronáért.

FENYŐ BÉLA
müszaki nagykereskedő, **Budapest, Csáky-u. 43.**

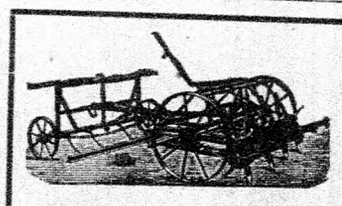

Kis-, közép- és nagyobb gazdaságoknak,
a gyakorlatban alaposan kipróbált „LESSERIA" burgonyarakó- és befedőgépek,

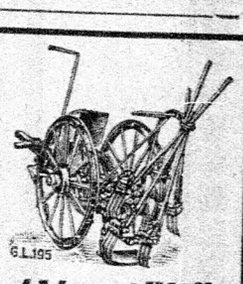

„ORIG. SARRAZIN" burgonyaültetőgépek, burgonyabefedő-, hengerelő-, kapáló-, töltögetőgépek, burgonyaaratő-, mosó- és szortirozógépek, továbbá

„PLUTO" altalajturók, aratógépek, szénagyüjtők, köszörükészülékeket

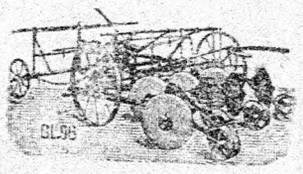

szállit Magyarország és Ausztria részére: 8482

RUDOLF JUNG gépgyára,
Freiwaldau, Österreich-Schlesien,
Wien, IX/1., Elisabethprom. 39.
Prospektusok és közelebbi felvilágositások dijmentesen. Viszontelárusitók kerestetnek.

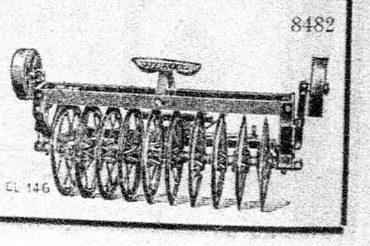

Munkás-bakancs

Telefon: 16—34.

erős bőrből legjobban bevált rendszerü

fatalppal

40—48 szám nagyságban, minőség szerint kor. 20·—, kor. 24·—, kor. 26·—, kor. 28·— árban.

Női és fiucipők K 15·—, K 22·—. 8329

Erős bőrtalpu munkásbakancsok tartós minőségben. Mintaküldemény utánvéttel. Ha nem felel meg, megtekintés után bérmentve visszaküldhető. **Most még jó áruval, előnyösen fedezheti szükségletét.**

SCHÖNFELD MUNKÁSBAKANCSRAKTÁR Budapest, VI, Vilmos-császár-ut 43. szám.

Eladó birtokok.

Temes megyében körülbelül 1000 és 240 holdas birtokok, jó minőségü és fekvésü földekkel, lakház és gazdasági épületekkel, valamint egyéb birtokok is előnyösen megvehetők. Érdeklődés **Tengler Jakabnál, Temesvár,** Kossuth-Lajos-utca 29. szám. 8510

Özv. Dőry Vilmosné felsőleperdi szimmentáli tehenészetében van **20 darab** 1¼—2 éves koru tisztavérü 8371

tenyészképes bika eladó.

Felsőleperd, u. p. és vasutállomás: **Kocsola-Odalmand.**

VESZEK

azonnali vagy későbbi szállitásra

tavaszi bükkönyt,

tavaszi (Viktória) borsót

a nagyméltóságu földmüvelésügyi miniszter ur külön engedélye alapján I-a minőségben, **a maximáltnál magasabb árakon.** Továbbá vetésre alkalmas

I-a baltacimet, mákot, csillagfürtöt, lucerna-, vörös- és fehérheremagot, fümagvakat,

valamint minden egyéb gazdasági magvat **a legmagasabb napi árakon.** Ugyanezen magvak prima minőségben, ugyszintén 7367

eredeti quedlinburgi „Sachs"-féle répamagvakat

a nálunk honos összes fajokban **napi áron, raktáron.**

Mintázott ajánlatokat kér:

FÖLDES GYŐZŐ

mezőgazdasági termény- és magkereskedő,

Budapest, V., Bálvány-utca 8.

Telefon: 141—16. Röviditett táviratcim: **Földesur Budapest.**

Raktár-iroda: V., Zrinyi-u. 14. Telefon: 141—10. (Felel d. e. 9—12-ig, délután 3—6 óráig.)

Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület Budapesten

Alapittatott 1840-ben. Alapittatott 1840-ben.

Befizetett részvénytőke	25,000.000·— K
Tartalékalap	79,853.359·72 „
Könyvecskékre és folyószámlára elhelyezett betétek álladéka 1916. év december hó 31-én ..	707,444.064·28 „
Forgalomban levő saját kibocsátványok	410,768.500·— „

A takarékpénztár 4%-os és 4½%-os zálogleveleket, valamint 4%-os és 4½%-os községi kötvényeket bocsát ki.

Ezen cimletek **teljesen adómentesek,** minden tekintetben **kaucióképesek** és községek, testületek, alapitványok és nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek elhelyezésére, valamint hitbizományi és letéti pénzek gyümölcsöző elhelyezésére, továbbá **katonai házassági óvadékok** céljairasa **záloglevelek** ezenfelül **árvapénzek** elhelyezésére is alkalmasak. 8553

Szakértelem nélkül nincs kellő termés!

A szőlősgazdák nagyrésze évek óta azért szüretel oly keveset, mert szőlőit megfelelő gondozásban nem részesiti és borát helytelenül kezeli. Minden, a szőlő- és borgazdaság körébe tartozó munkára megtanit a

„BORÁSZATI LAPOK“

(szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25., „Köztelek“),

mely vasárnaponként jelenik meg. Mutatványszámot kivánatra 3 héten át küld.

Berkshirei fekete és linkolnshirei kan malacokat

20—30 drb 3—4 hónapost vennénk. 8307

Ajánlatokat kér **siteri uradalom, Szalárd,** Bihar megye.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Vegyvizsgáló Állomása

Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25 szám.

Talaj, trágya, abrak, viz, szén, répa, valamint minden egyéb gazdasági és ipari **vegyvizsgálatok.**

Szakvélemények mezőgazdasági vegyipari kérdésekben ONGE. :: tagoknak az állami díjszabás tételeiből 10% engedmény. ::

!!Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe!!

Ajánlunk azonnali utánvételes szállitásra:

Cséplőgépolajat
Ia minőségben, 100 kg.-ként ... ... 170 K

Cséplőgéphengerolajat
Ia minőségben, 100 kg.-ként ... ... 300 „

Ia merev gépzsirt
sárga szinben, 100 kg.-ként ... ... 375 „

nettósuly szerint, a hordó ingyen, azonban mihelyt kiürül visszaküldendő és akkor 10 K-t téritünk vissza.

Kocsikenőcs
fekete szinben, 100 kg.-ként ... ... 80 K

bruttósuly nettósulynak számitva.

Szállitunk továbbá készletről a legolcsóbb árakon mindennemü cséplőgépfelszerelési cikkeket, u. m.: **gépszijakat, varró- és kötőszijakat, szij-összekötőket, dobsineket** stb.

SCHOTTOLA ERNŐ

BUDAPEST,

VI., Vilmos-császár-ut 53. sz. 8566

Járgányok helyettesitésére ajánljuk

REKORD

benzinmotorjainkat,

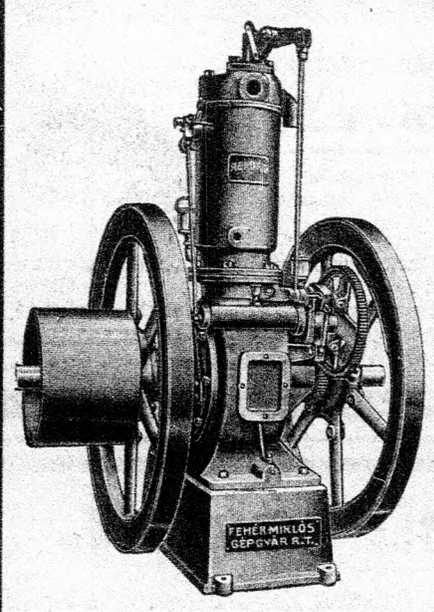

melyek már 2 lóerőtől kezdve készülnek. A Rekord motor kezelése egyszerü, benzinfogyasztása csekély, az üzem tehát sokkal olcsóbb, mint járgánynyal. Egy ökör vagy ló jelenlegi áráért 3—4 lóerejü motort vásárolhat.

Fehér Miklós gépgyár R.-T.

Budapest, V. kerület, Váci-ut 80. szám.

12. számu motorárjegyzékünket kivánatra dijmentesen küldjük. 8140

Hizóállatkiállitás, Wien 1906:
I. dij: Állami aranyérem.
Hizóállatkiállitás, Wien 1908:
I. dij: Kiállitási aranyérem.
I. dij: A cseh királyság gazdasági tanácsának elismerő oklevele.
Első és második dij, elismerő oklevél és állami ezüstérem az 1913. évi Komotau-i országos kiállitáson.

Az eredeti **Hampshire** kosokból **Leneschitz-i** törzsnyájunkban a

KOSELADÁS

megkezdődött. Esetleges vételre tisztelettel meghivjuk a t gazdaközönséget. **Fürstlich Schwarzenberg'sche Herrschaftsdirektion, Postelberg,** vasuti állomás: Postelberg, Csehország. 8569

MAGYAR FÖLDBIRTOKOSOK ÉS BÉRLŐK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, V. KER., NÁDOR-UTCA 18.

TELEFONSZÁM: 141—94. **TELEFONSZÁM: 141—94.**

8567

Tisztelettel felhivjuk a t. Gazdaközönség szives figyelmét a jelenleg időszerü különféle szegődségi nyomtatványaink és könyveinkre.

Nevezetesen:

Bérlevél (szegődségi levél) a legujabb cselédtörvény kivonatával, az átadandó leltári tárgyak, valamint az összes szükséges dolgok benyomásával, ivenként .. .. —·09 K

Bérkönyvecske (szegődségi könyvecske) a fenti bérlevél szövegével, kisebb, könnyebben kezelhető alakban, darabja .. .. —·18 „

Szegődségi főkönyv 15 cseléd részére, egész kemény kötésbe kötve, cimkével .. .. 4·50 „
50 cseléd részére .. .. 7·20 „
100 cseléd részére .. .. 11·70 „

Elbocsájtó bizonyitvány, darabonként —·04 „

Fenti nyomtatványokat és könyveket, valamint egyéb gazdasági nyomtatványokat is állandóan készletbe tartjuk s megendelés esetén bármilyen mennyiséggel azonnal szolgálhatunk.

Megrendelések a

"PÁTRIA" irodalmi váll. és nyomdai részv.-társ.

nyomtatványkezelői osztályához intézendők.

Budapest, IX., Üllői-út 25. sz. (Köztelek.)

SELYPI CUKORGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, SELYP.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, V., ZOLTÁN-U. 8.

TÁVIRATI CIM:

CUKORGYÁR SELYP (NÓGRÁD MEGYE).

8557

Olajipar Társaság

Központi igazgatóság:

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 12. sz.

Gyártelepei: Budapest,-Rákospalota, Wien, Triest.
Telefon: 11-62, 141-27. Sürgönycim: Olajip Budapest.

Termékei:

Repce- és egyéb égőolajok, ételolaj, különféle gépkenő- és hengerolajok, merev gépzsir, vaselin, petróleum, benzin, benzol, motorhajtó- és motorkenőolajok, autóolaj. Különféle olajpogácsák stb. Különlegességek: Szeszgyárak részére habzást megátló habolaj, textilgyárak részére gyapjuolaj (Spickoel), fém- és csavargyárak részére furóolaj.

8564

Mindenkit érhet tüzkár!

„Primissima"

TÜZOLTÓ-KÉSZÜLÉK

legbiztosabb védelmet nyujt. Egyszerü szerkezet, bárki kezelheti. Kaphatók az összes müszaki cikkek, olaj, kocsikenőcs, szijviasz, gazdasági és malmászati gépek. Szállitja:

GAIDUSCHEK NÁNDOR cég,
gép és müszaki vállalata
Budapest, VI., Teréz-körut 32. sz.
Telefon 88—26 és 178—14. 8563

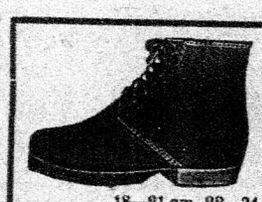

Cipők

impregnált **keményfatalppal**
erős hasitott marhabőr felsőrészszel

páronként	18—21 cm.	22—24 cm.	25—27 cm.	28—30 cm.	31—32 cm.
	K 12·—	K 14·—	K 17·—	K 19·—	K 21·—

marhabőrstráfokból

páronként	K 14·—	K 16·—	K 19·—	K 21·—	K 23·—

vizmentes fekete vitorlavászonból

páronként	K 6·—	K 7·—	K 8·—	K 8·50	K 9·—

Megrendelésnél elegendő a cipő hossza centiméterekben. Szétküldés utánvét mellett. 8257
Wiener Holzschuhindustrie, E. Ortony, Wien, V. Ziegelofengasse 29|II.

Telefon a marhavásártéren: József 18—31.

Levélcim: Vásárpénztár, Budapest.

A Budapesti Állatvásár-pénztár Részv.-Társaság

foglalkozik: szarvasmarhák, borjuk, juhok, bárányok, kecskék, sertések
bizományi eladásával.

Előleget nyujt hatóságilag megállapitott kamatláb mellett

Élőállatküldemények címzendők: **Budapest-Ferencváros**

Telefon a sertésvásártéren: József 18—35.

Sürgönycim: Vásárpénztár, Budapest.

Svájci teherautomobilok
azonnal szállithatók.
REIMAN GYULA,
Budapest, V., Gizella-tér 3. sz.
Telefon: 141—03, 77—94.
Garage és javitómühely:
Budapest, V., Bálvány-utca 12. sz.
:: Telefonszám: 77—70. :: 8530

Ákácfák, ákácfacsemeték, kőrisfák, kőrisfacsemeték,
mindennemü egyéb
élősövény és erdei facsemeték, gyümölcsfák, vadoncok, sorfák, diszfenyők
Faragó Béla 8304
csász. és kir. udvari szállitó **Magyar Magpergető Gyára,** erdészeti csemete-telepek, **Zalaegerszeg.** Árjegyzék, részletes árajánlat kivánatra!

Hogyan kell több és olcsóbb takarmányt termelni?!?

Erre nézve utbaigazitást nyer **Konkoly Thege Sándor dr.: „Szántóföldi szálastakarmánytermelés"** cimü müvéből. Ezen 40 képpel ellátott könyv megtanitja Önt arra is, hogy miként tudja gazdaságának egész takarmánytermelését egészségesebb, okszerübb és jövedelmezőbb alapokra helyezni. Megrendelheti 1 korona 20 fillér előzetes beküldése mellett a „Pátria" részv.-társ. könyvosztályától, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

Gőzekebérszántást
vállal tavaszi idényre 20 HP. Fowler-féle géppel, 4—6 barázdás ekével
Bartos József, gőzszántási vállalkozó,
Onga, Abaujtorna megye. 1418

Heucke-féle 3-vasu billenőeke
gőzekéhez, legjobb karban, **eladó.**
Bővebbet **Lamm B. és Fiainál,**
Fürged, Tolna vármegye. 8542

GAZDÁK BIZTOSITÓ SZÖVETKEZETE
ALAPITTATOTT 1900-BAN.
Igazgatóság: Budapesten, IX., Kálvin-tér 10., saját szerházában.

Biztositásokat elfogad tüz, jég, baleset, szavatosság és betöréses-lopás ellen, u. szintén az ember életére a legkülönbözőbb módozatok szerint, előnyös feltételek mellett.
Az üzletredményben a biztositott tagok dijarányukban részesülnek.
Biztositási ajánlatok benyujtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetitésével. Nyomtatványokkal és felvilágositással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztositékai 1915. december 31-én:

Alapitványi üzletrészek	K	2,550.540·—
Dijtartalékok és dijátvitel (levonva a viszontbiztositást illető részt)	„	4,164.593·31
Kártartalékok (levonva a viszontbiztositást illető részt)	„	735.980·31
Külön- és egyéb tartalékok	„	838.132·82
A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére mindenekelőtt az évi dijbevétel és kamatjövedelem szolgál, ez kitett 1915-ben	„	7,854.786·53
	K	16,144.032·97
Biztositott tagjainak fennállása óta kifizetett tüzkárokban	K	16,061.000·—
Biztositott tagjainak fennállása óta kifizetett jégkárokban	„	7.832.000·—
Biztositott érték tüzben 1915. évben	„	1000,000 000·—
Biztositott érték jégben 1915. évben	„	88 450.000·—
Életüzlet állománya	„	19,200 505·—

A „Gazdák Biztositó Szövetkezete" alapitása és fiókintézménye
A „GONDVISELÉS"
Országos Központi Segélyző-Társulat, Budapest, IX., Kálvin-tér 10. szám, mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztositást nyujt, népbiztositási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztositásokat közvetit minden orvosi vizsgálat nélkül.

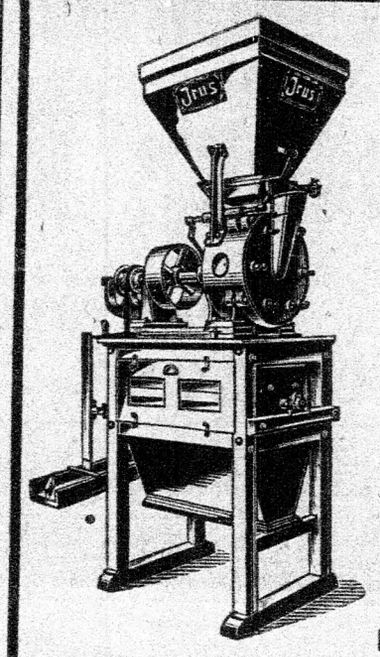

Uradalmak, gazdaságok,
kenyérgyárak, sütődék, szövetkezetek, községek stb. **liszt** szükségletük előállitására ajánljuk legjobban bevált, szabadalmazott

K. modell Irus daráló- és lisztőrlőmalmainkat.

Malmainkkal takarmánydara, tészta-, főző- és kenyérliszt, minden finomságban állitható elő, kiőrlés buzánál 84%, rozsnál 80%. Takarmánymagvak, szecskázott szalma, here, lucerna, tengeriszár, csutka stb. szintén lisztfinomságig őrölhetők.

Ezen speciális gép gazdaságokban ma már nélkülözhetlen. 6737

Bárhol felállitható, kevés helyet igényel és minden előzetes müszaki képzettség nélkül bárki által kezelhető. Minden hajtóerőre alkalmas. Bővebb felvilágositással és ábrás árlappal készséggel szolgál:

Irus-Müvek Magy. Közp. Iroda
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 21. sz. Telefon: 97-62.

OSIJEKI VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR R.-T.
ESZÉK

Faáruosztály.

A közeli idényre ajánlunk **saját gyártmányu** mindennemü **mezőgazdasági faárut** rögtöni szállitásra, ugy mint:

I-a favillákat, szab. gabonalapátokat, kaszanyeleket, lapát-, kapa- és szerszámnyeleket, gereblyéket, talicskákat, ökörjármokat stb.

A szállitás ugy hajón, mint vasuton rögtön eszközölhető.

8505

Ne hagyjuk magunkat félrevezetni! Rendeljünk közvetlen a készitőnél!

Bőrrel kombinált, kipróbált
igáslószerszám

igen erős kenderhevederből, csattos és csatolandó részek, szügy eleje erős szijbőrből, filcbéléssel, **1 pár lóra komplett, extra erős 180 korona, gépszijgurtniból 220—240 K.** **Legjobb referenciák.** Eddig többek közt szállitottunk: gróf Teleky, gróf Andrássy, gróf Pongrácz, gróf Draskovich, gróf Almássy uradalmainak. **Kötőfék** darabja **5·— K,** elpusztithatatlan **istráng** párja **10·50 K.** **Singer Róbert** törvényileg bejegyzett cég, **Budapest, VI. kerület, Vasváry-Pál-utca 4. szám. Üzletvezető: Petrucz Szilárd szijgyártómester.**

8546

Az uj magyar adótörvények

(Mezőgazdák használatára összeállitva.)

I. kötet: **A jövedelemadó.**

Magyarázatokkal, jegyzetekkel és a végrehajtási utasitások rendelkezéseivel ellátták:

Ormándy János és **Szilárd Ferenc dr.**

Ára kötve, portómentes küldéssel **9 K 80 f.**

II. kötet: **A jövedelemadó.**
A vagyonadó.
A hadinyereségadó.

A jövedelemadóra nézve terjedelmes magyarázatokkal és a m. kir. közigazgatási bíróságnak irányt adó itéleteivel, a vagyon- és hadinyereségadóra nézve pedig részletes magyarázó utmutatásokkal és a végrehajtási utasitások közérdekü rendelkezéseivel ellátták:

Ormándy János és **Túry Zoltán dr.**

Ára kötve **12 K 80 f** portómentes küldéssel.

A két összetartozó és egymást kiegészitő kötet elsőrangu gyakorlati szakmunka, mely elsősorban a mezőgazdaság speciális érdekkörét kivánja kielégiteni s most, mikor egész adórendszerünk gyökeres változás alá kerül, nélkülözhetetlen azon mezőgazdák részére, akik a rájuk rótt közterhek helyességét és jogosságát ellenőrizni akarják.

A két kötet együttes kedvezményes ára portómentesen 20 korona, megrendelhető a "Pátria" nyomda r.-t.-nál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Olajmüvek R.-T.

KOHN ADOLF ÉS TÁRSA

Iroda:

Budapest, V., Báthori-utca 5.

Gyártmányai:

Repceolaj égő- és kenőcélokra. Lenolaj technikai célokra. Étlenolaj, napraforgó-olaj, tökmagolaj, különféle étolajok.

Erőtakarmányok:

Repcepogácsa, lenpogácsa, napraforgópogácsa, tökmagpogácsa és ezekből készült lisztek.

8562

Az egész országban általános közkedveltségnek örvendő

marokrakó-aratógépeink és fükaszálógépeink

(kombináltak is) megérkeztek és rendelésre **azonnal szállithatók,**

Állandó nagy raktárunk van a legkitünőbb

talajmüvelőgépekből, u. m.: ekékből, töltögetőekékből, boronákból, kapálókból és vetőgépekből.

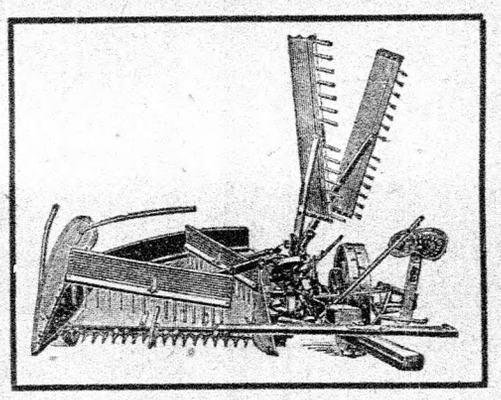

Továbbá szállitunk:

szénagereblyéket, a cséplési idényre: motorlokomobilokat és cséplőket. :: Gazdasági darálómalmokat szitával is, lisztörlésre.

Állandó vevőinknek legolcsóbb napi áron szállitunk:

motorbenzolt, olajat, kenőzsirt stb.

Árajánlattal, költségvetéssel, árlappal, dijmentesen szolgálunk és ajánljuk szükségletét már most beszerezni, mert az előre látható nagy kereslet folytán később már csak jóval magasabb áron vásárolhat.

Dénes B. Betétitársaság, Budapest,

VI., kerület, Vilmos-császár-ut 61. szám.

8563

Keresünk egy jó irásu, szorgalmas fiatal

szőlészeti gyakornokot,

aki a gazdaságban is segédkezik. **Visontai Szőlőtelep Részvénytársaság, Gyöngyös.** 8525

1000 HOLDAS NEMESI BIRTOK

Szatmár megyében, állomással, urilakkal, park, gyümölcsös, szőlő, gazdasági épületek, őszi vetés, felszereléssel **eladó.** 8528/a

Tulajdonos: **CSENKEY FERENC, BUDAPEST, VI., Gizella-ut 32. sz.**

Eredeti florenci után termelt elsőtermésü

olasz seprőcirokvetőmagra

megrendeléseket elfogad

Kenyeres János Temesgyarmati gazdaságának Intézősége. 8504

RAFFIAHÁNCS

I-a Majunga és Tamatave,

bármily mennyiségben, de a legkisebb mennyiség egy eredeti bál kb. 100 kg.,

azonnal kapható

SZERÉMI JÓZSEF

termény- és gyarmatáru-nagykereskedőnél, Budapest, VII., Wesselényi-u. 10. 8586

Kereskedelmileg is képzett, szervezőképességgel biró erélyes, hadmentes és agilis

gazdász,

ki a cikóriatermelést tapasztalatból érti,

mielőbbi belépésre, jó javadalmazás mellett, állandó alkalmazásra kerestetik.

Feladata: tárgyalás a termelőkkel, a termés átvételének szervezése és ezzel kapcsolatos jogi ismeretek tudása.

Minden tekintetben kimeritő, fényképes ajánlatok

Adler Zsigmond, Budapest, X., Bánya-u. 11.

cimre küldendők. 8584

A kisbéri állami ménesbirtokon, kizárólag vetési célra, közvetlenül termelők részére

VETŐMAG

és pedig: **fehérhere** métermázsánként 445 koronáért, **kevert fűmag** 250 koronáért, **francia perjemag** 300 koronáért, **csomós ebirmag** 320 koronáért, **vörösheremag** ólomzárolva 445 koronáért, **moharvetőmag** 120 koronáért, **őszi borsó** 66 koronáért, **tavaszi bükkönymag** 70 koronáért, mig a készlet tart, kapható a vételár és zsákok előzetes beküldése esetén. Vörösheremagból gazdaságonként egy mázsa adható. Megrendeléseket **m. kir. ménesbirtok igazgatósága, Kisbéren,** cim alatt kérjük. 8513

Megvételre keresek 100—200 drb

mangalica süldőt

páronként 50—60 kg. sulyban, lehetőleg átvészelteket.

Dénesdi bérgazdaság, u. p. Vashosszufalu, Vas m. 8509

SZALMÁT VESZEK

50—100 vagont, esetleg kisebb tételeket is. Ajánlatokat csakis termelőktől kér:

Szigeti Gusztáv, Dég, Veszprém m. 8543

Felhivás a gazdaközönséghez!

A nyersanyaghiány mind nehezebbé teszi a gyártást, ezért ajánljuk, fedezze mindenki előreláthaté szükségletét

tejszállitó kannákban,
tejhütőkben,
fölözőgépekben,
vajköpülőkben, stb.

saját érdekében már most.

ALFA-SEPARATOR R.-T.,

Budapest, VI., Lomb-utca 11.

6171

Eladó cséplőgépek:

2 darab Nicholson-féle 4 HP. gőzgép, ujonnan burkolva és csövezve, 1 darab 900 mm. Hofherr-Schrantz-cséplő, 1 darab 800 mm. Wichterle-cséplő, 1 darab 700 mm. Kühne-cséplő, 1 darab 23 colos cséplő, mind a 4 darab teljesen ujonnan kijavitva, 1 darab 4 HP. benzinmotor körfürészszel, uj, 1 darab 4 HP. benzinmotor, kocsira szerelve, uj, 30 darab különböző szecskavágó, uj.

Megtekinthető 8494

Gaal Imre és Társa, Szolnokon.

Fekete mangalica 21 darab egyéves megbugott fajkoca eladó. Bővebbet: Klein Jakab földbirtokosnál, Radákszinye, u. p. Alparét (Erdély). 8524

ÁKÁCFA,

Eladó körülbelül 1500—2000 darab 30 év körüli, szép növésü jelenleg még kitermelés alatt áll. Megtekinthető a **nagyfástanyai gazdaságban, Kisfástanya** állomás, Szabolcs m. 8508

A MAGYAR SZENT KORONA ORSZÁGAINAK GYAPJUKÖZPONTJA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, IV., VÁROSHÁZ-UTCA 7. SZ. 8556

MAGYAR FÖLDBÉRLŐK SZÖVETKEZETE

Gépmintaraktár: VI., VILMOS-CSÁSZÁR-UT 45. SZ. Telefonszám: 58—60.

BUDAPEST

Irodák: VI. KERÜLET, ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM. Telefonszámok: 152—66 és 59—29.

Állatkereskedelmi osztály:

Foglalkozik:

igásökrök és tenyészállatok beszerzésével és értékesitésével,

továbbá:

szarvasmarhák, borjuk, juhok és sertések

bizományi uton való eladásával.

!! Előleget nyujt méltányos kamatláb mellett !!

Szarvasmarha-, juh-, borjuküldemények:
„Magyar Földbérlők Szövetkezete Budapest, Ferencváros, Marhavásártér" cimzendők.

Sertésküldemények:
„Magyar Földbérlők Szövetkezete, Budapest, Ferencváros, Sertésvásár" cimzendők.

Mindennemü megbizások pontosan és lelkiismeretesen teljesittetnek.

Géposztály:

Mindennemü gazdasági gépek és müszaki cikkek állandó raktára.

Ajánlunk:

márciusi szállitásra 65 HP. **Daimler-motorekét** 6-vasu ekével,
azonnali szállitásra: 24/30 HP. „**Malcus**" **svéd motoreket** 4-vasu ekével.
Eredeti Melichar-**vetőgepek.**
Külföldi marokrakó **aratógépek, fükaszálógépek** aratókészülékkel.
Ekék, boronák.
Svéd tejgazdasági gépek.
Szecskavágók, répavágók.
Szivattyuk és kutak.
Stabil motorok és lokomobilok.
Cséplőgarniturák.
Tizedes, százados mérlegek.
Kalmár-rosták, Heid-triőrök.

Müszaki cikkek:

A manila-zsineget legjobban pótló cérnázott kenderzsineg.
Kévekötelek.
I-a raffia. 8076
Gépszijak minden méretben.
Használt **gabonazsákok.**
Szijviaszk.
Gép-, henger- és motorolajok.
Rézkénpor stb., stb.

UJDONSÁG:

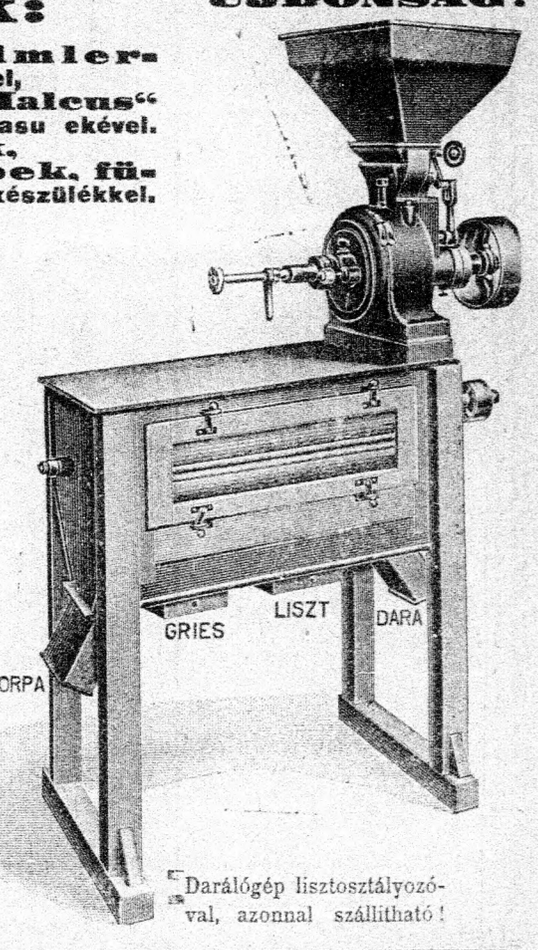

Darálógép lisztosztályozóval, azonnal szállitható!

Maschinenfabrik **IMPERIAL** G. m. b. H. Meissen in Sa.

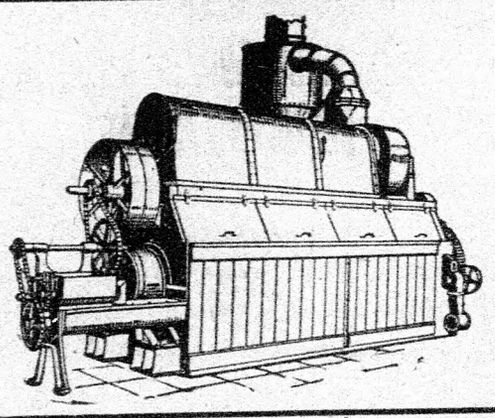

8050

Egyetlen különleges gyártmány: **SZÁRITÓBERENDEZÉSEK.**

Imperial szárító

hőlég és gőz részére. :: Mindenféle aratási termékek,
burgonya, répa, gabona, kukorica,
szőlő- és gyümölcstörköly,
sör- és **szeszfőzdei törköly, moslék** stb. részére.
Konyhai, vásárcsarnoki és vágóhidi hulladékok értékesitése.

Dr. KOPPER A. Magyarországi vezérképviselő: BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 68. SZ.

Gazdasági számtartási nyomtatványok

UGYMINT:

ORMÁNDY
KENESE
SUSCHKA
LIPTHAY-FÉLÉBŐL

ÁLLANDÓ RAKTÁRT TART

A "PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, IX. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM (KÖZTELEK)

ÁRJEGYZÉKET
MEGKERESÉSRE KÜLDÜNK.

Telefon:
József 25-02. 25-03. 25-04.

Sürgönycim:
CONSUMUS BUDAPEST.

MAGYAR ÉLELMISZERSZÁLLITÓ RÉSZV.-TÁRS.

BUDAPEST, IX. TÓTH-KÁLMÁN-UTCA 8—10.

A társaság müködési köre:

1. **Hütőház:** A modern technika eddig elért vivmányainak felhasználásáva berendezett hütőházban bárki tetszésszerinti időre mindenféle élelmicikket hosszabb ideig kifogástalan minőségben eltarthat, mérsékelt dijtételek mellett. A beraktározandó áruk kezelésére, illetőleg a beraktározás feltételeire részletes utasitással készséggel szolgál a társaság igazgatósága.
2. **Jéggyár:** Napi 1000 p tartós kristályjeget termel.
3. **Kiviteli osztály:** Wien, Berlin, Breslau és Londonban saját alkalmazottainak vezetése alatt fenntartott fiókjai mérsékelt jutalék mellett mindenféle hazai élelmicikkek bizományi értékesitésével foglalkoznak.
4. **Szállitási osztály:** Fuvardijkedvezményeket folyósit a nyugoti vámkülföldre feladott élő és leölt baromfi, tojás, vad, vaj, friss főzelék, zöldség, friss gyümölcs, turó és mézküldemények feladási okmányai alapján.
5. **Gyüjtőforgalom:** Az élelmicikkek pontos és olcsóbb szállitása érdekében, Budapest nyugoti pályaudvar, Budapest-Józsefváros, Wien Stbh. és Berlin állomásokra élelmiszergyüjtőforgalmat tart fenn.

8552

Kis- és középgazdaságok számviteléhez legalkalmasabb

ORMÁNDY JÁNOS: **GAZDASÁGI SZÁMTARTÁSI NAPLÓJA**

Ára tartós kötésben 8 K.

Kiadta az O. M. G. E. könyvkiadóvállalata.

Megrendelhető a „PÁTRIA“ r.-t. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Gazdasági egyszerü :: számtartás ::

különös tekintettel a jövedelmi adótörvényre

Ára fűzve 12 Korona, vászonba kötve 14 Korona.

Kidolgozta: **Ormándy János.**

Ezen munka a lehető legrészletesebb felvilágositást nyujtja az egyes gazdaságok, uradalmak bérletek és bérbeadott birtokok adóköteles, tiszta jövedelmének gyakorlati példákkal kisérve történő összeállitására, a bevallási ivek kitöltésére, a számtartásnak a törvény rendelkezéseihez való alkalmazására.

Megrendelhetők a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Tömegélelmezésre ajánlunk:

marinirozott **heringet,**

marinirozott **göngyöltheringet,**

főzésre alkalmas **tengeri sóshalat (lepényhal),** ezenkivül **sardiniát olajban, sardiniát bouillonban** és mindenféle másnevü **halkonzerveket.**

Kivánatra részletes ajánlattal szolgálunk.

„OCEAN“ MAGYAR KONZERVGYÁR ÉS KERESKEDELMI R.-T.

Budapest, VI. ker., Vágány-utca 12. sz.

8427

Bőrrel kombinált heveder.

Igáslószerszám

erős, tartós, nagy teherhordóképessége mellett is igen olcsó! Egy pár komplet garnitura 190 K. Gazdaságokban, épitkezési és kubikvállalatoknál nélkülözhetetlen.

Gál Mihály Budapest, VI., Lázár-utca 20. szám. (Operaház mögött.) 8365 Szétküldés utánvéttel.

Yorkshire-Linkolnshire keresztezésből származó

12 drb koca és 3 drb kan süldő,

egyévesek, **eladók** Kishomokosi bérgazdaságban, Tarcal. Ugyanott fedésre alkalmas, szép, vastag **nád és gyékény kapható,** mig a készlet tart.

8511

Tavaszi

gőzszántást vállalunk 8287

Nógrád, Pest és Hont megyék területén **kettős-gőzekegarniturával.** Szives megkereséseket a talaj és a szántandó terület nagyságának megjelölésével kér **gróf Berchtold uradalom igazgatósága, Nagyoroszi.**

Munkásbakancsot

I-a kivitelben, tiszta bőrből, 46 korona árban ajánlok. Mintával készséggel szolgálok.

Szántó Mór

Budapest, VI., Rózsa-u. 80. 8503

ZSÁK-ÉS PONYVA-GYÁR, fehéritő, kikészitő és impregnálógyár. Mechanikai szövőde

Gyártmányai:

Terményzsákok, szalmazsákok, liszt- és korpazsákok, gyapjuzsákok stb., **abrakostarisznyák, kocsi- és kazaltakaróponyvák, géptakaróponyvák, pokrócok, itatóvedrek** és minden e szakmába vágó cikkek. **Gazdasági kötéláruk!**

Salgó és László, Budapest.

Gyárak: Óbuda és Albertfalva.
Szövőgyár: Albertfalván.
Impregnálógyár: Óbudán.
Raktár: Budapest, V., Arany-János-u. 11. és 12.
Iroda: Budapest, V. ker., Nádor-utca 20. szám.
Telefonszámok: 160—82, 163—13.
Sürgönycim: MAXALGÓ BUDAPEST.

8559

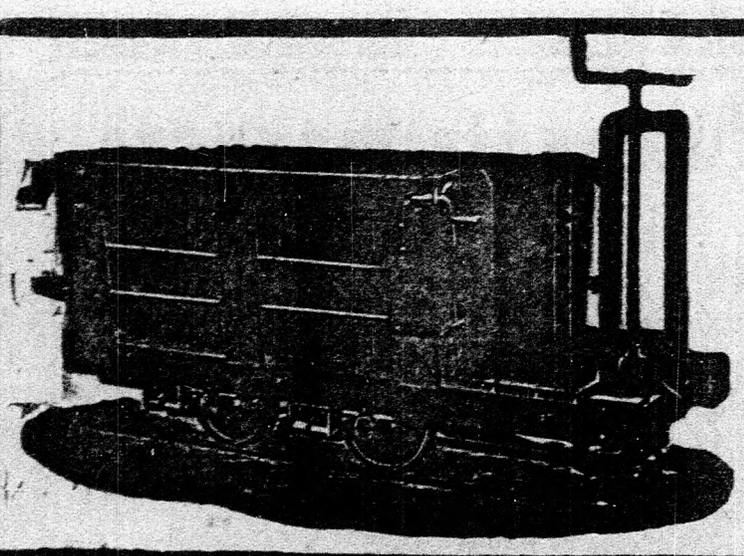

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.
Keskenyvágányu Vasutosztálya — Budapest, V.
Gazdasági vasutak
nyomjelzése, tervezése és épitése.
A Győri Vagongyár gyártmányainak eladása.
Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

Ajánlunk azonnali szállitásra **a legjutányosabb napiárak mellett:**
Gép-, henger- és autóolajat, gépzsiradékot, kocsikenőcsöt
és mindenféle gazdasági gépekhez szükséges kenőolajakat szavatolt jó minőségben. Interurban-telefon József 14—50.
Weisz Lipót és Társa
disznózsir-, szalonna- és olajnagykereskedők 6944
Budapest, IX., Hentes-utca 17. Sürgönycim: **WEISSEFETT Budapest.**

GŐZEKÉK-HEZ GÉPOLAJ, HENGEROLAJ
legjobb minőségben, jutányos, szolid áron, továbbá
gőzekekötelek,
géptömitőanyag, ruggyantatömlők raktárról állandóan kaphatók
8156
Molnár és Pintér-nél
Budapest, V., Árpád-utca 4. sz.

CIROKVETŐMAGOT AJÁNL gazdáknak
SCHWARCZ LAJOS 8235 seprőgyáros, **Sárvár, Vas m.**

Nem törik! **Nem** szakad! **Nem** reped!
a lószerszám, hanem tartós lesz, ha
BELLKA-SZERSZÁMKENŐCSÖT
használtat. 8177
Számos elismerő levél a gazdák és uradalmak részéről.
1 doboz ára 5 K., 2 doboznál **portómentes küldéssel.**
Gyógyszerészeti ipar és mezőgazdasági vegyitermékek laboratóriuma, Rum, Vas m.

Eladó birtokok.
Több elsőrangu birtoknak, esetleg felszerelés és vetéssel együtt való eladására közvetlen megbizásom van. Bankösszeköttetéseim révén kevés pénzzel rendelkező vevőnek a vétel finanszirozását a legelőnyösebb módon eszközlöm.
Törlesztéses kölcsönöket 4·85%-os alapon szerzek meg.
Schwarz Gusztáv banküzlete,
Budapest, V., Gizella-tér 6. sz. 8159

Egy- és többvasu acélekék, rét- és szántóboronák, rugós-fogas porhanyitóeszközök, 6-vasu és 8-vasu kultivátorok, Columbia kultivátorok, különféle lókapák, Hermann- és Rohr-féle kapálók,
„MOSONI DRILL“ ÉS „VERA II“ sorvető-gépek. 8154
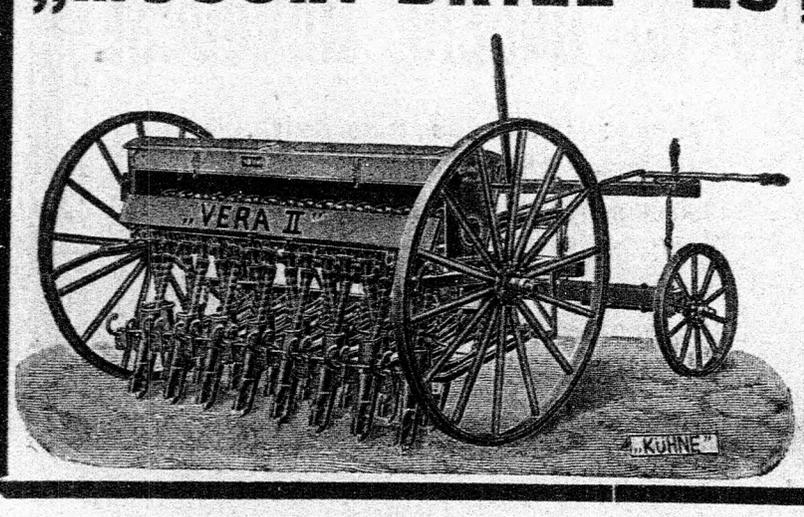

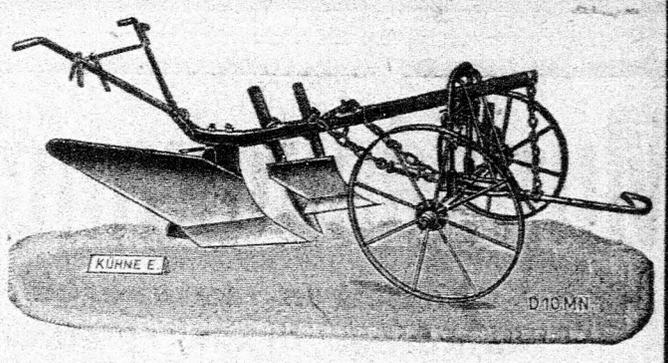

Burgonyalyukgató- és takarógépek.
„KÜHNE“ Mezőgazdasági Gépgyár R.-T.
Mosonban.
Főraktár: **Budapest,** VI. ker., Vilmos-császár-ut 59. szám.
Fiókraktárak: **Debrecen, Temesvár, Kaposvár, Szabadka.**

GANZ ÉS TÁRSA-DANUBIUS

GÉP-, VAGON- ÉS HAJÓGYÁR
R·É·S·Z·V·É·N·Y·T·Á·R·S·A·S·Á·G
BUDAPEST, X., KŐBÁNYAI-UT 31.

Ajánlja:

Kétgépes gőzekéit

ugyszintén

Motoros szántógépeit

valamint mindenféle gazdasági üzemhez alkalmas

Benzinmotorait

Részletes költségvetéssel készséggel szolgál.

Kohn és Társa, Szombathely.

Minden gazdának nélkülözhetetlen eszköze

a „RÓZSA“ jegyü

kerekekre szerelt szabadalmazott

kézi széna- és gabonagyüjtőgép

150 cm. munkaszélességgel, erős vaskerekekkel, 26 különleges acélfoggal, melyek munkaközben külön-külön emelkedhetnek, alkalmazkodnak és egyenletesen nyomódnak a talajhoz, az esetleges akadályokon — göröngy, hant, kő — önmüködően átemelkednek anélkül, hogy a takarmányt vagy gabonát, szénát elhagynák, egy emeltyü meghuzásával könnyen kiüríthető, szilárd, tartós szerkezettel, egy fiu egész nap könnyen eldolgozik vele és annyit végez, mint 10 munkás közönséges gereblyével, sulya kb. 17 kg., **ára 75 korona.**

1914. év óta Magyarországban és Ausztriában számos uradalom és gazdaságban használatban és mindenütt a legjobban bevált. :: :: :: :: Nyersanyag- és munkáshiány miatt azonnali megrendelést ajánlunk — tavaszi szállitásra is.

Egyedüli gyártói: Kohn és Társa, Szombathely.

MEGJELENT

RUBINEK GYULA az OMGE. igazgatója **és SZILASSY ZOLTÁN** a GEOSz. titkára

szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár

1917. évi folyama.

A **„Köztelek Zsebnaptár“** huszonharmadik évfolyama **teljesen átdolgozva** két kötetben jelent meg. Az **első kötet** a tulajdonképpeni zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a **második kötet,** amely szakközleményeket tartalmaz. A **„Köztelek Zsebnaptár“** két kötetének ára portómentesen **6·65 K.**

Megrendelhető a “Pátria“ R.-T. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Szabolcs vármegyében két 300 holdas

BIRTOK

elsőrendü szántóföldek, együtt, vagy külön **eladó,** vagy **bérbeadó.** Leveleket **„Szabolcsi“** jeligére a kiadóhivatal továbbit. 8520

Eladó Deutsch Gyula bérgazdaságában 8 drb 3 éves fajtiszta

rambouillet tenyészkos.

Érdeklődőknek kocsit küld Torbágyi állomásra. Telefon: Bia 12. 8523

Az Eszéki Vasöntőde és Gépgyár R.-T., Osijek

épit „OLT“-féle szabadalmazott

önmüködő tengeri- és gabonaszáritókészülékeket,

tengeri és egyéb gabonanemüek, burgonya, répa, főzelék, gyümölcs stb. stb. száritására.

Rendkivüli fontossággal bir: malmok, mezőgazdasági üzemek, közraktárak és gabonakereskedők részére.

Gabonaromlás már nem létezik; a gabona **azonnal tárolható,** és **őrölhető.**

Utóbbi időben a következő készülékeket szállitottuk, ahol egyben referenciák is beszerezhetők:

Nagykanizsai Tárházak Részvénytársaság, Nagykanizsa.
„Unio“ Gőzmalom Részvénytársaság, Osijek.
„ „ „ „ (utánrendelés)
Barcsi Hengermalom, Barcs.
Noskovci uradalom, S. Sorger, Noskovci (áttervezés).
Rudolf Normann gróf-féle uradalmi malom, Valpovo.
Frigyes főherceg-féle birtokbérlet, Pélmonostor.
Gróf Karácsonyi-féle birtokbérlet, Bánlak.
Dr. Papp Gusztáv-féle uradalom, Sz.-Benedek, Szamosujvár mellett.
12. sz. cs. és kir. csoportparancsnokság gazdasági osztály, Batajnica.
„Styria“ Gőzmalom, Ludwig Franz & Söhne, Marburg A. D.
Szatmármegyei Takarékpénztár Tárházak R.-T., Szatmár.
Boszniai és Hercegovinai országos kormány, Sarajevo (Banjaluka).
Ludwig Franz & Söhne, Gőzmalom R.-T., Nagykanizsa.
Frigyes főherceg-féle uradalom, Frigyesföld (utánrendelés).
Excellenc gróf Normann Gusztáv-féle uradalom, Bizovac (áttervezés).
József főherceg-féle uradalom, Kisjenő.
Deutsch Mór és Albert, Adony (alsócikolai uradalom), Alsocikola.
Gschwindt-féle szesz- és élesztőgyár részvénytársaság, Budapest.
Moskovitz Mór és fia, szesz- és élesztőgyár részv.-társ., Nagykanizsa.
Wertheimer és Társa, tarhonya- és szárított főzelékgyár, Makó.
Noskovci uradalom bérlőség, S. Sorger, Noskovci (utánrendelés).
Balthazar Faith, Hengergőzmalom, Ujvidék.
Szávozd Emil Hatvani uradalma, Sárkogárd. 8129

Tervrajzok, költségelőirányzatok és mérnöki látogatások dijtalanok!

MAGYAR faj és keresztezett angol malacot, süldőt, feljavitott sertést, továbbá **hizott és öreg sertéseket** vásárolok.
8273
PFEIFER DORI
sertéskereskedő, Budapest, VIII., Főherceg Sándor-tér 3.
Telefonszám: József 1—96.

Szerszámfa eladó.
Tölgy-, bükk-, gyertyán-, nyirszerszámfa, fenyő- és tölgytáviratoszlop, iparvasut talpfának alkalmas tölgyfa, fekete- és jegenyenyárfa, égerfa bármily méretben, vagontételenként, Zalaszentjakab állomáson kocsiba rakva. A faanyag vevő által kiválasztva megadott méretek szerint termeltetik ki. Venni szándékozókat kivánatra nagykanizsai vasutállomáson kocsi várja. Ajánlatok **uradalmi főintézőséghez, Nagyrécse,** Zala megye kéretnek. 8272

1000—1500 holdas bérletet
vasuttól nem messze, **keresek.** Ajánlatok **„Prima bérlet 1500“** alatt a kiadóhivatalba kéretnek.
8546

Benedicty Gyula cs. és kir. kamarás **gazdaságának sertéstenyészetéből eladásra kerül 3 darab** gyönyörüen fejlett, egyéves, kb. 125 kg. nehéz, hágatásra kipróbált
yorkshire tenyészkan.
Kivánatra tápiószelei állomáson kocsi vár.
Benedicty Gyula gazdasága, Tápiószele. 8544

Bakancsok és csizmák.
500 pár erős, bőrtalpu bakancs, párja ... 53 K
200 pár erős bagaria csizma, párja ... 170 K
50 pár erős borjubőrsima cugos cipő, párja ... 50 K
300 pár erős férfi box és sevró cipő, füzős párja ... 70 K
800 pár erős, mindenféle női cipők párja ... 40—50—60 K
300 pár erős gyermekcipő minden árban
Egész üzlet kiárusittatik.
CSEH FERENC cipészmester, **Budapest,** VIII. ker., József-körut 83. 8393

Ponyvakölcsönzés
mérsékelt kölcsöndij mellett.
FALUDI ÉS ELEK zsáknagykereskedők,
Budapest, V., Falk-Miksa-utca 10. sz.
Telefonszám: 82—37. Sürgönycim: „Segel“.
Gabonazsák, gyapjuzsák
legolcsóbb beszerzése.
8118
Szalmazsák
és meleg takarók foglyok részére.

Telivér Yorkshire-tenyészetből származó, 5—6 hónapos
tenyészkanok eladók.
Uradalmi bérgazdaság, Feketeviz, u. p. Pozsonyszentgyörgy.
8519

Eladó birtok.
Temes vármegye, Ermény község határában, vasuttól 6—7 kilométernyire, 900 hold szántó és kaszálóból álló földbirtok, uradalmi, tiszti és cselédlakásokkal és megfelelő gazdasági épületekkel, 20 holdas parkirozott kerttel eladó. Értekezni lehet Országos Községi Bank Részvénytársaságnál, Budapest, VIII., Üllői-ut 2. szám.
8540

MEGJELENT
a Köztelek Olcsó Könyvtára VII-ik évfolyamának 1—2. száma, a zöldséghiány miatt nagyon aktuális
BOLGÁRKERTÉSZET
Irta: VÉGH KÁLMÁN MÁTYAS
Ára portómentes küldéssel **2 kor. 20 fill.**
Kapható a “PÁTRIA” gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Wiking-aratógépek
eredeti svéd gyártmányu
8422
kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket
szállit, mig a készlet tart, elsőrendü minőségben a
Magyar Általános Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 141. szám.
Sürgönycim: Magomobil, Telefon 45—15.
Nagy tartalékalkatrészraktár.

Gőzeke- és motorekerészletek,

mint acélfogaskerekek, témcsapágyak, broncetolattyuk, dugattyuk, ekevasak, kormányok, tüzszekrények, forrcsövek, I-sö rendü sodronykötelek stb. **minden gyártmányu gőzekéhez** készülnek és kaphatók

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR- ÉS GÉPGYÁRÁBAN, MISKOLCON.

Munkafelvételek, költségvetések ingyen. 742

Hadifogiyok, munkások részére

BAKANCS

barna, erős tehénbőrből bőrtalppal, bőrsarokkal, továbbá **drill bakancs** tehénbőrfejjel, varrott és szegelt talppal, **finkalkancsok** jutányos árban azonnal szállithatók. Mintaküldemény utánvéttel.

☞ Meg nem felelőt bérmentve visszaveszem. ☜

Altmann Ignác, Törökszentmiklós, cipőüzlet.

40 év óta fennálló cég. 6391

Zsák- és ponyvakölcsönzés

Zsák- és ponyvakereskedő

vétel és eladás. 6068

PATAK HUGÓ Iroda: BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 19. TELEFON 156—76. Fióktelep: FIUME. BAROSS-KIKÖTŐ.

SOK PÉNZT MEGTAKARIT ÖN,

ha **mágnesét** alkalmilag utánnézeti és esetleges csekély hibáit rendbehozatja, mielőtt nagyobbszabásu javitás válna szükségessé.

Mágnesét csak a hivatalos

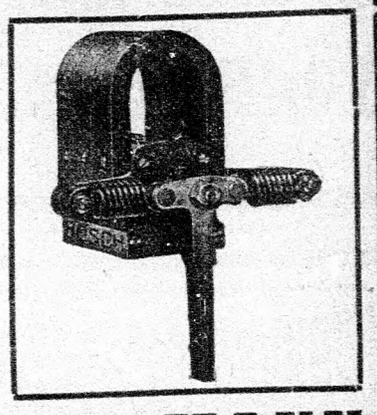

BOSCH-

javitómühelybe küldje,

DÉNES ÉS FRIEDMANN

Budapest, V., Dessewffy-utca 29. sz.

Telefonszám: 89—86. 8580 Sürgönycim: Autotechnica.

KŐOLAJFINOMITÓGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

Igazgatóság: Budapesten, V., Dorottya-utca 7. szám.

Gyárak: Fiuméban, Brassóban és Oderbergben. :: Nyersolajbányamüvek és furóeszközgyár: Galiciában. Budapesti raktártelep: IX. kerület, Lóversenytérdülő 9631/33. szám.

Gyártmányai: elsőrendü világitókőolajok; ligroin, gazolin, hydrür, automobil-, motor-, folttisztitó-, kivonó-, lámpa-, lakkbenzin; paraffin; motorkékolaj, gázolaj; legjobb minőségü, teljesen sav- és paraffinmentes ásványkenőolajok (orsóolaj, tisztitóolaj, vulkánolaj, különböző gép- és hengerolajok, vulkánolajok stb.), koksz, vaseline, bőrkenőcs stb.

Benzin adómentességére vonatkozó eljárásra nézve készséggel ad a társaság felvilágositást!

8554

Hizott és sovány
sertéseket
legelőnyösebben értékesit.

Alapitva 1896.
JUNG ÁDÁM
sertésbizományi cég,
Budapest, VIII., Népszinház-u. 22.

Távirati cim: **Mangalicza, Budapest.**
Telefon: József 32—55.
Szállitás és eladás módozatai felől bárkinek dijmentesen megbizható és gyors felvilágositással szolgál.

LEGELŐ-KASZÁLÓ BIRTOK.

Néhai Reviczky József örökösei tulajdonát képező **868 magyar hold legelő-kaszáló birtok**

azonnal kiadó.

A birtok fekszik Berettyószentmárton határában, berettyóujfalusi vasutállomástól a nagyváradi kőut mentén 3 kilométernyire. Az északi oldalról a Nagyvárad felé irányuló MÁV. vágánya határolja. A birtokon egy nagy hodály és két cselédlak van, amely nagyobb javitást igényel. A birtok nagyrésze kaszálónak kiválóan alkalmas, mig kisebb része kittünő métélymentes legelőt szolgáltat. Ezen birtokkal közvetlen határos ugyanilyen minőségü és nagyságu birtok lesz kiadandó f. évi november hó 1-én. A birtokot az arra reflektánsok Berettyóujfalu vasutállomástól 2 óra alatt körültekinthetik. Értekezhetni lehet **Liptay Jenő** megbizottal, **Nyiregyházán.** 8479

Minden állattartó gazdának nélkülözhetetlen!

A ragadós és fertőző állati betegségek ismertetése, valamint az ellenük való okszerü és sikeres védekezés. Irta: **TATRAY JÁNOS** kir. tan., m. kir. állategészségügyi főfelügyelő.

Ára portómentesen 5·50 K. Kapható a
"PÁTRIA" R.-T. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25. sz.

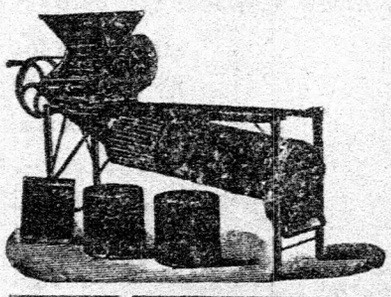

STAHEL ÉS LENNER

TRIŐR- ÉS LEMEZLYUKASZTÓGYÁR
Budapest, VI., Angyalföld, Orságbiró-utca 44—46.

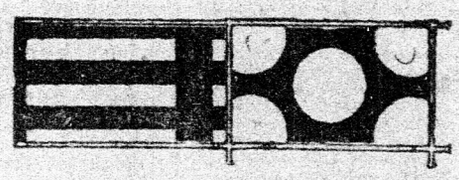

A monarchia egyedüli gyára, mely évtizedek óta kizárólag triőrök és lyuk. lemezek gyártásával foglalkozik.
Ajánljuk **triőrjeimket** marott **hengerlemezekkel** minden gabona tisztitására.
5 kiló nyerstermény beküldése mellett **különleges triőrt készitünk.** Bárhol is szerez be triőrt, kérjen kifejezetten STAHEL ÉS LENNER-féle gyártmányt.
Törekrosták és mindenféle gőzcséplőgépeziták, zink-, vas-, vagy acéllemezből. **Arjegyzék ingyen és bérmentve.**

Ajánlunk

mig a készlet tart,

2½—3 coll erős **bükkfakeréktalpat**	140	**fillér** db.-ként
Kőrisfaküllőt	70	„ „
4—5 coll erős, 2 öl hosszu **bükkhasitványt**	800	„ „
Bükkfalapátot	450	„ „
Bükkfatalicskát	1250	„ „
Kapa-, ásó-, répavillanyél hasitott **bükkfából**	100	„ „
Csákánynyél hasitott **gyertyánfából**	110	„ „
Nyirfavessző csuta seprő	36	„ „
Nyirfaszürü seprü nyéllel	150	„ „

Áruk pápai vagy zirci vasutállomásra szállitva, fizetendő ⅓ rész előleg, hátralék utánvéttel, vagy feladó-vevény ellenében a Pápai Takarékpénztárnál. :: **Hirsch Náthán utódai Grünwald Testvérek cégnél, Pápa.** Telefon: 53 szám. Sürgönycim: GRÜNWALD PÁPA.
8575

Haszonbérbeadási árverés

utján haszonbérbe adom 1917. évi október hó 1-től 1918. évi szeptember hó 31-ig terjedő **egy évi időtartamra** a zárgondnokságom tárgyát képező Gerlein Mihály-féle, a gyulai 2976. és 5166. sz. telekjegyzőkönyvekben A I 5—6. és + 2—3. és A + 1. sorszámok alatt foglalt mintegy

206 kishold 1100 □-öl terjedelmü birtokot

a rajta lévő épületekkel. A haszonbérbeadási árverést 1917. évi április hó 11-én délelőtt 9 órakor tartom meg az Ingatlanforgalmi és Parcellázó Bank, Arad, Petőfi-utca 1. szám, I. emelet alatti irodájában, hol is az árverési feltételek megtekinthetők, avagy kivánatra beszerezhetők.

Bing Hugó
zárgondnok.
8547

MOTORSZÁNTÓEKÉKET

Stock, W. D. és egyéb kiváló német gyártmányut,
1911/12. és 1913. tipus, valamennyit üzemképes jó karban
április hóban szállithatunk.

Magyar Általános Gépgyár R.-T.
Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.
8501

Eladás

30 vagon kitünő minőségü bükkfaszén vasuti állomásokhoz szállitva eladó. Ajánlatokat elfogad Ujhelyi Sándor dr. ügyvéd. Képv. Szilágycseh. 1365

Eladó 4 darab uj Hoffherr és Schrantz-féle Pontusz fűkaszálógép, kaszákkal és kőszörülőkészülékekkel felszerelve, 3 db. kevésé használt 39fogu amerikai gyüjtőgereblye, 4 db. Mayfárd-féle széna, szalma kéziprés, 3 db. 25 literes tejeskanna, 4 db. 60 literes főzőüst és 15—20 db. használt pokróc, mely orosz takaróknak, vagy nyári lópokrócoknak alkalmas. Érdeklődők forduljanak Pfeifer Gyula, Budapest, Géza-utca. 1. 1348

Cséplőgarnitura, 10 HP, Hofherr-Schrantz-gyártmány, kitünő karban eladó és megtekinthető „Irén" hengergőzmalom, Törökszákoson (Temes m.), posta és vasutállomás. 937

Konyhakertészetre alkalmas, 100 holdas birtok, tanyai épületekkel Cegléd közelében, állomás mellett azonnal eladó. Ugyanott 10 hold föld eladó. Tulajdonos Olgyai Molnár Pál, Gyón. 1376

Arad megyében 1600 hold felszerelésével, vetéssel, állomástól 1 óra, azonnali átvételre 420 koronájával eladó. Papp Zoltán Budapest, Népszinház-utca 42. Válaszbélyeg. 1382

Kedvező birtokvétel. Kodor községben, Dés vasuti állomástól 3 kilométerre levő 175 holdas birtokomat bevonulásmiattelsdom. Átvételhez 10.000 Korona készpénz szükségeltetik. Leveleket kérek Marton Gézáné címre, Kodor 1397

Használható garnitúrám elcserélném 6 os könnyebb cséplőgépért, nálam vontatása nehéz. Eladó 2 kévekötőaratógépem, 2 évig használt, 1 tengerifültetőgépem. Csilléry Sándor, Hardpuszta, u. p. Németkér. 1378

Eladó kévekötőaratógép Piano, egy idényben használt bővebbet Nádosy, Szentlászló, Somogy m. 1379

Járgány, répavágó, rugányos futókocsi, 3 éves Furioso mén, nyersg eladó. Zakariás Béla, Magyarbánhegyes Csanád megye. 1411

Csizmatalpak, cipőtalpak, hajléknyi, zajtalan, vizmentes, rendkivül tartós műtalpbőrből, páronként készen 5 korona. Kontz Árpád, Temesvár. 1417

Eladó szőlőtelep. Kecskeméten a Katonatelep vasuti állomás szomszédságában a Mathiász féle 31 hold területü szőlőtelep kényelmes lakóházzal, melléképületekkel, nagy pincével, szőlészeti- és hordófelszereléssel eladó. Kiváló fajnemesitő telep, legkitünőbb borért és csemegeszőlőért nemzetközi kiállitáson nagy aranyérmekkel kitüntetve. Értekezhetni Bagi László ügyvéddel Kecskeméten, Batthyányi u. 20. 1428

Vétel

Ne dobja el

mindennemü **gabonahulladékát,** ugyszinte minden **herevetéshulladékát,** minden mennyiségben **vásárolja** 6984

SCHÖN S. JAKAB
MAGTISZTITÓTELEPE,
UNG.-BROD, Mähren.

Mintázott ajánlat a mennyiség feltüntetésével kéretik.

Veszek: tarlórépát, takarmányrépát, zöldséget és savanyu káposztát. Mittelmann Géza, Budapest, VIII., Aggteleki-utca 2/a. 450

Veszek

szénát és szalmát

minden mennyiségben, **szállitom préselve és fuvarmentesen** minden vasuti állomásra.

Böhm Arnold
takarmánynagykereskedő
Budapest, VII. ker., Vörösmarty-utca 20.
Telefon: József 41—81.

Szántógépet javitható állapotban is megvételre keres Keleti ügyvéd Miskolc. 2231

Veszek

jóminőségü **préselt**

SZÉNÁT

marhatakarmányozásra. Esetleges szállitási igazolványt beszerzem. Kérek legolcsóbban ajánlatot. 8469

SCHUMACHER REZSŐ
Óbecse.

Hatvasu ekét, lehetőleg Fowler 20 HP gőzekéhez, jó karban, használható állapotban keresek megvételre. Hajlandó vagyok esetleg egy Fowler-féle jó karban levő négyvasu mélyitő ekéért elcserélni. Soós Géza nagybérlő, Kapuvár, Sopron m. 1223

A „Hangya"
országos szövetkezeti központ bpesti fiókja
a „Háztartás"
fogyasztási szövetkezet
éves szerződés mellett
több ezer liter tejet venne
közvetlen a termelőktől.
Ajánlatok a szövetkezet igazgatóságához, BUDAPEST, IX., Boráros-tér 6. szám küldendők.

Veszünk zöldséget, savanyu-káposztát, tarlórépát, takarmányrépát. Mezőgazdasági vállalat, Budapest, Üllői-ut 55. 1200

Dohánypajta, negyven folyó öl, 5 éves, prima egészséges anyagból erős ákácfaoszlopokkal, nádtetővel vasut mentén eladó. Tulajdonos Schreiber Mór, Emőd, Borsod m. 1240

Keveset használt, teljesen kifogástalan üzemképes állapotban levő **szántógép** kerestetik. Ajánlatok Dombrády Ferenc földbirtokos, címére Zalalövő küldendők. 1312

Megvételre keresek Dunántul, főképp Balaton mentén, kisebb prima birtokot, város közelében, urilakkal, gazdasági épületekkel, esetleg szőlővel. Cim: Horváth M., Barcs, postafiók 37. 1327

30 q csillagfürt megvételre kerestetik, esetleg cserébe zabosbükköny ellenében. Uradalmi számtartóság, Morvaszentjános, Pozsony m. 1334

Veszünk tengericsutkát, takarmányrépát zöldségfélét és egyéb gazdasági termékeket. Mezőgazdasági vállalat, Budapest, Üllői-ut 55. 1329

Birtokot keresek megvételre, csakis parcellázási célokra, 600 holdon felülieket. Cim: **Lázár Béla, Budapest,** V., Hollán-u. 3, IV. 5. 1380

Megbizásból birtokot keresek vételre, vagy bérletre, gazdaliszt urak megfelelő dijazásban részesülnek. Ügynökök kizárva. Cim: Papp Zoltán, Tököl, Pest m. 1381

Jókarban levő **gőzeke,** üzemképes, megvételre kerestetik. Uradalmi számtartóság, Morvaszentjános, Pozsony megye. 1383

Bérlet

Cséplőgarnitura 8 HP magánjáró, Umrath-féle 1917-es idényre bérbeadó, javitásról, szállitásról a bérlő gondoskodik. A garnitura 8 éves, (elevátorral), fekszik Ogar. Szerém megye, vasut Nikinci. Közelebbit Tihanyi hadnagy, Pilsen, 48. gyalogezred. 1241

Bérelnék 200—300 holdas, jó minőségü buzatermő földet azonnali átvételre is. Ügynököt részemről nem dijazok. Cim: Meer Jónás, Szeremle, Pest m. 1289

Bérbeadandó birtok, uri lakással, gazdasági épületekkel felszerelve, vasuti állomás közvetlen közelében, a termékeny Ipoly völgyében október elsejétől 6, esetleg 12 évre. Nagysága 331 hold, melyből 57 hold kitünő rét. Bővebbet Mihalik Ferencnél, Losonc, Vasuti-u. 34. sz. 1288

Birtok bérbeadó. 550 magyar hold Jásznagykunszolnok megye, mint szánt óprima fekete, **vetéssel, felszereléssel,** azonnal is. **Lázár Béla,** Budapest, V., Hollán utca 3. IV. em. 5. 1385

Birtokbérlet, Heves megyében, különösen állattenyésztésre alkalmas, 280 holdszántó és rét, 330 legelő, 1800 hold erdei legelő. Érdeklődők irjanak: **„Heves m. 59750"** (kettős borítékban) **Schwarz József hirdetőirodába,** Budapest, Andrássy-ut 7. 1386

Bérletet keresek Somogy, Tolna, Baranya, Zala, Fejér vagy Vas megyében 1917. nov. 1., vagy dec. 31-iki átvételre; jó talajjal, vasuthoz közel, épülettel kellően felszerelve. Élő felszerelésre nem reflektálok, holt egy részét esetleg átvennám. Cim megtudható a kiadóhivatalban. 1419

Legelő, kiváló jó, Hont megyében, Ipolyság közelében kiadó. Felvilágositást ad Szigeti Gyula, Budapest, VII., Német-u. 31. 1430

Hirdetések felvételetnek a kiadóban

Az istállótrágya kezelése
tekintettel annak üzemi jövedelmezőségére.
Irta: **Schrecker János.**
23 ábrával és 7 trágyatelep-tervrajzzal.
Ára füzve 5·50 kor.
Megrendelhető a „Pátria" r.-t. gazdasági könyvkereskedésében

MOTORSZÁNTÓEKÉK.

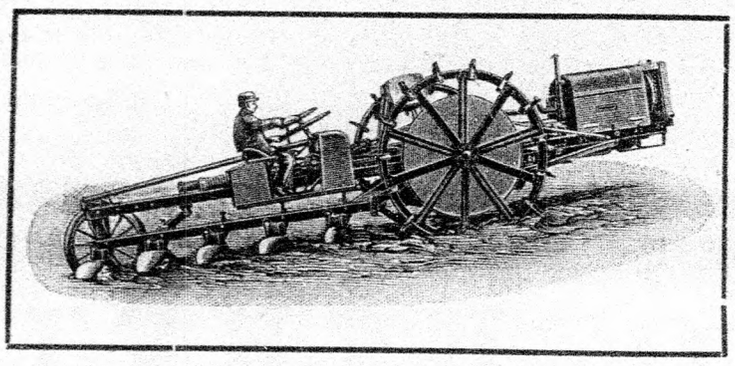

Gaal Imre és Tsa, Szolnok

AJÁNL

a Deutsche Kraftpflug-Gesellschaft m. b. H. által Hannoverben gyártott **eredeti W. D.** rendszerü 6 ekés

MOTOROS SZÁNTÓGÉPET

80 HP. :: **80 HP.** tényleges erejüt :: **80 HP.**

áprilisi szállitásra.

Teljesitőképesség 12—18 hold naponta.

Hadvezetőségnél az elfoglalt területeken néhány száz üzemben.
Állandó raktár esetleg szükséges pótalkatrészekben.
:: Részletes ajánlattal készséggel szolgálunk. ::

8428

Oktató szerelővel rendelkezünk.

Eladás

Szövőkészülék

nélkülözhetetlen minden házi-asszonynak **harisnyák, fehérneműek, ruhák, szövetek kijavításához.** Egyszerű kezelés, tiszta munka. Megkezdett próbamunkával 7·80 kor.
Gross Antal, Budapest, József-körut 23/II. 1143

Csirátlanitásra

alkalmas „Meteor“ nevü rázószitálógépet, hengerszékeket, kőjáratokat, mindenféle malomberendezési gépet, olajgyári gépeket és motorokat azonnali szállitásra ajánl a
MAGYAR ÁLTALÁNOS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG MALOM-OSZTÁLYA 8447
Budapest, VI. kerület, Váci-ut 141. szám.

Zsákokat

korpának, lisztnek gabonának s bármily ipari célra legolcsóbban
Fleiner Jenő és Társa
cégnél, **Budapest, V., Perczel-Mór-u. 4. sz.**
vásárolhat. 7165
:: Telefonszám: 119—76. ::

Kocsik.
A háboru előtt készült különféle ruganyos kocsik, ujak és használtak, amig a készlet tart, eladók, esetleg prima gyártmányt becserél vagy megvesz Armbrust Lajos, Gyön. 8355

Francia perje mag,

8380
fümag
töltésekre,
szójabab, fehérmustár
gróf Teleki Árvéd uradalmában,
posta: **KONCA.**

Marhasót,

kősót, asztali sót
szállit **SÓMALOM,**
Budapest, VIII., Tömő-utca 24. sz. Telefon: József 45—49. 8172

Felső Tisza mentén, közvetlen a vasuti állomás mellett **gazdag buzatermő vidéken** kényelmes raktárakkal ellátott **bevásárlótelep,** 12 nappali órában 66/70 mm. őrlőképességü gőzerőre berendezett **vámmalom,** 300 diaznó kihizlalására berendezett **szállással eladó.** Cim megtudható e lap kiadóhivatalában. 385

teljes kipusztitására szava tosság mellett üvegekben 1 kor., 2 korona és 4 korona.
DETSINYI FRIGYES
Budapest, V., Vilmos-császár-ut 6. az.

Gyors, pontos, olcsó földmérés
Világhirü szabadalom 16 államban.

STÁDEL—TORKOS
FÖLDMÉRŐ-TALIGA
kapható 7206
Stádel gépgyárban, Győrött

1 db. teljes malomberendezés eladó, mely áll: 1 db. 60 HP magasnyomásu gőzgépből 1 db. 42·35 m² össz. tüzfelületes kihuzható gőzkazánból, 3 db. Ganz-féle 21″es, 1 db. 22-es komplett hengerszék, 1 pár 42″ öriőkő fogaskerékáttétellel, 1 db. „Eureka“ gabonatisztitó, 1 db. malomtrieur, 4 db. hengerszita, az összes hozzátartozó közlőmű-tengelyek, csapágyak, kerekek, felvonók, garatok és csatornák, mind gyárilag a leggondosabban kijavitva. Fejes gépgyár, Székesfehérvár. 8467

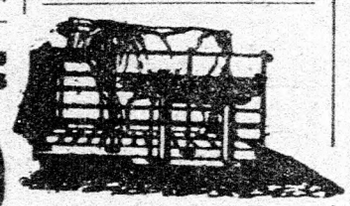

Ziska József

utóda **Kostély György mérleggyáros.**
Iroda és raktárhelyiség: **Budapest, VI., Eötvös-utca 47.** Alapittatott 1872. Telefon 46—12. Ajánlja a **legjobb** kivitelü és **legmegbizhatóbb** gabona minőségi, **tizedes és százados,** valamint **gazdasági szekér-, híd és marhamérlegeit.** A budapesti, fiumei és győri gabonatőzsdék szállitója, ugyszintén számtalan nagy gőzmalom és uradalom szállitója.
Árjegyzék bérmentve. Használt mérlegek beszerzéstetnek és kaphatók, megbizható állapotban. Javitások elfogadtatnak és pontosan eszközöltetnek. Kívánatra uradalomba is küldök szerelőt.

Eladó 3 drb 17 soros Mosoni drill vetőgép, egy alig használt Rapid daráló, gőz- és benzinmotorok, cséplők Mojsea Istvánnál, Rozsnyó, Gömör m. 1285

Eladó
alig használt
20 HP. Climax
nyersolajmotor
nyolcas cséplőgép hajtására.
Willmann-szállás, Mátészalka, Bácsbodrog m. 1349

Gőzcséplő készletek, magánjárók,

gyárilag javitva, kaphatók **Herceg Arthur** gépgyárában, Budapest, VI., Lehel-u. 10 sz. 1694

Lószerszám
hevederből, posztóval bélelve, a csattos és csatolandó darabok bőrből vannak, erős, tartós kivitelben egy pár lóra 180 K. (Óvakodjunk a silány utánzatoktól.) Petrucz Szilárd szijgyártómester, Budapest, Vasvári Pál-utca 4. 768

Tökmag eladó.
Kifogástalan csiraképességü óriási szürke: Mamuth tökmag eladó kg.-ként 10 K-ért, amig a készlet tart: **Weinberger Samu, Gyulaháza,** Szabolcs m. 1377

SÜTŐ-BÉLYEGEK

minden nagyságban
tetováló fogók, bikaorrkarikák
stb. kaphatók.
DREHER IGNÁC ÉS FIA
gazdasági eszközök gyára, **Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 14—16. sz.**
minden e szakmába vágó javitásokat elvállal. 8517

GŐZMIVELÉS.

Eredeti Fowler-féle gőzekével nagyobb területek szántását, épugy mélyrigolozást szőlőtelepitésekhez elvállal
WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó BUDAPEST-KELENFÖLD

Birtokeladás Csanád megyében Kunágota község határában 270 holdas, 1100 □-ölével számitva, elsőrendü pusztai birtok négyszögalaku, mindenféle termelésre, tégla- és cserépégetésre s más ipari célokra alkalmas egészben vagy parcellákban eladó. A birtokon van kényelmes uri lakás, 4 szoba, zárt folyosó, fürdőszoba, pince és mellékhelyiségekkel ellátva, továbbá cseléd-lakások, istállók, kukoricagórék, dohánypajták, kertészlakások, magtár és kocsiszinek, mind elsőrendü téglából épült épületek. A birtokon a telefon és az Első Alföldi Gazdasági Vasut be van vezetve, mely a Mezőkovácsházi vasutállomással van összekötve. A birtok most haszonbérbe van kiadva 1917. év október 1-ig, 1100 □-öles holdankint 80 korona haszonbérért. Vevőknek bővebb felvilágositást ad. Jantyik Lajos, Békéscsaba, Andrássy-ut 51. 8408

Ákáccsemetét és mindennemü **gyümölcsfát** legjutányosabban szállit Klár és Demeter faiskolája, Nyiregyháza, Felsősima. 865

Eladó birtok. Gömör megyében, vasuttól 8 kilométerre, köves állami ut mellett, 800 kat. hold kastélylyal, kerttel, a területből 250 hold őserdő, szabadkézből eladó. Értekezhetni H vessy Béla földbirtokosnál, Gömörfüggén. 1065

Iparvasut eladó jutányosan, használt, 60 cm. nyomtávval, kb. 320—340 m. sinpárral, kitérővaltóvval, 10 db. faszekrényes kocsival. Fejes B. gépgyár, Székesfehérvár. 8467/a

Eladó 1 db. egygéprendszerü gőzeke, négybarázdás billenőekével, munkában megtekinthető és egy 10 HP, 1913. évben készült gazdasági gépgyári eredeti magánjáró és 54″ cséplőszekrény, teljesen felszerelve, uj szijakkal, csupán két nyáron dolgozott, a gépek gazdaságfelosztás miatt eladók. Bővebb felvilágositással szolgál Oprean György intéző, Nagyszentpéter, Torontál m. 1198

Eladó föld és szőlőbirtok. Kecskemét th. város határában, a kiskőrösi törvényhatósági ut mentén, a várostól tizenhárom kilométer és a helvéciai vasutállomástól négy kilométerre fekvő 143 kataszterális hold területü birtok, melyből 52 hold borterm ő szőlő, 16 hold ákácerdő, a többi pedig szántóföld és belsőség, a folyó évi terméssel együtt szabad kézből eladó. A birtokon 3 szobából és mellékhelyiségekből álló lakóház van butorzattal, továbbá borpince, présház, cselédlakás, istálló, három különálló kapáslakás és egy pálinkaház. A borpince hordókkal, a présház szőlészeti teljes felszerelésével s a gazdaság megfelelő eszközökkel adatnak át. A birtokon szép fenyőliget is van s a hely téli lakásra és nyaralásra is alkalmas. Értekezni lehet Bagi László ügyvéddel, Kecskemét, Batthyányi-utca 20. sz. a. 1265

Jegenyenyárcsemetét faiskoláthelyezés miatt, 4—5 éves, 3—4 méteres magasságig visszametszve, ezrenként 300 koronáért, mig a készlet tart, szállit **Liptay Jenő birtokos faiskolája, Nyiregyháza.** Ugyanott ákác és egyéb erdei lomb- és tülevelü fákeladók. Tessék árjegyzéket kérni. 1227

Magánjáró 6 HP cséplővel és kazalozóval, eredeti Umrath-gyártmány, 6 éves, eladó. Umrath és Társa, Budapest, V., Vilmos-császár-ut 60. 1267

Ifju Welsz Lázár Kaposvár, egy Hofherr és Schrantz munkaképes gőzszalmaprését kölcsönbér mellett odaadja, esetleg el is adja. 1197

Nagyobb mennyiségü, kiváló minőségü **bükfalapat** darabonként 3 koronáért az összeg előzetes beküldése mellett eladó. Klein Ferenc és fia, Budapest Vörösmarty-utca 19. sz. 1287

Egy nagyobb gyógyfürdőhelyen a fürdőtelep központján egy nyaraló eladó 20 kiadó szoba és lakás. Vendéglőnek is lehetne használni. Spanyol József Harkács. 1311

Marosi József és Fia Esztergom. 53 éve működő aranykasza telepe és vasnagyáruháza. Sok ezer gazda és számos nagy uradalmak itélete szerint a mi **Bazilika arany kaszáink** a legjobbak. Kapható 65 cm.-től 110 cm.-ig. 90 cm.-es ára 3·70 K. Minden darabért jótállás! 1 db. Acéleke taligával 115 K, amerikai lókapa 135 K, erős vasborona 70 K, szőlőőrlő 65 K. Tessék okvetlenül árlapot kérni. 8526

Hagymamag zittaui aranysárga óriás, bulgár kertész által termelve, mig a készlet tart kilónként 90 koronáért szállit Dénesdi bérgazdaság u. p. Vashosszufalu. 1336

Munkásoknak, foglyoknak

az egészségügy szabályainak megfelelő, főzésre alkalmas, **egy darabból sajtolt,** csiszolt

bográcsokat és üstöket

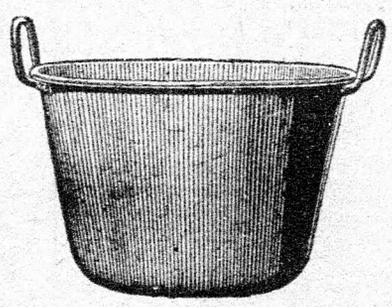

minden mennyiségben azonnal raktárról szállitva:

40	cm. átmérőjü,	30	literes, ár	K	20.—
44	„ „	35	„ „	K	24.—
48	„ „	40	„ „	K	28.—
52	„ „	50	„ „	K	32.—
56	„ „	60	„ „	K	40.—
62	„ „	70	„ „	K	48.—
68	„ „	80	„ „	K	52.—

8423

Ugyanez belül-kivül horganyozva (cinkezve), mosási célokra, kilogrammonként K 3·20. Éppugy szürő- és merőkanalak, tésztaszedők ónozva és zománcozva és mindennemü konyhakések és felszerelések, evőeszközöket szállit:

Sohr Pál
acélárucég, Somogyszill.

CIROKSZALMÁT és MAGOT

minden mennyiségben a legmagasabb árakon
vásárol

SCHWARCZ LAJOS
7148 seprőgyáros,
Sárvár, Vas megye.
Megtekintés végett kívánatra bárhol megjelenik.

„KISHIRDETÉSEK“ folytatása az 582. oldalon.

Állatok

Alapittatott 1880.
Bejegyzett cég.

Szigeti L. Gyula
sertésbizományos
Budapest, VIII., Rákóczi-tér 15. szám, I. emelet.
Sürgönycim: Szigetivasz, Bpest.
Telefonszám: József 14—99. 1258
Sovány és hizott sertések eladását és vételét bármikor pontosan eszközli.

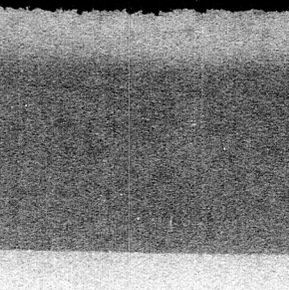

Elsőrendü eredeti
bonyhádi teheneket
hasasokat, borjasokat és
tenyészbikákat
bármely időben, bármely mennyiségben kuláns árakon szállitok
KLINGER MÓR
tenyész- és haszonállat-kereskedő
Kispest. Lakás és istállók: Kispest, Kölcsey-u. 5. szám.
Levél- és sürgönycim ugyanott. Telefon: Kispest 35. Saját házban

Vöröstarka tinó és üsző
teljes prima, 1—2, esetleg 3 éves, nálam minden mennyiségben kapható első áron. Később is ugyszintén jármos és beállitási ökrök szállitására vállal.
Kitünő friss fejöstehenek
előleges jelentés után nálam mindenkor megtekinthetők kötelezettség nélkül. Vevő tetszése szerint választhat. 4735
Henrik Ignác Fia,
Nagyszentmihály, Vas megye.

8449
SERTÉSMISKÁROLÁS
A n. é. gazdaközönségnek tudomására hozom, hogy sertéseket miskárolni szives meghivásra vidékre is bárhová elmegyek. Felelősséget nem vállalok.
FRANCSICS ERNŐ
okl. sertésmiskárolő.
Győr, Kálvária-u. 17.
Sürgönycim: Francsics Győr

Muraközi
hidegvérü (nori) igás
tenyészkancák, választott csikók és tenyészmének
vásárlásánál közvetlen a tenyésztőktől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kivánatra szivesen küldöm. Elsőrendü referenciák rendelkezésre állnak.
Cimem:
IDŐSB HEINRICH MÓR
lóvásárló ügynöksége
CSÁKTORNYA (Muraköz).
Törv. bejegyz. cég.
Sürgönyeim:
Heinrich Senior, Csáktornya.
Interurban-Telefon: 33. szám.

Legelsőrendü **bonyhádi eredeti teheneket,** friss borjasokat, hasasokat s **tenyészbikákat** bármely időben, bármely mennyiségben kulánsul és legolcsóbb árakon szállit:
Flaschner S. Sándor
tehénkereskedő.
Törvényszékileg bejegyzett cég.
Levél- és sürgönycim:
Budapest, VII., Elemér-u. 17.
Telefon: József 38—06.
Istállók: Kispest, Üllői-ut 4.
Telefon: Kispest 32. (saját tel.)

Eladó a nagyváradi lat. szert. püspökségnek patai gazdaságában (távbeszélő az intéző lakásban, vasutállomás, posta, távirda, Nagyszalonta) 70 darab 4 éves 1-ső minőségü, darabonként körülbelül 6 métermázsa sulyu, befogni vagy hizlalni való, kiváló jó kondicióban lévő tarka tinó. Vevőt előzetes értesitésére kocsi várja a félórányira fekvő Nagyszalonta vasutállomáson. 3962

Beltenyésztés elkerülése végett két jól fedező nagyon szép ménló elcserélendő. Egyik 164 cm. jegytelen fekete ardenni, másik 178 cm. magas murakőzi pej. Utódaik is megtekinthetők. Fácánkerti gazdaság u. p. Tolna 1191

Elsőrendü eredeti
bonyhádi teheneket
hasasokat, borjasokat és
tenyészbikákat
bármely időben, bármely mennyiségben kuláns árakon szállitok 5161
FUCHS LAJOS
tenyész- és haszonállatkereskedő,
Ujpest, István-tér 10.
Sürgönycim: Fuchs Lajos.
Telefon: 130—19.

Igen szép, válogatott vöröstarka szimmentáli jellegü 1—2—3 éves
növendékökör és üszőborjakat,
ugyszintén legprimább lekötni való és
jármosökreit
legjutányosabb árakon
ajánlanak
KLEIN TESTVÉREK
kereskedők, CZELLDÖMÖLK.
Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfogadtatnak. 6117

Ponyló 8 éves svéd mén 115 cm. magas pej eladó, szelid, kocsiban, nyereg alatt megy. Cim a kiadóhivatalban. 1252

Eladó egy pár pej hibátlan betanitott 160 cm. magas amerikai fehér kanca, egyik 4, a másik 5 éves mult, áruk 7500 K Ugyanitt 171 cm magas, sürke, 7 éves orlow orosz ügető, kilométert 1:3 perc alatt megy egyesben és kettesben, ára 4500 K, pedigrée. Megtekinthető Csobaji Józsefnél, Csobaj, Szabolcs m. vasutállomás Tarcal. 1308

Tisztavérü lincolnkannal begörgetett, 40 lincolica tenyészkoca májusban malacozva, 4 másféléves, erős jól kifejlett tiszta lincolnkan és 10 féléves yorkshire kan eladó a Reszneki, zalamegyei uradalomban. Bővebbet Tauber, Budapest, Harmincad-u. 3. 127

Megvételre keresek egy páros 140—155 cm. magas, jó mozgásu páros dupla ponyt. Cim: Puky János földbirtokos, Tomor, Abauj-Torna megye. 1306

Egy szépen fejlődött yorkshirei tenyészkan 11 hónapos mintegy 140 kilós beltenyésztés elkerülése miatt eladó. Cim: Sebestyén Gábor gazdasága, Köveskál, Zala m. 1309

Azonnal eladó néhány vemhes bivalytehén, ajánlatok Czell uradalmi intézőség cimére küldendők. Lajtasáta, Moson m. 1325

Gróf Teleki Józsefné bácsalmási uradalmában 1 drb. 1½ éves és 2 drb. 1¼ éves yorkshirei tenyészkan eladó. Megkeresések bácsalmási uradalom tiszti hivatalához küldendők. 1326

Ponnyfogat, Két nagyon szép, fiatal, sürke pony-arabs keresztezésü mén, 147 centiméter magasak, gyorsak, kitartók, hibátlanok, fekete hajtókocsival és parádés szerszámmal 5000 koronáért eladók. Bővebbet Wolff R., Varasd, Braskovits-utca 4. 1192

Tiszta fajmangalica, erős csontozatu, 1 éves átvészelt tenyészkanok kaphatók Dombrády Ferenc földbirtokosnál, Zalalövő. 1347

Kétszázötven drb. választott mangolica malac himlő ellen oltva, eladó, április 15. átvételre. Cim: Löwnechon Ernőné, Somogyvámos, Somogyvár. 1343

Eladó 40 db. tehén. Részben fejősek, borjasak, erősen vemhesek, fiatalok, szimmentáliak. Cim a kiadóhivatalban. 1351

Megvételre kerestetik egy darab fiatal, de hágóképes montafoni bika. Cim: Kisjenői Főhercegi Uradalom Haszonbérlete R.-T. felügyelősége, Kisjenő, Arad megye. 1326

Pedigrés 5 éves kanca, igen szép állat, fekete, két hátsó lába kese, szárcsás, 155 cm. magas eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1375

Eladó importált szülőktől származó, öt darab 1½—2 éves, **hágóképes tisztavérü szimmentáli tenyészbika** az OMGE. Tangazdaságában, Tápiószelén. 1418

6 drb szimmentáli 1½ éves tenyészbika, régi törzskönyvezett állományból eladó. Magyari bérgazdaság, Nagymagyar, Pozsony m. 1429

Vegyesek

Gazdasági vasutak
tervezését
1398 és épitését
elvállalja
Vogl József
okl. mérnök, Budapest, VI., Podmanicky-utca 75.

Patkányok, egerek,
mezei egerek, hörcsögök, vakondokok, tirgék stb. néhány óra alatt jótállással kipusztithatók
MÉREG NÉLKÜLI „VULKÁN KOCKÁK“
által. Kapható 3, 6, és 16 koronás eredeti dobozokban, használati utasitással.
REINER GÉZA,
BUDAPEST, VI., CSENGERY-UTCA 84.
Telefon 86—80. — Ugyanott patkányok és egerek kiirtása jótállással vállaltatik. 6574
Nagyobb rendelésnél árengedmény.

Házak, telkek,
villák, nyaralók, fürdők, szanatóriumok, szőlők, kis- és nagy-
birtokok,
erdők, bányák, gyárak, mindenféle **ingatlanok** és vállalatok eladását, vételét, bérletét szolid alapon közvetiti **Budapesten, Ujpesten,**
Rákospalotán, Alagon, Dunakeszin, Gödön, Vácon, Veresegyházán, Gödöllőn és ezek környékén, továbbá **Magyarország** minden vidékén.
Ugyanazokra, valamint épitkezésekre és személyhitelre
pénzkölcsönt
szerez
Keszler Béla
hatóságilag engedélyezett bankképviseleti, ingatlanforgalmi, továbbá kereskedelmi és biztositási irodája, **Ujpest,** István-utca 10. Ugyanott kisebb és nagyobb jövedelmező **bérházak,** továbbá csinos **családi házak, villák, nyaralók, telkek,** kis- és
nagybirtokok
kedvező feltételekkel **eladók,** esetleg **bérbeadók.** 8534

Utak feltöltésére, vagy epitkezéshez naponta 15—20 vagon mennyiségig szállitok bevonirozva, elsőrendü száraz ést szta, teleszaszerinti mennyiségü **vasuti szénsalakot** bármely állomásra ingyen, a vasuti szállitási dij ellenében. Több vagon megrendelésnél szállitási kedvezmény. Ugyanitt istállótrágya olcsón kapható. Cim: **Mittelmann Oszkár** államvasuti főellenőr, Budapest, X., Józsefvárosi pályaudvar. 3188

Tengeri többtermelést négyzetben filtetve eredménynyel csak szab. Reform kézi filtetőkke érhettünk el. Beszerezhető kizárólag Kovács Soma és Társa cégnél Arad. 1330

Eladás

Olajsajtoló csavarprés, magszuzó, magpörkölő, gyárilag javitva, eladó. Fejes B. gépgyár, Székesfehérvár. 8467/b

Szénát, szalmát,
lucernát, lóherét és zabosbükkönyt
veszek és eladok
bármily nagy mennyiségben, felpréseléshez modern ló- és gőzpréseim adom. Széna- és szalmakötözéshez szükséges legfinomabb minőségü hazai gyártmányu lágyitott sodronyt jutányos árban szállitok.
Ajánlatok:
Schreier Béla
takarmánynagykereskedő,
Budapest, Népszinház-u. 33.
Telefon: József 20—52.

Petróleum
helyett világitson istállókban, gazdasági épületekben, lakóházakban
acetilénnel.
Minden gazda forduljon tanácsért, **ha valamely géprész eltörik vagy megreped,** 8286
Lakos és Székely
autogénhegesztő gépgyárhoz, Budapest, VI., Béke-tér 3/a.

Lokomobil
16 HP és 12 HP gyárilag javitva, eladó. **Bátori Mihály,** Budapest, VIII., Népszinház utca 40. Telefon: József 40—45. 1366c

Vaskeretfürész
(Gatter) 30" kettő rönkkocsival eladó, **Bátori Mihály,** Budapest VIII., Népszinház-utca 40. Telefon: József 40—45. 1363d

Gázmotor
27 HP., Langen-Wolf-gyártmány. 2 hengeres, kapható. **Bátori Mihály,** Budapest, VIII., Népszinház-utca 40. szám. Telefon: József 40—45. 1141d

Szivógázmotor
230 HP., keveset használt, angol gyártmány, eladó. **Bátori Mihály,** Budapest, VIII., Népszinház utca 40. szám. Telefon: József 40—45. 1141e

Teglagyártó-.. gépek ..
berendezések, ujak és használtak, ...
ELADÓK.
BÁTORI JENŐ
Budapest, VIII., Népszinház-u. 40. szám.
Telefonszám: József 40—45. 648

Kukoricaszárfeszlató, uj, erőhajtásos eladó. Fejes B. gépgyár Székesfehérvár. 846

SZŐLŐKÖTÖZŐ
papirfonál, 100%-os natroncelluloseból.
Elismerten megbizható.
Zsákok, ponyvák, szalmazsákok, zsinegek.

Salgó és László, Budapest.
Gyárak: Óbuda és Albertfalva.
Raktár: V., Arany-János-utca 11. és 12. sz.
Iroda: V., Nádor-utca 20. szám.
Telefonszámok: 150—82, 163—16.
Sürgönycim: Maxalgó Budapest.

„KISHIRDETÉSEK“ folytatása az 583. oldalon.

MUNKÁS ÉS FOGOLY
SZALMAZSÁK, FEJVÁNKOS, LEPEDŐ, POKRÓC
NAGEL ADOLF, zsák- és ponyvagyár,
Telefon: 85-92, 80-82, 104-10. **Budapest, V., Arany-János-u. 10.** :: Táviratcim: NAGELA. ::

Bérszántást vállal

Szolinszky Jenő
mérnök
bérszántó-vállalata

Budapest,
VII., Damjanich-utca 32. *Telefon: 116—50.*
8133

Nedves gabonát is csakis szabadalmazott dobkosárbetétléceim alkalmazásánál lehet tökéletesen kicsépelni.
Cim: KEMÉNY MANÓ, müszaki üzlet,
Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. sz. 8162

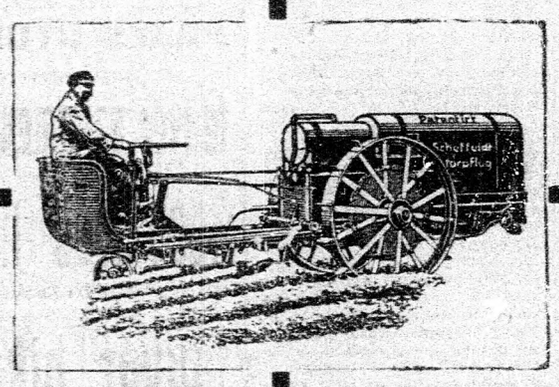

A kisgazdák szántógépe
— a —
Scheffeldt-féle 40 HP motoreke.
Előjegyzéseket elfogad a magyarországi vezérképviselet:
FLEISCHL SAMU cég géposztálya,
Budapest, V., Nádor-utca 28. szám.
Dijtalan mérnöki kikuldetés! 6849/a

Eladó birtok.
Versecen, közvetlenül a város mellett, 500 kat. hold prima talaju birtok olcsón eladó. 8580
Cim: **Rónay György, Versec,** Kudrici-ut 26. szám.

BIRTOKOT kastélylyal, parkkal, 1500—4000 holdig, lehetőleg erdővel **KERESEK**
megvételre. Ajánlatokat **„Komoly vevő 8374"** jeligére a kiadóhivatalba kérek. Ügynökök kizárva. 8374

HANSA-LLOYD
MOTOREKE
!! Németország egyik leghiresebb automobilgyárának Készitménye. !!
Szántáson kivül vontatásra, cséplésre, aratásra
is használható. :: Elsőrendü kivitel, olcsó üzem!
Szállitható budapesti raktárról azonnal és a következő hónapokban!
Minden felvilágositással és árajánlattal szolgál a vezérképviselet: 8484
HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI Budapest, VIII., Üllői-ut 52/K.
Sürgönycim: Case Budapest. Telefon: József 160

Állást Keresők

Okl. gazdatiszt, katholikus, hadmentes, 28 évi elsőrendű uradalmakban szerzett gyakorlattal azonnal elfoglalható intézői állást keres. Szives megkeresések S. J. Dunaharaszti, Pest m. kéretnek. 1292

Gépész, ki gazdasági gépek kezelésében és javításában jártas állást keres. Cim: Popper Miksa, Győr-Révfalu, Erzsébet-királyné-ut 109. 1293

Ispáni, gazdatiszti állást keres 31 éves, róm. kath. vallásu, 12 évi gyakorlattal biró, teljesen hadmentes, egészséges egyén, csakis állandó helyre reflektál. A magyar és román nyelvet teljesen birja. Cim: Lakos, Nagyvárad, Szt.-János-utca 10. 1295

Földmivesiskolát végzett rokkant altiszt, gazdasági gyakorlattal alkalmazást keres április 1-re. Kisebb gazdaság önálló kezelését is elvállalja. Szives megkeresést kér Németh Pál segédtiszt, Kisszentmiklós, Temes m. 1297

Önálló intézői állást keres egy 40 éves, katholikus vallásu, tanintézetet végzett, kiscsaládu egyén, most vagy későbbi belépésre, ki a gazdaság bármilyen terén a legnagyobb szakismeretekkel rendelkezik. Öt év óta egy belterjesen kezelt, 3500 holdas gazdaság intézője, felmondatlan állásban. A katonaságtól bizonyitalan időre fel van mentve, hét évet egy 500 holdas bérgazdaságban, hat évet egy felvidéki intenziven kezelt 3600 holdas gazdaságban töltött. A legjobb referenciákkal rendelkezik. Állását családi ok miatt óhajtaná megváltoztatni. Megkereséseket a kiadóhivatal **„Többtermelés 1299"** jelige alatt továbbit. 1299

Okleveles gazda akadémiai oklevéllel, gimnáziumi és kereskedelmi érettségikkel, gépészvizsgákkal, 28 éves, róm. kath., felmentett segédszolgálatos katona, uradalom és bérgazdasági praxissal, jelenleg felmondatlan intézői állásban, nagy uradalomban intézői állást keres. Megkeresések **„Óvadékképes 1315"** jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 1315

38 éves géplakatos, stabil vizsgával, uradalomba állást keres, az összes gazdasági gépek javitását elfogadja, teljesen hadmentes, munkaszerető egyén. Cim a kiadóhivatalban. 1317

30 éves, nős, kiscsaládu gépkalatos és gépész, önálló állást keres ápr. 15-ére gazdaságba, az összes gazdasági gépek javitását és kezelését érti, ugyszinte a motoreke s más motorok és a cséplőgépek kezelését. B. oszt. népfelkelő, felmentése május 1-ig szól, mely meghosszabbitható. Megkeresést zárt levélben kér. Cim: Pantó Dániel gáplakatos és gépész. Nagygyanté, u. p. Sarkadkeresztur, Bihar megye. 1320

Gőzeke- és motorekekezelő ugyszintén vizsgákkal is rendelkezik, állást keres. A gépek javitását is elvégezi, cséplést is elfogadja, de csak felmentése esetén foglalhatja el az állást. Cimem Liposey Ernő, Nagyut, u. p. Kál, Heves m. 1314

Segédtiszt, ki már önállóan is működött és nagy gyakorlata van, kereskedelmit végzett, perfekt magyar, német, szláv, nőtlen, hadmentes egyén, állását óhajtja változtatni és csakis olyan belterjes üzemü nagyobb gazdaságban keres alkalmazást, hol szakismereteit érvényesitheti. Megkereséseket kiadóhivatal továbbit. 1331

Szeszgyárvezető, kassai oklevéllel, gépkezelői vizsgával, 16 évi gyakorlattal biró, 42 éves, keresztény, teljesen hadmentes egyén, gazdasági irodai teendőkben jártas, állandó állást keres. Megkereséseket a kiadóhivatal **„1332"** jelige alatt továbbit. 1332

Számtartó, nős, hadmentes, szeszgyárral kapcsolatos uradalmakból 10 évi irodai gyakorlattal, junius 1-re állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 1336

Gépészkovács ajánlkozik urasághoz, hol felmentenék. Jelenleg mint katona gyárba van vezényelve. Szives megkeresést kér Horváth Sándor Sopron, Szent-Mihály-utca 1. I. em. 1333

Földmivesiskolát végzett, róm. kath. vallásu, 26 éves, nőtlen, teljesen hadmentes egyén, beszél magyarul, tótul, keveset németül, 5 évi intenziv uradalmakban szerzett gyakorlattal, valamint irodai teendőkkel bir, ispáni, segédtiszti, lehetőleg Felvidékre állandó állást keres 1917. május 1-re. Szives megkereséseket kér Misztrik Győző, **Parnó,** Zemplén m. 1338

Kisebb, 4—600 holdas gazdaság önálló vezetésére alkalmazást keres egy katonamentes, erőteljes gyakorlati egyén. 34 évi gyakorlata van, amely időt három gazdaságban töltött el. Az állást azonnal elfoglalhatja. Utiköltség ellenében személyesen bemutatkozik. Cim: Medvecki István, Hatvan. 1342

Erdészi, vagy segédtiszti állást keres mielőbbi belépésre rokkant, de minden tekintetben munkabiró, középiskolát és erdészeti szakiskolát kitüntetéssel végzett, intelligens, 28 éves, róm. kath. vallásu egyén, ki jelenleg egy intenziven kezelt felvidéki, erdészettel egybekötött mezőgazdaságban mint segédtiszt felmondatlan állásban működik. Beszél magyar anyanyelvén kivül románul, keveset tótul és németül. Kiváló erdő- és mezőgazdasági, vadászati és irodai praxissal rendelkezik. Szives megkereséseket részletes fizetési igény megjelölésével **„Biztosabb jövőért 1337"** jeligére a kiadóhivatal továbbit 1337

Gazdatiszti állást keres május 1-re nős, gyermektelen, róm. kath. vallásu 53 éves, ép testalkatu, magyar és román nyelvet értő gazdatiszt, aki a gazdaság minden ágában jártas. Szives megkeresést kér a kiadóhivatalba. 1357

Bármilyen belterjesen kezelt gazdaság kezelésére, vagy vezetésére ajánlkozik, **okleveles képzettséggel,** uradalmak, gazdaságok és bérgazdaságokban szerzett **gyakorlati tapasztalatokkal** rendelkező, magyarul és németül beszélő, keresztény vallásu, **hadmentes,** nős gazdatiszt. **Referenciái,** ajánlólevelei, ugyszintén **összes bizonyitványai igazolják** szaktudását, **kiváló szorgalmát, teljes megbizhatóságát,** valamint **józan életét. Fizetési igénye** 2000—4000 korona, konvmenció a munkateljesitmény arányában, megegyezés szerint. Cim a kiadóhivatalban. 1359

Uradalmak és bérgazdaságokban szerzett kiváló bizonyitványokkal rendelkező okl., hadmentes gazdatiszt, a legjobb referenciákkal, állandó jellegü állásra, mielőbbi szolgálatra ajánlkozik. Szives megkeresések Virágh Gyula, Andocs, intézendők. 1360

Gépészi állást keres gőz- vagy motorekéhez, az összes gazdasági gépek szakszerü kezelésében jártas kiscsaládu, jó magaviseletü, józan egyén, ki a jelenlegi helyén is 8 évet töltött mint gazdasági vezetőgépész. Szives megkeresést kér Nagy Mihály gépész. Homokszentgyörgy. 1353

Gépészkovács, 32 éves, nős, állást keres, esetleg gőzekegépkezelőnek is elmegy, április 24-re vagy hamarább. Cim: Ambrózi György. Tótkomlós 1190. sz. 1356

Gépész, hadmentes, cséplést kerés. Gépjavitásokat elfogad, azonnal is elfoglalhatja az állást. Cim: Paner Béla, Budapest, VI., Teve-u. 49/a. I. 22. 1387

Hadmentes ispán, ki jelenleg mint ispán működik, kulcsári, vagy hasonló állást keres május 1-re. Cim: Budaspitz Jenő, Nagyszénás, Békés m., Svábmajor. 1390

Spánnak, birtokkezelőnek ajánlkozik 56 éves, erőteljes, nős, ref. vallásu, feltétlen megbizható egyén, illető erdőgazdasággal is foglalkozik, kitünő ajánlatai vannak. Cime a kiadóhivatalban. 1388

Gazdatiszti, ispáni állást keres május 1-re, földmivesiskolát jelesen végzett, fáradságot nem ismerő, korán kelő, szerényigényü, 40 éves, kiscsaládos, teljesen hadmentes egyén, ki egy nagyobb birtokban 17 évig és egy hercegi bérletben 3 évig mint gazdatiszt volt alkalmazva. A gazdaságnak bárminemü előfordulható szakmájában jártassággal bir, növénytermelés, cukorrépatermelés, állattenyésztés, hizlalás és az egyszerü gazdasági könyvelést érti, amit bizonyitványaival igazol. Jelenlegi állását csupán családi okok miatt szeretné változtatni. Kivánatra jelentkezik, bizonyitványait magával viszi. Cim: Németh János gazdatiszt, Rábaszécsény, u. p. Enese, Győr megye. 1391

Számtartó, mérlegképes, elsőrendü erő, 37 éves, izr., perfekt magyar-német levelező, gépiró, nagyobb uradalomban állást keres. Szives meghivásokat saját költségére személyes bemutatkozásra e lap kiadóhivatalába kér **„Gazdász 1393"** jelige alatt. 1393

Gazdatiszti vagy más megbizható, lehetőleg önálló állást keres mielőbbi belépésre nagyobb gazdaságokból több évi jó gyakorlattal biró, földmivesiskolát, tejgazdasági szakiskolát és kassai szeszfőzői tanfolyamot végzett, kiskorától gazdaságban nevelkedett, 42 éves, nős, gyermektelen, katonaságtól kiszuperált gazdatiszt. A gazdaság minden ágában jártas. Beszél magyar és tót nyelvet. Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek „Megbizható gazda 1389" jeligére. 1389

Gőzekegépkezelő állást keres azonnali belepessel. Cim: Novák Géza, Jászkisér, Szolnok megye. 1392

30 éves, róm. kath. vallásu, teljesen hadmentes, nőtlen gazdasági irnok alkalmazást keres. Szives megkeresést kér Stund István gazd. irnok, mélt. gróf Teleki József dunatetétleni uradalmában. 1395

Hadmentes, gyakorlati vizsgázott, 45 éves, róm. kath., nős, gyermektelen gazdatiszt, 24 éves gyakorlattal, állandó állást keres, azonnali belepéssel. Cim: Kárász Géza, Pápa, Szt.-László-utca 11. 1394

Cséplőgépkezelő állást keres részcséplésre, jó bizonyitványai vannak. Cim: Szücs Sándor, Budapest, VII., Grassalkovics-u. 21. 1399

Törekvő, középkorú, katonabizható, erélyes, magyar, német, szláv nyelveket szóban és irásban biró, jelenleg katonai vezetés alatt álló állami iparvállalatnál beosztott nyugalm. közigazg. tisztviselő, erdő, szőlő, mezőgazdaság, ipar, fürdővállalatnál, vagy mint kastély-, telep-, villagondnok keres biztositott, állandó alkalmazást. Szives ajánlatok „Dragonyos zászlós 1402" cim alatt e lap kiadóhivatalához. 1402

Szerény igényü, 29 éves, keresztény fiatalember keres május 1-re neki megfelelő bármilyen gazdasági állást. Az illető jelenleg egy kisgazdaság bérlője, németországi gazdasági akadémiát végzett és felső kereskedelmi iskoláról érettségizett. Beszél magyarul, németül és szlovénül. Cim a kiadóhivatalban. 1401

38 éves, róm. kath. vallásu, özv. urjnő óhajtana egy jólelkü magányos urnál, ha gyermeke van az sem baj, házvezetőnői állást elfogadni, hol nyugodt otthonát megtalálná. Ugy a háztartást, mint a gazdaságot legprecizebben érti. Cim: Özv. Nagy Lajosné. Budapest, IX., Angyal-u. 7., II. 11. 1400

30 éves gyakorlattal, 49 éves, nős, hadmentes gazdatiszt, mérlegképes könyvelő, gyakorlati vizsgával, ugy a külső, mint a belső gazdaságban teljes jártassággal, mielőbbi belépésre állást keres. Cim: Havas M., Hódmezővásárhely, Dáni-utca 1. 1403

Földmivesiskolát kitünő sikerrel végzett, 25 éves, nőtlen fiatalember, ki katonaságtól mint rokkant van haza bocsátva, gazdaságban segédtiszti, vagy kisebb gazdaságban ispáni állást keres. Inkább oly gazdaságban óhajt működni, hol szorgalma, megbizhatósága és szerény igényeihez mérten jövője biztositva lesz. Szives megkereséseket kér a fizetés megjelölésével Pankucsi Sámuel, Ujcsanálos, Zemplén m. 1404

Nős gazdatiszti állást keres 45 éves egyén, 20 évi gazdatiszti gyakorlattal, első és felső tanintézeti okmánnyal, igényei szerények. Cim: Pataky István, Debrecen, Kölcsey-u. 12. 1405

Egy már idősebb gépészkovács vizsgálati bizonyitványnyal rendelkezik, ki már számos évekig volt uradalomban alkalmazva, amiről bizonyitványai vannak, cséplésre és gépjavitásra ajánlkozik Cim: Németh János gépészkovács, Rákospalota-Ujfalu, Kinizsi-u. 47. 1407

Üzletvezetői, titkári vagy levelezési főnöki állást keres előrangu uradalomban legnagyobb megelégedésre működő, **hadmentes** munkavezető, minden irányban **kitünően begyakorlott,** 38 éves, **családos ember.** Igényei: 350 kor. havi fizetés, lakás, fütés, világitás és konvenció vagy ennek megfelelő megváltása. Szives ajánlatokat **„Megbizható 1405"** jelige alatt a kiadóhivatalba kér. 1405

VIII-ik gimnázista a nyári szünidőre nagyobb gazdaságban állást vállal. Szives megkereséseket kér Székely Gyula, Budapest, Nádor-u. 15. 1408

Cséplőgépész, motor- és gőzgéphez állást keresne, részre, vagy fix fizetésre. Gépek javitását is elvállalja, 24 évi gyakorlattal bir. Cim a kiadóhivatalban **„10409"** jelige alatt. 1409

Kőművesmester ajánlkozik konvencióra ácsmunkát is végez, esetleg ispán, vagy magtárosnak is. Cukorrépatermelést érti. Cim: Fodor József, Család, Nyitra megye. 1425

Főgépésznek ajánlkozik 17 éves fiával azonnali belépésre jó megjelenésü, jó bizonyitványokkal rendelkező, hadmentes egyén, aki ugy a telefon- és gépjavitásban, mint a gőzekekezelésében több évi gyakorlattal bir. Villanykezelői vizsgája van. Cim: Moharos Gábor, Nagytád, Simongát. Somogy m. 1420

Szakképzett szeszgyárvezető állását óhajtja változtatni, amelyben 25 éve önállóan kezelt. Szeszgyár, finomitó és diffuziós eljárást szakszerüen érti. Deutsch Mór, Czered, u. p. Ajnácskő, Nógrád megye. 1423

1891. magyaróvári gazd. akadémiát jelesen végzett, elsőrendü uradalmakból kitünő bizonyitványokkal rendelkező, 52 éves, róm. kath. vallásu intéző, jelenlegi állását változtatni óhajtja. Megkereséseket kér: P. V. uradalmi intéző, Pta-Pomocán, u. p. Vladislavci, Szlavónia. 1424

Gépészi állást keresek nagyobb malomba vagy gazdaságba. Kovács-, lakatosmunkát értem, esztergályozásban, villanyszerelésben és kezelésben szakképzett vagyok, gazdaságban kocsi-, ló- és ökörvasalást, szántógépek, aratógépek és bárminemü gazdasági gépek és eszközök karbantartását vállalom. Nagyobb gazdaságokba, malmokba és gyárakba mint üzemv zető azonnal beléphetek. Fölmentésem május 1-től meghosszabbitható. Meghivást fizetésmegjelölésel kérek özv. Bálint Imréné, Cs. J., Jánoshalma (Bács megye), Halasi-u. 751. 1421

Gazdasági tanintézetet végzett, állásban lévő gazdatiszt, két évi gyakorlattal, az Alföldön, vagy sik vidéken keres mielőbbi alkalmazást. 3000 holdig önálló vezetésre vállalkozik. 21 éves, nőtlen, hadmentes, beszél magyar, német és román nyelven. Ajánlatokat a fizetés és helyi viszonyok megjelölésével csak azoktól kér, kik a szorgalmát és ambicióját megbecsülnék. Cim a kiadóhivatalban **„Ambició 1422"** jeligén. 1422

Gazdaságban megfelelő állást keres 2 évi bankgyakorlattal biró 7 osztályu gazdasági polgárit jelesen végzett, 20 éves, nőtlen fiatalember. Fizetési feltételekkel ellátott ajánlatok Dimák János, Orosháza, Szőlők, 122 cimre küldendők. 1426

Számtartó, nős, ki hosszabb gyakorlattal bir, megfelelő állást keres. Megkeresések „Hadmentes 1427" cimre a kiadóhivatalba kéretnek. 1427

Állatok

2 darab 1 éves, szépen kifejlődött lincolnshire-yorkshire keresztezésből származó tenyészkan a jáki szeszgyári gazdaság tenyészetéből eladásra kerül. Bővebbet ugyanott. 1093

GŐZEKE-BÉRSZÁNTÁS!

Nagyobb területek szántását, mélyrigolirozását, szőlő- és gyümölcstelepitéshez, valamint gyöptörést tavaszra és őszre elvállal

IZERI IZSÁK GYULA GŐZSZÁNTÁSI VÁLLALATA,

BUDAPEST—KELENFÖLD. ◆ TELEFON: 42—50.

A szántás eredeti FOWLER-féle géppel történik. 6178

BAUER B. GYULA

SER' ÉSZIZOMÁNYOS

Budapest, VIII., Bezerédi-u. 10.

Telefonszám: JÓZSEF 21—70.

Sürgönycim: LUCULLUS Budapest.

Sovány és hizott SERTÉSEKET

a legmagasabb áron értékesitek.

Szalonnamegrendeléseket jutányos árban eszközlök.

PAJZS GYULA

orsz. törzskönyvezett

telivér szimmentáli

tenyészetében

4000-5000 liter

évi tejhozamu családokból származó

telivér bikák

vannak eladásra felállitva. A tehenészet törzsének évi átlagos tejhozama **3614 liter, 3·94% zsirtartalommal.** Az egyes anyaállatok tejhozamára, a zsirtartalomra és a takarmány értékesitésére vonatkozó, a fejérmegyei tejellenőrző egyesület által szolgáltatott adatok és zsirvizsgálatok rendelkezésre állanak. Vasut- és hajóállomás: **Rácalmás,** Fejér megye. 7137

8485

SERTÉSMISKÁROLÁS.

A n. é. gazdaközönségnek tudomására hozom, hogy sertéseket miskároini szives meghivásra vidékre is bárhová elmegyek. Felelősséget nem vállalok.

Francsics János

okl. sertésmiskároló,

Kaposvár, Zrinyi-utca 22.

Eladó a nyögéri uradalomban egy imp. sárga szőrü, fehér szőrényü belga fedező-kan, 4 éves, igazolványnyal ellátva, továbbá 2 drb jókarban levő Clayton-féle 17 soros vetőgép és egy keveset használt burgonyaszedőgép. Cim: Vogl Miksa Nyögér. 1278

A 34 év óta :: fennálló :: **Fischer J.** :: cég ::

ZSÁK ÉS PONYVA GYÁRA BUDAPEST, NÁDOR-U. 31 33,

egyike az ország legmegbizhatóbb beszerzési forrásainak.

PONYVAKÖLCSÖNZŐ-VÁLLALAT.

Szőlőkötözőfonalak, szalmazsákok, fejpárnák, pokrócok

munkások részére.

„KISHIRDETÉSEK" folytatása az 584. oldalon.

KISHIRDETÉSI ÁR: Minden szó egyszeri beiktatása 10 fillér, vastagabb betűvel 20 fillér. A legkisebb hirdetési díj 15 szóig 2 Korona.

Csak olyan levelekre válaszolunk, melyekhez válaszbélyeg vagy levelezőlap van mellékelve.

KISHIRDETÉSEK

KISHIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK

Kishirdetések után támlapot nem küldünk

ÁLLÁSTKERESŐK KISHIRDETÉSI ÁRA: Minden szó egyszeri beiktatása 6 fill., vastagabb betűvel 12 fillér. A legkisebb hirdetési díj 20 szóig 1 Korona 50 fill.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a munkaadó birtokos v. bérlő címének kitételével közlünk.

Földbirtokosok figyelmébe.

Díjmentes állásközvetítés

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete (Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.) felhívja a t. birtokos és bérlő urak figyelmét **ÁLLÁST KÖZVETÍTŐ OSZTÁLYÁRA,** hol gazdatisztek a legkülönbözőbb állásokra elő vannak jegyezve.

Az állásközvetítés **teljesen díjmentes. — Megkeresés esetén az egyesület igazgatósága a betöltendő állásra megfelelő gazdatisztet ajánl a tulajdonosnak az illetők bizonyítványmásolatait és eddigi működésükre vonatkozó adatokat megküldi.**

Tisztelettel **felkérjük a t. birtokos és bérlő urakat,** hogy **gazdatiszti állások betöltése esetén alulírott egyesület állásközvetítő osztályát igénybe venni szíveskedjenek.**

A M. Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete Elnöksége.

Gazdaságok folyó évi adóköteles jövedelmének kiszámítását és az erre alkalmas pénztári főkönyv rendszeres vezetését jutányos feltételek mellett elvállalja **Matlaszkovszky Tádé,** Budapest, IX., Remete-u. 26. sz. I. emelet, 9. ajtó.

Betöltendő állás

Kerestetik egy megbízható, nőtlen lovász. Fizetése havonként 60 korona és élelmezés. Belépés azonnal vagy április 1-én. Megkeresések intézendők **Csaliti gazdaság, Raistonederics.** 1179

Ügyes, tanult vincellér 27 kataszträlis hold szőlőhöz kerestetik. Bővebbet **Éles Árminnál, Aradon.** 1180

Béresgazdát, hadmentest, kiscsaládut, mielőbbi belépésre keresek. Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal és fizetési igények megjelölésével **Klein Lipót szeszgyára, Szinérváralja,** Szatmár m. címre intézendők. 1183

Gazdatiszt, hadmentes, kiscsaládu, kellő gyakorlattal 500 holdas gazdaság részére mielőbbi belépésre kerestetik. Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal és fizetési igény megjelölésével **Klein Lipót, szeszgyár, Szinérváralja,** Szatmár m. címre intézendők. 1184

Gépészkovács kerestetik április 24-iki, esetleg 1-i belépésre, fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok **körmendi gazdaság, u. p. Kadarkut,** Somogy m. címre küldendők. 1186

Könyvelő, nőtlen, vagy könyvelőnő, szép írással, ki kettős könyveléshez teljesen ért, alkalmaztatik **Beökönyi Viktor gazdaságában,** teljes ellátással (mosás és ágynemű nélkül), Heves megyében Ludason, hová bizonyítványmásolattal felszerelt folyamodvány fizetési igény megjelölésével küldendő. Ugyanott alkalmaztatik háziasszony segítségére dolgos, középkoru házikisasszony, ki háztartásban, fehérneművarrásban, javításban teljesen jártas. 1215

Azonnali belépésre egy jó, ügyes parádéskocsis kerestetik egy urasági kastélyba. Cím: **Nyitraszegi uradalom, Nyitraszeg,** u. p. Besztercsény. 1269

Mérlegképes könyvelő, nőtlen, a kettős könyvvitelben jártas, azonnali belépésre kerestetik. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal a **Máriamajori gazdaság** címére, **Komáromszemere** intézendők. 1300

Uradalmi gőzmalomhoz molnár, részes fizetés mellett felvétetik. A malomban 3 pár kő, 2 Ganz-féle hengerszék, tengericsirátlanító szerkezet stb. van. Ajánlatok működési bizonyítványmásolatokkal **Szőllősgyörki uradalmi intézőség** címére, **u. p. Szőllősgyörök,** Somogy m. kéretnek. 1236

Segédtiszt, nőtlen, ki a kettes könyvvitelben jártas s a gazdaságban némi gyakorlattal bír, azonnal felvétetik. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok okmánymásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, **gróf Jankovich Bésán József** uradalmi intézősége, **Netecs, u. p. Barcs** intézendők. 1248

Számtartó kerestetik központi irodába, lehetőleg gyors- és gépíró, magyar-német levelező. Gyakorlattal bíró egyének küldjék pályázatukat bizonyítványmásolatokkal és fizetésigények megjelölésével **Teresiánumi béruradalomhoz Bátaszékre.** 1276

Intézőt keresek azonnali belépésre 3600 holdas gazdaságomba, ki már nagyobb intenzív gazdaságokban hosszabb időn keresztül önállóan gazdálkodott. Megkívántatik, hogy az illető gazdatiszt ugy elméleti tudással, mint alapos gyakorlati szakértelemmel rendelkezzék és hadmentes legyen. Ajánlatok fizetési igényeik megjelölésével és bizonyítványmásolataikkal küldjék dr. **Ujházi Hugó** ügyvéd címére, **Szigetvárra.** Akceptálást megelőzőleg személyes bemutatkozás szükséges. 1274

Pályázat. Nagyméltóságu gróf **Esterházy Sándor ur pulai uradalma** (Zala m.), üresedésben levő két erdőőri állásra pályázatot hirdet. Felhívatnak a pályázók, hogy kérvényüket a fenti uradalom erdőhivatalához nyujtsák be. Egyik állás azonnal, a második ellenben f. évi október hó 1-én lesz betöltendő. 1275

Keresek hadmentes, szerény igényü, nős, kiscsaládu, vagy nőtlen, idősebb, szorgalmas, józan, a gazdaság minden ágában jártas kulcsárt és egy hadmentes, szerény igényü nős, kiscsaládu, józan, szorgalmas kertészt, ki a konyha- és virágkertészetben tökéletes jártassággal bír, azonnali belépésre. Fizetés megállapodás szerint. Ajánlatok **Nyögéri** uradalom címre küldendők. 1277

Botosispánt izraelita vallásut, szerény igényüt és egy kerülő munkafelügyelőt felveszek azonnali belépésre. Kik ezen állást elnyerni akarják, küldjék bizonyítványmásolatukat a fizetési igényük megjelölésével **Brach Ignácz, Kétbodony,** Nógrád m. címre. 1301

Vincellér, vagy előmunkás kerestetik. Lehet rokkant is. Ajánlatok **Herminatelep, Szentendre,** Budapest mellett, küldendők. 1302

Gazda, körültekintő, korán kelő, szorgalmas, lehet rokkant is, kerestetik. Ajánlatok **Herminatelep, Szentendre,** Budapest mellett, küldendők. 1303

Ispánt keresek azonnali belépésre. Nős, hadmentes, esetleg kissé rokkant egyének küldjék pályázatukat eddigi működési bizonyítványmásolatokkal és fizetési igényekkel felszerelve **Gibárt Ödön** bérgazdasága, **Pere,** u. p. Gibárt. 1322

Kertészt keresek mielőbbi belépésre. Megkívántatik a kertészet minden ágában és méhészetben való teljes jártasság. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével és bizonyítványmásolatokkal **Vimmer Kálmán, Bény,** Esztergom m. címre küldendők. 1339

Pozsonymegyei nagyobb gazdaságba nős, vagy nőtlen könyvelő kerestetik. Ajánlatok magyar és német nyelven sajátkezüleg megírva, áprilisi, vagy májusi belépésre nyujtandók be. Cím: **Sonnenfeld Jakab** gazdaságai, **Czifer** Pozsony m. 1344

Délmagyarországi cukorgyár 100 holdas házigazdasága részére keres ügyes, agilis gazdát, vagy munkafelügyelőt, ki konyhakertészethez is ért. Hadi nyomorékok előnyben részesülnek. Szíves részletes ajánlatok az igények megjelölésével kéretnek **Baranyavári cukorgyár,** posta **Pélmonostor,** Baranya megye. 1341

Intéző gazdatiszt, nőtlen vagy nős, de gyermektelen, kinek belterjes gazdaságban hosszu tapasztalatai vannak, mielőbbi belépésre kerestetik. Ajánlatokat kér bizonyítványmásolatokkal, fizetési igények megjelölésével **Grünwald Sándor, Nagyperkáta, Fejér megye.** 1364

3500 holdas sörnyei gazdaságunk részére második gazdatisztet (ispánt) keresünk. A gazdasági és irodai teendőkben teljes jártasság megkívántatik. Az állás azonnal is elfoglalható. Bizonyítványmásolatokkal ellátott ajánlatok **Ring Lipót és Samu** cégnek **Kaposvár** intézendők. 1367

Gazdatiszt, kinek erdőkihasználásban jártassága van, ugyszinte **VIZSGÁZOTT ERDŐŐR,** erélyes, megbízható felvétetik. Bizonyítványmásolatokkal és fizetési igény megjelölésével felszerelt ajánlatok **Klein Sándor** földbirtokos, **Karánsebes** címre küldendők. Román nyelv tudása szükséges. 1369

1600 holdas birtokra **patkoló-kovács** felvétetik, írásbeli jelentkezést bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek kér **Dr. Szőke Gyula, Budapest, IV., Papnövelde-utca 1.** 1368

Ispán, hadmentes, nős, kiscsaládu felvétetik. Intenzív gyakorlattal bírók homoki gazdaság minden terén, bizonyítványmásolataikat fizetési igényeikkel felszerelt ajánlataikat, melyek vissza nem küldetnek **Kishorgosi bérgazdasághoz Horgos,** küldjék. 1371

Főgépészt keres a Petőházi Cukorgyár R.-T. boldogasszonyi bérgazdasága. Pályázóktól megkívántatik, hogy gőzekék, motoros ekék, gazdasági nyersolaj- és benzinmotorok, elektromos dinamók, arató- és cséplőgépek stb. kezelésében és szerelésében teljes jártassággal és gyakorlattal bírjanak. Alárendeltjeivel szemben feltétlen erélyes, képzett gépészek, kik ezen önálló vezetői állásra reflektálnak, küldjék folyamodványaikat bizonyítványmásolatokkal és fizetési igényeikkel együtt **„Főintézőség Boldogasszony“** címre. 1370

Gépészkovácsi állás betöltendő inas- vagy segédtartással, avagy ezek nélkül. Ajánlatokat bérmegjelöléssel kér **Kishorgosi bérgazdaság, Horgos.** 1372

Segédtiszt kerestetik junius hó elsejei belépésre gróf Zichy Béla vrászlói uradalmába. Pályázati kérvény küldendő **Forintos Károly** főintéző címére **Nemesvid.** 1373

Munkafelügyelő, koránkelő, erélyes, ki már gazdaságban volt, felvétetik **Törley Bálint** ur gazdaságában, **Topolya,** Bács m. Fizetés havi 150 K és élelmezés. Bizonyítványmásolatok vissza nem küldetnek. 1374

Gépészkovács szerény igényekkel kerestetik 400 holdas gazdaságba. Saját szerszámmal rendelkező egyének küldjék be ajánlataikat a fizetési igények megjelölésével **Schlesinger József, Vágszállás,** Trencsén m. 1396

Kerestetik egy mérlegképes, nőtlen tisztviselő, aki ellenőrzési utazásokra lenne kiküldve, különben Budapesten levelezéssel és könyvvezetési teendőkkel volna megbízva. Jelentkezők este 6 és 7 óra között bemutatkozhatnak az **uradalmi titkári hivatalban, Budapest,** I., Krisztina-körut 121. szám alatt. 1410

Egy szakavatott **gépészkovács** és egy minden téren tapasztalt **kertész** kerestetik azonnali belépésre. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok **Kun Jenő** kasznár, **Pusztaecseg** címre küldendők. 1414

Nőtlen gazdasági segédtiszt kerestetik azonnali belépésre, ki legalább földmívesiskolát végzett és gazdasági gyakorlata van. Fizetése havi egyszáz korona, teljes ellátás, mosás és ágyneműn kívül. Gróf Niczky László uradalmi intézősége Gyugy, u. p. Szőllősgyörök, Somogy megye. 1416

Nőtlen segédtiszt, némi gyakorlattal, jártas az irodai teendőkben, jó írással, ki a német nyelvet is bírja, központi gazdasági iroda részére mielőbbi belépéssel kerestetik. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, a **Felsőmagyarországi Cukoripar R.-T. Töketerebesre** küldendők. 1415

Állást Keresők

Ispáni vagy intézői állást keres 44 éves, gyakorlattal bíró, Nagyszentmiklóson földmívesiskolát végzett gazdatiszt, aki magyar, német, román, szerb és tót nyelvet beszél. Ajánlatok **„Délvidéki 1324“** jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 1324

Intéző, jelenleg felmondatlan állásban 25 évi gyakorlattal, május elsejére állását változtatni óhajtja. Dohány-, cukorrépatermelésben tehenészet, hizlalás, sertés- és egyéb jószágtenyésztés, valamint a gazdaság minden ágában teljesen jártas, különböző jószág bevásárlásában is nagy tapasztalatai vannak. Cím a kiadóhivatalban. 549

Gazdatiszti állást keres április 1-re nős, kiscsaládu, 30 évi gyakorlattal bíró és a gazdaság minden ágában jártas gazdatiszt. Szíves megkeresést „Bihar 550“ jel alatt a kiadóhivatalba kér. 550

Számtartói állást keres gazdasági szakképzettséggel és több évi irodai gyakorlattal bíró, 30 éves, nős, hadmentes, önálló mérlegképes számtartó. Cím a kiadóhivatalban. 955

Intéző állást keres, 39 évi gyakorlattal, jelenleg egy Bácsmegyei intenzív 3000 holdas gazdaságot kezel, állása felmondatlan, katonaságtól birtokosa által felmentve, az állást bármikor elfoglalhatja. Cím a kiadóhivatalban **„K. A. 1061“** jeligre alatt. 1061

Szabadságolt gőzekegépész, tanult kovács, éves állást keres, kinek több évi gyakorlata van a kettőrendszerű szántógépekről, érti az összes mezőgazdasági gépek szakszerű kezelését és javítását, jelenleg is nagyobb uradalomban mint vezetőgépész működik, képesítése van az összes gőz- és gázgépekről, továbbá az elektromosságról, melyekről jó bizonyítványokkal rendelkezik. Szíves megkeresést kér a munkakör és fizetés megjelölésével „Erélyes 1027“ jelige alatt a kiadóhivatalba. 1027

Okl. gazda, 35 éves intéző, azonnali belépésre egy önálló intézői állást keres, bírja az összes szláv nyelveket, olyan állásra reflektál, ahol a felmentését továbbra is meghosszabbítanák. Megkereséseket **„Agronom 1114“** jeligén a kiadóhivatal továbbít. 1114

25 éves, izr. vallású, teljesen hadmentes gazdasági segédtiszt, ki intenzív (cukorgyári) gazdaságban 6 évig működött és jelenleg felmondatlan állásban van, önálló állást keres. Címe **„Törekvő 1134“** jeligére alatt a kiadóhivatalban. 1134

Nyugalmazott uradalmi főtiszt, nagyobb uradalomban számtartói, pénztárnoki, vagy uradalmak számadásainak felülvizsgálatával járó számvevői állást vállal. Megkereséseket **„Főtiszt 1113“** jeligére a kiadóhivatalba kérek. 1113

Földmíves- és tejgazdasági szakiskolát végzett, katonaságtól végleg elbocsátott 30 éves, róm. kath. vallású, nős, kiscsaládu, feltétlen kifogástalan magaviseletű egyén alkalmazást keres, 7 évi gyakorlattal, bármikori belépéssel. Jelenleg 2400 holdas gazdaságban van alkalmazva, teendője az összes magtárak, raktárak 80 db. tehénből álló tehenészet és az összes munkák vezetése. Egyezségre személyesen jelentkezik. Szíves megkeresést **„1116“** jelige alatt a kiadóhivatal továbbít. 1116

Gazdatiszti állást keres folyó évi május vagy október 1-re, 39 éves, egészséges, hadmentes, katholikus, nős, gazdasági iskolát kitűnően végzett, 19 évi gyakorlattal bíró, magyarul és szlávul beszélő intéző, aki jelenleg 7 év óta egy nyugatmagyarországi 1000 holdas belterjes gazdaság kezelőtisztje. Gyakorlattal bír szeszgyári tejgazdasági, valamint az összes gazdasági kulturnövényeket termelő gazdálkodásban. Csak állandó állásra pályázik. Megkereséseket zárt levélben **„Gyakorlott 1321“** jelige alatt a kiadóhivatal továbbít. 1321

Képzett gazdatiszt, középiskolát végzett, 32 éves, kath., nős, hadmentes, németül és tótul perfekt beszél, nagyon keveset magyarul is, 12 évi alapos praxissal, kaucióképes, azonnali belépésre állandó bizalmi állást keres mint intéző vagy számtartó. Csakis állandó állásra reflektál, hol egy nyugodt munkás és becsületes erőt megbecsülnek. Szíves megkeresést **„Darnender Posten 1160“** jeligre alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 1160

Ispáni állást keres, bármikori belépésre, 28 éves, róm. kath. vallásu, nőtlen egyén, földmívesiskolát végzett, 5 évi praksissal, melyet nagyobb, intenzíven kezelt uradalomban sajátította el, a gazdaság összes ágaiban jártassággal bír, külső, belső és irodai stb. teendőkben, katonai kötelezettségének eleget téve mint altiszt, jelenleg mint rokkant van elbocsájtva, de megjegyzendő semmiféle testi fogyatkozásban nem szenved. Csakis állandó alkalmazásra reflektál, ahol esetleg megnősülne, esetleg kisebb gazdaság önálló vezetését elvállalja. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal továbbít. 1162

Főgépészi állást keres nagyobb uradalomban, esetleg gépszerelési munkát végez, Cseh Béla Budapest, Váci-ut 39. 1164

Gépész azonnali belépéssel uradalomba ajánlkozik, 33 éves, róm. kath. vallásu, teljesen hadmentes egyén, ki a Fowler-féle szántó gőzeke kezelésében hosszabb gyakorlattal bír. Az összes gépek autogénhegesztését, kezelését és javítását jól érti. Jó bizonyítványokkal rendelkezik. Szíves megkeresést kér Szabó Géza, Alsóbesnyő, u. p. Adonyszabolcs. 1163

Intéző vagy ispáni állást keres nőtlen, izraelita vallásu, 53 éves, erőteljes, egészséges ember, jelenleg állásban van mint intéző, az állást április 15-én betöltheti. Cím: Rechnitzer Bernát, Kaptoli uradalom, via Possega, Szlavónia. 1204

Gazdatiszt, családos, keresztény, intenzíven kezelt gazdaságokban szerzett 30 évi gyakorlattal, intézői állást keres. Esetleg bevonultak helyettesítését is elfogadja. Cím: Winternitz Adolf intéző, Szarvas III/96., Békés m. 1208

Gőzekefőgépészi állást keres gazdasági gépek kezelésében és javításában teljesen szakképzett több évi gyakorlattal bíró egyén. Cím: Szántó Pál főgépész, Ákos, Szilágy m. 1211

Ispánnak, birtokkezelőnek ajánlkozik 56 éves, teljesen erőteljes, feltétlen megbízható ref. vallásu egyén, az illető erdőgondnoksággal is foglalkozik, irodai munkákat érti, kitűnő ajánlatai vannak. Címe a kiadóhivatalban. 1214

Fiatal, 18 éves, izr. vallásu egyén gazdaságban gyakornoki állást keres, azonnali belépésre. Cím: Simon István, Szolnok, Szandai uradalom. 1234

Állatorvos szigorló uradalomba ajánlkozik az állatgyógyászat keretébe tartozó teendők végzésére. Nagy gyakorlattal bír operációk, gyógykezelések, védőoltások stb. körül. Egyben megjegyzi, hogy szaken a teendőkön kívül segédtiszti teendőket is hajlandó végezni, szabad idejében az uradalomban. Szíves ajánlatokat kér Somogyi István Dunavecse, Dunasor 31. sz. 1235/a

Főgépészi állást keres április hó 15-ére teljesen hadmentes egyén, hol állandóan szükség van egy üzemvezetőre, gőzekék, motorok, malmok, szeszgyárak és gazdasági gépek, szóval nagyobb üzemnél. Gyorsabb elintézés miatt kérném az ajánlatokat fizetés, lakás, konvenció és jutalék teljes megjelölésével **„1245“** jelige alatt a kiadóhivatalba küldeni, mely nekem továbbítja. 1245

Gazdatiszt teljesen hadmentes keresztény, 30 éves, nős, gyermektelen, tíz évi cukorgyári gazdasági gyakorlattal, kereskedelmileg, gazdaságilag képzett és belső összes irodai munkálatokban teljesen jártas, állást keres azonnali belépésre, oly helyre, hol szorgalma, szaktudása és tevékenysége legteljesebb méltánylásra talál. Címe: Jakab Sándor gazdatiszt, Esztár, Bihar m. 1254

Szaktanfolyamot végzett, hosszabb gyakorlattal, a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bíró, mezőgazdaságban jártas **szeszgyárvezető** jövő kampányra állást keres. Szíves ajánlatokat kér Alt Dávid Mezőtelegd, Bihar m. 1247

Az ország legnagyobb mintagazdasága központi számvevőségénél tizedik éve alkalmazásban álló, földmívesiskolát kitűnően végzett, nagy irodai, számadási gyakorlattal és külső gazdasági ismeretekkel bíró, óvadékképes, hadmentes, 30 éves, nős egyén, nagyobb uradalom szíves ajánlatát kéri. Ajánlatokat a kiadóhivatal **„Harmincezer hold 1255“** jeligén továbbít. 1255

Volt földbirtokos és bérlő, 62 éves, nős, róm. kath. erős, egészséges, kinek gyermekkora óta szerzett tapasztalata van, állást keres. Elfogadja kisebb birtok önálló vezetését, hol nem okleveles, de minden tekintetben megbízható gyakorlott emberre van szükség. Szíves megkeresést kér Bopkó Elek, Alberti-Irsa, Dánosi puszta. 1266

Okl. szeszgyárvezető és gépész azonnali belépésre állást keres. Cím: Kann Pál, Galgóc, Főtér. 1264

Házvezetőnői állást keres sürgősen gazdatiszt özvegye. Szíves megkeresést kér Oláh Lászlóné, jelenleg Budapest, IX., Üllői-ut 21. III. em. 10. 1264/a

Majorosnénak ajánlkozik egy 30 éves, erőteljes, egészséges asszony, ki a gazdaság és háztartásban teljes jártassággal bír, azonnali belépésre. Schanzer Béláné, Gyöngyös, Csap-u. 506. 1270

36 éves, nőtlen, hadmentes, izr., okl. számvevő, főgimnáziumi és jogi végzettséggel, legutóbb báróknál volt alkalmazásban, adóügyi, telekkönyvi sokoldalu jártassággal, kisebb vagy nagyobb gazdaságba oly számvevői, vagy intézői állást, keres hol esetleg benősülhet. Válaszokat kér **„Ember küzdj és bízzál 1294“** jeligére a kiadóba. 1294

„KISHIRDETÉSEK“ folytatása az 586. oldalon.

„Astra“
gázcséplőkészlet

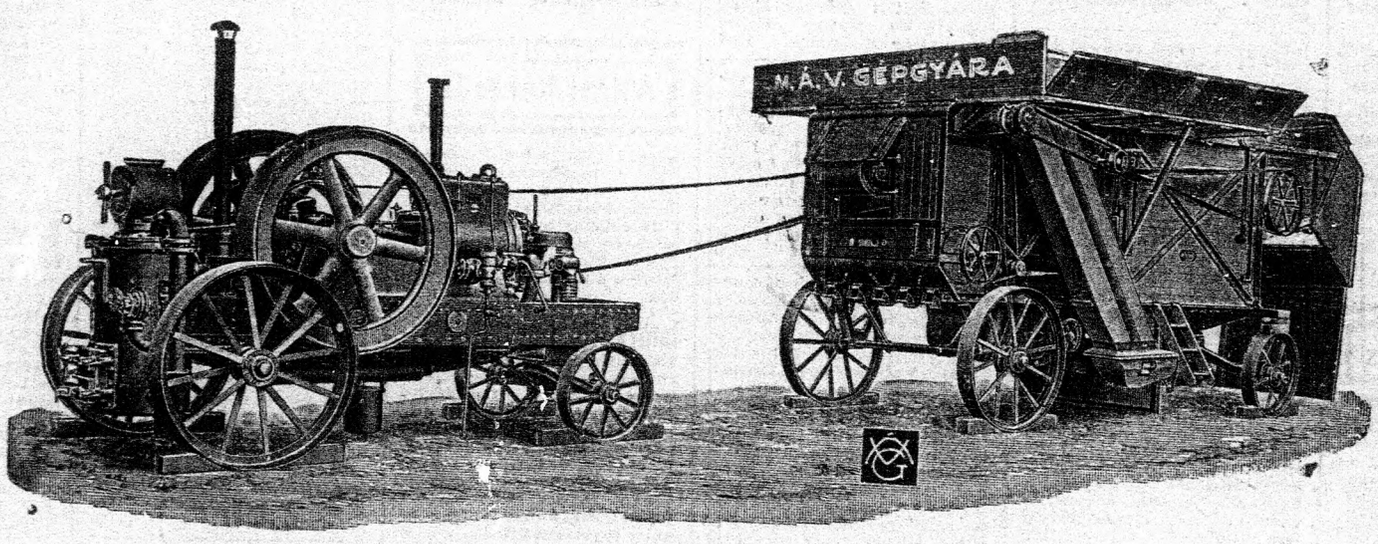

Olcsó és megbizható.
Tüzelőanyagfogyasztás
óránként és lóerőnként 450 gramm
faszén.
Minimális vizfogyasztás!
Kérje árajánlatunkat:

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának
Vezérügynöksége
Budapest, V., Vilmos-császár-ut 32.

„PÁTRIA“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest IK., Üllői-út 25. szám. (Közlelek.)

HUNGÁRIA

ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST

KÖZPONTI IRODÁK:

BUDAPEST, VII., KÁROLY-KIRÁLY-UT 3. SZ.

RÉSZVÉNYTŐKE 6,000.000 KORONA ✦ ÖSSZES BIZTONSÁGI ALAPOK 24 MILLIO KORONÁN FELÜL

JÉGKÁRBIZTOSITÁS.

Az immár csaknem 3 év óta duló világháboru kétségen kivül igazolta, hogy **a magyar mezőgazdaság** szolgáltatási képessége nemcsak hazánknak, hanem egész Középeurópának létkérdése.

A magyar nemzetnek mindaddig, mig a magyar gazda két kezét érzi s munkáját Isten áldása kiséri, nem kell attól tartania, hogy galád ellenségeinknek sikerülni fog minket kiéheztetni.

A mezőgazdasági üzemben elhelyezett tőke mindig a legbiztosabb befektetés volt, amit fényesen igazolt a föld árának az utolsó két évben tapasztalt lényeges emelkedése.

Aki terményeit **jégkár** ellen biztosittatja, lényegesen hozzájárul ahhoz, hogy ezek az árak a jövőben is megmaradjanak.

A biztositás nem tudja ugyan a jégverést megakadályozni, uj vetőmagot sem tud teremteni, de mindenesetre megkönnyiti a gazda nehéz helyzetét, mert a biztositás által megtérülvén a kár, módjában áll a **drága, uj vetőmagot** beszerezni, tetemes kiadásait fedezni, szóval egész gazdaságát zavartalanul folytatni.

Mindnyájunk érdeke tehát, hogy a termelők az elemi csapások következményeitől megóvassanak, különösen pedig, hogy a **jégverés** által okozható károk ellen gazdáink **biztositás** által nyerjenek védelmet.

A magyar államnak ebben a nehéz időben, minden pénzre szüksége van; adóelengedésre jégverés esetén **aligha lehet számitani.** A német Landeskulturrat (Országos gazdasági tanács) már régen figyelmeztette a gazdákat, hogy ne mulaszszák el vetéseiket jégkár ellen biztosittatni, mert, akik nem biztositottak, semmi szin alatt sem fognak állami segélyben részesülni.

Semmiféle gazdasági termék ne maradjon biztositatlanul, a jégverés mindenféle terméket egyformán érhet; különösen az idén kell mindent biztosittatni, mert most minden termék fontos és most mindennek megvan az ára.

Felette ajánlatos, hogy az idén minden gazda **kellő időben kösse meg a biztositást,** hogy ha Isten ments, korai kár pusztitaná el vetését, még módjában álljon a biztositás révén megtérült összegből ujra bevetni földjét.

A **Hungária** Általános Biztositó r.-t. — **mely kartellen kivül áll** — a jégbiztositást előnyösebb feltételekkel és **olcsóbb dijakkal vállalja,** mint a többi társaságok, ezenkivül a hat évre kötött biztositásnál a **10% tartamengedményt** az évi dijakból mindjárt levonja, végül ha 5 éven keresztül kár nem jelentetik, a hatodik évben még **20% engedményt** ad a dijakból.

Ezenkivül azoknak a gazdáknak, akiknek gazdasági átalánybiztositása tüzkár ellen is nálunk van megkötve, még **5% külön engedményt** adunk.

Reméljük, hogy ezen rendkivül előnyös feltételek Uraságodat arra fogják késztetni, hogy jégbiztositását társaságunknál helyezze el.

Méltóztassék e felhivásunkhoz csatolt próbaajánlat rovatait pontosan kitölteni és azt nekünk a fizetendő biztositási dij pontos kiszámitása céljából beküldeni, jelezvén, hogy hat éves biztositást óhajt-e kötni, vagy csak egy éveset.

Megjegyezzük, hogy mindaddig, mig a biztositás annak rendje és módja szerint meg nem köttetik, a kitöltött próbaajánlat sem Uraságodra, sem társaságunkra nézve nem kötelező.

Hazafias üdvözlettel a

HUNGÁRIA
ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
IGAZGATÓSÁGA.

ÁLTALÁNOS JÉGBIZTOSITÁSI FELTÉTELEK.

A „társaság" szó alatt a „Hungária Általános Biztositó Részvénytársaság" értendő.

1. §. A jelen biztositási szerződésből kifolyóan felmerülő minden kérdésben a társaságra kizárólag a kötvénynek, valamint a társaság által annak kiegészitéseként kiállitott egyéb iratoknak irott és nyomtatott tartalma irányadó.

2. §. A társaság oly károk ellen nyujt biztositást, amelyek a kötvényben felsorolt terményekben jégverés által okoztatnak.

Azokra a károkra, amelyeket más elemi csapások, zápor, szél, vihar, fagy, talajviz, árviz vagy növénybetegségek, rovarok stb. okoztak, a biztositás nem terjed ki, ily esetekben dijvisszatérítésnek nincsen helye. Hibás virágzás miatt, vagy ha csak a sikhéj sérült meg, kártérités nem jár.

Ha a terményeket, még mielőtt azok biztositásra felajánltattak, jégverés érte, a biztositás érvénytelen; ilyen esetben dijvisszatérítésnek nincsen helye.

Szőlőnél és komlónál a biztositás csak a gyümölcsre terjed ki. Szőlők biztositásánál kiköttetik, hogy azok háromszor permetezendők, még az esetben is, ha azokat jégverés érte.

Az összes terményféléknél, dohány, kender és len kivételével, csak a mennyiségben, de nem a minőségben előállott károk térittetnek meg.

A termények tulérése által okozott kárt a társaság nem téríti meg.

Takarmányféléknél, ha az ajánlatban nem lett megjelölve, hogy melyik kaszálás biztositassék, csak az első kaszálás tekintendő biztositottnak.

A biztositott fél köteles az egy és ugyanazon község határában fekvő vagy ugyanazon majorsághoz tartozó földeknek összes egynemü terményeit a társaságnál biztositatni, tekintet nélkül arra, hogy azok tulajdonosa, haszonélvezője, vagy haszonbérlője.

Egy és ugyanazon termény más társaságnál nem biztositható.

A biztositott termény holdankénti hozama ajánlott levéllel eszközlendő bejelentés alapján leszállitható és pedig dohány és szőlőre nézve junius hó végéig, egyéb terményekre nézve május hó végéig; ebben az esetben a dijnak megfelelő része visszatérittetik. A biztositott termés holdankénti hozama az érés bekövetkezte előtt ajánlott levéllel eszközlendő bejelentés alapján felemelhető, feltéve, hogy a termést még jégverés nem érte; a többérték biztositása csak akkor lép érvénybe, ha az azért járó dij a társaságnak befizettetett.

3. §. A biztositás csak akkor lép érvénybe, ha a biztositott fél a kötvényben megállapitott dijat és illetékeket készpénzben lefizette, kivéve, ha a dij kiegyenlitésére nézve a társasággal külön megállapodás jött létre; a dij kiegyenlitése előtt keletkezett kárt a társaság nem téríti meg.

Szőlőnél és komlónál a biztositás csak az elvirágzás után, répaféléknél junius hó 15-én kezdődik.

A biztositás gabona-, gumós-, olaj- és kereskedelmi növényeknél addig tart, amig a földben gyökereznek, tehát azok learatásáig, vagy kiszedéséig; marokban, renden, vagy kupokban okozott jégkárt a társaság meg nem téríti; dohánynál az anyalevelek letöréséig; szőlőnél, komlónál pedig a termés leszedéséig érvényes a biztositás.

4. §. Ha a biztositott termények még lábon állva, vagy a birtokkal együtt egészben vagy részben eladattak és a vevőnek átadattak, vagy — örökösödést kivéve — másnak tulajdonába mentek át, a biztositás megszünik; a biztositás azonban megint hatályba lép, ha a biztositott fél az uj tulajdonossal együttesen a változást a társaságnak irásban bejelentette és ez utóbbi irásban késznek nyilatkozott arra, hogy a biztositást az uj tulajdonosra átruházza. Ha a társaság a biztositást az uj tulajdonossal nem folytatná, dijvisszatérítésnek nincsen helye.

A társaságnak jogában áll a biztositott terményeket bármikor megszemléltetni.

Káreset.

5. §. A jégkárt a biztositott fél, vagy annak meghatalmazottja köteles a társaság igazgatóságának (Budapesten) ajánlott levéllel 3 nap alatt bejelenteni és az e célra szolgáló, a kötvényhez csatolt kárjelentési nyomtatványt pontosan kitöltve a társaságnak egyidejüleg beküldeni.

Ha a kárfelvétel alkalmával kitünik, hogy a terményekben jégkár nincs és a biztositott fél kétségen felül alaptalanul jelentett kárt, köteles a kárfelvétel költségeit a társaságnak megtéríteni.

Ha a biztositott fél a kárfelvételnél személyesen nem lehet jelen, köteles meghatalmazottját a kár felvételére a társaságnak haladéktalanul bejelenteni.

A jégvert terményeket a kárfelvétel előtt nem szabad a földről máshova elhordani, sem a tarlót a társaság beleegyezése nélkül felszántani.

Kárfelvétel.

6. §. A társaságnak szabadságában áll a bejelentett kárt kiküldött szakértője által behordása előtt bármikor megállapittatni, korai zöldkárok megállapitását a társaság az érésig elhalaszthatja, ha csak a károsult be nem jelenti, hogy a jégvert terményeket kiszántani szándékozik, amely esetben a társaság köteles a kárbecslést 10 nap alatt megkezdeni: a társaság beleegyezése nélkül azonban a kiszántást nem szabad eszközölni.

7. §. A kárfelvételi jegyzőkönyvben megállapitandó:

a) a jégverés által ért földdarab terütetén hány holdon volt kár?

b) mennyi termett volna métermázsákban holdanként, ha a termést jégverés nem éri?

c) a termés mennyiségének hány százalékát semmisitette meg a jégverés?

Dohánykároknál ezenkivül megállapitandó:

d) mennyi a sérült levelek osztályozási százaléka?

A biztositott fél köteles a társaság kiküldöttjének, ugyszintén a szakértőknek (12. §.) a jégverésre vonatkozó és a kár pontos megállapitásához szükséges minden felvilágositást megadni és a kivánt bizonyitékokat rendelkezésre bocsátani.

8. §. A kártéritési összeg a következő elvek alapján állapittatik meg:

Nagyobb termés (hozam) nem téríthető meg, mint amely lett volna, ha a terményt jégverés nem éri.

Ha a várható terméshozam nagyobb, mint amennyi biztosittatott, csupán a biztositott terméshozam szolgálhat a kár kiszámitásának alapjául; ellenben, ha az kisebb, a kár összege csak ezen kisebb terméshozam alapján állapittatik meg.

A kártérités összegszerü kiszámitása a kötvényben megállapitott egységárak szerint történik.

Teljes károknál a helyi viszonyok szerinti aratási és cséplési költség, de legalább a károsszegnek 15 százaléka, dohánynál, szőlőnél, komlónál a törési, illetve a szüretelési, szedési és egyéb költség, de legalább a károsszegnek 10 százaléka leszámittatik.

Dohánykárok megállapitása a magy. kir. kincstári dohánybeváltási szabályokban meghatározott osztály és arány szerint történik.

A kárfelvételi költségek részbeni fedezésére a megállapitott károsszeg 5 százaléka levonatik, de ez a levonás, tekintet nélkül a károsszeg nagyságára, egy-egy káresetben 400 koronánál nagyobb nem lehet.

9. §. Ha a biztositott terményeket több izben éri jégverés, az uj becslésnél az összes kár állapittatik meg, melyből az előző becslés alkalmával megállapitott bruttó kár levonatik; korai teljes károknál, ha a jégvert terület még ujból bevethető, az utóvetemény várható terméshozama fejében a kártéritési összeg 5 százalékkal csökken. Korai teljes dohánykárnál, ha a jégvert terület a dohánytermelési szabályok értelmében dohánynyal ujra be nem ültethető, az utóvetemény várható terméshozama fejében a kártéritési összeg 10 százalékkal csökken. Korai teljes dohánykárnál, ha a terület még dohánynyal ujra beültethető, megtérittetik az a kár, a melyet a biztositott fél a palántak ujra ültetése által szenvedett.

10. §. A társaságnak jogában áll a kár felvételét, illetve becslését felülvizsgáltatni és azt esetleg helyesbittetni.

Szakértői eljárás.

11. §. Ha a biztositott fél a társaság szakértőjének kármegállapitását nem fogadná el, akkor a jégkár, minden más eljárás mellőzésével, szakértői bizottság által állapitandó meg.

Ez a szakértői bizottság két szakértőből és egy elnökből áll; ugy a társaság, mint a biztositott fél megnevez egy-egy szakértőt; az elnököt a biztositott fél választja azon három egyén közül, akiket a társaság szakértője javaslatba hoz.

Ha a károsult a szakértői bizottsági eljárásnak magát alávetni nem akarja, vagy ha a kárfelvételi jegyzőkönyv felvételétől számitott 24 óra alatt szakértőjét meg nem nevezi, vagy ha az elnököt meg nem választja, ebben az esetben a társaság kiküldöttjének becslése, illetőleg a társaság által esetleg foganatositott helyesbitett becslés képezi a kártérités alapját.

12. §. A biztositott fél a társaság kiküldöttjének kivánatára tartozik a szakértői bizottság költségének fedezésére 400 koronáig terjedő összeget a községi előljáróságnál 24 órán belül letétbe helyezni.

A szakértői bizottság költségei a nagyobb részben vesztes felet terheli, vagyis azt, akinek ajánlata, illetőleg követelése a megállapitott összegtől távolabb áll; ha a középösszeg állapittatnék meg, a költségeket a két fél egyenlő arányban viseli.

A szakértői bizottság a kár megállapitását a kötvény és az erre vonatkozó egyéb biztositási okmányok határozmányai szerint tartozik foganatositani.

Ha a két szakértő becsüje egymástól eltér, ebben az esetben az elnök dönt, azonban csupán a két szakértő becsüjének határai között.

A szakértői bizottság becslése alapján a kártérités a 8. és 9. § határozmányai szerint számittatik ki.

Határozottan kiköttetik, hogy a szakértői bizottság döntése mindkét félre nézve végérvényesen kötelező ugy, hogy per tárgyát csakis a kártéritési kötelezettség kérdése képezheti, amelyre a szakértői bizottság döntése nem terjedhet ki.

Kárfizetés.

13. §. A végérvényesen megállapitott kártéritési összeg a biztositott fél nyugtája ellenében október 1-én, szőlőkárok november 1-én, dohánykárok december 31-én fizetendők; ha a társaság késznek nyilatkozik a kártéritési összeget az imént jelzett időpontok előtt kifizetni, 5% kamat aránylagosan levonatik.

A fizetés helye Budapest; a károsszeg egyebütt csak a biztositott fél költségére és veszélyére fizettetik ki.

A társaságnak jogában áll a biztositottnak váltóval, vagy más módon fedezett bármely dijtartozását, még ha nem is volna esedékes, a kártéritési összegbe beszámitani.

Záró határozatok.

14. §. A jelen biztositási szerződésből kifolyólag felmerülő egyéb kérdésekben a kereskedelmi törvény határozmányai irányadók.

A jelen biztositási szerződésből eredő, akár a társaság, akár a biztositott által megindítandó per esetére kölcsönösen a Budapesten székelő és a per tárgya szerint hatáskörrel biró bíróság illetékessége köttetik ki.

6 éves szerződés ... -ik évfolyama. *Kötvényszám* ...

Fő- / Vezér-ügynökség ...

HUNGARIA

ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Részvénytőke 6,000.000 korona. **BUDAPESTEN** **Összes biztonsági alapok 24 millió koronán felül.**

Központi irodák: Budapest, VII. ker., Károly-király-ut 3. szám.

Jégkár elleni biztositási ajánlat.

Alulirott ... a folyó 19 ... -ik aratási évre a jelen ajánlatban részletezett terményeket jégkár ellen biztosittatni kivánom és kötelezem magamat, hogy a kötvényben megállapitandó biztositási dijat és illetékeket megfizetem.

Kérdések	Feleletek
1. Az ajánlattevő neve:	
2. Gazdaságában hány □-ölet számit egy holdra?	
3. Érte-e már az idén jégverés a biztositandó terményeket?	
4. Mezőgazdasági átalány (pausál) tüzbiztositása és a saját tulajdonát képező gazdasági épületeknek tüzbiztositása a „Hungária"-nál lett-e megkötve? Mely kötvényszám alatt? (Lásd dijengedmények *a)* pontját.)	
5. Egy vagy hat évre kivánja-e kötni a biztositást?	
6. A biztositási dijat készpénzben kivánja-e fizetni, avagy ez évi szeptember hó 30-án lejáró elfogadványával rendezni?	

Dijengedmények.

a) akiknek mezőgazdasági átalány (pausál) tüzbiztositása és a saját tulajdonát képező gazdasági épületeknek tüzbiztositása a „Hungária"-nál van megkötve, vagy azokat a jégbiztositással egyidejüleg a „Hungária"-nál feladja 5%

b) kisbirtokosok biztositásánál, ha a fél az összes magtermését biztositotta s a biztositott összeg 5000 koronát meg nem haladja 5%

c) ha a fél kötelezi magát, hogy ugyanazon gazdasága terményeit 6 éven át a „Hungária"-nál biztosittatja jégkár ellen 10%

mely az évi dijból a kötvényben leiratik.

Többéves biztositás kötésénél a biztositott fél tartozik biztositandó termányeiről minden évben uj ajánlatot a társaságnak beterjeszteni.

Ha a biztositott fél a 6 éves cikluson belül a biztositást beszüntetné, köteles a társaságnak a dijból évente leirt tartamengedmények teljes összegét készpénzben megtériteni, azaz visszafizetni.

d) ha a biztositott fél, aki 6 éves biztositásra kötelezte magát és 5 éven át **nem jelentett be jégkárt**, az utolsó, vagyis 6-ik évben további **20% dijengedményben részesül.**

Járulékok.

A tiszta dijon kivül fizetendők a dijszabály szerinti kezelési költség, illetékek és törvényes bélyegek.

Az ajánlatra vonatkozó határozmányok.

1. Az ajánlat összes rovatai a tényállásnak megfelelően pontosan kitöltendők.

Az ajánlattevő tartozik összes, ugyanazon község határában fekvő, vagy ugyanazon majorsághoz tartozó földeinek egynemü terményeit biztositásra felajánlani, tekintet nélkül arra, hogy azoknak tulajdonosa, haszonbérlője vagy haszonélvezője.

Ha több község határában fekvő földek terményei biztositandók, mindegyik helységre nézve külön-külön ajánlat nyujtandó be.

Minden egyes földdarab (tábla, parcella) termése külön-külön tétel alatt biztositandó, még akkor is, ha csak ut válaszja el azokat egymástól.

2. Ha ajánlattevő a szalmát is kivánja biztosittatni, ennek értéke külön összeggel állitandó be az ajánlatba.

Takarmányféléknél minden egyes kaszálás értéke külön biztositandó, különben csak az első kaszálás értéke tekintetik biztositottnak.

3. Ha a társaság az ajánlatot a budapesti igazgatósághoz történt beérkeztétől számitott 48 óra alatt vissza nem utasitotta, az elfogadottnak tekintendő; ez esetben a biztositás az ajánlat postára tételét, vagy annak az átvételére jogosult társasági közegnél való átadását követő napon déli 12 órakor veszi kezdetét.

A társaság az ajánlat közvetitése, illetve beküldése körül történt mulasztásért vagy késedelemért felelősséget nem visel.

4. A termények a törvényes (maximális) egységárak keretén belül biztosithatók és jégkár esetén a kártérités összegének kiszámitásánál a biztositott maximális egységár szolgál alapul és pedig akkor is, ha a piaci ár alacsonyabb volna.

5. A biztositásra nézve az itt felsoroltakon kivül a hátlapon nyomtatott általános biztositási feltételek és a társaság által megállapitandó külön feltételek is érvényesek.

Község ..... **Megye** ..... **Járás** .....

1	2		3	4	5		6	7	8		
Tételszám	**A tábla, dülő**		**A biztositandó termény neme**	A biztositandó terület nagysága □-öles holdakban	Biztositott mennyiség métermázsákban		Egységár métermázsánként	**Biztositandó összeg**	Díjtétel %	**Díjösszeg**	
	neve vagy száma	kétoldali szomszéd vagy tábla megnevezése			holdanként	összesen	K	K		K	f

Részletezés terményosztályok szerint.

I.	Takarmány	K	díjösszeg K	f
II.	Tengeri, takarmányrépa, burgonya	”	” ”	”
III.	Buza	”	” ”	”
IV.	Kétszeres, rozs	”	” ”	”
	Árpa	”	” ”	”
	Zab, zabosbükköny	”	” ”	”
V.	Olajnövény, lenmag, hüvelyes vetemény, cukorrépa, magbükköny, köles	”	” ”	”
VI.	Kender, len, heremag, mák, rizs, kereskedelmi növények	”	” ”	”
VII.	Szőlő, komló	”	” ”	”
VIII.	Dohány	”	” ”	”

Összesen ...

10% engedmény 6 éves biztositásért .....

Kezelési költség ... K .....

Illeték ... K .....

Osszesen ...

1½% törvényes bélyeg K .....

Váltóbélyeg ... K .....

Fizetendő összeg ...

A jelen ajánlat egyelőre csak a díj megállapitására szolgál és mindaddig, mig erre nézve a biztositó társaság és alólirott között megállapodás nem történt, abból sem a társaságra, sem alólirottra semmi kötelezettség nem származik.

A biztositás megkötése esetén a biztositásra nézve a biztositó társaság általános jégbiztositási feltételei érvényesek. (Lásd a hirdetés 2. oldalán.)

Kelt .....

Az ajánlattevő aláirása .....

Lakhelye .....

U. posta ..... vasutállomás .....